

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | شبیه ساز کنکور سراسری

دوره ققنوس ماز

بازگشت به آرامش، تمرکز و آمادگی برای کنکور ۱۴۰۴

دفترچه شماره ۱

سه شنبه ۱۰ تیر ماه ۱۴۰۴

ردیف	ماده امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت زمان پاسخ گویی	ملاحظات
			از	تا		
۱	ریاضی	۲۰	۱	۲۰	۳۰ دقیقه	۸۰ سؤال ۸۵ دقیقه
۲	زبان و ادبیات فارسی	۳۰	۲۱	۵۰	۳۰ دقیقه	
۳	علوم اجتماعی	۱۵	۵۱	۶۵	۱۳ دقیقه	
۴	روان شناسی	۱۵	۶۶	۸۰	۱۲ دقیقه	

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

۱- اگر $A = \sqrt[5]{18} \cdot \sqrt[4]{8}$ باشد، حاصل $\left(1 + A^{-1}\right)^{-\frac{1}{3}}$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۰/۷۵ (۳) ۰/۵ (۴) ۰/۲۵

۲- حسن و امیر در شهر A ساکن هستند. حسن برای رفتن به شهر B، ابتدا ۱۵ کیلومتر در جهت جنوب و سپس ۱۵ کیلومتر در جهت شرق می‌پیماید. امیر برای رفتن به شهر B در مسیر اول ۱۴ کیلومتر را در جهتی می‌پیماید که با طی کردن a کیلومتر در مسیر دوم و عمود بر مسیر اول به نقطه C برسد. نهایتاً با پیمایش ۷ کیلومتری عمود بر مسیر دوم به شهر B می‌رسد. در مجموع دو نفر کم‌ترین مسافت را طی می‌کنند. کدام فرد و چند کیلومتر کمتر مسافت را برای رسیدن به شهر B طی می‌کند؟

- (۱) حسن، ۶ (۲) امیر، ۶ (۳) حسن، ۳ (۴) امیر، ۳

۳- مثلی که رئوس آن مبدأ مختصات، نقطه‌ای با عرض c و نقطه‌ای با طول یکی از ریشه‌های معادله $-x^2 + 2x + c = 0$ روی محورهای مختصات باشد را در نظر بگیرید. اگر مساحت مثلث برابر c^2 باشد، مقدار c کدام است؟

- (۱) ۰/۷۵ (۲) ۰/۸ (۳) ۱/۲ (۴) ۱/۲۵

۴- اگر ضابطه تابع خطی $f(x) = \frac{-4}{a+2}x + b$ ، $f(1) = 2a - 1$ و $f\left(-\frac{a}{2}\right) = 2$ باشد، مقدار $\frac{b}{a}$ کدام است؟

- (۱) ۳/۲ (۲) ۱/۶ (۳) ۲ (۴) ۱

۵- اگر f تابع ثابت و برای $m, n, k \in \mathbb{N}$ ، $f(kx) = (k^2 - 3)f(x)$ و تابع g به صورت زیر یک تابع همانی باشد، مقدار $f(m)$ کدام است؟

$$g = \left\{ \left((k, n^2 - 3n + 4), (2n, m^2 - 4m + 4), (f(n), n - 4) \right) \right\}$$

- (۱) -۴ (۲) -۳ (۳) -۲ (۴) صفر

۶- تابع f همانی و $g(x) = [x] + [-x]$ با دامنه $-1 \leq x \leq 1$ است. به ازای چند مقدار صحیح x، اعضای مجموعه بُرد تابع $\frac{f}{g}$ مقداری صحیح است؟

- (۱) صفر (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳

۷- اگر تابع خطی $f(x) = \left(\frac{1-m}{2}\right)x - m + \frac{1}{2}$ به ازای همه مقادیر m از نقطه (a, b) بگذرد، مقدار $\frac{a}{b}$ کدام است؟

- (۱) $\frac{1}{4}$ (۲) $-\frac{1}{4}$ (۳) ۴ (۴) -۴

محل انجام محاسبات

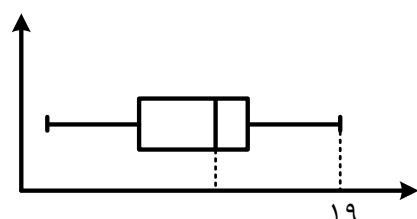
- ۸- مجموع ریشه‌های معادله $ax^2 + \left(a + \frac{4}{3}\right)x + 2 = 0$ با حاصل ضرب ریشه‌های معادله $3x^2 - 4x - a = 0$ برابر است. محور تقارن سهمی $y = -ax^2 - \left(1 + \frac{5}{2}a\right)x - 1$ کدام است؟

$$x = -\frac{11}{8} \quad (4) \quad x = \frac{11}{8} \quad (3) \quad x = -\frac{3}{4} \quad (2) \quad x = \frac{3}{4} \quad (1)$$

- ۹- دو شیر A و B به یک استخر متصل هستند. شیر A، ۱۵ ساعت دیرتر از شیر B استخر را پر می‌کند. اگر دو شیر باز باشند، استخر در ۴ ساعت پر می‌شود. چند شیر از نوع A به استخر اضافه کنیم تا وقتی همه شیرها به‌طور همزمان باز باشند، استخر در یک ساعت پر شود؟

$$18 \quad (4) \quad 16 \quad (3) \quad 14 \quad (2) \quad 12 \quad (1)$$

- ۱۰- داده‌های نمودار زیر، اعداد فرد هستند. اگر ۵ داده کم‌تر از میانه باشد، کدام می‌تواند بیش‌ترین مقدار ممکن برای میانه باشد؟

$$18 \quad (1) \\ 12 \quad (2) \\ 14 \quad (3) \\ 16 \quad (4)$$

- ۱۱- اگر ۱, ۲a, ۱, ۴, به ترتیب مربع انحراف از میانگین داده‌های ۱۱, ۶a, ۹, ۸, باشد، مقدار انحراف معیار داده‌ها کدام است؟

$$\frac{5}{\sqrt{10}} \quad (1) \quad \frac{3}{\sqrt{5}} \quad (2) \quad \frac{1}{8} \quad (3) \quad \frac{2}{5} \quad (4)$$

- ۱۲- قرار است در زمینی به مساحت b مدرسه‌ای ساخته شود که مساحت حیاط آن برابر a باشد. دانش‌آموزی استدلال زیر را در مورد رابطه بین a و b نوشته است. ایراد این استدلال در کدام گام است؟

- ۱) $a < b$
- ۲) $a^2 < ab$ طرفین نامساوی گام ۱ را در a ضرب کرده است.
- ۳) $a^2 - b^2 < ab - b^2$ b^2 را از طرفین نامساوی گام ۲ کم کرده است.
- ۴) $(a-b)(a+b) < (a-b)b$ طرفین نامساوی گام ۳ را تجزیه کرده است.
- ۵) $\frac{(a-b)(a+b)}{(a-b)} < \frac{(a-b)b}{(a-b)}$ طرفین نامساوی گام ۴ را بر $a-b$ تقسیم کرده است.
- ۶) $a+b-(b) < b-(b)$ b را از طرفین نامساوی گام ۶ کم کرده است.
- ۷) $a < 0$

۲ (۴)

۳ (۳)

۵ (۲)

۶ (۱)

محل انجام محاسبات

۱۳- کدام گزاره، هم‌ارز منطقی گزاره $\sim [((p \vee \sim q) \Rightarrow (p \wedge \sim q)) \Rightarrow r]$ است؟

$$(1) [(p \wedge \sim q) \vee (\sim p \wedge q)] \wedge r \quad (2) [(p \wedge \sim q) \vee (\sim p \wedge q)] \vee \sim r$$

$$(3) (p \vee \sim q \vee \sim r) \wedge (\sim p \vee q \vee \sim r) \quad (4) (p \wedge \sim q \wedge \sim r) \vee (\sim p \wedge q \wedge \sim r)$$

۱۴- در یک منطقه ۲۲۵ نفر از افراد ۱۸ ساله و بیش‌تر جوایز کار هستند. اگر ۴۵ شغل ایجاد شود، ۵ درصد از نرخ بیکاری کم‌تر می‌شود، چند شغل دیگر ایجاد شود تا نرخ بیکاری $\frac{1}{3}$ کاهش یابد؟

$$(1) 30 \quad (2) 60 \quad (3) 75 \quad (4) 150$$

۱۵- دو نفر می‌خواهند زمینی به شکل مستطیل را به دو قسمت مساوی تقسیم کرده و حصارکشی کنند، به‌طوری‌که یک حصار بین دو قسمت مشترک باشد. اگر کم‌ترین طول حصارکشی ۲۱۰ متر باشد، ضابطه جبری مساحت زمین کدام است؟

$$(1) S(x) = 210x - \frac{1}{2}x^2 \text{ و } 0 < x < 70 \quad (2) S(x) = 210x - \frac{1}{2}x^2 \text{ و } 0 < x < 105$$

$$(3) S(x) = 105x - \frac{3}{2}x^2 \text{ و } 0 < x < 70 \quad (4) S(x) = 105x - \frac{3}{2}x^2 \text{ و } 0 < x < 105$$

۱۶- یک فروشگاه دارای ۵ درب است. وقتی مشتری از یک درب وارد می‌شود باید از درب دیگری خارج شود. زهرا و نازنین به چند طریق می‌توانند از فروشگاه خرید کنند به‌طوری‌که آن‌ها از درب ورودی و خروجی یکسانی استفاده نکرده باشند؟

$$(1) 320 \quad (2) 260 \quad (3) 160 \quad (4) 130$$

۱۷- خانواده‌ای ۵ فرزند دارد که دو فرزند آن‌ها دوقلو هستند. قرار است والدین به همراه ۳ تا از فرزندان‌شان به یک مهمانی بروند، احتمال اینکه دوقلوها با هم به مهمانی نروند، کدام است؟

$$(1) 1/1 \quad (2) 5/6 \quad (3) 2/3 \quad (4) 7/10$$

۱۸- جمله ششم دنباله بازگشتی $a_1 = a_2 = 1$ ، $a_n = a_{n-1} + 2a_{n-2}$ ، $a_{n-1} = a_n - \left[\frac{n}{2}\right] + 2a_{n-2}$ ، $a_{n-1} = a_n - \left[\frac{n}{2}\right]$ کدام است؟ ([] علامت جزء صحیح است.)

$$(1) -3 \quad (2) 3 \quad (3) -1 \quad (4) 1$$

۱۹- جملات x, y, z سه جمله متوالی یک دنباله حسابی و مجموع آن‌ها برابر ۲۱ است. اگر $x+6, y+4, z+2$ یک دنباله هندسی باشد، مقدار $\left[\frac{xy}{z}\right]$ کدام است؟

$$(1) 3 \quad (2) 4 \quad (3) 11 \quad (4) 12$$

۲۰- نمودار تابع نمایشی $f(x) = k - \left(\frac{1}{q}\right)^{ax+b}$ محورهای طول و عرض را در نقاطی به فاصله ۶ واحدی از مبدأ مختصات قطع می‌کند. مقدار bk کدام است؟

$$(1) -5/5 \quad (2) -2/5 \quad (3) -4/5 \quad (4) -3/5$$

محل انجام محاسبات

- ۲۱- کدام عبارت از لحاظ تاریخ ادبیات «درست» است؟
- (۱) بسیاری از اشعار پارسی در آثاری مانند کلیله و دمنه و هزار و یک شب به جا مانده است.
 - (۲) زبان پارسی تا اواخر دوره ساسانیان رواج داشت و در شرق و شمال شرقی ایران متداول بود.
 - (۳) آثار ادبی منظوم و منثور زبان پهلوی از بین رفته، ولی ترجمه عربی و فارسی برخی از آنان موجود است.
 - (۴) فرمان‌ها و نامه‌های شاهان هخامنشی که به خط میخی نوشته می‌شد، مربوط به (۳۰۰ ق.م.) تا حدود (۷۰۰ م.) است.
- ۲۲- کدام عبارت «فاقد» ویژگی زبانی موجود در «کلیله و دمنه» است؟
- (۱) ملک پیلان با جملگی چشم به آب خوردن به سوی آن چشمه رفت و آن زمین خرگوشان بود.
 - (۲) هرگاه که دست در شاخی زند بار دیگر در سر آید و مثلاً سنگ راه در هر گام پای دام او باشد.
 - (۳) و لابد خرگوش را از آسیب پیل زحمتی باشد و اگر پای بر سر ایشان نهد، گوش‌مال تمام یابند.
 - (۴) از حقوق رعیت بر ملک آن است که هریک را بر مقدار مروت و یک‌دلی به درجه‌ای رساند.
- ۲۳- با توجه به تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، کدام موارد نادرست ذکر شده است؟
- الف: قرن چهارم دوره طلایی همراه با شکوفایی روح ایرانی بود که با زکریای رازی آغاز شد.
- ب: شاهنامه ابومنصوری به سال ۳۶۴ قمری به دست عده‌ای از دانشوران خراسان نوشته شد.
- ج: «تاریخ‌الرسول و الملوک» را ابوعلی بلعمی به دستور منصور بن نوح سامانی به زبان عربی نوشته است.
- د: عهد سامانی بیش‌تر به موضوع‌های حماسی، ملی و تاریخی توجه دارد و نثر این دوره ساده و روان است.
- هـ: در دوره سلجوقی شعر حکمی و اندرزی به پختگی رسید و کسایب مروزی قصیده‌ای در این موضوع سرود.
- (۱) «ب» - «ج» (۲) «الف» - «ه» (۳) «الف» - «ب» (۴) «ج» - «د»
- ۲۴- کدام عبارت از نظر تاریخ ادبیات «کاملاً» درست است؟
- (۱) مثنوی‌های جمشید و خورشید و تحفة‌الاحرار به پیروی از نظامی گنجه‌ای سروده شده است.
 - (۲) فخرالدین عراقی در کتاب لمعات خود مبانی اخلاقی را در قالب نثر عالمانه بیان کرده است.
 - (۳) جامی، شاعر بزرگ قرن هشتم، کتاب بهارستان را به تقلید از گلستان سعدی سروده است.
 - (۴) نثر طبقات ناصری، تاریخ وصاف و مرصادالعباد به ترتیب فنی، پیچیده و موزون است.
- ۲۵- در کدام مورد، ویژگی فکری سبک عراقی و ویژگی زبانی سبک هندی (در نثر) آمده است؟
- (۱) مدعیان عرفان، اندک اندک اصالت خود را از دست دادند. - نثر این دوره به علت مدح و چاپلوسی از رونق افتاد.
 - (۲) صنایع ادبی جای تعمق و تفکر را گرفت. - از صحت و اتقان مطالب کاسته شد و ضعف و انحطاط فکری فراگیر شد.
 - (۳) در نثر آوردن جملات طولانی و کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد وجود داشت. - تحقیق و تتبع در بین علما و ادیبان تضعیف شد.
 - (۴) نگارش کتاب‌هایی با عنوان فرهنگ لغت در این دوره رواج یافت. - در کتاب‌های مصنوع و متکلف بیش‌تر به ظاهرسازی و تصنع پرداختند.
- ۲۶- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص‌شده، نادرست است؟
- «نثر فنی در قرن هفتم ضعیف می‌شود و در قرن هشتم از میان می‌رود. ملاحسین واعظ کاشفی کلیله و دمنه را به
- ۱ ۲
- انشای دوره خود بازمی‌گرداند و آن را «انوار سهیلی» می‌نامد. تاریخ‌نویسی در این دوره به اسلوب ساده رواج
- ۳
- می‌یابد؛ نثر ساده این دوره همه جا فصیح و بلیغ است.»
- ۴

۲۷-

هریک از ویژگی‌های زیر به ترتیب، مربوط به کدام شاعر است؟

- در طنز و هزل و هجو چیره‌دست بود و در اشعارش اندیشه‌های نوگرایانه وجود داشت.
- تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی او دربرانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش مهمی داشت.
- وی تحت تأثیر شاعران گذشته به ویژه مسعود سعد و سعدی بود.
- شاعر، روزنامه‌نگار، نمایش‌نامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطه بود.

- (۱) ایرج میرزا - عارف قزوینی - فرخی یزدی - میرزاده عشقی
- (۲) نسیم شمال - عارف قزوینی - ملک‌الشعراى بهار - میرزاده عشقی
- (۳) ایرج میرزا - سیداشرف‌الدین گیلانی - فرخی یزدی - ملک‌الشعراى بهار
- (۴) سیداشرف‌الدین گیلانی - میرزاده عشقی - فرخی یزدی - ملک‌الشعراى بهار

۲۸-

با توجه به نثر دوره معاصر در متن زیر، «چند خطا» به چشم می‌خورد؟

«نخستین رمان تاریخی این دوره را محمدباقر میرزا خسروی با نام «شمس و طغرا» نوشت. نثر داستانی معاصر با عنوان «جعفر خان از فرنگ برگشته» به قلم حسن مقدم آغاز شد. داستان‌نویسی نوین با افرادی مانند محمدعلی جمال‌زاده گسترش یافت. بزرگ علوی نویسنده «چشم‌هایش» و صادق چوبک نویسنده «تنگسیر» از معروف‌ترین نویسندگان سبک تلفیقی هستند.»

- (۱) چهار
- (۲) سه
- (۳) دو
- (۴) یک

۲۹-

در کدام ابیات، آرایه «مجاز» یافت می‌شود؟

- الف: به کهسار چون ابر خوش برشده
ب: گفتم بیا صفای مودت به هم مزین
ج: جهان‌جوی در زیر پولاد بود
د: در آن ملک قارون برفتی دلیر
ه: گرچه دو رو همچو زرم مهر تو دارد نظرم
- (۱) «الف» - «ب» - «د» - «ه»
 - (۲) «الف» - «ج» - «د» - «ه»
 - (۳) «ب» - «ج» - «د»
 - (۴) «الف» - «ب» - «ج»

۳۰-

بیت زیر، «فاقد» کدام آرایه ادبی است؟

- «گرت چو چنگ به بر درکشد زمانه دون
بسی اعتماد مکن کان گهت زند که نواخت»
- (۱) تشبیه - ایهام تناسب
 - (۲) استعاره - ایهام
 - (۳) تضاد - حسن تعلیل
 - (۴) کنایه - جناس

۳۱-

کدام بیت به «ایهام، ایهام تناسب، واج‌آرایی و استعاره مکنیه» آراسته شده است؟

- (۱) آن چنان دور از لبش بگداختم کز تاب درد
- (۲) دور از تو هر شب تا سحر گریان چو شمع محفلم
- (۳) هر موی بر اعضای من کوکو زند چون فاخته
- (۴) مردم چشم هنر از داغ او در خون نشست

۳۲-

کدام بیت به آرایه‌های «استعاره، حسن تعلیل و تشبیه» مزین شده است؟

- (۱) باردار از او لطافت و تاب‌د از او فروغ
 - (۲) به چشم اهل نظر صبح روشنم زان روی
 - (۳) در وداع شب همانا خون گریست
 - (۴) آب در جو زان نمی‌گیرد قرار
- چون گوی سینه بت سیمین‌بر است اشک
که تازه‌رویی عالم ز نوش‌خند من است
روی خون‌آلود زان بنمود صبح
زان که آن جو نیست تشنه و آب‌خوار

۳۳- آرایه‌های بیت زیر، کدام است؟

«ماه از اثر مهر رخت یافت نشانی

(۱) تشبیه، حسن تعلیل، مجاز، ایهام

(۳) تشبیه، اغراق، حسن تعلیل، حس آمیزی

۳۴- آرایه‌های مقابل همه ابیات کاملاً درست است؛ به جز:

(۱) شراب گرد کدورت نبرد از دل ما

(۲) آب چشم و رنگ روی ما ندارد قیمتی

(۳) عیب نبود گر ترنج از دست شناسم که نیست

(۴) بشکفت نیش خنده مفتون که سایه گفت

۳۵- «استعاره، موازنه و تضاد» در کدام ابیات یافت می‌شود؟

الف: در وهم نگنجد که چه دل‌بند و چه شیرین

ب: گهی افتان و خیزان چون غباری در بیابانی

ج: بی‌تو گر در جنتم ناخوش شراب سلسبیل

د: آتش آه است و دود می‌رودش تا به سقف

ه: هرکه جز مهر تو اندوخت هوس بود هوس

(۱) «ج» - «ب» - «د» (۲) «الف» - «د» - «ه»

۳۶- آرایه ابیات زیر به ترتیب، کدام است؟

الف: ای که پرسی سرگذشتم پایم اندر گل فروشد

ب: با خیال روی و مویش غرق نور و ظلمتم

ج: شکوه تاج سلطانی که بیم جان درو درج است

د: هم فتنه مردم شدی از نرگس پرفن

(۱) کنایه - تشبیه - اسلوب معادله - موازنه

(۳) اغراق - لف و نشر - ایهام - موازنه

۳۷- در کدام مورد هر دو واژه قافیه، «وجه شبه» محسوب می‌شوند؟

(۱) رهی نغمه آتشین ساز کرد

(۲) غمش در نهان‌خانه دل نشیند

(۳) مرا بسود و فرو ریخت هرچه دندان بود

(۴) روی تو چون نوبهار جلوه‌گری می‌کند

۳۸- از میان ابیات زیر به ترتیب، کدام بیت «ذوقافیتین» است و قافیه کدام بیت نادرست است؟

الف: چون به دستان زدن گشادی دست

ب: شراب لعل می‌سازد عرق را روی گلگونش

ج: تو را این همه ایدر آراسته است

د: از رخس خواهند جای بوسه ناهمیدگان

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «ب»

زان روی جهان‌ی به جمالش نگران شد»

(۲) ایهام، ایهام تناسب، جناس، استعاره مکنیه

(۴) اغراق، ایهام تناسب، جناس، استعاره مصرحه

چو دانه سوخته باشد چه از سحاب آید (مجاز، استعاره مکنیه)

زان که نبود گوهر اندر بحر و زر در کان عزیز (تشخیص، لفونشر)

در همه مصرم کسی چون یوسف کنعان عزیز (ایهام، تلمیح)

از شهر شکوه دارم و از شهریار هم (ایهام، تضمین)

در وصف نیاید که چه مطبوع و چه زیباست

گهی خاموش و حیران چون نگاهی بر نظرگاهی

با تو گر در دوزخم خرم هوای زمهریر

چشمه چشم است و موج می‌زندش برکنار

آنکه جز عشق تو ورزید هوا بود هوا

(۳) «ب» - «ه» (۴) «ج» - «د»

زانکه در راه غمت جز اشک همراهی نباشد

کو نظربازی که سیر صبح و شام من کند

کلاهی دلکش است اما به ترک سر نمی‌ارزد

هم عقده دل‌ها زدی از سنبل پرخم

(۲) مجاز - جناس ناقص - پارادوکس - استعاره مصرحه

(۴) حسن تعلیل - تضاد - مجاز - ایهام تناسب

زبان را چو نی نغمه‌پرداز کرد

به نازی که لیلی به محمل نشیند

نبود دندان لابل چراغ تابان بود

زلف نو چون روزگار پرده‌داری می‌کند

عشق، هشیار و عقل گشتی مست

قدح لبریز می‌گردد از لب‌های میگونش

اگر شهریاری و گر خواسته است

در حرم محراب می‌جویند این نادیدگان

(۳) «الف» - «د» (۴) «ج» - «د»

۳۹- وزن کدام سروده در مقابل آن نادرست است؟

- (۱) بر دوردست این ره چشمی در انتظار است (مفعولُ فاعلاتن مفعول فاعلاتن)
- (۲) موجیم و وصل ما از خود بریدن است (مستفعلن فَعْل، مستفعلن فَعْل)
- (۳) شبی به حلقه درگاه دوست دل بندیم (مفاعِلن فاعلاتن مفاعِلن فَعْلن)
- (۴) از زخم تا ستاره عروجی دوباره بود (مفعولُ فاعلاتن مفاعِلن فَعْل)

۴۰- در کدام بیت، وزن همسان و ناهمسان «هر دو» یافت می‌شود؟

- (۱) از پای فتادیم چو آمد غم هجران در درد بمردیم چو از دست شفا رفت
- (۲) خود کرده بود غارت، عشقش حوالی دل بازم به یک شبیخون بر ملک اندرون زد
- (۳) عیب دگران نگویم این بار کاند در حلق خویش تن ش نمودم
- (۴) ساقی بده ز جام جم ارباب شوق را آن می که در پیاله چو خون سیاهش است

۴۱- به ترتیب، وزن کدام مصراع‌ها «دوری» است و کدام مصراع‌ها در «بحر رجز» سروده شده است؟

- الف: هر لب که بی‌آهی بود کم از لب چاهی بود
ب: هر جا که فتنه‌ای است در ابروت جا گرفت
- ج: دارم دلی که هرگز نشکسته خاطری را
د: چه قیامت است جانا که به عاشقان نمودی
- ه: جانا کجا داری خبر از اشک بی‌آرام ما

- (۱) «الف - ه»، «ب - ج» (۲) «ب - ج»، «الف - د» (۳) «ج - د»، «الف - ه» (۴) «ب - د»، «ج - ه»

۴۲- کدام مصراع‌ها به ترتیب، در بحر «رمل، متقارب و هزج» سروده شده‌اند؟

- الف: ز سحرانگیزیت ای چشم کافرکیش حیرانم
ب: آبی نزدی بر آتشم هرگز
- ج: سر از کمند نیچم اگر تو صیادی
د: قتل ما ای دل به تیغ او مقدر کرده‌اند
- ه: چو آشفته بازار بازارگانی

- (۱) «د» - «ب» - «ج» (۲) «د» - «ه» - «الف» (۳) «ب» - «ه» - «ج» (۴) «د» - «الف» - «ه»

۴۳- اختیارات شاعری مقابل کدام بیت «درست» است؟

- (۱) دست ما را بستم نیروی عشق / که ز اندازه پا برون ننهیم (آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن - ابدال)
- (۲) عنقا بشد و فرّ همایش بماند / زبندۀ تخت پادشایش بماند (قلب - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند)
- (۳) بسوختیم ز بیداد چرخ و خواهد سوخت / کسی که علم فراموش کرد و جهل آموخت (ابدال - بلند بودن هجای پایانی)
- (۴) میان جمع بنگر آن سر زلف پریشان را / اگر خواهی بدانی صورت حال پریشانم (حذف همزه - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه)

۴۴- در کدام بیت، اختیار شاعری «قلب» و «تبدیل مصوت کوتاه به بلند» هر دو وجود دارد؟

- (۱) بر دل خاقانی اگر داغ جفا نهی چه شد
او ز سگان کیست خود تا بردت به داوری
- (۲) سال نو است ساقیا نو بر سال ما تویی
می که دهی سه‌ساله ده کاو کهن و تو نوبری
- (۳) ای حرم تو از کرم بیت حرام خسروان
چون سخن من از نکت سحر حلال خاطری
- (۴) خاطر خاقانی از آن کعبه‌شناس شد که او
در حرم خدایگان کرد به جان مجاوری

۴۵- با توجه به ابیات زیر، کدام مورد نادرست است؟

- «از گوشه بامت سر پرواز ندارم
دانی که به یک زخم چرا جان نسپارم
(۱) حرف روی در ابیات «ر» است و در آن دو نوع اختیار وزنی به کار گرفته شده است.
(۲) بیت اول با «دل نیست کبوتر که چو برخواست نشیند / از گوشه بامی که پریدیم، پریدیم» تضاد مفهومی دارد.
(۳) قالب اشعار مورد استقبال ابن یمین قرار گرفته است. وی مضامین اخلاقی خود را در این قالب آشکار کرده است.
(۴) وزن اشعار «مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن» است و اختیار شاعری تغییر کمیت مصوت‌ها و حذف همزه در آن یافت می‌شود.

۴۶- کدام بیت با بیت زیر، قرابت مفهومی دارد؟

- «کی شعر تر انگیزد خاطر که حزین باشد
(۱) حافظ اندیشه کن از نازکی خاطر یار
(۲) مجو ز خاطر ناخوش تلاش معنی خوش
(۳) هیچ‌کس را هست انصاف ده ای حاکم حق
(۴) خشک است شعرم آخر دیر است تا مرا

۴۷- مفهوم کدام بیت، در بیت زیر نهفته شده است؟

- «تا دل هرزه‌گرد من رفت به چین زلف او
(۱) در چین زلفش ای دل مسکین چگونه‌ای
(۲) آن دل که سفر کرده به چین سر زلفت
(۳) شد به چین سر زلف تو و این عین خطاست
(۴) در چین طره تو دل بی‌حفاظ من

۴۸- مفهوم کلی کدام بیت با بیت زیر، «تضاد» دارد؟

- «بگشود گره ز زلف زرتار
(۱) دوش چو سلطان چرخ تافت به مغرب عنان
(۲) هزاران نرگس از چرخ جهانگرد
(۳) چو از کوه بفروخت گیتی‌فروز
(۴) هر صبحدم آن ترک پری‌رخ ز شبستان

۴۹- کدام بیت با بیت زیر، قرابت مفهومی دارد؟

- «عشرتی دارم به یاد روی آن گل در قفس
(۱) دل آگاه در این غمکده خرم نشود
(۲) هر که را دست دهد طلعت یوسف در چاه
(۳) از عزیزان هیچ‌کس خوابی برای من ندید
(۴) عشق هیئات است در خلوت شود غافل ز حسن

۵۰- کدام بیت با بیت زیر، تناسب مفهومی دارد؟

- «ما گرچه مرد تلخ شنیدن نه‌ایم؛ لیک
(۱) ترش‌روی بهتر کند سرزنش
(۲) تلخ کی باشد کسی را کش برند
(۳) ترش نباشم اگر صد جواب تلخ دهی
(۴) از آن جمله تلخی که بر من گذشت

- عشق افکنده است با یوسف به یک زندان مرا»
یوسف آن نیست که در گوشه زندان خندد
خوش‌تر از مملکت مصر بود زندانش
گرچه عمری شد که چون یوسف به زندان مانده‌ام
نیست در زندان زلیخا از مه کنعان جدا
تلخی که از زبان تو آید شنیدنی است»
که یاران خوش‌طبع شیرین‌منش
از میان زهرم‌اران سبوی قند
که از دهان تو شیرین و دل‌نواز آید
دهانم جز امروز شیرین نگشت

۵۱- عبارت درست در رابطه با موضوع «هویت» کدام است؟

(۱) هویت فرهنگی افراد در پرتو هویت جهان اجتماعی شکل می‌گیرد - هر جهان اجتماعی بنا به هویت خود با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی افراد سازگار است - تأمین جمعیت مناسب برای جهان‌های اجتماعی، مسئله‌ای هویتی است.

(۲) وجود نظریات متفاوت درباره هویت، نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد - هر جهان اجتماعی براساس هویت خود، با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند - جامعه‌شناسان و روان‌شناسان درباره ابعاد اجتماعی هویت انسان‌ها بحث می‌کنند.

(۳) هویت فرهنگی جهان اجتماعی، پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است - هویت اجتماعی هر فرد، درون جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد - برخی ویژگی‌های هویتی مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی که تابع دانایی، توانایی و... است تغییر می‌کنند.

(۴) هویت اجتماعی هر فرد، درون جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد - برخی ویژگی‌های هویتی مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی که تابع دانایی، توانایی و... است تغییر نمی‌کنند - هویت فرهنگی جهان اجتماعی، فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی متناسب با خود را پدید می‌آورد.

۵۲- هرگاه در تعامل علمی بین یک جهان اجتماعی با جهان اجتماعی دیگر، تغییراتی در عقاید آن پدید آید به گونه‌ای که به آرمان‌های خود پشت کند و حتی مبهوت و مقهور آن جهان اجتماعی شود، به‌طوری‌که هویت خود را از یاد ببرد، دچار چه وضعیت‌هایی شده است؟

(۱) تحولات هویتی - خودباختگی فرهنگی - از خود بیگانگی تاریخی

(۲) از خود بیگانگی تاریخی - تحولات هویتی - خودباختگی فرهنگی

(۳) تعارض فرهنگی - خودباختگی فرهنگی - از خود بیگانگی حقیقی

(۴) تزلزل فرهنگی - تعارض فرهنگی - تحول هویتی

۵۳- به ترتیب هریک از عبارت‌های زیر مربوط به کدام قسمت در جدول است؟

پیامدها	حالت‌های مختلف جامعه جهانی (براساس ویژگی‌های فرهنگ غالب)
انسجام جامعه جهانی	«الف»
«ج»	فرهنگ سلطه
«ب»	جامعه جهانی عرصه حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت باشد.

- تقسیم جامعه جهانی به مرکز و پیرامون
- فرهنگ غالب ویژگی‌های مطلوب یک فرهنگ جهانی را داشته باشد.

- چالش بین فرهنگی و تمدنی

(۱) «ج» - «ب» - «الف»

(۲) «الف» - «ج» - «ب»

(۳) «ب» - «ج» - «الف»

(۴) «ج» - «الف» - «ب»

۵۴- هریک از عبارت‌های زیر، به ترتیب با کدام دیدگاه جامعه‌شناسی مطابقت دارد؟

- بسیاری از کنش‌های هنری قابل توضیح نیستند.
- صرفاً به توصیف و تبیین تبعیض نژادی در جوامع نمی‌پردازد، بلکه آن را تقبیح می‌کند.
- هرچه همبستگی اجتماعی میان افراد یک گروه بیش‌تر باشد، انحرافات اجتماعی در آن گروه کاهش می‌یابد.
- جامعه‌شناس می‌تواند برای مدتی با اعضای یک گروه سیاسی زندگی کند و از این راه، عقاید و ارزش‌های آن‌ها را بفهمد و توصیف کند، اما نمی‌تواند درباره‌ی درست یا غلط بودن این عقاید و ارزش‌ها داوری کند.

(۱) انتقادی - تبیینی - انتقادی - تفسیری (۲) تفسیری - انتقادی - تفسیری - تبیینی

(۳) تبیینی - تفسیری - تبیینی - انتقادی (۴) تبیینی - انتقادی - تبیینی - تفسیری

۵۵- به ترتیب کدام یک فایده‌ی نظم اجتماعی است اما فایده‌ی علوم اجتماعی نیست؟

- (۱) به نقد و اصلاح ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی پرداخته و کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کند - ظرفیت داوری درباره‌ی علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را دارد و به شیوه‌ی صحیح استفاده از طبیعت کمک می‌کند.
- (۲) پیش‌بینی رفتار دیگران را امکان‌پذیر نموده و موجب می‌شود اتفاقات غیرمنتظره شما را از همکاری با دیگران باز ندارد - انسان را از محدودیت‌های طبیعت رها نموده و امکان مشارکت ما، در زندگی اجتماعی را فراهم می‌کند.
- (۳) توقعات و انتظارات ما از دیگران را مشخص نموده و همکاری با آن‌ها را امکان‌پذیر می‌سازد - فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم نموده و نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف می‌کند.
- (۴) همکاری با دیگران را امکان‌پذیر نموده و زمینه‌ی فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر را فراهم می‌سازد - تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح داده و کنش‌های انسانی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کند.

۵۶- در رابطه با رویکردهای جامعه‌شناسی به ترتیب «مطالعه‌ی نظم اجتماعی»، «تلاش برای خارج شدن از محدودیت‌های

علم تجربی» و «ناتوانی مطالعه و بررسی موضوع قدرت و سیاست» مبین چیست؟

- (۱) نقطه‌ی قوت جامعه‌شناسی تبیینی - ویژگی جامعه‌شناسی انتقادی - ضعف جامعه‌شناسی تفسیری
- (۲) ویژگی جامعه‌شناسی تفسیری - نقطه‌ی قوت جامعه‌شناسی تفسیری - ضعف جامعه‌شناسی تبیینی
- (۳) هدف جامعه‌شناسی پوزیتیویستی - هدف جامعه‌شناسی انتقادی - ضعف جامعه‌شناسی انتقادی
- (۴) روش جامعه‌شناسی انتقادی - ضعف جامعه‌شناسی تبیینی - ضعف جامعه‌شناسی انتقادی

۵۷- عبارت درست در رابطه با موضوع «فرهنگ» کدام است؟

- (۱) مقایسه و ارزیابی فرهنگ و داوری عقلانی و علمی آن‌ها ممکن است - فرهنگ از طریق وراثت از نسلی به نسل دیگر منتقل نمی‌شود - راه گسترش هر فرهنگ، شناختن، پذیرفتن و عمل کردن به آن است.
- (۲) هر رسم و سنتی درون فرهنگ خود، معنا و کارکردی دارد - فرهنگ‌ها متنوع‌اند و این تنوع به هنجارها و نمادهای آن برمی‌گردد - از نظر جامعه‌شناسان می‌توان فرهنگ دیگران را براساس فرهنگ خود، ارزیابی کرد.
- (۳) هویت فرهنگی جوامع اسلامی، در دیدگاه مستشرقان، سکولار و دنیوی است - فرهنگ قرون وسطی، شناخت از راه عقل و تجربه را پذیرفته بود - محکوم بودن به سرنوشتی محتوم، ویژگی فرهنگ‌های سلطه و استکبار است.
- (۴) هرچه حاملان و عاملان یک فرهنگ و معانی آن بیش‌تر باشند، آن فرهنگ، بسط بیشتری پیدا می‌کند - فرهنگ از طریق وراثت از نسلی به نسل دیگر منتقل نمی‌شود - مقایسه و ارزیابی فرهنگ و داوری عقلانی و علمی آن‌ها ناممکن است.

۵۸- براساس چه دلایلی جامعه‌شناسان انتقادی، رویکردهای تبیینی را محافظه‌کار می‌دانند؟

- (۱) جدایی دانش از ارزش مطرح می‌شود - «دانش» قلمرو «تفسیر» و «ارزش» قلمرو «تبیین» معرفی می‌شود - انسان‌ها را در برابر وضعیت موجود منفعل می‌سازد.
- (۲) داوری درباره ارزش‌ها غیرعلمی قلمداد می‌شود - از پیوند دانش و ارزش سخن به میان می‌آید - پدیده‌های اجتماعی را با ملاک‌های ارزشی (خوب و بد) و هنجاری (باید و نباید) ارزیابی می‌کند.
- (۳) تجویز راه‌حل برای بهتر شدن وضعیت موجود را علمی نمی‌دانند - برای دانش و ارزش دو قلمرو متفاوت و متقابل قائل‌اند - «دانش»، قلمرو کشف و بازخوانی «واقعیت‌ها» و «ارزش»، قلمرو خلق و بازسازی «ارزش‌ها» معرفی می‌شد.
- (۴) کار داوری درباره ارزش‌ها خارج از قلمرو علوم اجتماعی قرار می‌گیرد - انتقاد از وضعیت موجود، کار علم نیست - «دانش» را قلمرو خلق و بازسازی «ارزش‌ها» و «ارزش» را قلمرو کشف و بازخوانی «واقعیت‌ها» معرفی می‌کنند.

۵۹- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- ماکس وبر، با به کارگیری اصطلاح «قفس آهنین» به چه مطلبی اشاره دارد؟
- در دسته‌بندی فارابی از انواع حکومت‌ها، کرامیه (جامعه سرفرازی) به چه نوع حکومتی گفته می‌شود؟
- «گافمن» برای تحقیق درباره بیمارستان روانی و اثر آن بر بیماران از چه روشی استفاده کرد؟
- «ابن خلدون» در مطالعاتش چه رویکردی داشت؟
- (۱) نادیده گرفتن معنای کنش و پرداختن به خصوصیات قابل مشاهده - حکومت اکثریت براساس فضیلت انسانی - مشاهده مشارکتی - انتقادی و محافظه‌کارانه
- (۲) سلطه نظم اجتماعی بدون درنظر گرفتن نیازهای واقعی انسان‌ها - حکومت فرد براساس فضیلت انسانی - مشاهده مشارکتی - غیرانتقادی و محافظه‌کارانه
- (۳) ارزش‌زدایی از کنش‌های اجتماعی - حکومت فرد براساس فضیلت انسانی - کمی - استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود و تعمیم آن به همه جوامع
- (۴) ضرورت فهم معنای کنش و ناکارآمد بودن روش‌های تجربی - حکومت اکثریت براساس خواست و میل شخص حاکم - کیفی - استدلال عقلی و روش حسی و تجربی

۶۰- در بین عبارتهای زیر، کدام موارد نادرست است؟

- الف - ساختارهای اجتماعی، هرچقدر هم جا افتاده و باسابقه باشند، با پدیده‌های اجتماعی به‌وجود آمده و برقرارند.
- ب - سیاست، وجه عینی و محسوس قدرت و جنبه الزام‌آور آن است.
- ج - مطالعات تبیینی نشان داده‌اند که میان عواملی مانند وضعیت تحصیلات، تأهل و ... با اعتیاد به اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای رابطه وجود دارد.

د - ویژگی انقلاب اجتماعی، اصلاح رفتار حاکمان یا ساختار حکومت است.

- (۱) «ب» - «ج» - «الف» (۲) «د» - «ج» - «ب» (۳) «الف» - «د» - «ج» (۴) «الف» - «ب» - «د»

- ۶۱- به ترتیب کدام یک از اندیشمندان، «از دو سطح عقل نظری و عقل عملی سخن می‌گفت»، «برای نظام لیبرال دموکراسی، جایگزین بهتر و مناسب‌تری را قابل تصور نمی‌دانست»، «افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان را موجب افزایش تولید نسل آن‌ها و پیدایش مشکلات بعدی می‌دانست» و «معتقد بود بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد»؟

- (۱) ابن خلدون - فوکویاما - مارکس - آگوست کنت
(۲) ارسطو - دورکیم - ریکاردو - فوکویاما
(۳) علامه طباطبایی - فوکویاما - ریکاردو - آگوست کنت
(۴) علامه طباطبایی - مارکس - مالتوس - ماکس وبر

۶۲- به ترتیب پاسخ سؤال‌های زیر چیست؟

- لازمه شناخت پدیده‌های اجتماعی چیست؟

- نسل‌کشی در کامبوج، توسط خمرهای سرخ، نتیجه چه سیاستی است؟

- ارزیابی وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی در روابط انسانی با کدام عقل صورت می‌گیرد؟

- در فرایند تکوین نظام نوین جهانی، دولت‌های سکولار غربی، از طریق سازمان‌های فراماسونری به چه هدفی رسیدند؟

(۱) وابستگی کنش‌های اجتماعی به ویژگی‌های اجتماعی فرهنگی - تکثرگرا - انتقادی - به خدمت گرفتن حرکت‌های پروتستانی و ایجاد سیاست سکولار

(۲) شناخت صحیح و توأمان «تفاوت‌های فردی - اجتماعی» و «وجوه مشترک انسان‌ها» - همانندسازی - انتقادی - تأثیر بر نخبگان سیاسی آن جوامع

(۳) توجه به عمق و پیچیدگی پدیده‌های اجتماعی و دشواری فهم آن‌ها - سیاست هویت - تفسیری - تأثیر بر نخبگان سیاسی آن جوامع

(۴) دقت به تنوع معانی پدیده‌های اجتماعی و وابستگی به ویژگی‌های فردی - همانندسازی - ابزاری - گسترش جهانی قدرت خود

۶۳- هریک از عبارت‌های زیر به ترتیب، مبین ویژگی کدام دوران، جامعه، فرهنگ و... است؟

- هویت ملی، نامطلوب پنداشته شد.

- مردم جوامع دیگر را خوار و بی ارزش می‌شمردند.

- ثبات، رفاه و سلطه بر طبیعت، از ارزش‌های مهم آن به شمار می‌رود.

- فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف، هریک در بخشی از جهان، حاکمیت سیاسی مربوط به خود را به وجود آورده بودند.

(۱) دوره پسامدرن - جامعه تغلب - لیبرال دموکراسی - جامعه جهانی قبل از ظهور غرب جدید

(۲) دوره پسامدرن - صهیونیسم - جمهوری - جامعه جهانی قبل از ظهور غرب جدید

(۳) دوره مدرن - جامعه تغلب - دموکراسی - دولت ملت‌ها در نظام جهانی جدید

(۴) همانندسازی - فرهنگ سلطه - لیبرال دموکراسی - جامعه جهانی جدید

۶۴- هریک از عبارت‌های زیر با چه موضوعی ارتباط دارند؟

- سلب قدرت مقاومت از آدمیان

- آسیب‌های اجتماعی مانند مهاجرت و بیکاری

- غفلت از این نکته که در رقابت عادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد.

- گرفتار شدن فطرت آدمی به اضطراب و تشویش و در نهایت سر بر عصیان و اعتراض برداشتن

(۱) تفکر سلطه‌گرایانه - چالش فقر و غنا - انتقاد نسبت به نگرش طرفداران قشربندی اجتماعی - دچار از خودبینی تاریخی شدن

(۲) ویژگی فرهنگ استکباری - بحران اقتصادی - انتقاد نسبت به نگرش طرفداران عدالت اجتماعی - مبتلا شدن به از خودبینی فطری

(۳) ویژگی فرهنگ جبرگرا - بحران زیست‌محیطی - انتقاد نسبت به نگرش طرفداران قشربندی اجتماعی - ابتلا به از خودبینی حقیقی

(۴) عملکرد فرهنگ‌های جبرگرایانه - بحران زیست‌محیطی - انتقاد نسبت به نگرش مخالفان قشربندی اجتماعی - دچار خودباختگی شدن

۶۵- به ترتیب پاسخ هریک از عبارتهای زیر کدام است؟

- نتیجه ادامه جنگ سرد چه بود؟

- تغییرات عمیق و کلان اجتماعی را چه می نامند؟

- سرکوب روحیه خلاق انسانها در عرصه اندیشه، ناشی از چیست؟

- تعاریف متعدد از دانش علمی در جهانهای اجتماعی مختلف بر چه اساسی شکل می گیرد؟

(۱) توجیه عملیات نظامی قدرت های غربی در مقابله با مقاومت های کشورهای غیر غربی - تغییر اجتماعی - تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی - رویکرد جوامع به دانش علمی

(۲) رونق بخشیدن به اقتصاد کشورهای صنعتی وابسته به تسلیحات نظامی - تحول اجتماعی - تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی - هویت فرهنگی جوامع

(۳) وقوع رقابت ها و درگیری ها، بین فرهنگ ها و تمدن های بزرگ - تحول هویتی - تحلیل کنش انسان فقط با روش تجربی - ذخیره دانشی متفاوت

(۴) تداوم درگیری ها بین دولت ملتها - جنبش اجتماعی - نادیده گرفتن کنش و آنچه درون انسان می گذرد - هویت فرهنگی جوامع

۶۶- هریک از ویژگی‌های زیر، به ترتیب با کدام روش جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی، تناسب بیشتری دارد؟

- طرح پرسش‌ها براساس پاسخ‌های ارائه‌شده قبلی
- به‌دست آوردن نمرات تقریباً برابر در چندین اجرا
- استفاده از سؤالات مشخص و از قبل برنامه‌ریزی شده
- بررسی رفتار در شرایط طبیعی و آزمایشگاهی

(۱) مشاهده - پرسش‌نامه - مصاحبه - پرسش‌نامه (۲) پرسش‌نامه - مصاحبه - مشاهده - آزمون

(۳) مصاحبه - آزمون - پرسش‌نامه - مشاهده (۴) آزمون - مشاهده - آزمون - مصاحبه

۶۷- درستی و نادرستی عبارت‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

- عوامل وراثتی از دوره جنینی تا سالمندی و عوامل محیطی از بدو تولد تا سالمندی، موجب بروز ویژگی‌ها و تغییرات رشدی در افراد می‌شوند.

- ویژگی‌های رفتاری و جسمانی دوقلوهای همسان در مقایسه با دوقلوهای ناهمسان به هم شبیه‌تر بوده، زیرا رشد آن‌ها براساس یک برنامه طبیعی انجام می‌شود.

- زمان وقوع خصوصیات رفتاری افراد را می‌توان با بررسی ویژگی‌های خویشاوندان آنان پیش‌بینی کرد.

- رشد حرکتی کودک از قبیل غلتیدن، نشستن، ایستادن و راه رفتن براساس یک آمادگی زیستی خاص است.

(۱) درست - نادرست - درست - درست (۲) درست - درست - نادرست - درست

(۳) نادرست - نادرست - درست - نادرست (۴) نادرست - نادرست - درست - درست

۶۸- کدام رفتار یا ویژگی، مربوط به دوره کودکی دوم است؟

(۱) از بودن با هم‌جنس‌های خود و انجام بازی قانون‌مند لذت می‌برند.

(۲) با توجه به ویژگی‌های کیفی محرک‌ها، به‌دنبال درک و فهم بیشتر هستند.

(۳) در تشخیص خوب یا بد بودن یک عمل، به پیامد و نتیجه توجه می‌کنند نه به قصد و نیت آن.

(۴) از بین دو مقدار یکسان از خمیربازی، خمیربازی که به‌صورت استوانه است را به خمیربازی به شکل دایره، ترجیح می‌دهند.

۶۹- درستی و نادرستی هریک از عبارت‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

- همه محرک‌هایی که ادراک شده‌اند، قبلاً احساس شده‌اند.

- ادراک محرک‌ها، ممکن است با واقعیت بیرونی همخوان نباشد.

- اشیاء براساس نزدیکی، شباهت و امتداد به‌صورت گروهی ادراک می‌شوند.

- در فرایند تفسیر و معنابخشی محرک‌های حسی، ادراک مقدم بر توجه است.

(۱) درست - نادرست - درست - درست (۲) نادرست - درست - درست - نادرست

(۳) نادرست - درست - نادرست - درست (۴) درست - نادرست - نادرست - نادرست

- ۷۰- هر کدام از موارد زیر، به ترتیب، به کدام مورد مربوط بوده و چه نقشی دارند؟
- مربی مهدکودکی که با حرکات نمایشی و با صدایی با زیر و بم برای کودکان، کتاب قصه می‌خواند.
 - دانش‌آموزی که با روخوانی صرف از کتاب درسی، خسته شده و خوابش می‌گیرد.
 - معلمی که سر جای خود نشسته و با صدای ثابت تدریس می‌کند.
 - کتاب درسی که دارای تصاویر رنگی و جداول گوناگون است.
- (۱) خارج شدن از ثبات نسبی و عامل خوگیری - ثبات نسبی و عامل تمرکز - یکنواختی و مانع تمرکز - تنوع و جذابیت محرک و عامل تمرکز
- (۲) خارج شدن از یکنواختی و عامل خوگیری - یکنواختی و مانع تمرکز - ثبات نسبی و عامل خوگیری - تنوع و جذابیت محرک و عامل خوگیری
- (۳) خارج شدن از ثبات نسبی و عامل تمرکز - ثبات نسبی و مانع تمرکز - ثبات نسبی و عامل تمرکز - تغییرات درونی و مانع تمرکز
- (۴) خارج شدن از یکنواختی و مانع خوگیری - یکنواختی و عامل خوگیری - یکنواختی و مانع تمرکز - تغییرات درونی و عامل تمرکز
- ۷۱- روش مطالعه کدام یک از افراد زیر، با روش مطالعه پس‌خبا، همخوانی بیشتری دارد؟
- (۱) مهری پس از پیش‌خوانی پرسش‌های کلیدی درس، به مطالعه عمقی درس پرداخته و به پرسش‌های درس پاسخ کامل داده و میزان بازیابی اطلاعات خود را بررسی می‌کند.
- (۲) مریم قبل از شروع مطالعه، پرسش‌های درسی را می‌خواند، تا بعد از مطالعه درس بتواند به آن پرسش‌ها پاسخ دهد و سپس برداشت کلی خود از درس را بیان می‌کند.
- (۳) هدی پس از مطالعه دقیق درس موردنظر، پرسش‌های پایانی درس را به‌طور کامل پاسخ می‌دهد و در صورت نیاز به مرور مطالب می‌پردازد.
- (۴) فاطمه بعد از مطالعه درس، به‌منظور بررسی عملکرد حافظه‌اش، از خود آزمون می‌گیرد و سپس پرسش‌های کلیدی درس را می‌خواند.
- ۷۲- هریک از ویژگی‌های زیر به ترتیب، مربوط به کدام نوع حافظه است؟
- اطلاعات در این حافظه، به‌صورت شبکه‌ای از مفاهیم مرتبط با هم ذخیره می‌شود.
 - از طریق نشانه‌های مرتبط به محل یا تاریخ خاصی، به بازیابی اطلاعات کمک می‌کند.
 - اثرات محرک‌های بیرونی، برای مدت خیلی محدودی نگه‌داری می‌شود.
 - مطالب و آموزش‌هایی که در کلاس‌های درس یاد گرفته می‌شود، در آن ذخیره می‌شود.
- (۱) فعال - بلندمدت - کوتاه‌مدت - معنایی
- (۲) بلندمدت - فعال - کوتاه‌مدت - بلندمدت
- (۳) معنایی - رویدادی - حسی - معنایی
- (۴) کوتاه‌مدت - معنایی - فعال - بلندمدت
- ۷۳- هریک از ویژگی‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام عامل مؤثر در حل مسئله است؟
- با تغییر در بازنمایی مسئله و یادآوری اطلاعات مرتبط با آن به حل مسئله کمک می‌کند.
 - در برخی مواقع تأثیر مثبت و در برخی شرایط، تأثیر منفی در حل مسئله دارد.
 - از طریق فراموشی عواملی که از حل مسئله جلوگیری می‌کند، به حل مسئله کمک می‌کند.
- (۱) نادیده گرفتن حل مسئله برای مدتی خاص - تجربه گذشته - نوع نگاه به مسئله
- (۲) تجربه گذشته - نادیده گرفتن حل مسئله برای مدتی خاص - نوع نگاه به مسئله
- (۳) نوع نگاه به مسئله - تجربه گذشته - نادیده گرفتن حل مسئله برای مدتی خاص
- (۴) نادیده گرفتن حل مسئله برای مدتی خاص - نوع نگاه به حل مسئله - تجربه گذشته

۷۴- با فرض اینکه احمد مشغول حل یک مسئله ریاضی از نوع معادله دومجهولی است و محسن در حال بررسی این مسئله

است که «چرا دانش آموزان در جلسه امتحان دچار اضطراب می شوند»، کدام مورد درست است؟

(۱) محسن با مسئله دشواری روبه‌رو است، اما با انجام اقدامات استاندارد می تواند به هدف برسد.

(۲) احمد اگر مراحل حل مسئله را انجام دهد به‌طور تضمینی به هدف می‌رسد.

(۳) محسن راهبردهای معینی در اختیار دارد که می‌تواند آن‌ها را فهرست کند.

(۴) احمد درگیر مسئله‌ای است که علل متعدد دارد و هدف آن مبهم است.

۷۵- درستی و نادرستی هریک از عبارتهای زیر، به ترتیب کدام است؟

- سبک تصمیم‌گیری افراد در موقعیت‌های مختلف، ثابت و پایدار است.

- در سبک تصمیم‌گیری وابسته، افراد به قضاوت‌ها و روش‌های خود اعتماد بیش از حد دارند.

- کارآمدی یا ناکارآمدی سبک‌های تصمیم‌گیری نسبت به هم، بستگی به موقعیت دارد.

- تصمیم‌گیری بر مبنای هیجانات آنی و شتاب‌زده، منجر به حالت عاطفی ناخوشایند تعارض می‌شود.

(۱) نادرست - درست - درست - درست (۲) نادرست - درست - نادرست - درست

(۳) درست - نادرست - درست - نادرست (۴) درست - نادرست - نادرست - نادرست

۷۶- هرکدام از موارد زیر، به ترتیب با کدام‌یک از موانع تصمیم‌گیری همخوانی دارد؟

- نوجوانی که معتقد است، بزرگ و عاقل شده است و در شرایط اجتماعی ناسالم، آسیب نمی‌بیند.

- شخصی که موقع خوشحالی به دیگران وعده غیرعملی می‌دهد و از پس آن وعده برنمی‌آید.

- مادری که فرزندان خود را عاری از اشتباه می‌داند و در اختلافات پیش‌آمده دیگران را مقصر می‌داند.

(۱) کنترل نکردن هیجانات - اعتماد افراطی - سوگیری تأیید

(۲) اعتماد افراطی - کنترل نکردن هیجانات - سوگیری تأیید

(۳) کنترل نکردن هیجانات - کوچک شمردن خود - اعتماد افراطی

(۴) اعتماد افراطی - کوچک شمردن خود - کنترل نکردن هیجانات

۷۷- در هریک از شرایط یا موقعیت‌های زیر، به ترتیب احتمالاً کدام پدیده تجربه می‌شود؟

- قرار گرفتن در معرض یک محرک آزاردهنده که هیچ کنترلی بر آن نیست.

- نبود هماهنگی بین دانش و مهارت برای انجام یک رفتار

- ناتوانی در یافتن بهترین راه‌حل برای رسیدن به هدف با توجه به شرایط محدود

- رخ دادن دگرگونی در زندگی فرد و لزوم سازگاری با آن

(۱) درماندگی آموخته شده - عدم کارایی - ناکامی - فشار روانی

(۲) گوش به زنگی - مقابله ناکارآمد - اسناد پایدار - تعارض

(۳) درماندگی آموخته شده - ناهماهنگی شناختی - ناکامی - استرس

(۴) فشار روانی - ناهماهنگی شناختی - تعارض - درماندگی آموخته شده

۷۸- هر کدام از عبارات‌های زیر، به ترتیب با کدام مورد ارتباط بیشتری دارد؟

- همه دانش‌آموزان به یک اندازه درس نمی‌خوانند.
- بهنام برای کسب رتبه برتر و دریافت سهمیه ورودی مدرسه نمونه، به سختی درس می‌خواند.
- مریم به درس جغرافیا علاقه دارد و در کنار کتاب درسی، اطلس‌های جغرافیایی را نیز مطالعه می‌کند.
- امید معتقد است استعداد یادگیری ریاضی را ندارد.

- (۱) تفاوت در جهت‌دهی انگیزه‌ها - انگیزه درونی - انگیزه بیرونی - انگیزه
- (۲) تفاوت در جهت‌دهی انگیزه‌ها - انگیزه بیرونی - انگیزه درونی - انگیزه
- (۳) تفاوت در شدت انگیزه‌ها - انگیزه درونی - انگیزه بیرونی - عوامل نگرشی
- (۴) تفاوت در شدت انگیزه‌ها - انگیزه بیرونی - انگیزه درونی - عوامل نگرشی

۷۹- هر کدام از موارد زیر، به ترتیب با کدام مورد همخوانی بیشتری دارد؟

- تأثیر غیرمستقیم مذهب بر سلامت
- روش سازگاران کوتاه‌مدت
- علامت رفتاری فشار روانی

- (۱) احمد رضا در مراسم شب‌های قدر شرکت می‌کند. - مینا با تکرار جملات انگیزشی به خود انرژی مثبت می‌دهد. - مریم از دیدن تبعیض ناراحت می‌شود.
- (۲) امیرعلی همه‌ساله به زیارت امام رضا (ع) می‌رود. - مسعود هفته‌ای یک‌بار به پارک می‌رود. - کامران در عصبانیت کنترل خود را از دست می‌دهد.
- (۳) حسین طبق احادیث و روایات، به اندازه غذا می‌خورد. - محمد در صورت مشاجره، محیط را ترک می‌کند. - سیما هنگام ناراحتی گریه می‌کند.
- (۴) سعید برای قبولی در کنکور به خدا توکل می‌کند. - سارا شب‌ها خاطرات روزانه خود را می‌نویسد. - معصومه در امتحان تمرکز خود را از دست می‌دهد.

۸۰- هریک از عبارات زیر به ترتیب، با کدام مورد همخوانی دارد؟

- احمد فردی تنها است که دوست صمیمی نداشته، فعالیت بدنی و فیزیکی خیلی پایینی دارد و غذاهای چرب و پرکالری مصرف می‌کند.
- مریم در شروع یک مصاحبه استخدامی دچار اضطراب می‌شود، اما با نفس عمیق کشیدن و القای این جمله که «من می‌توانم»، خود را آرام می‌کند.
- مجید در ۶ ماه گذشته دارای درد شکمی و مشکلات گوارشی بوده، اما درباره مشکلش با کسی صحبت نکرده و به پزشک مراجعه نکرده است.

- مینا در آزمون عملی برای گرفتن گواهینامه رانندگی، دچار احساس ترس، فراموشی و دست‌پاچی می‌شود.

- (۱) مقابله ناسازگاران - فشار روانی مثبت - مقابله سازگاران کوتاه‌مدت - مقابله ناسازگاران
- (۲) سبک زندگی ناسالم - مقابله سازگاران کوتاه‌مدت - مقابله ناسازگاران - فشار روانی منفی
- (۳) منفعل بودن - مقابله سازگاران بلندمدت - مقابله ناسازگاران کوتاه‌مدت - فشار روانی منفی
- (۴) سبک زندگی ناسالم - مقابله سازگاران بلندمدت - در انتظار معجزه بودن - مقابله ناسازگاران

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | شبیه ساز کنکور سراسری

دوره ققنوس ماز

بازگشت به آرامش، تمرکز و آمادگی برای کنکور ۱۴۰۴

دفترچه شماره ۲

سه شنبه ۱۰ تیر ماه ۱۴۰۴

ردیف	ماده امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت زمان پاسخ گویی	ملاحظات
			از	تا		
۱	زبان عربی	۲۰	۸۱	۱۰۰	۲۰ دقیقه	۸۰ سؤال ۷۵ دقیقه
۲	تاریخ	۱۳	۱۰۱	۱۱۳	۲۰ دقیقه	
۳	جغرافیا	۱۲	۱۱۴	۱۲۵		
۴	فلسفه و منطق	۲۰	۱۲۶	۱۴۵	۲۰ دقیقه	
۵	اقتصاد	۱۵	۱۴۶	۱۶۰	۱۵ دقیقه	

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

■ عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱ - ۸۹)

۸۱-

﴿فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ إِنْ تَلَهُمْ، وَلَوْ كُنْتَ فُظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضَّوْا مِنْ حَوْلِكَ﴾:

(۱) پس از برکت رحمت الله با آنان نرم شده ای، چه اگر خویی تند داشتی و سنگین دل بودی بی گمان از پیرامون تو گریخته بودند!

(۲) پس به برکت رحمتی از الله است که نسبت به آنان نرمش بخرج داده ای، زیرا اگر بدخو و سنگدل می بودی از اطرافت می گریختند!

(۳) پس با رحمت خداوند است که با آنها نرمخو گشته ای، و چنانچه بدخو و سنگین دل می بودی از پیرامون تو پراکنده شده بودند!

(۴) پس به رحمتی از خداوند با آنان نرم شدی، و چنانچه تندخو و سنگدل بودی قطعاً از اطرافت متفرق می شدند!

۸۲-

«أَعْلَى الْمَرَاتِبِ فِي الْإِنْسَانِيَّةِ هُوَ أَنْ كُلَّ عَمَلٍ صَالِحٍ تَفْعَلُهُ يَكُونُ فِي نَظَرِكَ صَغِيرًا وَ كُلَّ عَمَلٍ سَيِّئٍ تَقُومُ بِهِ تَعْدَهُ كَبِيرًا»!:

(۱) برترین رتبه ها در انسانیت همان است که هر کاری که انجام می دهی و خوب بوده در نظرت کوچک باشد، و هر کار بدی که به آن اقدام کردی بزرگ بشمارد!

(۲) برترین درجه ها در انسان بودن در دیدگاه تو است که هر عمل نیکی را انجام می دهی کوچک، و هر عمل خطایی را که بدان اقدام کنی بزرگ پنداری!

(۳) عالی ترین مرتبه ها در انسانیت آن است که هر کار خوبی که انجام دهی در نگاه تو کوچک باشد، و هر عمل بدی را انجام دهی آن را بزرگ بشمار آوری!

(۴) عالی ترین درجه در انسان بودن به این است که هر کار صالحی را که انجام می دهی از نظر تو کوچک باشد، و هر کار اشتباهی که انجام داده ای بزرگ پنداری!

۸۳-

«لَا تَسْتَشِيرَ مَنْ لَا يَعْمَلُ بِمَا يَقُولُهُ، فَإِنَّهُ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَهْدِيكَ، لِأَنَّهُ هُوَ نَفْسُهُ قَدْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِ الْحَقِّ»!:

(۱) با کسی که به آنچه می گوید عمل نمی کند مشورت مکن، چه او نمی تواند تو را هدایت کند، زیرا او خود از راه حق گمراه شده است!

(۲) هرگز با کسی که به آنچه می گوید عمل نمی کند مشورت نکن، که او نمی تواند راهنمای تو باشد، از آن رو که خود از راه درست گم گشته است!

(۳) نباید با کسی که به گفته خود عمل نمی کند مشورت کنی، چه نمی تواند تو را راهنمایی کند، زیرا او از راه حق گم گشته است!

(۴) از کسی که به آنچه می گوید عمل نمی کند، مشورت نخواه، زیرا کسی که از راه درست گمراه است نمی تواند هدایتگر باشد!

۸۴-

«تَمَّتِ الْأَبْحَاثُ الَّتِي كُنْتَ قَدْ بَدَأْتَهَا مِنْذُ تِسْعَةِ أَشْهُرٍ حَوْلَ خَوَاصِّ الْأَعْشَابِ الطَّبِيَّةِ وَ اسْتِعْمَالِهَا فِي مُعَالَجَةِ الْأَمْرَاضِ الْمُخْتَلِفَةِ»:

(۱) تحقیقاتم را که از هفت ماه گذشته در مورد خاصیت گیاهان دارویی و کاربرد آنها در معالجه بیماری های گوناگون شروع نمودم، به اتمام رساندم.

(۲) پژوهش هایی را که درباره خاصیت گیاهان طبی و کاربرد آنها در مداوای بیماری های گوناگون از نه ماه پیش شروع کرده بودم، به انجام رساندم.

(۳) تحقیقاتی که از نه ماه پیش پیرامون خواص گیاهان دارویی و کاربردهای آنها در معالجه بیماری های مختلف آغاز کرده بودم، به اتمام رسید.

(۴) پژوهش هایی که پیرامون خواص گیاهان پزشکی و کاربردهای آنها در بهبودی بیماری های مختلف از هفت ماه گذشته آغاز کردم، تمام شد.

۸۵- «تَقَرُّ بَعْضُ الطَّيُورِ جَذْوَعَ الْأَشْجَارِ الصَّلْبَةِ بِمَنْقَارِهَا لِتَصْنَعَ عَشَّهَا، وَ إِنْ لَمْ يُخْلَقْ بِدُنْهَا مَنَاسِبًا لِهَذَا الْعَمَلِ لَكَانَ يَضُرُّهَا عَمَلُهَا!»: بعضی پرندگان

- (۱) تنه‌هایی را که درختان سخت دارند با منقار خود می‌کوبند بخاطر اینکه لانه خود را بسازند، و چنانچه بدن آن‌ها مناسب خلق نشده بود بی‌شک این کارشان به ضررشان بود!
- (۲) برای این‌که لانه‌شان را بسازند با منقارهای خود تنه‌های سخت درختان را می‌کوبند، و چنانچه بدنشان مناسب آفریده نمی‌شد این کارشان به آن‌ها زیان می‌رساند!
- (۳) برای ساخته شدن لانه‌شان با منقار خود به تنه‌های درختان سخت نوک می‌زنند، و اگر نبود که بدنشان مناسب این کار خلق شده کارشان به آن‌ها صدمه می‌زد!
- (۴) تنه‌های سخت درختان را با منقار خود نوک می‌زنند تا لانه خود را بسازند، و اگر بدنشان مناسب این کار آفریده نمی‌شد حتماً کارشان به آن‌ها ضرر می‌زد!

۸۶- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (۱) قَدْ عَرَفْنَا التَّجْرِبَةَ طُرُقًا مُخْتَلِفَةً لِاسْتِخْرَاجِ النَّفْطِ: ما با تجربه راه‌های مختلف استخراج نفت را یاد گرفته‌ایم!
- (۲) مَنْ هُوَ الَّذِي يُحَاوِلُ دَائِمًا إِنْكَارَ كُلِّ مَا يَعْرِفُهُ، إِلَّا الْكَذَّابَ: کیست آن‌که همیشه تلاش می‌کند همه آنچه را می‌داند انکار کند، بجز دروغگو!
- (۳) كَبُرَ ذَنْبًا أَنْ تَكُونَ حَسُودًا، لِأَنَّهُ لَا يَنْزِعُ عَجْ مِنْ الْحَسَدِ إِلَّا الْحَسُودُ: گناه بزرگی است که حسود باشی، زیرا حسد بجز حسود را آورده نمی‌کند!
- (۴) إِنَّ النَّجَاحَ أَجْرُ مَنْ لَا يَقْنَطُ مِنَ الْمَصَائِبِ الَّتِي أُصِيبَ بِهَا: موفقیت پاداش کسی است که مصیبت‌هایی که به آن‌ها دچار شده است ناامیدش نمی‌کند!

۸۷- عَيْنُ الْخَطَأِ:

- (۱) أَتَشَدُّ الشَّاعِرُ شَعْرًا عَمَّنْ يَشْتَغَلُ بِزِينَةِ الدُّنْيَا الْفَانِيَةِ: شاعری شعری سرود درباره هرکس که به زینت دنیای فانی سرگرم است؛
- (۲) وَ الْأَمَالُ تَغْرَهُ وَ الْوَقْتُ يَنْتَهِي بَغْتَةً: درحالی‌که آرزوها او را فریب می‌دهد و ناگهان وقت تمام می‌شود؛
- (۳) فَعِنْدَمَا يَلْتَقِ الْمُسْتَقْبَلُ، الْخَوْفُ يَضُمُّهُ: پس هنگامی که به آینده توجه می‌کند، ترس او را فرا می‌گیرد؛
- (۴) وَ لَمَّا يَرِاجِعْ مَاضِيَهُ يَرَى أَنَّهُ لَا ذَخِيرَةَ فِي يَدِهِ: و وقتی که به گذشته‌اش مراجعه می‌کند می‌بیند که هیچ اندوخته‌ای در دستش نیست!

۸۸- «ماه‌ها بعد کشاورز مشاهده کرد که سبزیجات در مزرعه در معرض خورده شدن و تلف گشتن قرار می‌گیرد». عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (۱) بَعْدَ شَهْوَرٍ شَاهَدَ الْمَزَارِعَ أَنَّ الْخَضِرَاوَاتِ بِالْمَزْرَعَةِ تَتَعَرَّضُ لِلْأَكْلِ وَ التَّلْفِ!
- (۲) بَعْدَ أَشْهُرٍ رَأَى الْفَلَّاحُ أَنَّ خَضِرَاوَاتِ الْمَزْرَعَةِ تَتَعَرَّضُ لِلْأَكْلِ وَ الْإِتْلَافِ!
- (۳) بَعْدَ كَمِّ شَهْرٍ شَاهَدَ الْفَلَّاحُ أَنَّ الْخَضِرَاوَاتِ وَ هِيَ فِي الْمَزْرَعَةِ قَدْ أَكَلَتْ وَ تَلْفَتْ!
- (۴) بَعْدَ بَضْعَةِ أَشْهُرٍ رَأَى الْمَزَارِعَ فِي دَاخِلِ الْمَزْرَعَةِ أَنَّ الْخَضِرَاوَاتِ قَدْ أَكَلَتْ وَ تَلْفَتْ!

۸۹- عَيْنُ مَا لَا يَنْبَغِي مَفْهُومُ الْعِبَارَةِ: «لَاخِرٌ فِي قَوْلٍ إِلَّا مَعَ الْفِعْلِ»:

- (۱) دوصد گفته چون نیم‌کردار نیست
- (۲) اگر بخواهی از هر دو سر آبروی
- (۳) کار کن کار بگذر از گفتار
- (۴) کسی کو به دانش توانگر بود
- بزرگی سراسر به گفتار نیست!
- همه راستی کن همه راست گوی!
- کاندیرین راه کار دارد کار!
- ز گفتار کردار بهتر بود!

■ ■ اِقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٩٠ - ٩٤) بِمَا يَنْاسِبُ النَّصَّ:

في عصر العباسيين نواجه حضور ثقافات مختلفة في المجتمع. إحدى هذه الثقافات كانت الثقافة اليونانية التي تُعدُّ بمنزلة الثقافة الغربية في ذلك العصر، و في المراكز التي أسستها الحكومة إضافة إلى الكتب اليونانية قام المترجمون بترجمة الكتب الفارسية و الهندية أيضًا.

مما جدير بالملاحظة هو أنَّ المترجمين لم يقوموا بترجمة آثار من الأدب اليوناني كما ترجموا المنطق اليوناني و الفلسفة اليونانية، مع أنَّهم لم يغفلوا ما يُعادلها عند الفرس و الهنود. و لعلَّ السبب يعود إلى اختلاف الأنواع و كذلك كثرة ذكر الآلهة في هذه الآثار المملوءة بالأساطير!

و هكذا جاء العقل اليوناني الذي يميل إلى التحليل و التعليل في المجردات و العقل الهندي الذي يميل إلى التأمل و الزهد و العقل الفارسي الذي تتغلب عليه المادة و يهتم بالتفخيم و كذلك الاهتمام بالموسيقى، و قد أثر كل واحد منها على ثقافتنا و حياتنا حتَّى يومنا هذا!

٩٠- كيف أثرت الثقافات الثلاثة المذكورة في النص على حياتنا الثقافية؟ عيّن الخطأ:

- (١) من آثار العقل اليوناني التأمل و التدقيق في أمور غير محسوسة لأشاهد.
- (٢) يدعو العقل الفارسي إلى المبالغة و الزينة أثناء بيان المسألة و كذلك يهتم بالنغمات.
- (٣) الثقافة الهندية تدعو إلى ترك الدنيا و نعماتها و تشجّع الناس على القناعة و ترك الدنيا.
- (٤) إنّ هذه الثقافات قد أثرت أثرها في عصرها و لم يبقَ منها شيء حتَّى يؤثّر علينا في زماننا هذا.

٩١- عيّن الخطأ:

- (١) إنّ مراكز الترجمة قامت بترجمة الآثار الأدبية من الأدب الفارسي.
- (٢) الآثار الأدبية من الهنود كـ «كليلة و دمنه» قد تُرجمت في العصر العباسي.
- (٣) تُرجمت «الإلياذة» و هي من أشهر الآثار الأدبية اليونانية في العصر العباسي.
- (٤) ما دخل في المجتمعات الإسلامية كانت فكرة اليونانيين، لا ذوقهم و رؤيتهم الأدبية.

٩٢- عيّن سؤالاً لم يأت جوابه في النص:

- (١) ما هي ميزة الآثار الأدبية اليونانية؟
 - (٢) كيف كان المترجم يختار كتاباً للترجمة؟
 - (٣) لماذا لم يقدّم المترجمون بترجمة الآثار الأدبية من اليونانية إلى العربية؟
 - (٤) كيف دخلت الثقافة الغربية في المجتمع الإسلامي في العصر العباسي؟
- عيّن الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (٩٣ و ٩٤)

٩٣- «نواجه - كانت - مختلفة - الملاحظة»:

- (١) الملاحظة: اسم - مفرد مؤنث - مصدر (من باب مفاعلة) - معرّف بأل - معرب / مجرور بحرف الجر؛ بالملاحظة: جار ومجرور
- (٢) مختلفة: اسم - مفرد مؤنث - اسم مفعول (مصدره: اختلاف) - معرب / صفة و مجرور بالتبعية للموصوف «ثقافات»
- (٣) نواجه: فعل مضارع - للمتكلّم مع الغير - مزيد ثلاثي (من باب مفاعلة) - معلوم / فعل و مع فاعله جملة فعلية
- (٤) كانت: فعل ماضٍ - للمؤنث الغائبة - مجرد ثلاثي / فعلٌ من الأفعال الناقصة، خبره «الثقافة» و منصوب

٩٤- «السبب - التحليل - يقوموا - تتغلب»:

- (١) تتغلب: فعل مضارع - للمخاطب - مزيد ثلاثي (من باب تفعّل) - لازم / فعل و فاعله «المادة» و الجملة فعلية
- (٢) السبب: اسم - مفرد مذكر - معرّف بأل - معرب / اسم «لعلّ» المشبهة بالفعل و منصوب و خبره «يعود...»
- (٣) التحليل: اسم - مفرد مذكر - مصدر (من باب تفعّل) - معرب / مجرور بحرف الجر؛ إلى التحليل: جار ومجرور
- (٤) يقوموا: فعل مضارع - للجمع الغائب - مجرد ثلاثي - معلوم / فعل و مع «لم» النافية يعادل الماضي النقلي في الفارسية

■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۹۵ - ۱۰۰)

- ۹۵- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:
- (۱) في يومٍ من الأيام شاهد كسرى فالاحاً عجوزاً يغرسُ فسيلةً جوز!
 - (۲) يم يطيرُ السنجابُ الطائرُ حين يقفُ من شجرةٍ إلى شجرة!
 - (۳) أخذ ينادي أصحابه و لكنهم ظنوا أنه يكذب من جديد!
 - (۴) ستشاهدُ مشاكلَ جديدةً في البيئة مُشاهدةً مؤلمةً!
- ۹۶- عین الفعل يمكن أن يكون وقوعه في زمانين:
- (۱) من يلعب بذنب الأسد جهلاً يقع في مشاكل لاينتظرها!
 - (۲) من تطبخ الخبز من العجين بسهولة غير الخبازة الماهرة!
 - (۳) من تخلص من الإعجاب بنفسه تقدّم في المجالات المختلفة!
 - (۴) من يحصل على العلم و ينتفع به و ينفع الآخرين إلا العالم الخبير!
- ۹۷- عین ما فيه عددٌ يختلف نوعه عن الباقي:
- (۱) يوم أمس نزل المطرُ لثلاث ساعات فقط و لكن في اليومين الاثنين الاثنين سينزل أيضاً!
 - (۲) بقي تسعة طلاب في المدرسة ليزينوا صفناً للحفلة، و رجع أحد عشر طالباً إلى بيوتهم!
 - (۳) تُقيم المدرسة خمسَ مسابقاتٍ رياضية، و واحدٌ من أصدقائي سيشارك في إحداها!
 - (۴) سنقرأ اليوم الدرسَ الأول من كتاب الفيزياء و نقرأ بعد ذلك الدروسَ الثلاثة الأخرى!
- ۹۸- عین التأكيد يكون للجملة بأجمعها:
- (۱) لا يأكل الحسدُ إلا الحسنات كما تأكل النارُ الحطب!
 - (۲) إن أكره الأعمال هو أن تدعو الناس إلى التفرقة!
 - (۳) شجع المتفردون فريقهم الفائز تشجيعاً!
 - (۴) إنما الإنسان نائمٌ فإذا مات انتبه!
- ۹۹- عین النعت (الصفة) اسم تفضيل:
- (۱) يرفع فائزُ هذه المباراة الأقوى علمَ بلاده و نحن كلنا نفتخر به!
 - (۲) اكتسب هؤلاء التلاميذ أقلَّ درجة في دروسهم و أصبحوا راسيين!
 - (۳) جعل اللوح الأبيض أمام الصف ليشاهد التلاميذ ما كتب عليه بدقة!
 - (۴) أكثر الحجاج عادوا إلى بلادهم بعد أداء مناسكهم في مكة المكرمة!
- ۱۰۰- عین المنادى:
- (۱) متجري يقع في شارع مُزدحم، و هذا الأمرُ أنفع لي!
 - (۲) متجري جهزته لياتي الناس إليه و يأخذون ما يحتاجون!
 - (۳) متجري صيرتُك جميلاً لتجذب كثيراً من الذين يمرون بك!
 - (۴) متجري جعلته مكاناً لبيع أنواع السراويل بأسعارٍ رخيصة!

۱۰۱- در هزاره سوم قبل از میلاد، کدام رویداد، موجب تبادل بیشتر فرهنگ و تمدن در بین‌النهرین شد؟

- (۱) تأسیس سلسله اموری‌ها و اهمیت یافتن بابل در تجارت بین‌المللی
- (۲) موفقیت شهرهای جنوب بین‌النهرین (سومر) در تشکیل حکومت و تأسیس دولت - شهرها
- (۳) تشکیل یک امپراتوری بزرگ توسط سارگن اکدی که از مدیترانه تا زاگرس گسترده بود.
- (۴) افزایش جمعیت و تولید مازاد بر خوراک که گسترش روستاها و شکل‌گیری شهرها را در پی داشت.

۱۰۲- کدام مورد درباره کومیس یا گنت، درست است؟

- (۱) در روم باستان، مأمور ویژه امپراتور بود و بر عملکرد مقامات ایالتی نظارت می‌کرد.
- (۲) یک نهاد اداری متعلق به دوره جمهوری رُم بود و در قرون میانه، شارل بزرگ آن را احیا کرد.
- (۳) میراث روم باستان بود و به مقامات زیردست کنسول‌ها اشاره داشت که قلمرو روم را اداره می‌کردند.
- (۴) نهاد اداری متعلق به امپراتوری روم باستان بود و فرانک‌ها برای اداره مناطق مختلف امپراتوری خود آن را احیا کردند.

۱۰۳- با توجه به واقعیات تاریخی در دوره هخامنشیان، امکان وقوع کدام موقعیت زیر وجود داشته است؟

- (۱) یکی از نجبای مادی، فرماندهی یک ناو ایرانی در نبرد سالامیس را عهده‌دار بود.
- (۲) داریوش یکم، یکی از نجبای بلندپایه اهل فنیقیه را به ریاست انبارشاهی منصوب کرد.
- (۳) چند جوان ورزیده پارسی و مادی، دوره آموزش ویژه در سپاه جاویدان را با موفقیت گذراندند.
- (۴) کمبوجیه یک نظامی بلندپایه پارسی را به فرماندهی ناوهای ایرانی در خلیج فارس منصوب کرد.

۱۰۴- کدام موارد از نقش برجسته‌های دوره هخامنشیان، قابل استخراج است؟

- الف - هنر بافندگی این دوره در اوج قرار داشته است.
- ب - کاخ پادشاه در تخت جمشید با قالی‌های نفیس مفروش بوده است.
- ج - هنرمندان هخامنشی، از هنرمندان آشوری الهام گرفته‌اند.
- د - زنان در مدیریت امور اداری نقش مهمی داشته‌اند.

- (۱) «ب» و «ج» (۲) «ب» و «د» (۳) «الف» و «ج» (۴) «الف» و «د»

۱۰۵- در کدام مورد، توصیف درستی درباره رویدادها یا روندهای تاریخ‌نگاری در ایران آمده است؟

- (۱) تاریخ‌نگاری در قرن دهم، نسبت به قرن نهم هجری از رواج و رونق بیشتری برخوردار شد.
- (۲) تألیف متون تاریخی با تمرکز مورخ بر توصیف اقدامات یک فرمانروا، از دوره تیموریان مرسوم شد.
- (۳) ظهور سلسله‌های محلی، امکان پیوستگی تاریخ‌نویسی محلی با تاریخ‌نویسی عمومی را فراهم آورد.
- (۴) اتمام تألیف تاریخ سیستان در قرن ۸ هجری قمری، نقطه پایان تاریخ‌نگاری محلی در ایران بود.

۱۰۶- مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۲) پایه یازدهم علوم انسانی، از آثار سیره‌نویسان برای توضیح کدام رویدادها استفاده کرده‌اند؟

- الف - رقابت و درگیری‌های پیاپی دو قبیله اوس و خزرج قبل از هجرت پیامبر (ص) به یثرب
- ب - علل اصلی مخالفت مشرکان مکه با اسلام پس از سال سوم بعثت پیامبر (ص)
- ج - انعقاد پیمان برادری میان مسلمانان پس از هجرت پیامبر (ص) به یثرب
- د - منابع مالی حکومت اسلامی مدینه در دوره پیامبر اسلام (ص)

- (۱) «الف» و «ج» (۲) «ب» و «د» (۳) «الف» و «ب» (۴) «ج» و «د»

۱۰۷- کدام موارد درباره مقایسه دو حکومت علویان طبرستان و فاطمیان مصر، درست است؟

- الف - علویان زودتر از فاطمیان موفق به تشکیل حکومت شدند.
 ب - هر دو، عباسیان را به رسمیت نمی شناختند و خلافت را حق خود می دانستند.
 ج - عباسیان نسب علوی هر دو را انکار می کردند.
 د - هر دو، مستقیماً توسط نیروهای خلافت عباسی مورد حمله نظامی قرار گرفتند.
- (۱) «ب» و «ج» (۲) «ج» و «د» (۳) «الف» و «ب» (۴) «الف» و «د»

۱۰۸- کدام مورد درباره زمان وقوع رویدادهای زیر، درست است؟

- الف - پایان حکومت شاهرخ تیموری
 ب - تسلط عثمانی ها بر قسطنطنیه و پایان کار بیزانس
 ج - پایان فرمانروایی مسلمانان بر اندلس
- (۱) «ب» و «ج» پس از «الف» روی داده است.
 (۲) «ب» و «ج» قبل از «الف» روی داده است.
 (۳) «ب» قبل از «الف» و «ج» پس از آن روی داده است.
 (۴) «ج» قبل از «الف» و «ب» پس از آن روی داده است.

۱۰۹- در جنبش اصلاح دین در اروپا طی سده های ۱۴ تا ۱۷ میلادی، انسان گرایان به کدام اقدامات و برنامه های کلیسا انتقاد داشتند؟

- (۱) دخالت کلیسا در امور سیاسی - آموزه های کلیسا درباره انسان و خدا
 (۲) برخی ناهنجاری های اخلاقی کشیشان - دخالت کلیسا در امور سیاسی
 (۳) آموزه های کلیسا درباره انسان و خدا - شیوه تعلیم و تربیت و محتوای آموزشی در مدارس و دانشگاه
 (۴) شیوه تعلیم و تربیت و محتوای آموزشی در مدارس و دانشگاه - برخی ناهنجاری های اخلاقی کشیشان
- ۱۱۰- مؤلفین کتاب درسی تاریخ (۳): ایران و جهان معاصر، برای توضیح موارد زیر به کدام منابع استناد کرده اند؟

- الف - نابودی و ضعف مراکز قدیمی و پررونق صنایع دستی ایران در دوره قاجار
 ب - تلاش معماران ایرانی دوره قاجار برای حفظ قواعد و اصول معماری سنتی ایرانی
 ج - روابط رژیم پهلوی با رژیم صهیونیستی در دهه ۱۳۴۰ شمسی
- (۱) «الف» و «ب»: گزارش های اروپائیان، «ج»: اسناد
 (۲) «الف»: نوشته های اروپائیان، «ب»: بناها و آثار، «ج»: اسناد
 (۳) «الف» و «ج»: تحقیقات و پژوهش های جدید، «ب»: تصاویر و عکس ها
 (۴) «الف»: گزارش های مورخان ایرانی، «ب»: بناها و آثار، «ج»: تحقیقات جدید

۱۱۱- کدام مورد درباره شیوه ها و اشکال زمینداری در ایران دوره قاجار، درست است؟

- (۱) در غیاب خاندان های زمیندار، شیوه تولید سهم بری دهقانی توسعه یافت.
 (۲) منظور از املاک سلطنتی همان اراضی خاصه است که در دوره صفوی نیز وجود داشت.
 (۳) چهار شیوه زمینداری این دوره عبارت بودند از: سلطنتی، دیوانی، اربابی و خاصه.
 (۴) مستوفیان وزارت مالیه، بر تمام اراضی کشور - فارغ از نوع مالکیت آن ها - نظارت می کردند.

۱۱۲- کدام مورد دربارهٔ تقدم و تأخر رویدادهای زیر - مربوط به جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران - درست است؟

الف - انگلستان به تهدید نظامی ایران پرداخت.

ب - انگلستان خرید نفت ایران را تحریم کرد.

ج - دیوان بین‌المللی لاهه، رأی خود به سود ایران را صادر کرد.

د - دولت ایران، روابط سیاسی خود را با لندن قطع کرد.

(۱) «د» متأخرترین رویداد نسبت به سایر رویدادها است.

(۲) «ج» متأخرین رویداد نسبت به سایر رویدادها است.

(۳) «ب» پس از «د» روی داد.

(۴) «الف» پس از «ج» و «د» روی داد.

۱۱۳- پس از پیروزی انقلاب اسلامی، دستگیری سران جنایتکار رژیم پهلوی به کدام نهاد انقلابی سپرده شد؟

(۱) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

(۲) دولت موقت

(۳) دادگاه‌ها و دادرهای انقلاب اسلامی

(۴) کمیته انقلاب اسلامی

۱۱۴- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه درست نیست؟

الف- توده هوای مرطوب غربی ب- توده هوای مرطوب موسمی

ج- توده هوای سرد و خشک سیبری د- توده هوای گرم و خشک عربستان

- (۱) مورد «ج» از نظر اثرات آب‌وهوایی، با مورد «د» و از نظر زمان ورود به ایران، با مورد «ب» متفاوت است.
- (۲) مورد «الف» از نظر زمان ورود به ایران، با مورد «د» و از نظر اثرات آب‌وهوایی، با مورد «ب» مشترک است.
- (۳) مورد «الف» از نظر زمان ورود به ایران، با مورد «ب» و از نظر اثرات آب‌وهوایی، با مورد «د» متفاوت است.
- (۴) مورد «ج» از نظر اثرات آب‌وهوایی، با مورد «ب» و از نظر زمان ورود به ایران، با مورد «الف» مشترک است.

۱۱۵- کدام مورد براساس متن زیر به‌درستی تنظیم شده است؟

«محدوده ناهمواری‌های مریخی در تقسیمات کشوری ایران به صورتی است که تحت قلمروی اداری دو استاندار قرار گرفته است.»

- (۱) ناهمواری‌های مریخی در دو استان کرمان و سیستان و بلوچستان قرار دارد و از موقعیت ریاضی پایین‌تری نسبت به گل‌فشان‌ها برخوردار است.
- (۲) ناهمواری‌های مریخی در دو استان هرمزگان و سیستان و بلوچستان قرار دارد و از موقعیت مطلق بالاتری نسبت به گل‌فشان‌ها برخوردار است.
- (۳) مرزهای اداری و سیاسی براساس انتخاب و تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین می‌شود و بنابراین ممکن است چند استان در یک ناحیه طبیعی قرار گیرند.
- (۴) مرزهای اداری و سیاسی بر مبنای انتخاب و تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین می‌شود و بنابراین ممکن است یک ناحیه طبیعی، در بیشتر از یک استان قرار گیرد.

۱۱۶- «کانون‌های آبگیر فصلی، ذخیره برف خود را تا حفظ می‌کنند. چنانچه ذوب برف»

- (۱) ابتدای ماه‌های گرم سال - به‌صورت تدریجی باشد، امکان نفوذ بیشتری را فراهم می‌کند و مشارکت بیشتری در وقوع لغزش دارد.
- (۲) ابتدای ماه‌های گرم سال - به‌صورت تدریجی باشد، امکان نفوذ کمتری را فراهم می‌کند و نقش کمتری در وقوع لغزش دارد.
- (۳) انتهای ماه‌های گرم سال - به‌صورت ناگهانی باشد، امکان نفوذ بیشتری را فراهم می‌کند و مشارکت بیشتری در وقوع سیل دارد.
- (۴) انتهای ماه‌های گرم سال - به‌صورت ناگهانی باشد، امکان نفوذ کمتری را فراهم می‌کند و نقش کمتری در وقوع سیل دارد.

۱۱۷- با بررسی موارد زیر درخصوص دریا‌های شمال و جنوب کشورمان، کدام مورد درست است؟

- الف- از مناطق ژئوپلیتیک جهان به شمار می‌روند که در آن سه عامل جغرافیا، سیاست و قدرت بر هم تأثیر می‌گذارند.
- ب- وجود منابع نفت و گاز و بهره‌برداری از آن، از دلایل اهمیت اقتصادی و تجاری این دریا محسوب می‌شود.
- ج- از جمله دلایل اهمیت این دریا، وجود شرایط مناسب برای مشاغل مانند صیادی و پرورش میگو است.
- (۱) موارد «الف» و «ب» بین خلیج فارس و دریای عمان و مورد «ج» بین دریای خزر و دریای عمان مشترک است.
 - (۲) موارد «الف» و «ج» بین دریای عمان و خلیج فارس و مورد «ب» بین دریای خزر و دریای عمان مشترک است.
 - (۳) موارد «الف» و «ب» بین دریای خزر و خلیج فارس و مورد «ج» بین دریای عمان و خلیج فارس مشترک است.
 - (۴) موارد «ب» و «ج» بین دریای خزر و خلیج فارس و مورد «الف» بین دریای عمان و خلیج فارس مشترک است.

۱۱۸- کدام مورد دلیل مناسبی برای متن زیر ارائه داده است؟

«بیابان‌های گرم، عمدتاً در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی واقع شده‌اند.»

- (۱) هوای سرد شده در نواحی فوقانی استوا با حرکت به سمت عرض‌های بالاتر، سرد و سنگین می‌شود و فرو می‌نشیند.
- (۲) نواحی جنب استوایی به دلیل سرد و سنگین شدن، هوای مرطوب و شرایط بارندگی جبهه‌ای خود را از دست می‌دهد.
- (۳) نواحی جنب استوایی به دلیل شکل‌گیری مرکز پرفشار، شرایط بارندگی همرفتی یا سیکلونی خود را از دست می‌دهد.
- (۴) هوای سنگین شده در نواحی استوایی، تحت تأثیر نیروی کوریولیس به سمت عرض‌های بالاتر حرکت می‌کند.

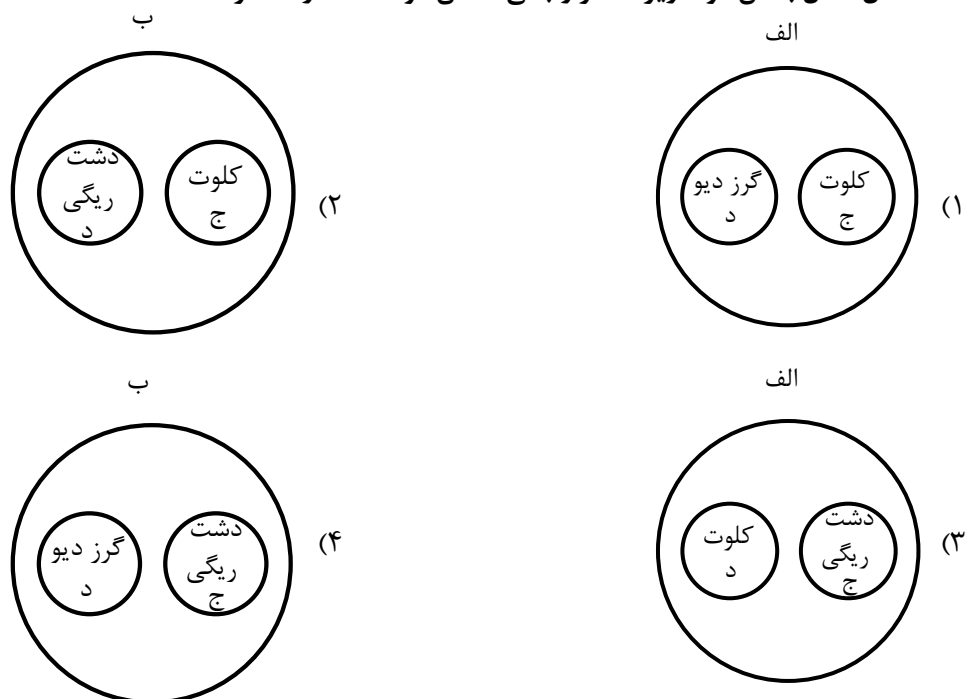
۱۱۹- با توجه به شرایط فرسایش بادی و موارد زیر، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟

الف- اشکال تراکمی و حاصل انباشته شدن ذرات توسط باد در یک مکان

ب- اشکال کاوشی و حاصل کنده‌شدن ذرات و انتقال آن به مکان دیگر

ج- حاصل تخریب بخش نرم‌تر و باقی ماندن بخش‌های سخت و مقاوم‌تر

د- حاصل حمل بخش مواد ریزدانه‌تر و باقی ماندن مواد دانه درشت‌تر

۱۲۰- کدام یک از موارد طرح‌شده متناسب با مشخصات کشور «ایالات متحده آمریکا» تنظیم شده است؟

- الف- همانند اتحادیه اروپا و کشور استرالیا، از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان به شمار می‌رود.
 - ب- علاوه بر دارا بودن مزارع وسیع گندم، بیش‌تر از ۵۰ درصد ذرت جهان توسط این کشور تولید می‌شود.
 - ج- بیشترین میزان خطوط سریع‌السیار و طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان، متعلق به این کشور است.
 - د- نواحی صنعتی آن بیش‌تر در شمال شرق از کوه‌های آپالاش تا دریاچه‌های پنج‌گانه، گسترده شده است.
- (۱) موارد «ب» و «د» برخلاف «الف» و «ج» با جغرافیای این کشور مغایرت دارد.
 - (۲) موارد «الف» و «د» برخلاف «ب» و «ج» با جغرافیای این کشور مغایرت دارد.
 - (۳) موارد «ب» و «د» برخلاف «الف» و «ج» با جغرافیای این کشور مطابقت دارد.
 - (۴) موارد «الف» و «د» برخلاف «ب» و «ج» با جغرافیای این کشور مطابقت دارد.

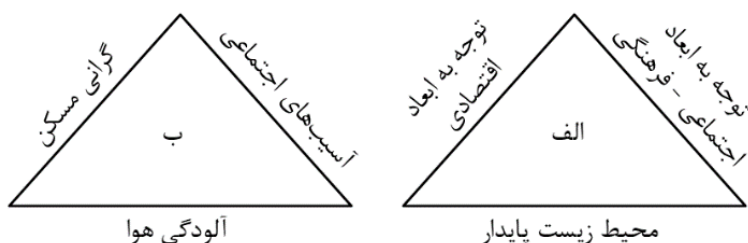
۱۲۱- کدام مورد مطابق با عبارت زیر، تدوین و تنظیم شده است؟

«در جنگ ژاپن و چین، چین نیروها و تدارکاتش را به غرب کشور خود انتقال داد.»

- (۱) کشورهای کوچک که نیروی نظامی مناسب اما کمبود فضا دارند، در فعالیتهای دفاعی خود، مشکل کمتری دارند.
- (۲) وسعت زیاد اگر با کمبود جمعیت و نواحی کوهستانی همراه باشد در امور دفاعی، مشکلاتی به وجود می آورد.
- (۳) وسعت زیاد امری مطلوب است و برای کشوری که نیروی نظامی کافی داشته باشد، نقش مثبتی دارد.
- (۴) موقعیت ریاضی در افزایش یا کاهش قدرت و کیفیت عملیات نظامی یک کشور، بی تأثیر است.

۱۲۲- با توجه به شکل های زیر، کدام مورد عبارت زیر را به درستی کامل می کند؟

«مدیران و برنامه ریزان شهری تلاش می کنند»

- (۱) با دستیابی به پدیده «الف»، از وقوع پدیده «ب» و تبدیل شهرها به مکان های مهاجرپذیر، جلوگیری کنند.
 - (۲) با دستیابی به پدیده «الف»، از وقوع پدیده «ب» و تبدیل شهرها به مکان های مهاجرفرست، جلوگیری کنند.
 - (۳) با جلوگیری از وقوع پدیده «ب»، شرایط پدیده «الف» را فراهم کنند تا مهاجرت روستاها به شهرها، کاهش یابد.
 - (۴) با جلوگیری از وقوع پدیده «الف»، شرایط پدیده «ب» را فراهم کنند تا مهاجرت شهرها به روستاها، کنترل شود.
- ۱۲۳- در عرصه تجارت جهانی، کشور ما، گاز طبیعی را به وسیله حمل و نقل لوله ای به کشورهای ارمنستان، آذربایجان و عراق صادر می کند. کدام مورد مشخصات این کشورها را در عبارت زیر به درستی کامل می کند؟
- «کشور به دلیل داشتن نواحی خودمختار، در بخش اعظم این کشورها، نظام سیاسی وجود دارد.»

- (۱) عراق دارای طولانی ترین مرز با ایران است و همانند آذربایجان - یکپارچه
- (۲) عراق دارای طولانی ترین مرز با ایران است و برخلاف آذربایجان - فدرال
- (۳) ارمنستان دارای کوتاه ترین مرز با ایران است و همانند آذربایجان - فدرال
- (۴) ارمنستان دارای کوتاه ترین مرز با ایران است و برخلاف آذربایجان - یکپارچه

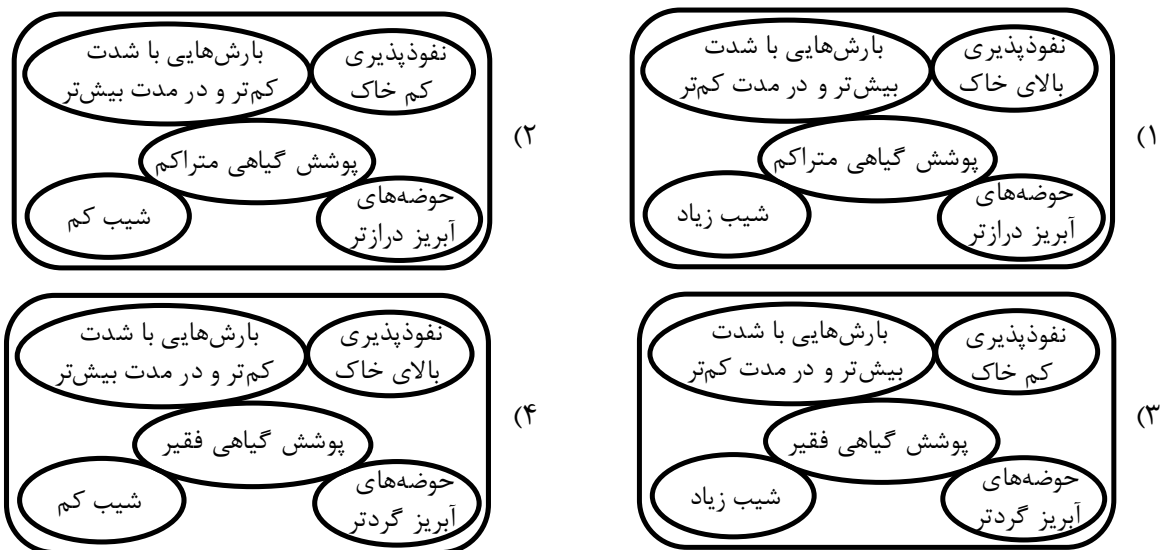
۱۲۴- کدام گزینه با توجه به موارد زیر، دلیل مناسبی برای عبارت زیر ارائه می کند؟

«در شرایط فعلی، قطار پرسرعت در کشور ما موجود نیست.»

- الف- در کشور ما در حال حاضر سرعت قطارها بین کلان شهرها حداکثر ۱۶۰ کیلومتر در ساعت است.
- ب- در کشور ما در حال حاضر سرعت قطارها بین کلان شهرها بیش تر از ۱۶۰ کیلومتر در ساعت است.
- ج- معمولاً به قطارهایی که حداکثر ۲۰۰ کیلومتر در ساعت سرعت داشته باشند، قطار پرسرعت گفته می شود.
- د- معمولاً به قطارهایی که بیش از ۲۰۰ کیلومتر در ساعت سرعت داشته باشند، قطار پرسرعت گفته می شود.

- (۱) «الف» و «ج» (۲) «ج» و «د» (۳) «ب» و «د» (۴) «الف» و «د»

۱۲۵- شرایط استعداد بیش تر وقوع سیل در کدام تصویر، به درستی نمایش داده شده است؟

۱۲۶- برای معلوم ساختن کدام مورد، تعریف به کار می‌رود؟

- (۱) علم و دانش بشری به دو قسم تصور و تصدیق تقسیم می‌شود.
- (۲) برخی فیلسوفان غربی به وجود نفس غیرمادی اعتقاد ندارند.
- (۳) مکاتب مهم فلسفی که در جهان اسلام مطرح شده‌اند.
- (۴) انسان در این جهان جاودانه نیست.

۱۲۷- در کدام مورد، هر سه نوع دلالت به کار رفته است؟

- (۱) وقتی سقراط را به دادگاه آوردند، حاضران به احترام شیردلی‌های او در جنگ‌های پلوپونزی، از صندلی‌ها برخاستند.
- (۲) در میانه راه به شهری فرود آمدند که مردمش به پاکدستی شهره بودند پس با خیالی آسوده در منزلی ساکن شدند.
- (۳) چهل و غرور دو صفتِ انسان است که نزد هر جامعه و قومی ناپسند است؛ پس باید از این دو دست شست.
- (۴) شیر خود را سلطان جنگل می‌دانست و حیوانات دیگر تحت فرمان او به سر می‌بردند.

۱۲۸- می‌دانیم که مفهوم B اعم از مفهوم M و مفهوم M اعم از مفهوم A است. نسبت میان A و B با نقیض M، به ترتیب کدام است؟

- (۱) تباین - تباین
- (۲) تباین - عموم و خصوص مطلق
- (۳) تباین - عموم و خصوص من وجه
- (۴) عموم و خصوص مطلق - عموم و خصوص مطلق

۱۲۹- کدام عبارت بیان یک استقرای تعمیمی است؟

- (۱) استعداد علی در ریاضیات عالی است و هر بار، موفق به حل مسائل پیچیده‌تری می‌شود، بنابراین شانس او برای آوردن رتبه در المپیاد، زیاد است.
- (۲) از وقتی یادم می‌آید، روزها از ابتدای پاییز کوتاه می‌شوند. با توجه به مدار حرکت زمین به دور خورشید، روزهای آخر پاییز، از همه کوتاه‌ترند.
- (۳) در انتخابات مشخص شد که ۹۰٪ مردم خواستار اداره شهر به شکل شورایی هستند. نظر من هم این است که اداره شورایی، کارآمدتر است.
- (۴) چندین بار، آبریزش چشم پروین با استفاده از نوعی قطره بهبود یافت. او این دارو را به همه آشنایان خود توصیه می‌کند.

۱۳۰- با فرض درستی قضایای زیر، هرگاه تغییرات مربوط به احکام قضا یا بر آن‌ها اعمال کنیم، از کدام مورد، بیش‌ترین قضایایی که صدق یا کذب آن‌ها را می‌توان فهمید، به دست می‌آید؟

- (۱) مکالمات افلاطون، جملگی، یکی از بهترین میراث‌های فلسفی و نکته‌سنجی‌های فرهنگ بشری است.
- (۲) از موارد اختلاف سهروردی با مشائیان، مسئله «حرکت» و «اصالت وجود یا ماهیت» است.
- (۳) ابن سینا معتقد است روشن‌ترین دلیل برای وجود نفس، آگاهی از «خود» است.
- (۴) گروهی از فیلسوفان، وجود ماده غیرقابل درک را منتفی می‌دانستند.

۱۳۱- اگر نقیض یکی از مقدمات قیاسی «بعضی الف ب نیست.» و «الف» حد وسط آن باشد، کدام نتیجه، نمی‌تواند از این قیاس به دست آید؟

- (۱) هر ج ب است.
- (۲) بعضی ج ب نیست.
- (۳) بعضی ب ج است.
- (۴) بعضی ب ج نیست.

۱۳۲- در کدام عبارت، اساس و شالوده بودن فلسفه‌های مضاف برای نظریات علمی نمایان است؟

- (۱) عوالم مجرد از ماده نیز وجود دارند و با توجه به اینکه نفس انسان تابع قوانین فیزیکی نیست، به عالم مجرد از ماده تعلق دارد.
- (۲) برای پیشرفت جامعه، مالکیت خصوصی باید محترم شمرده شود؛ زیرا جامعه مجموعه افرادی است که کنار هم زندگی می‌کنند.
- (۳) بر اساس شواهد تاریخی، انسان توانایی تأثیرگذاری بر جامعه و تغییر آن را دارد؛ بنابراین دارای قدرت اختیار و تصمیم‌گیری است.
- (۴) با توجه به گستردگی ابعاد و ژرفای حقیقت انسان، با تأمل در نفس می‌توان برخی از قوانین بنیادی هستی را درک کرد.

۱۳۳- با توجه به تمثیل غار افلاطون، کدام عبارت درست است؟

- (۱) زندانیان درون غار، از واقعیت همه موجودات به‌جز خودشان بی‌خبرند.
- (۲) زندانیان تا وقتی که در غار اسیرند، توان درک نشانه‌های واقعیت بیرونی را ندارند.
- (۳) شخصی که زندانی را یاری می‌کند تا از غار خارج شود و به‌تدریج به روشنی خو کند، نماد عقل است.
- (۴) اگر یکی از زندانیان به‌طور اتفاقی از بند رها شود، دیگر حاضر به بازگشت به جایگاه قبلی خود نیست.

۱۳۴- کدام مورد، عبارت را به نحو مناسب‌تری تکمیل می‌کند؟

«گفت‌وگوهای سوفسطائیان، جهت بحث‌های فلسفی را برگرداند؛ سقراط برخلاف که در پی تحلیل بودند، به توجه داشت.»

- (۱) به‌سوی اقسام مغالطه‌ها - فیلسوفان اولیه - حرکت و سکون - مسائل اساسی جامعه
- (۲) از مسائل هستی‌شناسی - فیلسوفان ایونی - تغییرات هستی - انسان و مسائلش
- (۳) از دگرگونی‌های طبیعی - سوفسطائیان - مسئله شناخت - خیر و شر اخلاقی
- (۴) به‌سوی انسان و مسائلش - آنان - ادراک حسی - عقل و شناخت عقلانی

۱۳۵- این موضوع که ما متوجه خطای خود می‌شویم؛ به کدام پرسش پاسخ می‌دهد؟

- (۱) حدود و قلمرو شناخت‌های ما چقدر است؟
- (۲) چگونه می‌توانیم خطا را از حقیقت تشخیص دهیم؟
- (۳) شناخت‌های ما تا چه حد با واقعیت مطابقت دارند؟
- (۴) آیا ما می‌توانیم نسبت به موجودات جهان آگاهی پیدا کنیم؟

۱۳۶- کدام عبارت با نظرات کانت در مورد شناخت سازگار است؟

- (۱) اگر داده‌های حسی، یعنی آنچه که از طریق حس به ما می‌رسد وجود نداشت، ما قادر به شناخت هیچ واقعیتی نبودیم.
- (۲) مفهوم علیت، مفهومی است که ابتدا قوه ادراکی انسان می‌فهمد و سپس آن را به پدیده‌های خارجی تعمیم می‌دهد.
- (۳) درک مصادیق علیت به واسطه حواس صورت می‌گیرد اما مفهوم علیت را دستگاه ادراکی انسان می‌سازد.
- (۴) ما برای تصور مفاهیمی مانند مکان و زمان، ابتدا باید اشیاء دارای مکان یا زمانمند را درک کنیم.

۱۳۷- مکتب‌های گوناگون اخلاقی، در تأیید یا رد کدام گزاره با هم اختلاف نظر پیدا می‌کنند؟

- (۱) لازمه بقا و سلامت اجتماع، رعایت اخلاق از سوی همه افراد است.
- (۲) عقل، قادر به تشخیص فعل شایسته و ناشایست و تعیین ملاک آن است.
- (۳) هر انسانی باید آنچه را که بر خود می‌پسندد، برای دیگران نیز بخواهد.
- (۴) انسان‌ها از دیرباز، تفاوتی میان فعل اخلاقی و فعل طبیعی قائل بوده‌اند.

۱۳۸- کدام عبارت درباره «واجب‌الوجود بالغیر» صدق نمی‌کند؟

- (۱) اگر علتش همیشگی باشد، همیشه هست.
- (۲) ذاتش نسبت به وجود و عدم تفاوتی نمی‌کند.
- (۳) اگر علتش باشد، نمی‌تواند نباشد.
- (۴) بودن و نبودنش مساوی است.

۱۳۹- با توجه به اصل علیت و فروع آن، کدام نتیجه قابل قبول است؟

- (۱) امکان ندارد دو پدیده مشابه، از دو علت متفاوت ناشی شده باشند.
- (۲) هرگاه دو پدیده، همواره همراه یکدیگر وجود پیدا کنند، حتماً یکی از آن‌ها علت و دیگری معلول است.
- (۳) هرگاه یک پدیده دارای آثار متفاوتی باشد، میتوان از وجود یکی از آن آثار، وجود دیگری را احتمال داد.
- (۴) اگر از همکاری چند پدیده با یکدیگر، اثر خاصی پدید آید، آن اثر را می‌توان به تک‌تک پدیده‌ها نسبت داد.

۱۴۰- کدام عبارت درست است؟

- (۱) در نظریه دموکریتوس، اگر برخورد ذرات را تصادفی بدانیم، اتفاق به معنای نفی غایت‌مندی را پذیرفته‌ایم.
- (۲) این نظریه که جهان کنونی، در اثر انفجار یک ماده فشرده گسترش یافته، با وجود علت نخستین ناسازگار است.
- (۳) اگر بگوییم جهان طبیعت و موجودات آن، طی یک فرایند تدریجی به تکامل رسیده‌اند، نوعی اتفاق را پذیرفته‌ایم.
- (۴) کسی که باور داشته باشد با وجود ابر در آسمان و سرمای هوا، ممکن است باران نبارد، اصل وجوب علی را نفی کرده است.

۱۴۱- کدام عبارت با برهان اخلاقی کانت سازگار است؟

- (۱) وجود نفس غیرمادی را فرض می‌گیرد.
- (۲) نشان می‌دهد که چرا خدا باید وجود داشته باشد.
- (۳) انسان را به رعایت اصول اخلاقی دعوت می‌کند.
- (۴) با استفاده از مقدمات عقلی، وجود خدا را اثبات می‌کند.

۱۴۲- اشتقاق فیلسوفان به دو گروه عقل‌گرا و تجربه‌گرا، به کدام مسئله مربوط می‌شود؟

- (۱) اختلاف‌نظر در مورد برتری عقل بر حس
- (۲) نقش عقل در شناخت موجودات طبیعی
- (۳) قلمرو و محدودیت‌های قوه عقل
- (۴) کاربردهای مختلف مفهوم عقل

۱۴۳- کدام گزاره در مرحله عقل بالملکه و کدام یک در مرحله عقل بالفعل، قابل درک و دریافت است؟

- (۱) هر مجموعه‌ای زیرمجموعه‌اش را در بر می‌گیرد. - برخی از گزاره‌ها با استدلال قابل اثبات‌اند.
- (۲) همه فلزها بر اثر حرارت منبسط می‌شوند. - یک عبارت نمی‌تواند هم تصور باشد و هم تصدیق.
- (۳) انسان دارای قوایی برای شناخت واقعیات است. - موجود مادی یا جاندار است یا بی‌جان.
- (۴) هر مثلی سه زاویه دارد. - ذهن بر اساس قواعد خاصی عمل می‌کند.

۱۴۴- هریک از عبارت‌های «الف» و «ب» به ترتیب، با کدام یک از عوامل زمینه‌ساز تفکر، در قرآن و روش پیشوایان دینی، تناسب بیش‌تری دارد؟

- الف - قرآن کریم می‌فرماید: «اگر در آسمان و زمین خدایی جز خدای یگانه بود، آن دو تباه می‌شدند.»
- ب - پیامبر (ص) فرمودند: «حکمت، گم‌شده مؤمن است. آن را طلب کنید حتی اگر نزد مشرک باشد.»
- (۱) ارزش قائل شدن برای خود اندیشه و خردورزی - دعوت به یادگیری دانش تمدن‌های دیگر
 - (۲) ارزش قائل شدن برای خود اندیشه و خردورزی - بزرگداشت علم و حکمت به‌عنوان نتیجه خردورزی
 - (۳) طرح مباحث عقلی و استفاده از انواع استدلال - بزرگداشت علم و حکمت به‌عنوان نتیجه خردورزی
 - (۴) طرح مباحث عقلی و استفاده از انواع استدلال - فراخواندن مسلمانان به یادگیری دانش دیگر تمدن‌ها

۱۴۵- مسئله اصالت وجود و اصالت ماهیت، در پاسخ به کدام سؤال طرح می‌شود؟

- (۱) گوناگونی موجودات مختلف، ناشی از وجود آن‌ها است یا ماهیت‌شان؟
- (۲) آیا وجود و ماهیت دو مفهوم‌اند یا دو لفظ برای بیان یک مفهوم؟
- (۳) موجودات، مصداق مفهوم ماهیت‌اند یا مصداق وجود؟
- (۴) از هر شیء خارجی، چند مفهوم در ذهن می‌آید؟

۱۴۶- کدام ویژگی مشترک کارآفرینان موفق در افراد کارآفرین زیر به ترتیب برجسته تر است؟

- آقای سعیدی اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارد.

- خانم موسوی بسیار دلگرم و مطمئن به موفقیت اقتصادی است.

- خانم مدنی در راه اندازی کسب و کار جدید از نظم و پایداری تحسین برانگیزی برخوردار است.

- آقای جدیدی با شجاعت و تدبیر، پس انداز خود را برای راه اندازی فعالیت اقتصادی جدید هزینه می کند.

(۱) تیزبین - پرانگیزه - سازمان دهنده - خوش بین (۲) تیزبین - پرانگیزه - خوش بین - نوآور

(۳) پرانگیزه - خوش بین - پرانگیزه - ریسک پذیر (۴) پرانگیزه - خوش بین - سازمان دهنده - ریسک پذیر

۱۴۷- فردی با سرمایه ۳۰۰ میلیون تومان قصد دارد در یکی از موارد زیر سرمایه گذاری کند. با توجه به اصل هزینه فرصت،

کدام مورد را انتخاب خواهد کرد و هزینه فرصت این انتخاب چند میلیون تومان است؟

- خرید و فروش وسایل ورزشی با بازدهی سالانه ۲۰ درصد

- راه اندازی یک کارگاه کوچک وسایل آزمایشگاهی با سود ۱۰۲ میلیون تومان در دو سال

- سپرده گذاری در بانک با سود سالیانه ۱۸ درصد

- سرمایه گذاری در بازار بورس با سود ماهیانه ۷ میلیون تومان

(۱) سپرده گذاری در بانک - ۱۶۵ (۲) راه اندازی یک کارگاه کوچک - ۱۶۵

(۳) سرمایه گذاری در بورس - ۶۰ (۴) خرید و فروش وسایل ورزشی - ۶۰

۱۴۸- نمودار زیر، منحنی مرز امکانات تولید کشوری را نشان می دهد. هر کدام از شرایط زیر به کدام یک از موارد «انتقال

مرز امکانات تولید، جابه جا شدن روی منحنی مرز امکانات یا بدون تغییر» اشاره می کند؟

- خط تولید با پدیده بیکاری دوره ای مواجه شده است.

- یک فناوری جدید منابع موجود برای تولید هر دو محصول را افزایش داده است.

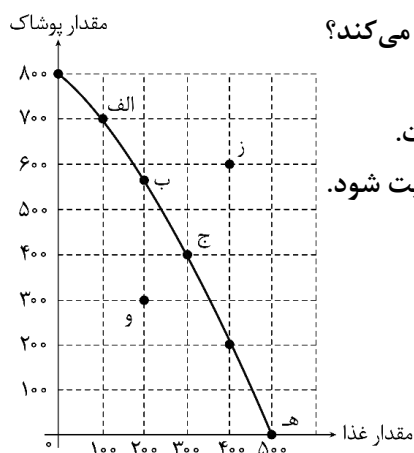
- افزایش تقاضا برای غذا سبب شده است منابع به سمت تولید بیش تر غذا هدایت شود.

(۱) انتقال - انتقال - جابه جا شدن

(۲) انتقال - جابه جا شدن - انتقال

(۳) بدون تغییر - جابه جا شدن - انتقال

(۴) بدون تغییر - انتقال - جابه جا شدن

۱۴۹- رابطه قیمت و تقاضا در کالاهای جانشین و مکمل مانند برنج، قند و چای را در نظر بگیرید. کدام مورد درست است؟

(۱) با افزایش قیمت برنج، تقاضای افزایش می یابد.

(۲) کاهش قیمت قند، تقاضای قند را کاهش می دهد.

(۳) با کاهش قیمت برنج، تقاضای افزایش می یابد.

(۴) افزایش قیمت قند، موجب افزایش تقاضای چای می شود.

محل انجام محاسبات

۱۵۰- هریک از عبارتهای زیر به کدام نوع مالیات اشاره دارد؟

- مالیاتی که از مالیاتستانی مضاعف جلوگیری می کند.
- معمولاً برای حمایت از صنایع داخلی نیز به کار گرفته می شود.
- مهم ترین نوع مالیات است.
- اساس و مبنای آن ثروت مؤدی است.

(۱) مالیات بر درآمد - مالیات بر مصرف - مالیات بر ارث - مالیات بر درآمد

(۲) مالیات بر درآمد - عوارض گمرکی - مالیات بر مصرف - مالیات بر درآمد

(۳) مالیات بر ارزش افزوده - مالیات بر مصرف - مالیات بر ارث - مالیات بر دارایی

(۴) مالیات بر ارزش افزوده - عوارض گمرکی - مالیات بر درآمد اشخاص - مالیات بر دارایی

۱۵۱- با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، نتیجه عملکرد سالیانه یک باغدار به همراه دوازده نفر کارگر و یک

مهندس کشاورزی با تولید هفت و نیم تن میوه به ارزش شش و نیم میلیارد تومان، کدام مورد است؟

۱	اجاره ماهیانه باغ	۶۰ میلیون تومان
۲	حقوق متوسط ماهیانه هر کارگر	$\frac{1}{3}$ اجاره وسایل
۳	خرید منزل مسکونی صاحب باغ	۱۰۰ میلیون تومان
۴	اجاره وسایل و ابزار مورد نیاز	۷۵ میلیون تومان
۵	خرید سم و کود مناسب	۴۰ میلیون تومان
۶	کرایه حمل و نقل محصول	۲۰ میلیون تومان
۷	حقوق ماهیانه باغدار و مهندس	۱۲۰ میلیون تومان

(۱) ۵۰۵ میلیون تومان سود

(۲) ۶۰۵ میلیون تومان سود

(۳) ۵۰۵ میلیون تومان ضرر

(۴) ۶۰۵ میلیون تومان ضرر

۱۵۲- با توجه به جدول زیر که میزان مالیات پرداختی در یک جامعه را ارائه می دهد، پاسخ پرسشهای زیر به ترتیب کدام

است؟

الف: مجموع میزان مالیات مستقیم چند میلیون تومان است؟

ب: مجموع میزان پرداختی برای مهم ترین نوع

مالیات چند میلیون تومان است؟

ج: افراد این جامعه چند میلیون تومان مالیات

غیرمستقیم پرداخته اند؟

(۱) ۴۴۰، ۱۱۰، ۲۵۰

(۲) ۵۲۰، ۸۰، ۴۷۰

(۳) ۵۲۰، ۱۱۰، ۲۵۰

(۴) ۴۴۰، ۸۰، ۴۷۰

مالیات بر مصرف	۲۰۰ میلیون تومان
مالیات بر درآمد اشخاص	۸۰ میلیون تومان
مالیات بر دارایی	$\frac{1}{3}$ مالیات بر درآمد
مالیات بر درآمد	۳۳۰ میلیون تومان
عوارض نوسازی	۲۵ درصد مالیات بر مصرف
VAT	۲ برابر مالیات بر دارایی

محل انجام محاسبات

۱۵۳- مفهوم «مقرون به صرفه بودن» در تجارت، با کدام عبارت متناسب است؟

(۱) بهبود عملکرد بازار (۲) کاهش تعرفه‌ها (۳) مزیت اقتصادی (۴) رونق اقتصادی

۱۵۴- کشوری در سال گذشته با رکود اقتصادی مواجه گردید. در نتیجه تعداد جمعیت بیکار آن به ۴,۲۰۰,۰۰۰ نفر رسید.

با توجه به جمعیت فعال این کشور که ۳۲,۰۰۰,۰۰۰ نفر بود؛ پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب، کدام است؟

- جمعیت شاغل این کشور چند نفر بود؟

- این کشور دارای کدام نوع بیکاری بود؟

- نرخ بیکاری در این کشور چند درصد بود؟

- کدام سیاست پولی، می‌تواند شرایط اقتصادی این کشور را بهبود دهد؟

(۱) ۲۷,۸۰۰,۰۰۰ - دوره‌ای - ۱۳ درصد - انبساطی (۲) ۳۶,۲۰۰,۰۰۰ - دوره‌ای - ۱۳ درصد - انبساطی

(۳) ۳۶,۲۰۰,۰۰۰ - ساختاری - ۱۲/۵ - انقباضی (۴) ۲۷,۸۰۰,۰۰۰ - ساختاری - ۱۲/۵ - انقباضی

۱۵۵- پاسخ درست هریک از پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- مبادلات با کالاهای بادوام و قابل تقسیم به تکه‌های کوچک، جایگزین کدام وسیله مبادله گردید؟

- استفاده از کدام مورد در مبادلات، سبب رونق دریانوردی گردید؟

- کدام اصطلاح برای چک استفاده می‌شود؟

- پشتوانه نخستین اسکناس‌ها چه بود؟

(۱) تهاتری - کالای بادوام - تحریری - طلا و نقره نزد صرافان

(۲) پایاپای - کالای بادوام - ثبتي - رسید کاغذی نزد صرافان

(۳) پایاپای - طلا و نقره - تحریری - رسید کاغذی نزد صرافان

(۴) تهاتری - طلا و نقره - ثبتي - طلا و نقره نزد صرافان

۱۵۶- در جدول زیر، قیمت‌های مربوط به سه کالای مختلف در یک سال معین ارائه شده است. در صورتی که نرخ تورم در

این دو سال یکسان باشد، قیمت کالای B در انتهای سال و کالای C در ابتدای سال به ترتیب چند ریال است؟

قیمت کالا	ابتدای سال (به ریال)	انتهای سال (به ریال)
A	۱۵۳/۶۰۰	۱۹۲/۰۰۰
B	۷۴۰/۰۰۰	؟
C	؟	۷۲۶/۲۵۰

(۱) ۵۸۱,۰۰۰، ۹۷۵,۰۰۰

(۲) ۶۲۵,۰۰۰، ۹۷۵,۰۰۰

(۳) ۵۸۱,۰۰۰، ۹۲۵,۰۰۰

(۴) ۶۲۵,۰۰۰، ۹۲۵,۰۰۰

محل انجام محاسبات

۱۵۷- کدام مورد درباره «رابطه تورم و نقدینگی» درست است؟

- (۱) تورم، همان افزایش نقدینگی است، به شرطی که با افزایش تولید هماهنگ باشد.
- (۲) دولت جهت کاهش نرخ تورم، از سیاست افزایش حجم پول در گردش استفاده می‌کند.
- (۳) با افزایش نقدینگی، توانایی سرمایه‌گذاران افزایش می‌یابد، در نتیجه با افزایش تولید، تورم مهار می‌شود.
- (۴) هنگام کمبود عرضه، افزایش نقدینگی، توانایی پرداخت برای قیمت‌های بالاتر را در تقاضاکنندگان افزایش می‌دهد.
- ۱۵۸- به موجب فعالیت تعدادی از دانشمندان ایرانی، بذر صیفی‌جات متناسب با کویر و آب‌های شور تولید و به بازارهای بین‌المللی صادر شده است. کدام مورد اثر فعالیت آن‌ها را بر استحکام اقتصادی کشور بیان می‌کند؟

- (۱) مقابله با تحریم‌های مالی
- (۲) خلق مزیت اقتصادی
- (۳) تأمین کالاهای راهبردی
- (۴) رشد اقتصادی و کاهش فقر

۱۵۹- بخشی از جدول شاخص دهک در دو کشور «الف» و «ب» مطابق زیر در نظر گرفته شده است. کدام مورد درست است؟

کشور «الف»		کشور «ب»		سال
سهام	سهام	سهام	سهام	
دهک اول	دهک دهم	دهک اول	دهک دهم	
۳	۲۱	۵	۱۸	۱۳۷۰
۴	۲۰	۶	۱۵	۱۳۸۰
۴	۱۹	۷	۱۶	۱۴۰۰

- (۱) توزیع درآمد در هر دو کشور بهبود یافته است.
- (۲) توزیع درآمد در کشور «الف»، عادلانه‌تر از کشور «ب» است.
- (۳) توزیع درآمد در کشور «ب»، ناعادلانه‌تر از کشور «الف» است.
- (۴) توزیع درآمد در کشور «الف»، عادلانه و در کشور «ب» ناعادلانه است.

۱۶۰- در عبارت‌های زیر، به چند ویژگی کشورهای پیشرفته اشاره شده است؟

- علاقه‌مندی به کسب درآمد و روحیه فردی برای تلاش اقتصادی در این کشورها برجسته است.
- از سطح سواد و بهداشت عمومی بالایی برخوردارند.
- در برابر شوک‌های اقتصادی، قدرت مقاومت دارند.
- درآمدها به صورت عادلانه‌تری توزیع شده است.
- قیمت‌ها از ثبات کامل برخوردار است.
- در سطح منطقه و جهان تأثیرگذارند.
- این کشورها فاقد بیکاری می‌باشند.

(۴) سه

(۳) چهار

(۲) پنج

(۱) شش

محل انجام محاسبات

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | شبیه ساز کنکور سراسری

دوره ققنوس ماز

بازگشت به آرامش، تمرکز و آمادگی برای کنکور ۱۴۰۶

دفترچه پاسخ

سه شنبه ۱۰ تیر ماه ۱۴۰۴

دیس	مسئول درس	طراحان	ویراستاران
ریاضی	محمد نوربخش	محمد نوربخش - سعید عزیزخانی - امیر زراندوز محمد یگانه - حمیدرضا سجودی	ریحانه تک - نرجس تیمناک داوود بوالحسنی
زبان و ادبیات فارسی	حسن وسکری	حسن وسکری - مهدی ضیایی - علی امیرسلیمانی افشین محی الدین - مجتبی بلاغتی ابوالفضل غلامی - مهران قندی - فاطمه حمیدی	فاطمه عباسی - اعظم نوری نیا محمد رزمی
علوم اجتماعی	الهام میرزایی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان - آزاده میرزایی الهام رضایی - بهزاد اندرز	آزاده میرزایی - کوثر رعدی محمد حسین هاشمی
روان شناسی	الهه همایون زاده	الهه همایونزاده - حمیدرضا توکلی - مژده طالب	علی رضانی - احسان کلاته امیر حسین محمدپور
زبان عربی	هاله کریمی	هاله کریمی - کاظم غلامی - محمدعلی تابانفر محمدعلی کاظمی نصرآبادی	مریم آقایی - کیارش پورمهدی
تاریخ	علیرضا کاهیدوند	علیرضا کاهیدوند - منصوره حاجی زاده کیان کیانی دوست - رویا بهیاد	سارا خداوردیان - مریم خسروی سیدمهدی کیانفر - محمدرسائی
جغرافیا	آزاده میرزایی	فرشید مشعرپور - سید مصطفی دهنوی کیان کیانی دوست	زهرا فروغی - مریم خسروی عرفان جمشیدی
فلسفه و منطق	امیرمحمد نصیری	امیرمحمد نصیری - حسن صدری - کیمیا طهماسبی الهه فاضلی - محمد قربانی - محمد کشوری	کیمیا طهماسبی - حسن صدری ساناز نامداری
اقتصاد	آرش بدری	سارا شریفی - آرش بدری - کوثر رعدی احمد منصوری - امیر محمدبیگی	فاطمه ایزی - آفرین ساجدی فاطمه شوشتری - کیمیا یوسفیان

حق چاپ و تکثیر سوالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی متعلق به گروه ماز است. مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود.

به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده از این آزمون برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱- اگر $A = \sqrt[3]{4\sqrt{8}} (18)^{-1/5}$ باشد، حاصل $(10 + A^{-1})^{-1/3}$ کدام است؟

۰/۲۵ (۴)

۰/۵ (۳)

۰/۷۵ (۲)

۱ (۱)

(متوسط - توان گویا - محاسباتی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

ابتدا مقدار A را به دست می آوریم:

$$A = \sqrt[3]{4\sqrt{8}} (18)^{-1/5} = \sqrt[3]{2^2 \times \sqrt{2^3}} \times (2 \times 3^2)^{-1/5} = \sqrt[3]{2^2 \times 2^{3/2}} \times (2 \times 3^2)^{-1/5} = \sqrt[3]{2^{7/2}} \times 2^{-1/5} \times 3^{-2/5} = 2^{7/6} \times 2^{-1/5} \times 3^{-2/5} = 2^{1/30} \times 3^{-2/5}$$

$$\Rightarrow A^{-1} = 2 \times 3^2 = 54$$

با جایگذاری مقدار A عبارت داده شده را محاسبه می کنیم:

$$\Rightarrow (10 + A^{-1})^{-1/3} = (10 + 54)^{-1/3} = 64^{-1/3} = \sqrt[3]{\frac{1}{64}} = \frac{1}{4} = 0.25$$

برای تبدیل رادیکال به توان گویا به صورت زیر عمل می کنیم:

$$\sqrt[n]{a^m} = a^{\frac{m}{n}} \quad (n \geq 2, a > 0, m, n \in \mathbb{N})$$

گروه آموزشی ماز

۲- حسن و امیر در شهر A ساکن هستند. حسن برای رفتن به شهر B، ابتدا ۱۵ کیلومتر در جهت جنوب و سپس ۱۵ کیلومتر در جهت شرق می پیماید. امیر برای رفتن به شهر B در مسیر اول ۱۴ کیلومتر را در جهتی می پیماید که با طی کردن a کیلومتر در مسیر دوم و عمود بر مسیر اول به نقطه C برسد. نهایتاً با پیمایش ۷ کیلومتری عمود بر مسیر دوم به شهر B می رسد. در مجموع دو نفر کمترین مسافت را طی می کنند. کدام فرد و چند کیلومتر کمتر مسافت را برای رسیدن به شهر B طی می کند؟

۳، امیر (۴)

۳، حسن (۳)

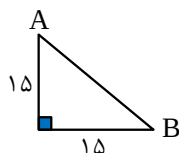
۶، امیر (۲)

۶، حسن (۱)

(متوسط - معادله و مسائل توصیفی - محاسباتی - ۱۰۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

ابتدا از مسیر حسن فاصله دو شهر A و B را به دست می آوریم:

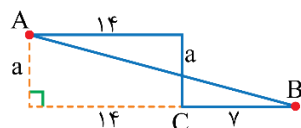

$$AB^2 = 15^2 + 15^2 = 225 + 225 = 450 \Rightarrow AB = \sqrt{450}$$

حسن در مجموع $15 + 15 = 30$ کیلومتر طی کرده است.

امیر چون دو مسیر اول و سوم خود را عمود بر مسیر a کیلومتری طی کرده است، طبق شکل فرضی زیر، $7 + 14 = 21$ کیلومتر عمود بر مسیر a کیلومتری طی کرده است و داریم:

$$AB^2 = 21^2 + a^2 \Rightarrow 450 = 441 + a^2 \Rightarrow a^2 = 9 \xrightarrow{a>0} a = 3$$

بنابراین امیر $7 + 14 + 3 = 24$ کیلومتر طی کرده است. در نتیجه امیر ۶ کیلومتر کمتر طی کرده است.

نکته

- اگر دو خط بر یک خط عمود باشند باهم موازی اند و در یک راستا قرار دارند.

- در مثلث قائم الزامیه با اضلاع قائمه a و b و وتر c داریم:

$$c^2 = a^2 + b^2 \quad \text{رابطه فیثاغورس}$$

گروه آموزشی ماز

۳- مثلثی که رئوس آن مبدأ مختصات، نقطه ای با عرض C و نقطه ای با طول یکی از ریشه های معادله $-x^2 + 2x + c = 0$ روی محورهای مختصات باشد را در نظر

بگیرید. اگر مساحت مثلث برابر c^2 باشد، مقدار C کدام است؟

۱/۲۵ (۴)

۱/۲ (۳)

۰/۸ (۲)

۰/۷۵ (۱)

(دشوار - حل معادله با تجزیه - کاربردی / محاسباتی - ۱۰۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

$$S = c^2 \Rightarrow \frac{|c| \times |x|}{2} = c^2 \Rightarrow |x| = \frac{2c^2}{|c|} = 2|c|$$

با توجه به مساحت مثلث و قائم الزاویه بودن آن در مبدأ مختصات داریم:

بنابراین $2|c|$ ریشه معادله $-x^2 + 2x + c = 0$ است و در معادله صدق می‌کند.

$$-4c^2 + 4|c| + c = 0 \Rightarrow \begin{cases} c > 0 \Rightarrow -4c^2 + 5c = 0 & (1) \\ c < 0 \Rightarrow -4c^2 - 3c = 0 & (2) \end{cases}$$

$$\xrightarrow{(1)} c(-4c + 5) = 0 \Rightarrow \begin{cases} c = 0 & \text{غ ق ق} \\ c = \frac{5}{4} = 1.25 \end{cases}$$

$$\xrightarrow{(2)} c(-4c - 3) = 0 \Rightarrow \begin{cases} c = 0 & \text{غ ق ق} \\ c = -\frac{3}{4} = -0.75 \end{cases}$$

با توجه به گزینه‌ها $c = 1.25$ قابل قبول است.

نکته

- مساحت مثلث قائم الزاویه برابر است با نصف حاصل ضرب اضلاع قائمه آن.

- ریشه معادله در خود معادله صدق می‌کند.

گروه آموزشی ماز

۴- اگر ضابطه تابع خطی $f(x) = \frac{-4}{a+2}x + b$ ، $f(1) = 2a - 1$ و $f(-\frac{a}{2}) = 2$ باشد، مقدار $\frac{b}{a}$ کدام است؟

۱ (۴)

۲ (۳)

۱/۶ (۲)

۳/۲ (۱)

(دشوار - تابع خطی - محاسباتی / پارامتری - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

با توجه به $f(1)$ و $f(-\frac{a}{2})$ تساوی‌های زیر را داریم:

$$f(1) = 2a - 1 \Rightarrow -\frac{4}{a+2} + b = 2a - 1 \quad (*)$$

$$f(-\frac{a}{2}) = 2 \Rightarrow \frac{-4}{a+2}(-\frac{a}{2}) + b = 2 \Rightarrow \frac{2a}{a+2} + b = 2 \Rightarrow b = 2 - \frac{2a}{a+2} \quad (**)$$

$$\xrightarrow{(*)} \frac{-4}{a+2} + \left(2 - \frac{2a}{a+2}\right) = 2a - 1 \Rightarrow -\frac{4}{a+2} - \frac{2a}{a+2} + 2 = 2a - 1 \Rightarrow -\frac{4}{a+2} - \frac{2a}{a+2} - \frac{2a^2 + 4a}{a+2} = -3$$

$$\Rightarrow \frac{-2a^2 - 6a - 4}{a+2} = -3 \Rightarrow -2a^2 - 6a - 4 = -3a - 6$$

$$\Rightarrow 2a^2 + 3a - 2 = 0 \Rightarrow \Delta = 9 - 4(-2)(2) = 9 + 16 = 25$$

$$\Rightarrow \begin{cases} a_1 = \frac{-3+5}{4} = \frac{1}{2} \Rightarrow b = 2 - \frac{1}{\frac{1}{2}+2} = \frac{8}{5} \\ a_2 = \frac{-3-5}{4} = -2 \Rightarrow \text{ریشه مخرج کسر (غ ق ق)} \end{cases}$$

$$\Rightarrow \frac{b}{a} = \frac{\frac{8}{5}}{\frac{1}{2}} = \frac{16}{5} = 3.2$$

نکته

اگر تابع خطی $f(x) = mx + h$ از نقطه (a, b) عبور کند، آن‌گاه $f(a) = b$ است.

گروه آموزشی ماز

۵- اگر f تابع ثابت و برای $m, n, k \in \mathbb{N}$ ، $f(kx) = (k^2 - 3)f(x)$ و تابع g به صورت زیر یک تابع همانی باشد، مقدار $f(m)$ کدام است؟

$$g = \left\{ \left((k, n^2 - 3n + 4), (2n, m^2 - 4m + 4) \right), (f(n), n - 4) \right\}$$

(۴) صفر

(۳) -۲

(۲) -۳

(۱) -۴

(دشوار - تابع ثابت و همانی - محاسباتی / پارامتری - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

$$f(x) = c \Rightarrow \begin{cases} f(kx) = c \\ f(x) = c \end{cases} \Rightarrow (k^2 - 3)c = c \Rightarrow c(k^2 - 4) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} c = 0 \\ \text{یا} \\ k^2 - 4 = 0 \xrightarrow{k \in \mathbb{N}} k = 2 \end{cases}$$

$$g = \left\{ \left((k, n^2 - 3n + 4), (2n, m^2 - 4m + 4) \right), (f(n), n - 4) \right\}$$

$$\xrightarrow{k=2} 2 = n^2 - 3n + 4 \Rightarrow n^2 - 3n + 2 = 0 \Rightarrow (n-1)(n-2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} n=1 \\ n=2 \end{cases}$$

$$\xrightarrow{n=1} 2 = m^2 - 4m + 4 \Rightarrow m^2 - 4m + 2 = 0 \Rightarrow \Delta = 16 - 8 = 8 \Rightarrow \sqrt{\Delta} = \sqrt{8}$$

$$\xrightarrow{n=2} 4 = m^2 - 4m + 4 \Rightarrow m^2 - 4m = 0 \Rightarrow \begin{cases} m=0 & \text{غ ق ق} \\ m=4 & \text{ق ق} \end{cases}$$

$$\xrightarrow{n=2} (f(2), 2-4) \Rightarrow f(2) = -2 \Rightarrow f(m) = -2$$

به ازای $c=0$ آن گاه $f(n)=0$ و $n-4=0 \Rightarrow n=4$ می شود و در نتیجه:

$$(2n, m^2 - 4m + 4) \Rightarrow m^2 - 4m + 4 = 8 \Rightarrow m^2 - 4m - 4 = 0$$

$$\Rightarrow \Delta = 16 + 16 = 32 \Rightarrow \sqrt{\Delta} = \sqrt{32}$$

پس تنها $f(m) = -2$ قابل قبول است.

نکته

در تابع ثابت $f(x) = c$ به ازای هر مقدار x خروجی برابر c است.

در تابع همانی $g(x) = x$ به ازای هر مقدار x خروجی همان x است و وقتی به صورت زوج مرتب نمایش داده می شود، در هر زوج مرتب مؤلفه اول و دوم یکسان هستند.

گروه آموزشی ماز

۶- تابع f همانی و $g(x) = [x] + [-x]$ با دامنه $-1 \leq x \leq 1$ است. به ازای چند مقدار صحیح x ، اعضای مجموعه بُرد تابع $\frac{f}{g}$ مقداری صحیح است؟

(۴) ۳

(۳) ۲

(۲) ۱

(۱) صفر

(آسان - تابع همانی و اعمال روی ضابطه تابع - محاسباتی - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

$$f(x) = x, \quad g(x) = [x] + [-x] = \begin{cases} -1 & , x \notin \mathbb{Z} \\ 0 & , x \in \mathbb{Z} \end{cases}$$

چون تابع $g(x)$ به ازای همه مقادیر صحیح x برابر صفر است، پس تابع $\frac{f}{g}$ در هیچ نقطه صحیحی تعریف نمی شود. (مخرج صفر می شود).

نکته

تابع $f(x) = [x] + [-x]$ را به صورت دو ضابطه ای می توان نوشت:

$$f(x) = [x] + [-x] = \begin{cases} 0 & x \in \mathbb{Z} \\ -1 & x \notin \mathbb{Z} \end{cases}$$

گروه آموزشی ماز

۷- اگر تابع خطی $f(x) = \left(\frac{1-m}{2}\right)x - m + \frac{1}{2}$ به ازای همه مقادیر m از نقطه (a, b) بگذرد، مقدار $\frac{a}{b}$ کدام است؟

۴ (۴)

۴ (۳)

$-\frac{1}{4}$ (۲)

$\frac{1}{4}$ (۱)

(متوسط - تابع خطی - محاسباتی / پارامتری - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

به ازای دو مقدار دلخواه $m=0$ و $m=1$ تابع خطی f از نقطه (a, b) می‌گذرد. پس:

$$\xrightarrow{m=1} b = \left(\frac{1-1}{2}\right)a - 1 + \frac{1}{2} \Rightarrow b = -\frac{1}{2}$$

$$\xrightarrow{m=0} b = \frac{1}{2}a - 0 + \frac{1}{2} \xrightarrow{b=-\frac{1}{2}} -\frac{1}{2} = \frac{1}{2}a + \frac{1}{2} \Rightarrow a = -2$$

$$\Rightarrow \frac{a}{b} = \frac{-2}{-\frac{1}{2}} = 4$$

نکته

اگر تابع‌های خطی $f(x) = mx + b$ همواره از نقطه (a, b) بگذرد، می‌توان به ازای هر مقدار m از جمله $m=0, 1$ یا هر مقدار دلخواه دیگری از m مقدار a و b را به دست آورد.

گروه آموزشی ماز

۸- مجموع ریشه‌های معادله $ax^2 + \left(a + \frac{4}{3}\right)x + 2 = 0$ با حاصل ضرب ریشه‌های معادله $3x^2 - 4x - a = 0$ برابر است. محور تقارن سهمی

$$y = -ax^2 - \left(1 + \frac{5}{2}a\right)x - 1 \text{ کدام است؟}$$

$x = -\frac{11}{8}$ (۴)

$x = \frac{11}{8}$ (۳)

$x = -\frac{3}{4}$ (۲)

$x = \frac{3}{4}$ (۱)

(دشوار - نمودار تابع درجه ۲ - ترکیبی / پارامتری - ۱۰۰۱ و ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

$$ax^2 + \left(a + \frac{4}{3}\right)x + 2 = 0 \Rightarrow S = \frac{-\left(a + \frac{4}{3}\right)}{a}$$

$$3x^2 - 4x - a = 0 \Rightarrow P = -\frac{a}{3}$$

$$\Rightarrow \frac{-\left(a + \frac{4}{3}\right)}{a} = -\frac{a}{3} \Rightarrow -3a - 4 = -a^2 \Rightarrow a^2 - 3a - 4 = 0$$

$$\Rightarrow (a-4)(a+1) = 0 \Rightarrow \begin{cases} a=4 \\ a=-1 \end{cases}$$

به ازای $a=4$ معادله $ax^2 + \left(a + \frac{4}{3}\right)x + 2 = 0$ به صورت $4x^2 + \frac{16}{3}x + 2 = 0$ تبدیل می‌شود و $\Delta < 0$ دارد. در نتیجه معادله ریشه ندارد، پس فقط $a=-1$ قابل قبول است.

$$y = -ax^2 - \left(1 + \frac{5}{2}a\right)x - 1 \text{ محور تقارن: } x = \frac{1 + \frac{5}{2}a}{-2a} \xrightarrow{a=-1} x = -\frac{3}{4}$$

نکته

در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ به شرط $\Delta > 0$ داریم:

$$P = \frac{c}{a} \text{ : حاصل ضرب ریشه‌ها, } S = -\frac{b}{a} \text{ : مجموع ریشه‌ها}$$

$$x = \frac{-b}{2a}$$

* محور تقارن در معادله درجه ۲:

گروه آموزشی ماز

۹- دو شیر A و B به یک استخر متصل هستند. شیر A، ۱۵ ساعت دیرتر از شیر B استخر را پر می‌کند. اگر دو شیر باز باشند، استخر در ۴ ساعت پر می‌شود. چند شیر از نوع A به استخر اضافه کنیم تا وقتی همه شیرها به‌طور همزمان باز باشند، استخر در یک ساعت پر شود؟

۱۸ (۴)

۱۶ (۳)

۱۴ (۲)

۱۲ (۱)

(متوسط - معادله شامل عبارت‌های گویا - کاربردی - ۱۰۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

اگر شیر B به تنهایی استخر را در x ساعت پر کند، شیر A به تنهایی استخر را در x+۱۵ ساعت پر می‌کند. در نتیجه در یک ساعت شیر B به اندازه $\frac{1}{x}$ و شیر A به اندازه $\frac{1}{x+15}$ و هر دو با هم $\frac{1}{4}$ استخر را پر می‌کنند. بنابراین:

$$\frac{1}{x} + \frac{1}{x+15} = \frac{1}{4} \Rightarrow \frac{2x+15}{x^2+15x} = \frac{1}{4}$$

$$\Rightarrow x^2 + 15x = 4x + 60 \Rightarrow x^2 + 11x - 60 = 0 \Rightarrow (x+12)(x-5) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = -12 & \text{✗ (زمان منفی نمی‌تواند باشد)} \\ x = 5 & \text{✓} \end{cases}$$

بنابراین شیر A به تنهایی در ۵+۱۵=۲۰ ساعت استخر را پر می‌کند.

برای این‌که در یک ساعت با y شیر A و یک شیر B استخر پر شود، داریم:

$$\frac{1}{5} + \frac{y}{20} = 1 \Rightarrow \frac{y}{20} = \frac{4}{5} \Rightarrow \frac{y}{20} = \frac{16}{20} \Rightarrow y = 16$$

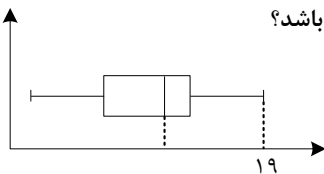

تذکر!

با توجه به صورت سؤال، جواب باید برابر ۱۵ باشد، چون یک شیر A از قبل به استخر متصل است. البته چنین جوابی در گزینه‌ها نیست.

گروه آموزشی ماز

۱۰- داده‌های نمودار زیر، اعداد فرد هستند. اگر ۵ داده کم‌تر از میانه باشد، کدام می‌تواند بیش‌ترین مقدار ممکن برای میانه باشد؟

۱۸ (۱)

۱۲ (۲)

۱۴ (۳)

۱۶ (۴)

(متوسط - نمودار جعبه‌ای - مفهومی / نموداری - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

روش اول:

با توجه به این‌که ۵ داده کم‌تر از میانه هستند، پس دو حالت برای تعداد داده‌ها وجود دارد:

حالت اول: تعداد داده‌ها فرد باشد. در این صورت میانه باید برابر داده ششم باشد و تعداد داده‌ها برابر ۱۱ است. اما این حالت با توجه به گزینه‌ها امکان‌پذیر نیست، چون طبق صورت سؤال همه داده‌ها فرد هستند ولی در گزینه‌ها، اعداد زوج به عنوان مقدار میانه داده شده است.

حالت دوم: تعداد داده‌ها زوج باشد. در این صورت میانه برابر میانگین داده‌های پنجم و ششم بوده و تعداد داده‌ها برابر ۱۰ است. طبق نمودار جعبه‌ای ماکزیمم داده‌ها برابر ۱۹ و چارک سوم کوچک‌تر از ماکزیمم داده‌ها است، پس چارک سوم حداکثر برابر ۱۷ است.

از طرفی مطابق همین نمودار، میانه کوچک‌تر از چارک سوم است، پس با توجه به فرد بودن داده‌ها، حداکثر مقدار میانه برابر است با:

$$\frac{15+17}{2} = 16$$

روش دوم:

در صورت سؤال گفته ۵ داده کم‌تر از میانه هستند (باید می‌گفت ۵ داده قبل از میانه هستند تا بتوانیم نتیجه بگیریم که تعداد داده‌ها چندانست).

ماکزیمم داده‌ها ۱۹ است و همه داده‌ها فرد هستند. از طرفی با توجه به گزینه‌ها میانه عددی زوج است پس تعداد داده‌ها زوج بوده و میانه برابر میانگین دو داده وسط است. با فرض آن‌که دو داده وسط ۱۵ و ۱۷ باشند. حداکثر مقدار میانه برابر ۱۶ $\frac{15+17}{2}$ خواهد بود.

گروه آموزشی ماز

۱۱- اگر ۴، ۱، ۲a، ۱ به ترتیب مربع انحراف از میانگین داده‌های ۸، ۹، ۶a، ۱۱ باشد، مقدار انحراف معیار داده‌ها کدام است؟

۲/۵ (۴)

۱/۸ (۳)

$\frac{3}{\sqrt{5}}$ (۲)

$\frac{5}{\sqrt{10}}$ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - انحراف معیار - محاسباتی - ۱۰۰۳)

مربع انحراف از میانگین داده‌های ۹ و ۱۱ برابر یکدیگر است، پس میانگین داده‌ها قطعاً برابر $\bar{x} = 10$ است. در این صورت انحراف از میانگین داده‌های ۱۱، ۹ و ۸ به ترتیب برابر ۱، -۱ و -۲ بوده و در نتیجه انحراف از میانگین داده دیگر برابر ۲ است. (مجموع انحراف از میانگین‌ها باید صفر شود). پس انحراف معیار داده‌ها برابر است با:

$$\sigma = \sqrt{\frac{1^2 + (-1)^2 + (-2)^2 + 2^2}{4}} = \sqrt{\frac{10}{4}} = \frac{\sqrt{10}}{2} = \frac{\sqrt{10}}{2} \times \frac{\sqrt{10}}{\sqrt{10}} = \frac{10}{2\sqrt{10}} = \frac{5}{\sqrt{10}}$$

- مجموع انحراف از میانگین همه داده‌ها همواره برابر صفر است.

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

- برای محاسبه واریانس داده‌های $x_1, x_2, \dots, x_n$ داریم:

گروه آموزشی ماز

۱۲- قرار است در زمینی به مساحت b مدرسه‌ای ساخته شود که مساحت حیاط آن برابر a باشد. دانش‌آموزی استدلال زیر را در مورد رابطه بین a و b نوشته است. ایراد این استدلال در کدام گام است؟

۱) $a < b$

۲) $a^2 < ab$ طرفین نامساوی گام ۱ را در a ضرب کرده است.

۳) $a^2 - b^2 < ab - b^2$ b^2 را از طرفین نامساوی گام ۲ کم کرده است.

۴) $(a-b)(a+b) < (a-b)b$ طرفین نامساوی گام ۳ را تجزیه کرده است.

۵) $\frac{(a-b)(a+b)}{(a-b)} < \frac{(a-b)b}{(a-b)}$ طرفین نامساوی گام ۴ را بر $a-b$ تقسیم کرده است.

۶) $a+b-(b) < b-(b)$ b را از طرفین نامساوی گام ۵ کم کرده است.

۷) $a < 0$

۲ (۴)

۳ (۳)

۵ (۲)

۶ (۱)

(آسان - خطا در استدلال - مفهومی - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

با توجه به فرض $a < b$ و در نتیجه $a - b < 0$ است و می‌دانیم اگر یک نامساوی در عددی منفی یا عبارتی منفی ضرب یا بر آن تقسیم شود، باید جهت نامساوی عوض شود. پس در گام پنجم چون با تقسیم بر $a - b$ جهت را تغییر نداده خطا رخ داده است.

گروه آموزشی ماز

۱۳- کدام گزاره، هم‌ارز منطقی گزاره $\sim [((p \vee \sim q) \Rightarrow (p \wedge \sim q)) \Rightarrow r]$ است؟

(۲) $[(p \wedge \sim q) \vee (\sim p \wedge q)] \vee \sim r$

(۱) $[(p \wedge \sim q) \vee (\sim p \wedge q)] \wedge r$

(۴) $(p \wedge \sim q \wedge \sim r) \vee (\sim p \wedge q \wedge \sim r)$

(۳) $(p \vee \sim q \vee \sim r) \wedge (\sim p \vee q \vee \sim r)$

(دشوار - گزاره شرطی - استدلالی - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

روش اول:

$$\begin{aligned} & \sim [(\sim (p \vee \sim q) \vee (p \wedge \sim q)) \Rightarrow r] \\ & \equiv \sim [((p \vee \sim q) \wedge \sim (p \wedge \sim q)) \vee r] \equiv \sim [((p \vee \sim q) \vee r) \wedge (\sim (p \wedge \sim q) \vee r)] \\ & \equiv \sim ((p \vee \sim q) \vee r) \vee \sim (\sim (p \wedge \sim q) \vee r) \\ & \equiv (\sim p \wedge q \wedge \sim r) \vee (p \wedge \sim q \wedge \sim r) \end{aligned}$$

روش دوم:

می‌دانیم نقیض گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به صورت مقابل نوشته می‌شود:

$$\sim (p \Rightarrow q) \equiv (\sim p \vee q) \equiv p \wedge \sim q$$

پس گزاره صورت سؤال به شکل زیر در می آید:

$$\begin{aligned} & [(p \vee \sim q) \Rightarrow (p \wedge \sim q)] \wedge \sim r \\ & \equiv [(p \wedge \sim q) \vee \sim (p \vee \sim q)] \wedge \sim r \\ & \equiv [(p \wedge \sim q) \vee (\sim p \wedge q)] \wedge \sim r \\ & \equiv (p \wedge \sim q \wedge \sim r) \vee (\sim p \wedge q \wedge \sim r) \end{aligned}$$

روش سوم:

باید با ارزش r و گزینه‌ها حل کرد. اگر r درست باشد گزاره صورت سؤال همواره نادرست است، پس در گزینه‌ها امتحان می‌کنیم که کدام یک به ازای $r \equiv T$ ، همواره نادرست است که گزینه ۴ می‌شود.

نکته

– هم‌ارز $p \Rightarrow q$ گزاره $\sim p \vee q$ است. (تبدیل شرطی به فصلی)

– قانون توزیع پذیری:

$$\begin{aligned} p \wedge (q \vee r) & \equiv (p \wedge q) \vee (p \wedge r) \\ p \vee (q \wedge r) & \equiv (p \vee q) \wedge (p \vee r) \end{aligned}$$

– قوانین دمورگان:

$$\begin{cases} \sim(p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q \\ \sim(p \vee q) \equiv \sim p \wedge \sim q \end{cases}$$

گروه آموزشی ماز

۱۴- در یک منطقه ۲۲۵ نفر از افراد ۱۸ ساله و بیش‌تر جویای کار هستند. اگر ۴۵ شغل ایجاد شود، ۵ درصد از نرخ بیکاری کم‌تر می‌شود، چند شغل دیگر

ایجاد شود تا نرخ بیکاری $\frac{1}{3}$ کاهش یابد؟

۱۵۰ (۴)

۷۵ (۳)

۶۰ (۲)

۳۰ (۱)

(دشوار – شاخص‌های آماری – محاسباتی – ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۱

روش اول:

اگر نرخ بیکاری $\frac{1}{3}$ کاهش یابد، تعداد بیکاران $\frac{2}{3}$ حالت اولیه هستند:

$$\frac{2}{3} \times 225 = 150$$

$$30 = (225 - 45) - 150 = \text{تعداد شغل جدید}$$

روش دوم:

فرض می‌کنیم $n =$ جمعیت فعال باشد. بنابراین:

$$\frac{225}{n} \times 100 = \text{نرخ بیکاری} \Rightarrow 225 = \text{تعداد بیکار}$$

۴۵ شغل ایجاد شود، تعداد بیکارها برابر ۱۸۰ و از نرخ بیکاری ۵ درصد کم می‌شود. بنابراین:

$$\begin{aligned} \frac{180}{n} \times 100 &= \frac{225}{n} \times 100 - 5 \Rightarrow \frac{22500 - 5n}{n} = \frac{18000}{n} \\ \Rightarrow 22500 - 5n &= 18000 \Rightarrow 5n = 4500 \Rightarrow n = 900 \end{aligned}$$

می‌خواهیم نرخ بیکاری $\frac{1}{3}$ کاهش یابد، پس نرخ بیکاری برابر $\frac{2}{3} \times \frac{225}{900} \times 100$ می‌شود. پس با ایجاد x شغل دیگر داریم:

$$\begin{aligned} \frac{2}{3} \times \frac{225}{900} \times 100 &= \frac{180 - x}{900} \times 100 \\ \Rightarrow 180 - x &= 150 \Rightarrow x = 30 \end{aligned}$$

نکته

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100$$

برای محاسبه نرخ بیکاری داریم:

گروه آموزشی ماز

۱۵- دو نفر می‌خواهند زمینی به شکل مستطیل را به دو قسمت مساوی تقسیم کرده و حصار کشی کنند، به طوری که یک حصار بین دو قسمت مشترک باشد. اگر کم‌ترین طول حصار کشی ۲۱۰ متر باشد، ضابطه جبری مساحت زمین کدام است؟

$$S(x) = 210x - \frac{1}{2}x^2 \quad 0 < x < 105 \quad (2)$$

$$S(x) = 210x - \frac{1}{2}x^2 \quad 0 < x < 70 \quad (1)$$

$$S(x) = 105x - \frac{3}{2}x^2 \quad 0 < x < 105 \quad (4)$$

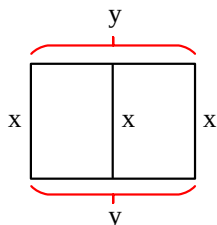
$$S(x) = 105x - \frac{3}{2}x^2 \quad 0 < x < 70 \quad (3)$$

(آسان - نمودار تابع درجه ۲ - محاسباتی - ۱۰۰٪)

پاسخ: گزینه ۳

با توجه به صورت سؤال شکل زیر رسم می‌شود:

$$\Rightarrow 2y + 3x = 210 \Rightarrow 2y = 210 - 3x$$

$$\Rightarrow y = 105 - \frac{3}{2}x > 0 \Rightarrow 105 - \frac{3}{2}x > 0 \Rightarrow 105 > \frac{3}{2}x \Rightarrow 210 > 3x$$

$$\xrightarrow{\div (3)} x < 70 \xrightarrow{x > 0} 0 < x < 70$$

$$\text{مساحت } S = xy \Rightarrow S(x) = x \left(105 - \frac{3}{2}x \right) = 105x - \frac{3}{2}x^2$$

گروه آموزشی ماز

۱۶- یک فروشگاه دارای ۵ درب است. وقتی مشتری از یک درب وارد می‌شود باید از درب دیگری خارج شود. زهرا و نازنین به چند طریق می‌توانند از فروشگاه خرید کنند به طوری که آن‌ها از درب ورودی و خروجی یکسانی استفاده نکرده باشند؟

۱۳۰ (۴)

۱۶۰ (۳)

۲۶۰ (۲)

۳۲۰ (۱)

(متوسط - جایگشت - محاسباتی - ۱۲۰٪)

پاسخ: گزینه ۲

برای ورود زهرا ۵ درب و برای خروج او ۴ درب امکان‌پذیر است. حال با توجه به شرایط مسئله برای ورود نازنین دو حالت در نظر می‌گیریم:

۱- حالتی که درب ورود نازنین دقیقاً همان درب خروج زهرا باشد، پس از ۴ درب دیگر می‌تواند خارج شود.

$$\frac{5}{1} \times \frac{4}{1} \times \frac{1}{1} \times \frac{4}{1} = 80$$

۲- حالتی که درب ورود نازنین دری غیر از ورود و خروج زهرا باشد، پس ۳ درب برای ورود دارد و از طرفی برای خروج از دری که خودش وارد شده و دری که زهرا خارج شده نمی‌تواند خارج شود پس ۳ درب دیگر می‌ماند. در نتیجه:

$$\frac{5}{1} \times \frac{4}{1} \times \frac{3}{1} \times \frac{3}{1} = 180$$

$$\xrightarrow{\text{اصل جمع}} 80 + 180 = 260$$

گروه آموزشی ماز

۱۷- خانواده‌ای ۵ فرزند دارد که دو فرزند آن‌ها دوقلو هستند. قرار است والدین به همراه ۳ تا از فرزندان‌شان به یک مهمانی بروند، احتمال اینکه دوقلوها با هم به مهمانی نروند، کدام است؟

۰/۷ (۴)

۰/۳ (۳)

۰/۶ (۲)

۰/۱ (۱)

(متوسط - احتمال یک پیشامد - محاسباتی - ۱۲۰٪)

پاسخ: گزینه ۴

$$n(S) = \binom{5}{3} = \frac{5!}{3! \times 2!} = \frac{5 \times 4 \times 3!}{3! \times 2 \times 1} = 10$$

$$n(A) = \binom{2}{1} \times \binom{3}{2} + \binom{3}{3} \times \binom{2}{0} = 2 \times 3 + 1 \times 1 = 7$$

یکی از دوقلوها هیچ دوقلو

$$\Rightarrow P(A) = \frac{7}{10} = 0.7$$

نکته

فضای نمونه، مجموعه همه حالت‌های ممکن در یک اتفاق تصادفی است و احتمال پیشامد A زیرمجموعه‌ای از این فضای نمونه برابر است با:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)}$$

۱۸- جمله ششم دنباله بازگشتی $a_1 = a_2 = 1$, $a_n = a_{n-1} + 2a_{n-2}$ کدام است؟ ([] علامت جزء صحیح است.)

- (۱) -۳ (۲) ۳ (۳) -۱ (۴) ۱

(متوسط - دنباله - محاسباتی - ۱۴۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

با توجه به $a_1 = a_2 = 1$ ، باید جمله سوم را به دست آوریم و سپس جمله‌های بعدی تا به جمله ششم برسیم:

$$n=4 \Rightarrow a_4 = a_{4-2} + 2a_{4-1} = a_2 + 2a_3 \Rightarrow a_4 = -a_3 = -1$$

$$n=5 \Rightarrow a_5 = a_{5-2} + 2a_{5-1} = a_3 + 2a_4 \Rightarrow a_5 = -a_3 = 1$$

$$n=6 \Rightarrow a_6 = a_{6-2} + 2a_{6-1} = a_4 + 2a_5 = -1 + 2 = 1$$

$$n=7 \Rightarrow a_7 = a_{7-2} + 2a_{7-1} = a_5 + 2a_6 = 1 + 2 = 3$$

گروه آموزشی ماز

۱۹- جملات x, y, z سه جمله متوالی یک دنباله حسابی و مجموع آن‌ها برابر ۲۱ است. اگر $x+6, y+4, z+2$ یک دنباله هندسی باشد، مقدار $\left[\frac{xy}{z} \right]$ کدام

است؟

- (۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۱۱ (۴) ۱۲

(دشوار - دنباله حسابی و هندسی - ترکیبی / محاسباتی - ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳)

پاسخ: گزینه ۱

x, y, z دنباله حسابی اند $\rightarrow 2y = x + z$

$$x + y + z = 21 \Rightarrow y + 2y = 21 \Rightarrow y = 7 \Rightarrow x + z = 14 \Rightarrow z = 14 - x \Rightarrow z + 2 = 16 - x (*)$$

$x+6, y+4, z+2$ سه جمله متوالی دنباله هندسی هستند. بنابراین:

$$(y+4)^2 = (x+6)(z+2) \xrightarrow{y=7} 121 = (x+6)(16-x) (*)$$

$$\Rightarrow 121 = 16x - x^2 + 96 - 6x \Rightarrow x^2 - 10x + 25 = 0$$

$$\Rightarrow (x-5)^2 = 0 \Rightarrow x = 5 \Rightarrow z = 14 - 5 = 9$$

$$\Rightarrow \left[\frac{xy}{z} \right] = \left[\frac{5 \times 7}{9} \right] = \left[\frac{35}{9} \right] = 3$$

گروه آموزشی ماز

۲۰- نمودار تابع نمایی $f(x) = k - \left(\frac{1}{9}\right)^{ax+b}$ محورهای طول و عرض را در نقاطی به فاصله ۶ واحدی از مبدأ مختصات قطع می‌کند. مقدار bk کدام است؟

- (۱) -۵/۵ (۲) -۲/۵ (۳) -۴/۵ (۴) -۳/۵

(دشوار - تابع نمایی - پارامتری / محاسباتی - ۱۴۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

فرض می‌کنیم تابع f محور x ها را در $(-6, 0)$ و محور y ها را در $(0, 6)$ قطع کند.

$$f(0) = 6 \Rightarrow 6 = k - \left(\frac{1}{9}\right)^b \Rightarrow k = 6 + \left(\frac{1}{9}\right)^b$$

$$f(-6) = 0 \Rightarrow 0 = k - \left(\frac{1}{9}\right)^{-6a+b} \Rightarrow k = \left(\frac{1}{9}\right)^{-6a+b}$$

$$\left(\frac{1}{9}\right)^{-6a+b} = 6 + \left(\frac{1}{9}\right)^b \Rightarrow \left(\frac{1}{9}\right)^{-6a+b} - \left(\frac{1}{9}\right)^b = 6$$

$$\Rightarrow \left(\frac{1}{9}\right)^b \left(\left(\frac{1}{9}\right)^{-6a} - 1 \right) = 3 \times 2$$

$$\Rightarrow \begin{cases} \left(\frac{1}{9}\right)^b = 3 \Rightarrow b = -\frac{1}{2} \Rightarrow k = 6 + \left(\frac{1}{9}\right)^{-\frac{1}{2}} = 6 + 3 = 9 \\ \left(\frac{1}{9}\right)^{-6a} - 1 = 2 \Rightarrow \left(\frac{1}{9}\right)^{-6a} = 3 \Rightarrow -6a = -\frac{1}{2} \Rightarrow a = \frac{1}{12} \end{cases}$$

$$\Rightarrow bk = -\frac{1}{2} \times 9 = -\frac{9}{2} = -4.5$$

تذکر!

این سؤال جواب دقیقی ندارد و صرفاً یک حالت برای رسیدن به یکی از گزینه‌ها انتخاب شده است.

گروه آموزشی ماز

۲۱- کدام عبارت از لحاظ تاریخ ادبیات «درست» است؟

- ۱) بسیاری از اشعار پارتی در آثاری مانند کلیله و دمنه و هزار و یک شب به جا مانده است.
- ۲) زبان پارتی تا اواخر دوره ساسانیان رواج داشت و در شرق و شمال شرقی ایران متداول بود.
- ۳) آثار ادبی منظوم و منثور زبان پهلوی از بین رفته، ولی ترجمه عربی و فارسی برخی از آنان موجود است.
- ۴) فرمان‌ها و نامه‌های شاهان هخامنشی که به خط میخی نوشته می‌شد، مربوط به (۳۰۰ ق.م.) تا حدود (۷۰۰ م.) است.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - تاریخ ادبیات پیش از اسلام - خط به خط - ۱۰۰۴)

آثار ادبی منثور و منظوم زبان پهلوی، از میان رفته است، ولی ترجمه عربی و فارسی برخی از آن‌ها مانند «کلیله و دمنه» و «هزار و یک شب» در دست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «کلیله و دمنه» و «هزار و یک شب» هر دو اصل پهلوی دارند، نه پارتی.
- ۲ زبان پارتی، در دوره اشکانیان رایج بود و تا اوایل دوره ساسانی نیز آثاری به این زبان، تألیف می‌شده است. این زبان در شمال و شمال شرقی ایران متداول بوده است.
- ۴ زبان فارسی باستان، در دوره هخامنشیان (۵۵۹ تا ۳۳۰ ق.م) رایج بود.

زبان	دوره رواج	منطقه رواج	آثار به‌جامانده	خط	وجه نام‌گذاری
فارسی باستان	دوره هخامنشی	-	فرمان‌ها و نامه‌های شاهان هخامنشی	میخی	-
فارسی میانه گروه پارتی	دوره اشکانی و تألیف آثاری به این زبان تا اوایل دوره ساسانی	شمال و شمال شرقی ایران	ترجمه فارسی «کلیله و دمنه» و «هزار و یک شب»	-	-
فارسی میانه گروه پهلوی	دوره ساسانی	ناحیه پارس	یادگار زریران (رنگ‌وبوی دینی و دارای اصل پارتی) درخت آسوریک (دارای اصل پارتی)	-	مرحله‌ای میان فارسی باستان و فارسی نو
فارسی دری	پس از ورود اسلام	نخست مشرق و شمال شرقی ایران	—	عربی	زبان درباری سامانیان و زبان محاوره و مکاتبات مقامات دولتی

گروه آموزشی ماز

۲۲- کدام عبارت «فاقد» ویژگی زبانی موجود در «کلیله و دمنه» است؟

- ۱) ملک پیلان با جملگی حشم به آب خوردن به سوی آن چشمه رفت و آن زمین خرگوشان بود.
- ۲) هرگاه که دست در شاخی زند بار دیگر در سر آید و مثلاً سنگ راه در هر گام پای دام او باشد.
- ۳) و لابد خرگوش را از آسیب پیل زحمتی باشد و اگر پای بر سر ایشان نهد، گوش‌مال تمام یابند.
- ۴) از حقوق رعیت بر ملک آن است که هریک را بر مقدار مروت و یکدلی به درجه‌ای رساند.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - مبانی تحلیل متن - خط به خط - ۱۰۰۱)

در این گزینه ویژگی‌های زبانی موجود در «کلیله و دمنه» یافت نمی‌شود. این ویژگی‌ها با توجه به درس یکم کتاب علوم و فنون ادبی دهم عبارت‌اند از:

کاربردهای کهن واژگان	اشتر، شاخ، بنگریست، نتوان دانست
جمع غیرانسان با «ان»	موشان
معنای متفاوت کلمات با کاربرد امروزی آن‌ها	بگسست: بریده شده، شکست شهد: عسل قاتل: کشنده (غیرانسان)
جدانویسی نشانه منفی ساز «ن»	نه اندیشد: نیندیشد
معنای متفاوت حرف‌های اضافه	را: برای (خلاص خود را طریقی جست.)
ترکیبات متفاوت با امروز	زنبورخانه: لانه زنبور
جملات کوتاه و قابل فهم	

برخی از ویژگی‌های زبانی کلیله و دمنه

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ جمع کلمه «خرگوش» با نشانه «ان»
- ۲ کاربرد کهن واژه «شاخ» در معنای «شاخه»
- ۳ کاربرد «را» به معنی «برای» در جمله «و لابد خرگوش را از آسیب پیل زحمتی باشد»

دربارهٔ انواع «را» که یکی از مهم‌ترین مختصات دستور تاریخی متون کهن به شمار می‌آید، به نمودار زیر دقت کنید:

گروه آموزشی ماز

۲۳- با توجه به تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، کدام موارد نادرست ذکر شده است؟

الف: قرن چهارم دورهٔ طلایی همراه با شکوفایی روح ایرانی بود که با زکریای رازی آغاز شد.

ب: شاهنامه ابومنصوری به سال ۳۶۴ قمری به دست عده‌ای از دانشوران خراسان نوشته شد.

ج: «تاریخ الرسل و الملوك» را ابوعلی بلعمی به دستور منصور بن نوح سامانی به زبان عربی نوشته است.

د: عهد سامانی پیش تر به موضوع های حماسی، ملی و تاریخی توجه دارد و نثر این دوره ساده و روان است.

ه: در دوره سلجوقی شعر حکمی و اندرزی به پختگی رسید و کسای مروزی قصیده‌ای در این موضوع سرود.

(۱) «ج» - «ب»

(٢) «الف» - «هـ»

(٣) «الف» - «ب»

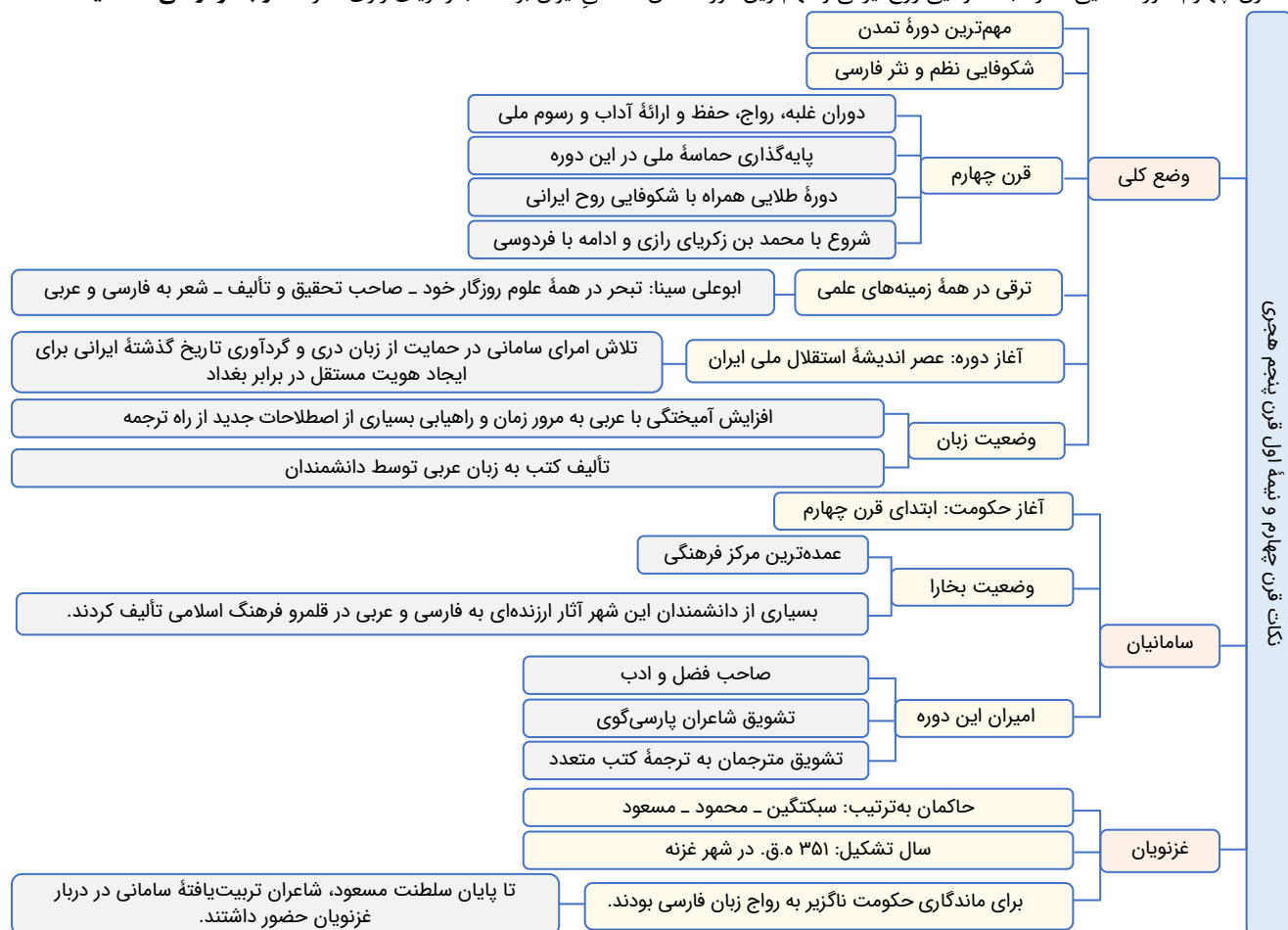
(۴) «ج» - «و»

(دشوار - تاريخ ادبيات پيش از اسلام - ترکيبي - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

الف: قرن چهارم، دوره طلایی همراه با شکوفایی روح ایرانی و مهم‌ترین دوره تمدن اسلامی ایران بود که با زکریای رازی آغاز شد و با فردوسی ادامه یافت.

پ: شاهنامهٔ ابومنصوری به سال ۳۴۶ قمری به دست عده‌ای از دانشوران خراسان نوشته شد.

ج: «تاریخ الرسل و الملوك» را محمد بن جریر طبری به زبان عربی نوشته است.

نام آثار	توضیحات
شاهنامه ابومنصور	سال تألیف: ۳۴۶ هجری قمری مؤلف: عده‌ای از دانشوران خراسان موضوع: تاریخ گذشته ایران * امروزه فقط چند صفحه از مقدمه آن باقی مانده است.
ترجمه تفسیر طبری	مؤلف اصل عربی متن: محمد بن جریر طبری مترجم متن به فارسی: جمعی از دانشمندان (= علما) آن زمان
تاریخ بلعمی	اصل: کتاب «تاریخ الرسل و الملوک» نوشته محمد بن جریر طبری به زبان عربی مترجم به فارسی: ابوعلی بلعمی به دستور: منصور بن نوح سامانی شیوه ترجمه: همزمان با ترجمه، اطلاعات دیگری راجع به تاریخ ایران بر آن افزود و با حذف مطالبی، آن را به صورت متنی مستقل درآورد.

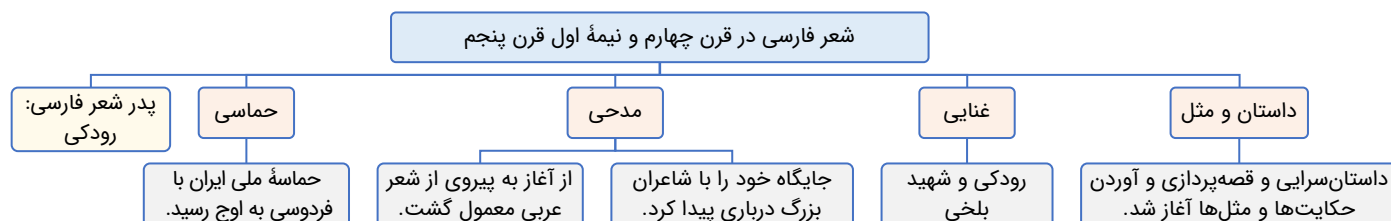
نثر در دوره سامانی مانند شعر پارسی رواج یافت و به موضوعات گوناگونی، کتاب‌های متنوعی به زبان دری پدید آمد. نثر این دوره ساده و روان است و موضوعات مورد توجه آن: حماسی، ملی، تاریخی است.

شعر حکمی و اندرزی در قرن چهارم به وجود آمد ولی در دوره سلجوقیان به پختگی رسید. کسایی مروزی قصیده تمام و کمال تعلیمی سرود و سپس ناصر خسرو شیوه وی را ادامه داد.

درباره شاعران قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم به جدول زیر دقت کنید:

شاعران قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم	
شاعران	توضیحات
عصری	شاعران تربیت یافته در اواخر سامانی که در دربار غزنویان نیز حضور داشتند.
فرخی	
منوچهری	
فردوسی	حماسه ملی ایران و شعر حماسی را به اوج رساند.
رودکی	بنیانگذار شعر فارسی و ملقب به «پدر شعر فارسی»
شهید بلخی	به شعر غنایی قوت و استحکام بخشیدند.
کسایی مروزی	سراینده قصیده‌های تمام و کمال تعلیمی
ناصر خسرو	ادامه‌دهنده شیوه کسایی مروزی در شعر تعلیمی

درباره انواع ادبی رایج در دوره خراسانی به نمودار زیر توجه کنید:

گروه آموزشی ماز

۲۴- کدام عبارت از نظر تاریخ ادبیات «کاملاً» درست است؟

- (۱) مثنوی‌های جمشید و خورشید و تحفه‌الاحرار به پیروی از نظامی گنجه‌ای سروده شده است.
- (۲) فخرالدین عراقی در کتاب لمعات خود مبانی اخلاقی را در قالب نثر عالمانه بیان کرده است.
- (۳) جامی، شاعر بزرگ قرن هشتم، کتاب بهارستان را به تقلید از گلستان سعدی سروده است.
- (۴) نثر طبقات ناصری، تاریخ و صف و مرصادالعباد به ترتیب فنی، پیچیده و موزون است.

(دشوار - تاریخ ادبیات قرون هفتم تا نهم - خط به خط - ۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲- فخرالدین عراقی در کتاب لمعات خود سیر و سلوک عارفانه را در قالب نظم و نثر بیان کرده است.
- ۳- جامی، شاعر قرن نهم است.
- ۴- نثر طبقات ناصری ساده و نثر مرصادالعباد گاهی ساده و گاه دارای سجع و موازنه است.

آثار سبک عراقی				
نام اثر	مؤلف	توضیحات	نوع	تاریخ
طبقات ناصری	-	ساده نویسی	منثور	قرن ۷
مرصاد العباد	نجم الدین رازی (نجم دایه)	موضوع: سلوک دین و تربیت نفس انسانی - نثر ساده و گاه دارای سجع و موازنه	گاهی ساده و گاه دارای سجع و موازنه	قرن ۷
تاریخ و صاف	-	پیچیده نویسی	منثور	قرن ۷
تاریخ جهانگشای	عظامک جوینی	موضوع: ظهور چنگیز + احوال و فتوحات او + تاریخ خوارزمشاهیان + فتح قلعه های اسماعیلیه + حکومت جانشینان حسن صباح	منثور	قرن ۷
مثنوی معنوی	مولانا جلال الدین بلخی	معارف بشری و مسائل عرفانی	منظوم	قرن ۷
دیوان شمس		معارف بشری و مسائل عرفانی	منظوم	قرن ۷
فیه ما فیه		شاگردان مکتوب کرده اند.	منثور	قرن ۷
مجالس سبعة		شاگردان مکتوب کرده اند.	منثور	قرن ۷
مکاتیب		سبک نثر مولانا را نمودار می سازد.	منثور	قرن ۷
گلستان	سعدی	نثر مسجع - اخلاق و حکمت	منثور	قرن ۷
بوستان		مثنوی - اخلاق و حکمت	منظوم	قرن ۷
عشاق نامه	فخرالدین عراقی	هر فصل به یک مبحث عرفانی پرداخته و سخن را با تمثیل و حکایت به پایان برده است.	منظوم	قرن ۷
لمعات		سیر و سلوک عارفانه	منظوم و منثور	قرن ۷
جامع التواریخ	خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی	نثر عالمانه و پخته	منثور	قرن ۷
المعجم فی معاییر اشعار العجم	شمس قیس رازی	نخستین اثر در علم عروض ، قافیه ، بدیع و نقد شعر مقدمه مصنوع + اصل ساده و عالمانه	منثور	قرن ۷
جمشید و خورشید	سلمان ساوجی	به شیوه نظامی	منظوم	قرن ۸
موش و گربه	عبید زاکانی	ناهنجاری های اجتماعی به شیوه طنز و تمثیل	منظوم	قرن ۸
رساله دلگشا		طنز	منثور	قرن ۸
اخلاق الاشراف		طنز	منثور	قرن ۸
صد پند		طنز	منثور	قرن ۸
تاریخ گزیده	حمدا لله مستوفی	موضوع: تاریخ پیامبران + خلفای چهارگانه + خلفای بنی عباس + تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ ه. ق.	منثور	قرن ۸
بهارستان	جامی	به تقلید از گلستان سعدی	منثور	قرن ۹
نفحات الانس		به شیوه تذکرة الاولیای عطار در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان	منثور	قرن ۹
تحفة الأحرار		مثنوی به پیروی از نظامی	منظوم	قرن ۹
تذکره دولتشاه	دولتشاه سمرقندی	به تشویق امیرعلیشیر نوایی از آغاز تا زمان مولف شرح حال صد تن از شاعران ایران	منثور	قرن ۹

گروه آموزشی ماز

۲۵- در کدام مورد، ویژگی فکری سبک عراقی و ویژگی زبانی سبک هندی (در نثر) آمده است؟

- ۱) مدعیان عرفان، اندک اندک اصالت خود را از دست دادند. - نثر این دوره به علت مدح و چاپلوسی از رونق افتاد.
- ۲) صنایع ادبی جای تعمق و تفکر را گرفت. - از صحت و اتقان مطالب کاسته شد و ضعف و انحطاط فکری فراگیر شد.
- ۳) در نثر آوردن جملات طولانی و کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد وجود داشت. - تحقیق و تتبع در بین علما و ادیبان تضعیف شد.
- ۴) نگارش کتابهایی با عنوان فرهنگ لغت در این دوره رواج یافت. - در کتابهای مصنوع و متکلف بیش تر به ظاهر سازی و تصنع پرداختند.

(دشوار - ویژگی های شعر سبک هندی - خط به خط - ۱۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

«تضعیف تحقیق و تتبع در بین علما و ادیبان» از ویژگی های فکری نثر سبک عراقی و «آوردن جملات طولانی در نثر و کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد» از ویژگی های زبانی نثر سبک هندی در نثر به شمار می رود. (دقت کنید طراح در صورت سوال «ترتیب» را ملاک قرار نداده است).

بررسی سایر گزینه‌ها:

- از رونق افتادن نثر این دوره به علت مدح و چاپلوسی (از ویژگی‌های ادبی سبک هندی)
- استفاده از صنایع ادبی به جای تعمق و تفکر (از ویژگی‌های ادبی سبک عراقی)
- ظاهرسازی و تصنع در کتاب‌های مصنوع و متکلف (از ویژگی‌های ادبی سبک عراقی)

مقایسهٔ قلمرو ادبی و فکری «شعر» در سبک عراقی و هندی			
قلمرو ادبی		قلمرو فکری	
هندی	عراقی	هندی	عراقی
قالب مسلط: غزل دارای تکرار قافیه و در اصل به‌صورت مفردات	رواج غزل تثبیت تخلص در انتهای غزل	بیان مطالب فلسفی، عرفانی و غنایی گذشتگان به شیوهٔ خود مضمون‌یابی و ارائهٔ خیال خاص و معنی برجسته	غم‌گرایی
استفادهٔ کم و طبیعی از آرایه‌ها	توجه به علوم ادبی مانند بیان و بدیع		ذهن‌گرایی و توجه به دنیای درون
			معشوق متعالی و یکی با معبود (آسمانی)
رواج آرایه‌ها مخصوصاً تشبیه، تلمیح، حسن تعلیل، حس آمیزی، تمثیل، اسلوب معادله	خروج شعر از دربار بی‌رونقی قصیده رواج غزل عاشقانه و عارفانه		معنی‌گرا با مضامین متنوع و جدید
ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ		بی‌اعتباری دنیا	
		پرهیز از زهد ریایی	
		توجه به صفا و پالایش درون	
		رواج تصوف	
		ستایش عشق	
		برتری عشق بر عقل	
		فراق	
		اعتقاد به قضا و قدر	
		بازتاب بیشتر علوم در شعر	
		خلاصه بودن فکر در تک‌بیت و تحسین و اعجابی در حد همان بیت	

گروه آموزشی ماز

۲۶- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده، نادرست است؟

«نثر فنی در قرن هفتم ضعیف می‌شود و در قرن هشتم از میان می‌رود. ملاحسین واعظ کاشفی کلیله و دمنه را به انشای دوره خود بازمی‌گرداند و آن را «انوار»

سهیلی» می‌نامد. تاریخ‌نویسی در این دوره به اسلوب ساده رواج می‌یابد؛ نثر ساده این دوره همه جا فصیح و بلیغ است.»

۴ (۴)

۳ (۳)

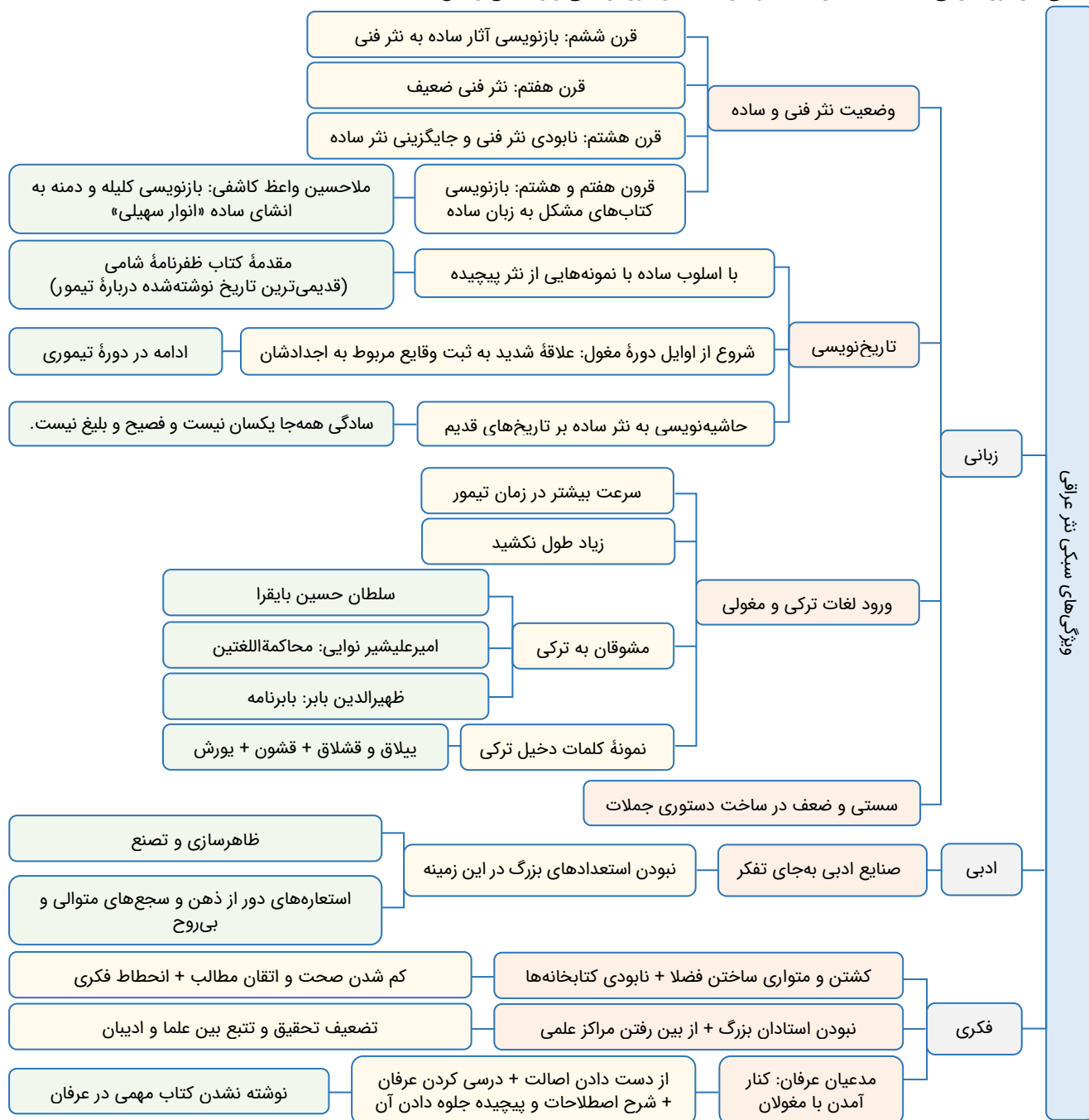
۲ (۲)

۱ (۱)

سادگی نثر دوره عراقی همه جا یکسان نیست و نثر ساده این دوره را نمی توان فصیح و بلیغ دانست.

گروه آموزشی ماز

۲۷- هریک از ویژگی های زیر به ترتیب، مربوط به کدام شاعر است؟

- در طنز و هزل و هجو چیره دست بود و در اشعارش اندیشه های نوگرایانه وجود داشت.
- تصنیف ها و ترانه های میهنی او دربرانگیختن مردم و آزادی خواهی نقش مهمی داشت.
- وی تحت تأثیر شاعران گذشته به ویژه مسعود سعد و سعدی بود.
- شاعر، روزنامه نگار، نمایش نامه نویس و نظریه پرداز دوره مشروطه بود.

۲) نسیم شمال - عارف قزوینی - ملک الشعرای بهار - میرزاده عشقی

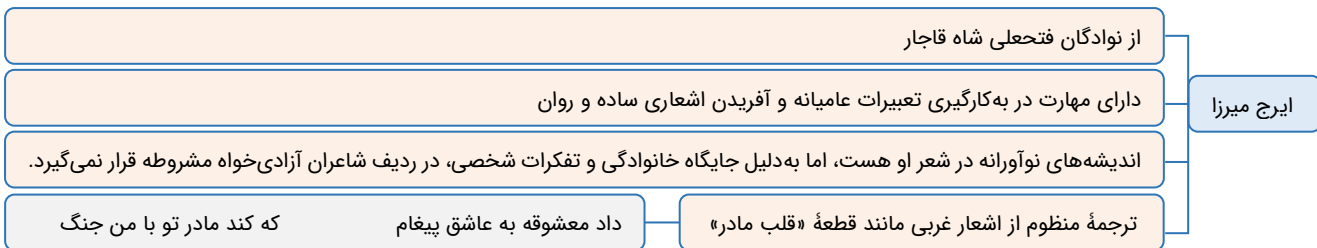
۱) ایرج میرزا - عارف قزوینی - فرخی یزدی - میرزاده عشقی

۴) سید اشرف الدین گیلانی - میرزاده عشقی - فرخی یزدی - ملک الشعرای بهار

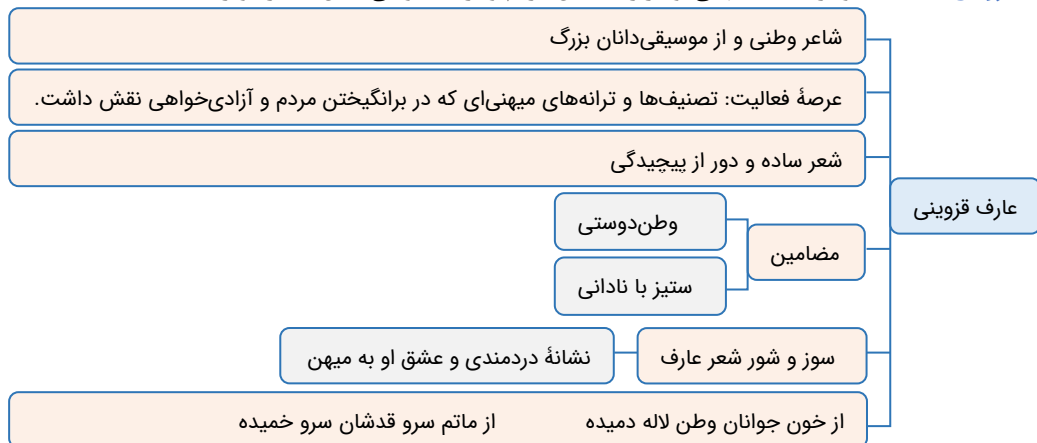
۳) ایرج میرزا - سید اشرف الدین گیلانی - فرخی یزدی - ملک الشعرای بهار

ایرج میرزا: در طنز و هزل و هجو چیره دست بود و در اشعارش اندیشه های نوگرایانه وجود داشت.

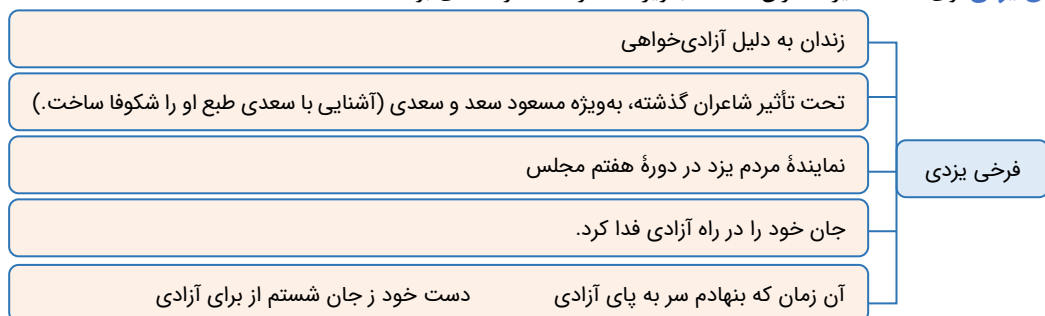

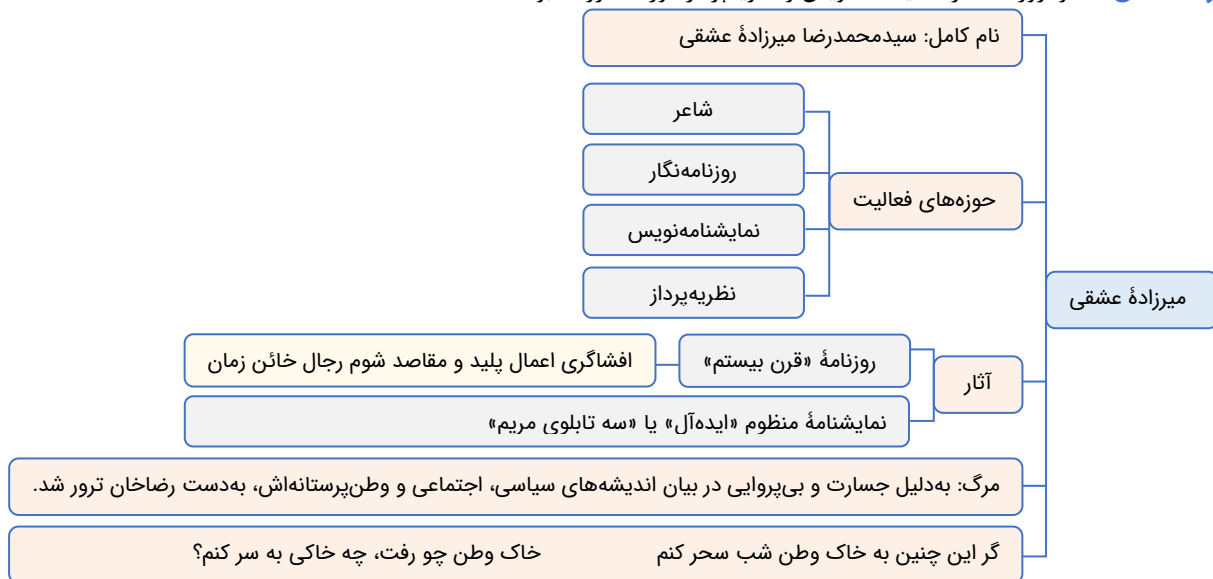
عارف قزوینی: تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی او دربرانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار موثری داشت.

فرخی یزدی: وی تحت تأثیر شاعران گذشته به‌ویژه مسعود سعد و سعدی بود.

میرزاده عشقی: شاعر، روزنامه‌نگار، نمایشنامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطه بود.

گروه آموزشی ماز

۲۸- با توجه به نثر دوره معاصر در متن زیر، «چند خطا» به چشم می خورد؟

«نخستین رمان تاریخی این دوره را محمدباقر میرزا خسروی با نام «شمس و طغرا» نوشت. نثر داستانی معاصر با عنوان «جعفرخان از فرنگ برگشته» به قلم حسن مقدم آغاز شد. داستان نویسی نوین با افرادی مانند محمدعلی جمالزاده گسترش یافت. بزرگ علوی نویسنده «چشمهایش» و صادق چوبک نویسنده «تنگسیر» از معروف ترین نویسندگان سبک تلفیقی هستند.»

(۴) یک

(۳) دو

(۲) سه

(۱) چهار

(دشوار - تاریخ ادبیات معاصر قبل از انقلاب - خط به خط - ۱۴۰۷)

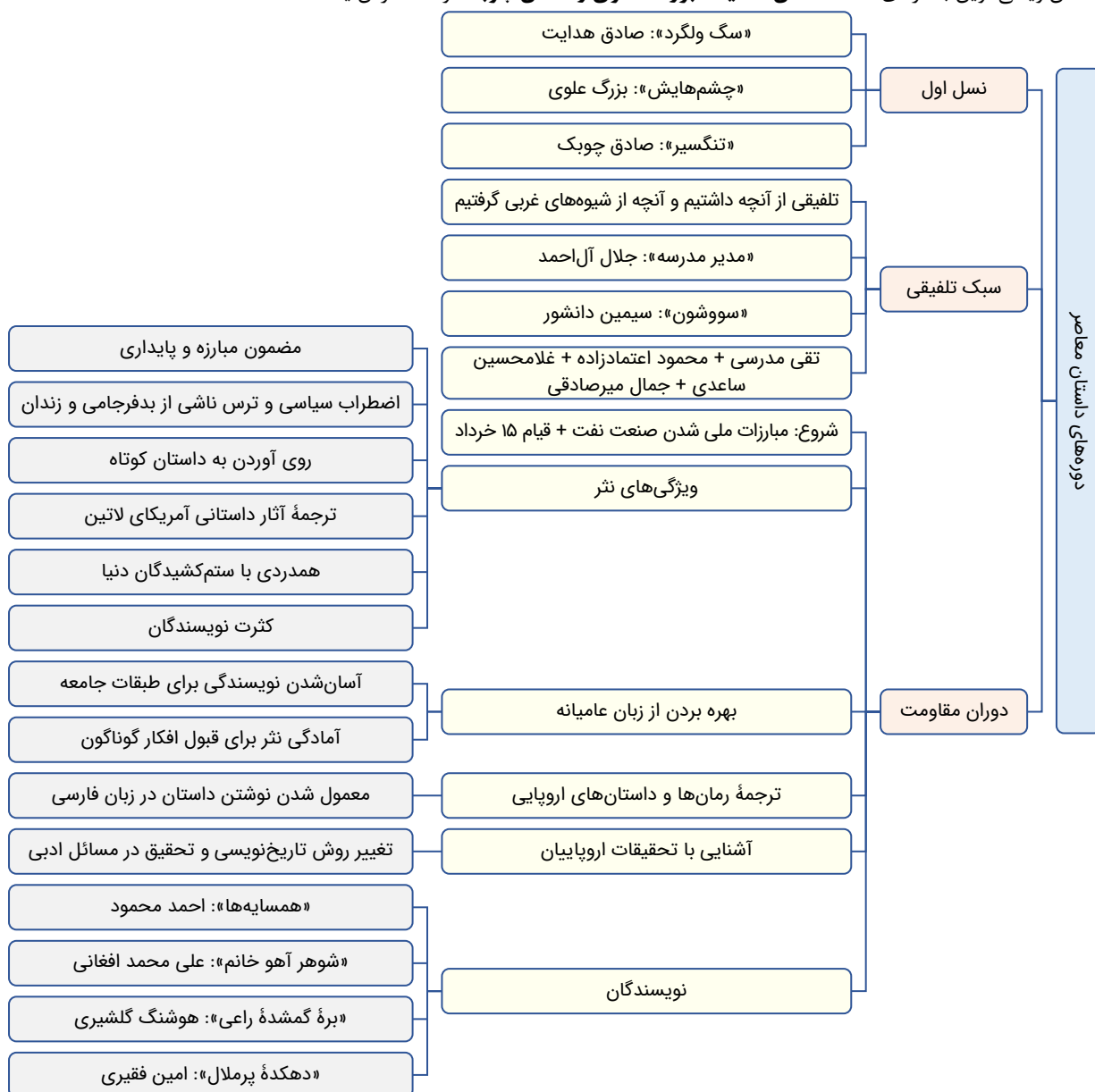
پاسخ: گزینه ۲

نثر داستانی معاصر با مجموعه داستان کوتاه «یکی بود، یکی نبود» از سیدمحمدعلی جمالزاده در سال ۱۳۰۱ آغاز شد و داستان نویسی نوین با افرادی مانند صادق هدایت، بزرگ علوی و صادق چوبک و... گسترش یافت. بزرگ علوی و صادق چوبک از معروف ترین نویسندگان نسل اول هستند.

نخستین ها			
نخستین رمان تاریخی	-	میرزا محمدباقر خسروی	شمس و طغرا
نخستین رمان اجتماعی	سال ۱۳۰۱	مرتضی مشفق کاظمی	تهران مخوف
آغاز نثر داستانی	سال ۱۳۰۱	محمدعلی جمالزاده	یکی بود یکی نبود
نخستین نمایشنامه	سال ۱۳۰۱	حسن مقدم	جعفرخان از فرنگ برگشته

داستان نویسی نوین با افرادی مانند صادق هدایت، بزرگ علوی و صادق چوبک و... گسترش یافت.

بزرگ علوی و صادق چوبک از معروف ترین نویسندگان نسل اول هستند.

نویسندگان نسل اول		سبک تلفیقی		دوره مقاومت	
صادق هدایت	سگ ولگرد	جلال آل احمد	مدیر مدرسه	احمد محمود	همسایه‌ها
بزرگ علوی	چشم‌هایش	سیمین دانشور	سووشون	علی محمد افغانی	شوهر آهوخانم
صادق چوبک	تنگسیر	تقی مدرسی		هوشنگ گلشیری	بره گمشده راعی
		محمود اعتمادزاده		امین فقیری	دهکده پرمال
		غلامحسین ساعدی			
		جمال میرصادقی			

گروه آموزشی ماز

۲۹- در کدام ابیات، آرایه «مجاز» یافت می‌شود؟

الف: به کهسار چون ابر خوش برشده
 ب: گفتم بیا صفای مودت به هم مزن
 ج: جهان جوی در زیر پولاد بود
 د: در آن ملک قارون برفتگی دلیر
 ه: گرچه دو رو همچو زرم مهر تو

(۱) «الف» - «ب» - «د» - «ه»

(۳) «ب» - «ج» - «د»

نه زان ابر کز خوی تنش تر شدی
 گفتا برو به راه کدورت قدم مزن
 به خفتانش بر تیر چون باد بود
 که شه دادگر بود و درویش سیر
 از مه و از مهر فلک مه تر و افلاک ترم

(۲) «الف» - «ج» - «د» - «ه»

(۴) «الف» - «ب» - «ج»

(متوسط - مجاز - خط به خط - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۲

در بیت «ب» مجاز دیده نمی‌شود. در این بیت، واژه‌ای در معنی مجازی به کار نرفته است.

بررسی سایر موارد:

«الف»: ابر (باران)

«ج»: پولاد (زره و جوشن)

«د»: سیر (بیزار)

«ه»: زر (سکه)

به علاقه «جزء و کل»			
معنی مجازی	واژه	معنی مجازی	واژه
شعر	بیت، غزل	انگشتان دست	دست
سوره فاتحه	«الحمد»	موی سر	سر
آسمان	ابر	سخن	حرف
دست	کف	باغ	چمن
همه چیز	دو پدیده متضاد (ماهی و مرغ، پیر و جوان، نیک و بد، ...)	دعا	رتنا
کل سیارات و ستاره‌ها	ماه و پروین، مه و خور	وجود	سینه، چشم، سر، گوش و...
مو	طره	انگشتر	نگین
به علاقه «حالیه / محلیه» (جایگاه)			
اهل خانه، اهل مجلس	خانه، مجلس	قصد، نیت، اندیشه	سر
شراب	پیاله، ساغر، جام و...	مردم	جهان، گیتی، عالم، دنیا، گردون
پیاله، ساغر، جام و...	شراب	مردم	شهر، دشت، کشور و...
به علاقه «سببیه» (علت و معلول)			
قدرت، توان	بازو، دست	بیزار، بی‌رغبت	سیر
		سخن	دم
		سخن	نفس
به علاقه «آلیه» (ابزار)			
نظر، عقیده	چشم	سخن‌گفتن، کلام	زبان
		شنیدن	گوش
		نوشته، نوشتن	کَلک، خامه، قلم
به علاقه «لازمیه» (همراهی)		به علاقه «جنس»	
قتل، کشتن	خون	تیر	گر، آبنوس، سندروس
بهار	گل / ایام گل	شمشیر، زره، جوشن	آهن، فولاد
نوشته، سند	خط	زمین، گور	خاک

۳۰- بیت زیر، «فاد» کدام آرایه ادبی است؟

بس اعتماد مکن کان گهت زند که نواخت
(۳) تضاد - حسن تعلیل (۴) کنایه - جناس

«گرت چو چنگ به بر درکشد زمانه دون
(۱) تشبیه - ایهام تناسب (۲) استعاره - ایهام

(متوسط - تضاد و متناقض نما - ترکیبی - ۱۲۰۶)

پاسخ: گزینه ۳

تشریح بیت: اگر زمانه دون (= پست، فرومایه) تو را چون چنگ به بر درکشد (= در آغوش بگیرد، کنایه از برکشیدن و ارجمند کردن)، [به آن] اعتماد مکن که [زمانه] آن که تو را می زند (= به تو آسیب می زند) که [تو را] نواخت [له است].
گرچه بین «زدن» و «نواختن» تضاد مفهومی وجود دارد، اما بیت آرایه حسن تعلیل ندارد.
تشبیه: چو چنگ

ادات تشبیه آشکارترین و صریح ترین نشانه کاربرد تشبیه در بیت است و کار شما را خیلی ساده می کند. فقط مراقب باشید که «چو / چون» را حتماً با «مثل / مانند» جایگزین کنید و مطمئن شوید که برای برقراری تشبیه به کار رفته اند، نه در معنی «زمانی که / اگر / حال که».

ایهام تناسب: چنگ: ۱- نوعی ساز ۲- پنجه، دست (مد نظر نیست اما با «بر» (به معنی سینه و آغوش) تناسب دارد).
استعاره: زمانه تو را در آغوش بکشد و بزند و بنوازد تشخیص و استعاره مکنیه دارد.

هر کجا دو چیز ناسازگار را به هم نسبت می دهیم، معمولاً آرایه ای خلق می کنیم. وقتی یک چیزی یا ویژگی را به چیزی منسوب می کنیم که هیچ نسبتی با آن در واقعیت ندارد، استعاره مکنیه پدید می آوریم. به استعاره های مکنیه مشهوری که می شناسید، دقت کنید؛ همه همین طور ساخته شده اند: «کنگره عرش» یعنی به مفهوم «عرش» که اصلاً ساختمان و بنا نیست که کنگره داشته باشد، «کنگره» را نسبت داده ایم. نسبت دادن چیزهای ناسازگار و نامربوط به هم می تواند به شکل های متنوعی اتفاق بیفتد، در قطب نمای زیر به راه یافتن استعاره مکنیه دقت کنید:

۳ قطب نمای استعاره مکنیه

(۱) ترکیب اضافی:

«مضاف» در ترکیب اضافی استعاری اهمیت زیادی دارد؛ در ترکیب اضافی «چشم آسمان»، «آسمان» دارای «چشم» دانسته شده است که قطعاً با آن ناسازگار است؛ در واقعیت، مفهوم «آسمان» دارای «چشم» نیست. اما استفاده از این ترکیب اضافی و نسبت دادن این دو به هم، تصویری استعاری را خلق می کند.

(۲) ناسازگاری فعل و فاعل:

وقتی یک پدیده به لحاظ طبیعی از عهده یک فعل برنیاورد (یعنی آن را نتواند در حقیقت انجام دهد) استعاره مکنیه پدید می آید.

«تافتن» - «صورت»: صورت بی صورت بی حد غیب زاینه دل تافت بر موسی ز جیب (زبان، ۱۴۰۰)

«رهبر آمدن / شدن (رهبری کردن)» - «زلف»: گفتم که بوی زلف همراه عالم کرد گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید (زبان، ۱۴۰۰)

«خجل شدن» - «پسته»: می کند خنده خونین به ته پوست نهان پسته از بس خجل از غنچه خندان تو شد (خارج ۹۹)

«سرافرازی کردن» - «زلف»: چنان کاندل پریشانی سرافرازی کند زلفش توانایی چشم ساحرش در ناتوانی بود (تجربی ۹۸)

«دل بستن» - «لاله»: لاله دل در دم جان بخش سحر می بندد غنچه جان پیشکش باد صبا می آرد (تجربی ۹۸)

«لاف زدن» - «ابر»: ابر را بنگر که لاف درفشانی می زند بس که از چشمم به دامن لولو لالا گرفت (انسانی ۹۴ داخل)

«در زدن» - «بخت»: بخت بیدارم در خلوت بزد کای بی خبر دولت آمد، خفته ای برخیز و در بگشای زود (انسانی ۹۳)

(۳) ناسازگاری فعل و مفعول:

اثر هر فعل روی هر پدیده ای روی نمی دهد؛ «آفتاب» نمی تواند «عشق» را «برویاند»؛ چراکه «عشق» رویدنی نیست و یک مفهوم مجرد است. یا نمی توان «بلبل» را «غمگین کرد»؛ چرا که «غمگین شدن» ویژگی ای انسانی است که در واقعیت بلبل از آن ناتوان است.

«شیرین سخن کردن» - «مور»: گردد از دست نوازش پایه معنی بلند مور را شیرین سخن دست سلیمان کرده است (تجربی ۹۴)

«کاشتن» - «مهر»: مهرش به جان می کاشتم تا بر دهد مهر و وفا دردش به دل می داشتم کآخر دوی من شود (انسانی ۹۲ داخل)

(۴) منادای غیر انسانی:

از راه نظر مرغ دلم گشت هواگیر ای دیده نگه کن که به دام که در افتاد (تجربی ۹۹)

عشق، بازای که جانی به تنم باز آید دی نیازار که دلبر به سر ناز آید (انسانی ۹۵ داخل)

(۵) موصوف و صفت ناسازگار:

هیچ رویی نیست کز چرخ سیه رو زرد نیست کار هیچ آزاده ای زین آسیا بر گرد نیست (انسانی ۹۴ داخل)

تا پشت کمان می شکند ابروی شوخت پیوسته ز ابروی تو پشتم چو کمان است (انسانی ۹۲ خارج)

ایهام: نواخت: ۱- نوازش کرد ۲- ساز زد

کنایه: به بر کشیدن کنایه از لطف کردن، مهربانی کردن

کتابخانه

تعریف: واژه یا جمله‌ای کنایه دارد که معنی ظاهری‌اش (که معمولاً یک تصویر یا یک وضعیت را به خاطر ما می‌آورد) به صورت ضمنی، معنی ثانوی و غیرحقیقی‌ای را مطرح کند که درواقع «مفهومی» است که برآیند همان تصویر ظاهری است. معنی ظاهری «گشاده‌دست» به صورت ضمنی نشان‌دهنده بخشندگی نسبت به دیگران است؛ از تصویر انسانی با دستان گشاده که به یاد مفهوم «بخشندگی» می‌افتیم و حتی در هنگام بخشیدن چیزی به دیگران، این تصویر به ناگزیر اتفاق می‌افتد چراکه معنی اولیه کنایه، معنی ثانویه‌اش را «به همراه دارد» و با خود تداعی می‌کند. برای نمونه، معنی ظاهری «زردرو» به صورت ضمنی نشان‌دهنده «لاغری، بیماری و نزاری» است. معنی ظاهری «دست شستن از چیزی»، پاک کردن دست است، اما این معنی به یک نتیجه منجر می‌شود که همان معنی ثانوی است؛ «رها کردن» (چون آن‌چه بر دست بوده، شسته شده و رها گشته‌است).

(۱) فعل‌ها (و در نتیجه، جمله‌ها): فعلی که معنی ظاهری‌اش یک مفهوم دیگر را تداعی کند و در معنی غیرحقیقی به کار رفته باشد.

به نمونه‌های زیر از کنکور سراسری دقت کنید:

«دست یازیدن به...»: فدای جان تو «خواجو» اگر قتیل تو گردد
«سر در کاری کردن»: به سخن دعوی حق را نتوان برد از پیش
«دست شستن از...»: دست شستم ز دل و دیده خون‌بار ولیکن
«چشم داشتن»: من از دو نرگس مست تو چشم آن دارم

(۲) صفت‌ها: وقتی صفتی نشان‌دهنده یک صفت دیگر هست و به کنایه و به صورت ضمنی به آن اشاره می‌کند، آرایه کنایه وجود دارد. صفت «سیاه‌دل» صفتی تصویری است که انسانی با قلب سیاه را به خاطر ما می‌آورد، اما این قلب خود نشان‌دهنده مفهوم ظالم‌بودن یا بی‌اعتنا بودن و مفاهیم مشابه است.

«سیاه‌دل»: در بوم این سیاه‌دلان جغد می‌شویم
چون رایت عشق آن جهان‌گیر (= مجنون)
ورنه همای گوشه ویرانه خودیم (انسانی ۹۳ داخل)
شد چون مه لیلی آسمان‌گیر («آسمان‌گیر» کنایه از مشهور و معروف)

جناس: گر و بر

جناس

جناس ناهمسان اختلافی یکی از پرکاربردترین جناس‌ها به شمار می‌آید که گاهی هم از چشمتان مخفی می‌ماند. به توضیحات زیر دقت کنید:

ناهمسان اختلافی: میان دو واژه تنها یک حرف اختلاف وجود دارد که می‌تواند در ابتدا، وسط یا آخر واژه باشد.

(۱) ابتدا: تن - من، است - دست، کیش - ریش، کمند - سمند، سجود - وجود، بر (با معانی مختلف) - سر

(۲) میان: جوان - جهان، نیش - نوش، بازار - بیزار، طرب - طلب

(۳) پایان: خروس - خروش، بار - باز، باد - بام، غریب - غریو

نمونه (کنکور سراسری):

چشم خون‌بارم اگر کوه گران پیش آید
کام دلم آن بود که جان بر تو فشانم
تا مگر صبح تو سر بر زند از مطلع مهر
دانی که بر عذار تو خال سیاه چیست؟
ز باغ حسن خود بر خور که من در سایه سروت
بر سر آب روان افکندش هم‌چون کاه
آن کام میسر شد و این کار برآمد
دیدم بر چرخ چو مسمار فرو دوز امشب
زاغی که بر کناره باغی نشسته است
جهانی را ز باغ عشق برخوردار می‌بینم

گروه آموزشی ماز

۳۱- کدام بیت به «ایهام، ایهام تناسب، واج آرایی و استعاره مکنیه» آراسته شده است؟

۱) آن چنان دور از لبش بگداختم کز تاب
۲) دور از تو هر شب تا سحر گریان چو شمع
۳) هر موی بر اعضای من کوکو زند چون فاخته
۴) مردم چشم هنر از داغ او در خون نشست

چون نی اندام نحیفم استخوانی بیش
تا خود چه باشد حاصلی از گریه بی‌حاصلم
هرگاه در دل ییاد آن سرو خرامان بگذرد
گرچه مردم را طریق مردمی از ییاد رفت

(دشوار - اغراق، ایهام و ایهام تناسب - ترکیبی - ۱۲۰۹)

پاسخ: گزینه ۱

ایهام: دور از لبش: ۱- به خاطر دوری از لب او ۲- الهی که از لب او دور باد
ایهام تناسب: «تاب» در این بیت به معنای «تحمل» است، اما در معنای «حرارت» با «گداختن» تناسب دارد
واج آرایی در واج «د» مشهود است.
«نی» تشخیص و استعاره مکنیه دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) ایهام: دور از تو واج آرایی: تکرار واج «ر» شمع تشخیص و استعاره مکنیه دارد. بیت ایهام تناسب ندارد.
۳) ایهام: «کوکو» در دو معنا قابل پذیرش است: ۱- صدای «کوکو»ی پرند ۲- کجاست؟ تکرار، واج آرایی و ایهام تناسب ندارد.
۴) ایهام تناسب: مردم (مصراع دوم): ۱- انسان ۲- مردمک (مدنظر نیست؛ اما با «چشم» تناسب دارد). استعاره مکنیه: «چشم هنر» تشخیص و استعاره مکنیه ایهام ندارد.

ایهام و ایهام تناسب

بسیاری از واژه‌ها چندمعنایی‌اند؛ ما با توجه به مقصود خود، معنی خاصی را برمی‌گزینیم و از آن واژه استفاده می‌کنیم. گاهی شاعر امکانی را فراهم می‌کند که یک واژه در چند معنی به کار رود؛ یعنی هر معنی را که جای‌گذاری کنیم، به‌خوبی و به‌دقت معنی می‌دهد. به این حالت «ایهام» (به‌وهم‌افکندن) می‌گویند؛ ایهام کاربرد یک واژه در دو معنی است.

تسلط بر ایهام دوبرحله‌ای است؛ مرحله اول، آشنایی با واژه‌های چندمعنایی و کاربردهای مختلف آن‌هاست. مرحله دوم، اطمینان حاصل کردن از این است که هر دو معنی قابل جای‌گذاری باشد. پس، آشنایی با واژه‌های مشکوک و چندمعنایی کافی نیست. مؤلف سؤال از همان‌ها استفاده می‌کند تا شما را به تله بیندازد. آزمودن واژه از نظر چندمعنایی بودن مرحله بسیاری مهمی است.

ایهام تناسب وضعیتی است که دو معنی قابل جای‌گذاری نیست، اما معنی غیرقابل قبول به‌خاطر یک یا چند واژه دیگر به ذهن می‌آید.

واج‌آرایی

تعریف: بیتی دارای واج‌آرایی است که یک واج حداقل «۳» بار تکرار شده باشد، به‌گونه‌ای که نزدیک به یک‌دیگر اتفاق افتد تا بر موسیقی بیت بیفزاید.

مثال: موسم گل نبود توبه عشاق درست / توبه یعنی چه؟ بیا باده بیار ای ساقی (انسانی ۹۵ داخل)

در این بیت، شاعر مصوت بلند /آ/ را تکرار کرده‌است.

مثال: همه سرسبزی سودای رخت می‌خواهم / که همه عمر من اندر سر آن سودا شد (انسانی ۹۳ خارج)

در این بیت، شاعر صامت‌های /س/ و /ر/ را تکرار کرده‌است.

نکته: به تکرار مصوت کوتاه /ـ/ «تابع اضافات» گفته می‌شود. نمونه‌ای از شاعر معاصر، مهدی اخوان‌ثالث:

«ای تکیه‌گاه و پناه

زیباترین لحظه‌های

پر عصمت و پر شکوه

تنهایی و خلوت من!

ای شط شیرین پر شوکت من!

نکته: در واج‌آرایی، آوا و تلفظ واژه‌ها از املای آن‌ها مهم‌تر است. در مصراع «صدای سم سمند سپیده می‌آید»، علاوه بر تکرار مصوت کوتاه /ـ/، تکرار صامت /س/ هم به گوش می‌آید.

نکته

گفتیم وقتی دو پدیده نامربوط را به هم ربط می‌دهیم، خیلی وقت‌ها استعاره مکنیه می‌سازیم. استفاده از ترکیب‌های اضافی هم برای این کار بسیار رایج است. حالا در ادامه، به این فهرست دقت کنید که چشم شما را با برخی از چیزهایی که نسبت‌دادنشان به پدیده‌های نامربوط استعاره‌ساز است، آشنا می‌کند:

فهرست زیر برخی از مهم‌ترین دسته «ویژگی‌هایی» که به عنوان مضاف دیده می‌شود، آمده است:

چشم (چشم دل)، دست (دست فلک، دست مرگ)، پا (پای سرو)، پنجه (پنجه عشق)، جبین (جبین سخن)، دهن (دهن لاله)، لب (لب قدح)، جیب (جیب زندگی) و...	چشم (چشم دل)، دست (دست فلک، دست مرگ)، پا (پای سرو)، پنجه (پنجه عشق)، جبین (جبین سخن)، دهن (دهن لاله)، لب (لب قدح)، جیب (جیب زندگی) و...
گر دماغ باغ نیز از بوی او آشفته نیست	پس چرا هر دم از جای خود جهد باد صبا؟ (انسانی ۹۴ داخل)
از بس که با جان و دلم ای جان و دل آمیختن	چون نکبت از آغوش گل بوی تو خیزد از گلم (انسانی ۹۶ داخل)
آمد بهار و گفت به نرگس به خنده گل	چشم من و تو روشن بی روی زشت باغ (انسانی ۹۴ خارج)
توانایی‌ها و ویژگی‌ها یا کنش‌های انسان هم ممکن است مضاف شود؛ روح، آغوش، بدن و تن، شرم و آبرو، غارت و شبیخون، فریاد و فغان، آشفستگی و...	که از تطاول زلفت چه بی‌قراران‌اند (انسانی ۹۴ خارج)
گذار کن چو صبا بر بنفشه‌زار و ببین	اجزای گل و گیاه که ممکن است مضاف شود؛ بیخ و ریشه (بیخ دوستی)، شاخه و برگ (شاخ دوستی)، رویش (رویش جوانی) و...
اجزای ساختمان که ممکن است مضاف شود؛ بام (بام مهربانی)، در (در احسان)، پایه (پایه کرم)، اساس (اساس ظلم)، پیشگاه (پیشگاه حقیقت)، کنگره (کنگره عرش)، آستان و...	در اندیشه بیستم قلم و هم شکستم
اجزای حیوانات که ممکن است مضاف شود؛ عنان (عنان غرور)، افسار (افسار مرگ)، چنگال (چنگال آتش)، پنجه و...	اجزای پرندگان که ممکن است مضاف شود؛ بال (بال اندیشه)، پر (پر پرواز)، منقار (منقار طبع) و...
در شامگه هجرش بگداخت تن و جانم	در دامگه عشقش بشکست پر و بالم
ویژگی‌های آفتاب که ممکن است مضاف شود؛ طلوع، پرتو، اشعه، تشعشع، فروغ و...	ویژگی‌های آفتاب که ممکن است مضاف شود؛ طلوع، پرتو، اشعه، تشعشع، فروغ و...
ویژگی‌های باران که ممکن است مضاف شود؛ بارش	ویژگی‌های باران که ممکن است مضاف شود؛ بارش
ویژگی‌های دریا که ممکن است مضاف شود؛ عمق (عمق تفکر)، ژرفا، غرقه و...	ویژگی‌های دریا که ممکن است مضاف شود؛ عمق (عمق تفکر)، ژرفا، غرقه و...
ز غرقاب این غم رهایی نیابم	که در موج دیده چو لنگر فتادم (انسانی ۹۶ داخل)

گروه آموزشی ماز

۳۲- کدام بیت به آرایه‌های «استعاره، حسن تعلیل و تشبیه» مزین شده است؟

- ۱) بـارد از او لطافت و تابـد از او فروغ
 - ۲) به چشم اهل نظر صبح روشنم زان روی
 - ۳) در وداع شب همانا خون گریست
 - ۴) آب در جو زان نمی‌گیرد قرار
- چون گوی سینه بت سیمین بر است اشک
که تازه‌رویی عالم ز نوشند من است
روی خون‌الود زان بنمود صبح
زان که آن جو نیست تشنه و آب‌خوار

(دشوار - اغراق، ایهام و ایهام تناسب - ترکیبی - ۱۲۰۹)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره

- ابیات زیر در کنکوره‌های اخیر به عنوان نمونه‌ای از آرایه حسن تعلیل مطرح شده‌اند، پس بررسی دقیق و شناختن الگوی آن‌ها خیلی اهمیت دارد:
- ✓ به خون لعل فرورفت کوه سنگین دل
 - ✓ ز رشک قامت او ناله خاست از دل سرو
 - ✓ از آن از اشک خالی نیست چشم
 - ✓ به خون از نعمت الوان قناعت کن که مشک تر
 - ✓ ابر از آن پیدا شود کز رشک خورشید رخت
 - ✓ بوی خوش آهوی تو بر دشت گذر کرد
 - چو در محبت شیرین هلاک شد فرهاد (خارج ۹۸)
 - ز شرم عارض او هاله بست بر رخ ماه (خارج ۹۸)
 - که پندارم شراب لاله رنگ است (خارج ۹۸)
 - به خون خوردن شد از ناف غزالان ختن پیدا (داخل ۹۸)
 - آستین بر رخ نهد با دامن تر آفتاب (داخل ۹۸)
 - داغ جگر لاله‌ستان ناف ختن شد (داخل ۹۹)

استعاره: تازه‌روی عالم (تشخیص)

حسن تعلیل: نوشند من باعث تازه‌روی عالم است.

تشبیه: من مثل صبح روشن هستم. (نوشند هم تشبیه درون‌واژه‌ای دارد: خنده‌ای که مثل نوش و شهد شیرین است).

حسن تعلیل

«تعلیل» یعنی «علت آوردن». «حسن» تعلیل یعنی فراهم کردن دلیلی زیبا و ادبی. پس، نخستین چیزی که درباره این آرایه اهمیت دارد آن است که در بیت موردنظر باید حتماً یک «پدیده» و «علت» آن بیان شده باشد. هر گاه علت غیرطبیعی / خیالی / شاعرانه برای یک پدیده طبیعی و روزمره بیان شود، آرایه حسن تعلیل آفریده می‌شود.

۱) اولین نشانه حسن تعلیل همان وجود دو پدیده است که میان‌شان رابطه علی برقرار شده باشد. خیلی وقت‌ها بیت‌هایی که به نظر شما مشکوک هستند، اصلاً درباره دو پدیده یا چیز مختلف نیستند، چه رسد به اینکه علت و معلول هم باشند.

۲) وجود حروفی که نشان‌دهنده علت و سبب هستند: «از» سببی، «که» تعلیل، «به» سببی. به نمونه کنکوری زیر دقت کنید:

ز کوه بیستون فرهاد از آن بیرون نمی‌آید / که می‌گردد دوبالا ناله در کهسار عاشق را

۳) بیان پرسشی (انکاری): اگر + نه + علت + پدیده

الف) اگر جمال تو با عاشقان کرشمه نکرد / ز بهر چه شر و آشوب از جهان برخاست؟

ب) بوسه‌ای گر نبوده‌ست ز یاقوت لبش / دهن لاله چرا تا به جگر سوخته‌ست؟

۴) بیان پرسشی:

الف) دانی قیامت از چه ندارد سر قیام؟ / در انتظار قامت رعنا او بود

ب) کدام زهره‌جبین بی‌نقاب گردیده است؟ / که آتش از عرق شرم، آب گردیده است؟

ج) خبر چشم تر من که رسانید به ابر؟ / که به تعجیل تمام از سر دریا برخاست

گاهی نشانگر آشکاری وجود ندارد، اما مفهوم کاملاً دو پدیده را با هم مرتبط کرده؛ یکی دلیل دیگری است بی آن‌که دلیلی منطقی باشد.

الف) آفتاب حسن او تا شعله زد / ماه، رخ در پرده پنهان می‌کند

(از زمانی که آفتاب حسن او شعله زده، ماه رخ در پرده پنهان می‌کند / رفتن ماه به سبب آمدن رخ آفتاب‌آسای محبوب است)

ب) صد جوی آب بسته‌ام از دیده برکنار / بر بوی تخم مهر که در در بکارم

گروه آموزشی ماز

۳۳- آرایه‌های بیت زیر، کدام است؟

«ماه از اثر مهر رخت یافت نشانی / زان روی جهانی به جمالش نگران شد»

۱) تشبیه، حسن تعلیل، مجاز، ایهام

۲) ایهام، تناسبات، جناس، استعاره مکنیه

۳) تشبیه، اغراق، حسن تعلیل، حس آمیزی

۴) اغراق، ایهام تناسب، جناس، استعاره مصرحه

(دشوار - اغراق، ایهام و ایهام تناسب - ترکیبی - ۱۲۰۹)

پاسخ: گزینه ۱

تشبیه: مهر رخ (تشبیه چهره یار به خورشید)

حسن تعلیل: برای نگرستن مردم به ماه دلیل ادبی و غیرواقعی ذکر شده‌است.

مجاز: جهان مجاز از مردم جهان

ایهام: مهر: ۱- خورشید ۲- عشق و محبت

دیگر آرایه‌های بیت سوال:

تشخیص و استعاره مکنیه: شاعر ماه را صاحب چهره زیبا دانسته است.

ایهام تناسب: «روی» در این بیت در معنای غیر اصلی خود (صورت و چهره) با رخ و جمال تناسب دارد، همچنین «مهر» در بیت به شکل ایهامی به معنی «عشق» و «خورشید» است.

نکته

در گزینه «۲» جناس، در گزینه «۳» اغراق و حس آمیزی و در گزینه «۴» جناس به کار نرفته است.

گروه آموزشی ماز

۳۴- آرایه‌های مقابل همه ابیات کاملاً درست است؛ به جز:

- ۱) شراب گردد کدورت نبرد از دل ما
 - ۲) آب چشم و رنگ روی ما ندارد قیمتی
 - ۳) عیب نبود گر ترنج از دست شناسم که نیست
 - ۴) بشکفت نیش خنده مفتون که سایه گفت
- چو دانه سوخته باشد چه از سحاب آید (مجاز، استعاره مکنیه)
زان که نبود گوهر اندر بحر و زر در کان عزیز (تشخیص، لفونشر)
در همه مصرم کسی چون یوسف کنعان عزیز (ایهام، تلمیح)
از شهر شکوه دارم و از شهریار هم (ایهام، تضمین)

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - اغراق، ایهام و ایهام تناسب - ترکیبی - ۱۲۰۹)

بیت گزینه «۱» فاقد استعاره مکنیه است. مجاز: سحاب (باران)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲ تشخیص: عزیز و محبوب بودن گوهر و زر
آب (لف ۱)، روی (لف ۲)، گوهر (نشر ۱)، زر (نشر ۲)

لفونشر

- تا زلف و رخت بردم از سایه و روشن
مژه و ابروی او دیدم و با دل گفتم
تیر و کمان عشق را هر که ندیده، گو بین
اگر صباح قیامت ببینی آن رخ و قامت
خیال زلف و رخت گر معاونت نکند
دو اشک و روی زردم سهل است اگر ببینی
تا زیب بناگوش تو شد طره مشکین
در بوستان حریفان مانند لاله و گل
از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب
- از شاخه سرو چمن آویخته بودیم (داخل ۱۴۰۰)
که به جان از پی آن تیر و کمان باید رفت (داخل ۱۴۰۰)
پشت خمیده مرا قد کشیده تو را (خارج ۱۴۰۰)
جمال حور نجویی، وصال سدره نخواهی (داخل ۱۴۰۱)
چگونه شام به صبح آورند و صبح به شام (داخل ۱۴۰۱)
زان رو که چشم نرگس بر سیم و زر نباشد (داخل ۱۴۰۱)
هرگز خبرم نیست نه از صبح و نه از شام (داخل ۱۴۰۱)
هر یک گرفته جامی بر یاد روی یاری (داخل ۱۴۰۱)
از مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم (داخل ۱۴۰۱)

۳ عزیز (ایهام) در دو معنا قابل قبول است: ۱- دوست داشتنی ۲- مقامی در مصر باستان
تلمیح به داستان حضرت یوسف (ع)

۴ شهریار (ایهام) در دو معنا قابل قبول است: ۱- پادشاه ۲- شاعر سرشناس ایرانی
مصراع دوم را شهریار از سایه (هوشنگ ابتهاج) تضمین کرده است.

گروه آموزشی ماز

۳۵- «استعاره، موازنه و تضاد» در کدام ابیات یافت می‌شود؟

- الف: در وهم ننگد که چه دل‌بند و چه شیرین
ب: گهی افتان و خیزان چون غباری در بیابانی
ج: بی تو گر در جنتم ناخوش شراب سلسبیل
د: آتش آه است و دود می‌رودش تا به سقف
ه: هر که جز مهر تو اندوخت هوس بود هوس
- در وصف نیاید که چه مطبوع و چه زیباست
گهی خاموش و حیران چون نگاهی بر نظرگاهی
با تو گر در دوزخم خرم هوای زمهریر
چشمه چشم است و موج می‌زندش برکنار
آنکه جز عشق تو ورزید هوا بود هوا
- ۱) «ج» - «ب» - «د»
۲) «الف» - «د» - «ه»
۳) «ب» - «ه»
۴) «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - تضاد و متناقض نما - ترکیبی - ۱۲۰۶)

بررسی موارد:

پ: افتان و خیزان بودن غبار و نیز خاموش و حیران بودن نگاه «تشخیص و استعاره مکنیه» دارد.
چون کلمات دو مصراع همگی، دوبه‌دو داری سجع متوازن هستند؛ پس موازنه نیز به کار رفته است.
افتان و خیزان تضاد دارد.
موازنه بیت «ب»:

گهی	افتان	و	خیزان	چون	غباری	در	بیابانی
گهی	خاموش	و	حیران	چون	نگاهی	بر	نظرگاهی

ه: اندوختن مهر استعارهٔ مکنیه دارد.

موازنه: تقابل سجع های متوازن و متوازی

تضاد: عشق و هوس

موازنهٔ بیت «ه»:

هرکه	جز	مهر	تو	اندوخت	هوس	بود	هوس
آن که	جز	عشق	تو	ورزید	هوا	بود	هوا

بررسی سایر گزینه‌ها:

در بیت شمارهٔ «د» چون «سقف» و «کنار» موازنه ندارند، پس سایر گزینه‌ها به راحتی رد می‌شوند.

موازنه

موازنه هماهنگی تمام جفت‌واژه‌های متناظر دو مصراع با سجع متوازن یا ترکیبی از سجع متوازی و متوازن است. به نمونه‌های زیر از کنکور سراسری دقت کنید:

صیاد	من	آن	است	که	نخجیر	تو	گردد
سلطان	من	آن	است	که	هندوی	تو	باشد (انسانی ۹۲ داخل)
سر	برای	تو	که	هم	دردی	و	هم درمانی
جان	فدای	تو	که	هم	زهري	و	هم تریاقی (انسانی ۹۵ خارج)

ابیات زیر دارای موازنه نیست:

در	بزم	ز	رخسار	دو	صد	شمع	برافروز
ور	لعل	شکر بار	می	و	نقل	فروریز	
بگفت	از	سور	کم‌تر	گوی	با	مور	
که	موران	را	قناعت	خوش‌تر	از	سور	

گروه آموزشی ماز

۳۶- آرایهٔ ابیات زیر به ترتیب، کدام است؟

- الف: ای که پرسى سرگذشتم پایم اندر گل فروشد
ب: با خیال روی و مویش غرق نور و ظلمت
ج: شکوه تاج سلطانی که بیم جان درو درج است
د: هم فتنهٔ مردم شدی از نرگس پرفتن
- (۱) کنایه - تشبیه - اسلوب معادله - موازنه
(۲) مجاز - جناس ناقص - پارادوکس - استعاره مصرحه
(۳) اغراق - لف و نشر - ایهام - موازنه
(۴) حسن تعلیل - تضاد - مجاز - ایهام تناسب

(دشوار - اغراق، ایهام و ایهام تناسب - ترکیبی - ۱۲۰۹)

پاسخ: گزینهٔ ۳

بررسی موارد:

الف: اشک زیاد شاعر زمین را گل کرده و به این خاطر پای شاعر در گل فرورفته! = اغراق

اغراق

تعریف: کوششی شاعرانه برای ارائهٔ توصیفی متفاوت از یک پدیده که به شکلی افراطی ویژگی آن را بزرگ‌شده یا کوچک‌شده مطرح کند. در این کوشش، شاعر تلاش می‌کند وضعیتی عادی و هنجاری را به شکلی افراطی متفاوت نشان بدهد به گونه‌ای که دیگر عادی، هنجاری و ممکن به نظر نرسد. ریشهٔ تمام اغراق‌ها در یک وضعیت عادی است که تا سر حد ناممکن بالا برده شده است.

اغراق در ادبیات حماسی: در باطن یک اثر حماسی، که جهان شاهان بزرگ و پهلوانان نامدار و جنگ‌های جهانگیر است، اغراق وجود دارد. بنابر این، بسیاری از ابیات حماسی، آن‌جا که وضعیتی یا پدیده‌ای یا انسانی را به شکلی بزرگ‌نمایی توصیف می‌کنند، اغراق دارند. خرق عادت و اغراق یکسان نیستند؛ خرق عادت یک ویژگی حماسه است که برای اشاره به پدیده‌های غیرعادی به کار می‌رود، پدیده‌هایی که هیچ حالت عادی و هنجاری ندارند. برای مثال، سیمرغ یا رویین‌تنی یا عمر هزارسالهٔ زال مصادیق «خرق عادت» هستند، نه اغراق.

اغراق در ادبیات غنایی: بازتاب عشق و عاشقی در ادبیات همواره با نگاهی شاعرانه و اغراق‌آمیز همراه است. معشوق زیبارو است، اما فقط زیبا نیست؛ بلکه آن‌قدر زیباست که آدمی از دیدنش حیرت می‌کند و دندان می‌گزد؛ طبیعت و مظاهر آن، گل‌ها و درختان رعنا، در برابرش سرخ می‌شوند؛ جهانی تک‌به‌تک بر او عاشق می‌شوند. این نگاهی اغراق‌آمیز است. عشق دشوار است اما در ادبیات ما، جانکاه است و رنج آن مانند کوه بر دل آدمی سنگینی می‌کند؛ طاقت‌فرساست و انسان را به جنون می‌کشد. عاشق در فراق غمگین است اما بازتاب غم عاشق در ادبیات، به شکل اشکی خونین و گریه‌ای سیلاب‌آسا و آهی آتشگون و... دیده می‌دهد که همه شامل اغراق می‌شود.

الگویابی اغراق که آرایه‌ای بسیار مفهومی و ظریف است، و البته می‌تواند مناقشه‌برانگیز هم باشد، دشوار است. با توجه به ابیات اغراق‌آمیز کنکور سراسری از سال ۹۲ تا به امروز، الگوهای زیر را می‌توان پیشنهاد کرد که فقط ذهن شما را آماده‌تر کند:

الگوهای رایج‌تر اغراق

(۱) **هماندنی:** گاهی اوقات، رابطهٔ میان مشبه و مشبه‌به به قدری رابطهٔ نابرابری است که قطعاً اغراق به شمار می‌آید. این تشبیه گاهی اضافی است، مانند «کوه غم» و گاهی اسنادی است مانند «اشک من خون شد» که گریستن را به حدی غیرعادی و غیرمعمول، خونین، بالا برده‌است. گاهی نیز تفضیلی است که پدیده‌ای معمولاً فروتر و عادی‌تر که

باید «مشبه» باشد، از آن چه معمولاً «مشبه به» هست، برتر دانسته می شود. (البته تاکید می گردد که در تشبیه به دنبال اغراق نباشید زیرا ذات تشبیه با اغراق و بزرگنمایی همراه است.)

تفضیلی:

چنان از شرم زلفش آب شد در چشمه ها سنبل
آب از گل رخساره او عکس پذیرفت
به حجاب اندرون شود خورشید
یعقوب چو چشمش به تو زیبا پسر افتد
اضافی:
جوی خون می رود از چشمه چشم بر خاک
دور از رخ تو دم به دم از گوشه چشم
پوشیده:

ای قیامت ز قیام تو نشانی، برخیز
چون توام رستن از این سیل بنیان کن؟ که دایم

(۲) فاعلی که کنشی فوق العاده از آن سر می زند:

گر تو خواهی که یکی را سخن تلخ بگویی
شد شوق من به الفت لیلی یک هزار
بهاری کز دو رخسارش همی شمس و قمر خیزد
ز آب دیده من فرش خاک تر می شد

(۳) مجاز مکانی:

برخی واژه هایی که به معنی یک مکان اند، مثل «دشت، صحرا، جهان، عالم، دنیا، شهر و...» گاهی در معنی مجازی به عنوان «ساکنان» آن مکان ها به کار می رود. شکرت شور
جهانی و جهانی مشتاق
عالمی تشنه و عالم همه پر آب زلال

پ: روی (لف ۱)، موی (لف ۲)، نور (نشر ۱)، ظلمت (نشر ۲)

ج: ترک در دو معنا قابل پذیرش است: ۱- رها کردن ۲- نوعی کلاه

د: بین تمام کلمات دو مصراع سجع متوازن وجود دارد = موازنه

هم	فتنه	مردم	شدی	از نرگس	پُرفن
هم	عقده	دل ها	زدی	از سنبل	پُرخم

گروه آموزشی ماز

۳۷- در کدام مورد هر دو واژه قافیه، «وجه شبه» محسوب می شوند؟

- ۱) رهی نغمه آتشین ساز کرد
 - ۲) غمش در نهان خانه دل نشیند
 - ۳) مرا بسود و فرو ریخت هر چه دندان بود
 - ۴) روی تو چون نوبهار جلوه گری می کند
- زبان را چو نی نغمه پرداز کرد
به نازی که لیلی به محمل نشیند
نبود دندان لابل چراغ تابان بود
زلف نو چون روزگار پرده دری می کند

(دشوار - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۴

وجه شبه در مصراع نخست، «جلوه گری» و در مصراع دوم، «پرده دری» است.

در مصراع نخست؛ روی تو (مشبه) چون (ادات تشبیه) نوبهار (مشبه به) جلوه گری (وجه شبه) است. در مصراع دوم؛ زلف تو (مشبه) چون (ادات تشبیه) روزگار (مشبه به) پرده دری (وجه شبه) است.

واژه های قافیه: جلوه گری - پرده دری حرف روی: «ر»

حرف یا حروف الحاقی: «ی»

حرف یا حروف اصلی: «ر»

حروف قافیه: «ری»

قاعده قافیه: «۲»

وجه شبه

تعریف: ویژگی یا صفت مشترک میان مشبه و مشبه به که در مشبه به پررنگ تر و آشکارتر است.

شناسایی وجه شبه: از آن جا که وجه شبه به آن نقطه اشتراک بین دو پدیده مورد نظر اطلاق می شود و «دلیل» برقراری شباهت بین دو پیوند است، برای یافتن آن، چنین سؤالی را مطرح می کنیم: «چرا [مشبه] مانند [مشبه به] دانسته شده است؟» یا «برای توصیف کدام ویژگی [مشبه]، از [مشبه به] استفاده شده است؟».

به نمونه زیر دقت کنید:

«دانا چو طبله عطار است؛ خاموش و هنرنمای»
 - چرا «دانا» مانند «طبله عطار» دانسته شده است؟
 - برای توصیف کدام ویژگی «دانا» از «طبله عطار» استفاده شده است؟
 پاسخ یکسان است: سعدی «دانا» را مانند «طبله عطار» دانسته است زیرا می‌خواسته ویژگی «خاموش بودن» و «هنرنمای بودن» را در آن نشان بدهد.
 وجه شبه می‌تواند نقش‌های متفاوتی در جمله داشته باشد؛ گاهی «صفت» است (اما نه همواره یا لزوماً)، گاهی «فعل»، گاهی یک «جمله وابسته» است، و گاهی نقش‌های متفاوتی مثل «مسند و متمم» می‌گیرد.
 هر صفتی یا ویژگی‌ای که برای مشبّه‌به ذکر شده باشد، لزوماً وجه شبه آن تشبیه نیست.

گروه آموزشی ماز

۳۸- از میان ابیات زیر به ترتیب، کدام بیت «ذوقافیتین» است و قافیه کدام بیت نادرست است؟

الف: چون به دستان زدن گشادی دست	عشق، هشیار و عقل گشستی مست
ب: شراب لعل می‌سازد عرق را روی گلگونش	قدح لبریز می‌گردد از لب‌های میگونش
ج: تو را این همه ایدر آراسته است	اگر شهریاری و گر خواسته است
د: از رخس خواهند جای بوسه ناهمیدگان	در حرم محراب می‌جویند این نادیدگان
(۱) «الف» - «ب»	(۲) «ج» - «ب»
(۳) «الف» - «د»	(۴) «ج» - «د»

(متوسط - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۲

«ج»: واژه‌های قافیه: واژه‌های «ایدر - گر» و «آراسته - خواسته» با یکدیگر هم قافیه هستند و بیت ذوقافیتین است.
 «ب»: واژه‌های قافیه: «گلگونش - میگونش» است. «گون» پسوند است و تکرار شده؛ بنابراین الحاقی است و نمی‌تواند اساس قافیه قرار گیرد. حروف اصلی در واژه گلگونش «ل» و در واژه میگونش «ی» است؛ بنابراین به علت اختلاف در حروف اصلی، قافیه نادرست است. «گونش» در دو قافیه، الحاقی است.

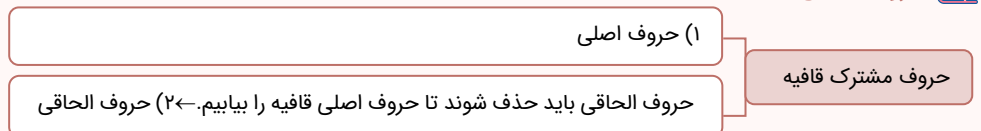
بررسی موارد:

«الف»: واژه‌های قافیه: دست - مست / حرف روی: «ت» / حرف یا حروف الحاقی ندارد.
 حرف یا حروف اصلی: - ست / حروف قافیه: - ست قاعده قافیه: ۲
 «د»: واژه‌های قافیه: ناهمیدگان - نادیدگان / حرف روی: «د» / حرف یا حروف الحاقی: گان
 حرف یا حروف اصلی: «ید» / حروف قافیه: «یدگان» / قاعده قافیه: ۲

قواعد قافیه

حروف الحاقی

حروف الحاقی:

- ۱) شناسه‌ها ← سوختم - دوختم (وخت: اصلی، تم: الحاقی)
- ۲) ضمائر متصل ← یارش - مارش (ار: اصلی، تش: الحاقی)
- ۳) پسوندها ← سران - دران (تر: اصلی، ان: الحاقی)
- ۴) مخفف صیغه‌های زمان حال ← خوبی؟ - مطلوبی؟ (وب: اصلی، ی: الحاقی)
- ۵) «تن» مصدری ← خوردن - بردن (ژرد: اصلی، تن: الحاقی)
- ۶) «ی» ای که به کلمات مختوم به «و / ا» می‌چسبد ← بوی - جوی (او: اصلی، ی: الحاقی)
- ۷) مصوت «ی» پایان کلمات قافیه همواره جزء حروف الحاقی است ← علی - منجلی (فل: اصلی، ی: الحاقی)
- ۸) های بیان حرکت آخر کلمه قافیه ← خنده - بنده (تند: اصلی، ه: الحاقی)

۳۹- وزن کدام سروده در مقابل آن نادرست است؟

- (۱) بر دوردست این ره چشمی در انتظار است (مفعولُ فاعلان مفعول فاعلان)
- (۲) موجیم و وصل ما از خود بریدن است (مستفعِل فَعْل، مستفعِل فَعْل)
- (۳) شبی به حلقهٔ درگاه دوست دل بندیم (مَفَاعِل فَعْلان مَفاعِل فَعْلن)
- (۴) از خم تا ستاره عروج، دوباره بود (مفعولُ فَعْلان مَفاعِل فَعْل)

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - پایه‌های آوایی ناهمسان - خط به خط - ۱۲۰۲)

وزن شعر: (مفعولُ فاعلاتُ مفاعيلُ فاعِلن
= (مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فَعْل
«: زخم تا ستاره عروج، دوباره بود»

فَرْ زَخِم | تَا سِ تَا رِ | عُ رُو جِی دُ | بَا رِ | بُود

- U - U - U | U - U - U | U - U - U | U - U - U | U - U - U

گروه آموزشی ماز

۴۰- در کدام بیت، وزن همسان و ناهمسان «هر دو» یافت می‌شود؟

- (۱) از پای فتادیم چو آمد غم هجران
(۲) خود کرده بود غارت، عشقش حوالی دل
(۳) عیب دگران نگویم این بار
(۴) ساقی بده ز جام جم ارباب شوق را

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - پایه‌های آوایی ناهمسان - خط به خط - ۱۴۰۲)

وزن بیت: (ناهمسان: مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعولن - - U/ U - - U/ U - - U/ U - -)

همسان: (مستفعلٌ مستفعلٌ مستفعلٌ مستف - / UU - / UU - / UU - -)

«از پای فتادیم چو آمد غم هجران در درد بمر دیم چو از دست شفا رفت»

[illegible]

بررسی سایر گزینه‌ها:

٢ وزن شعر: (مفعول فاعلاتن // مفعول فاعلاتن) (- - U - / U - - // - - U - / U - -)

(مستفعلن فعولن // مستفعلن فعولن - U - U - - // - U - - بیت، دو وزنی و دولختی است.

٣ وزن شعر: (مفعولٌ مفاعِلنِ فَعولنِ - - U/ - U - U/ U - -)

(مستفعل) فاعلات مُستف

٤ وزن شعر: (مفعولُ فاعلاتُ مفاعيلُ فاعلن

(- U/ - U - -/ U U - U/ -U - - (مستفعلين، مفاعلاً، مستفعلن، فَعَلْ)

بیت، دو وزنی است، اما هر دو وزن آن ناهمسان است.

اوزان دارای دو دسته‌بندی هجایی

مهم‌ترین اوزانی که به دو گونه دسته‌بندی هجایی می‌شوند (در دو وزن جای می‌گیرند):

مستفعل مستفعل مستفعل مستف ← مفعول مفاعيل مفاعيل فاعولن

مستفعل مستفعل مستفعل فع ← مفعول مفاعيل مفاعيل فعل

مستفعل فاعلات مستفعل فع ← مفعول مفاعِلن مفاعيل فعل

مستفعل فاعلات مستفعل ← مفعول مفاعِلن مفاعِلين

مستفعل فاعلات فعلن ← مفعول مفاعِلن فعولن

مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل ← مفعول فاعلات مفاعيل فاعلن

مستفعلن فاعولن مستفعلن فاعولن ← مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن
مستفعلن مفعولن مستفعلن مفعولن ← مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن
مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل ← مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن
مستفعلن مفاعل مفعولن ← مفعول فاعلات مفاعیلن
نکته: دقت کنید که تمام اوزانی که با «مفعول» شروع می‌شوند، این امکان را دارند.

گروه آموزشی ماز

۴۱- به ترتیب، وزن کدام مصراع‌ها «دوری» است و کدام مصراع‌ها در «بحر رجز» سروده شده است؟

الف: هر لب که بی‌آهی بود کم از لب چاهی بود
ب: هر جا که فتنه‌ای است در ابروت جا گرفت
ج: دارم دلی که هرگز نشکسته خاطری را
د: چه قیامت است جانا که به عاشقان نمودی
ه: جانا کجا داری خبر از اشک بی‌آرام ما

(۱) «الف - ه»، «ب - ج» (۲) «ب - ج»، «الف - د» (۳) «ج - د»، «الف - ه» (۴) «ب - د»، «ج - ه»

(دشوار - وزن در شعر نیمایی - خط به خط - ۱۲۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

الف: هر لب که بی‌آهی بود کم از لب چاهی بود (مستفعلن مستفعلن مستفعلن - رجز مثنی‌س سالم)
ب: هر جا که فتنه‌ای است در ابروت جا گرفت (مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن // مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل)
ج: دارم دلی که هرگز نشکسته خاطری را (مفعول فاعلاتن // مفعول فاعلاتن - دوری)
د: چه قیامت است جانا که به عاشقان نمودی (فعلات فاعلاتن // فعلات فاعلاتن - دوری)
ه: جانا کجا داری خبر از اشک بی‌آرام ما (مستفعلن مستفعلن مستفعلن - رجز مثنی‌س سالم)

اوزان پرکاربرد همسان دولختی (دوری)

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن ← مستفعلن فاعولن مستفعلن فاعولن
مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن
مفاعل فاعلاتن مفاعل فاعلاتن
مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن ← مستفعلن مفعولن مستفعلن مفعولن
مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن
فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن
فاعلن مفاعیلن فاعلن مفاعیلن ← فاعلات مفعولن فاعلات مفعولن (به اندازه بقیه پرکاربرد نیست).

گروه آموزشی ماز

۴۲- کدام مصراع‌ها به ترتیب، در بحر «رمل، متقارب و هزج» سروده شده‌اند؟

الف: ز سحرانگیزیت ای چشم کافرکیش حیرانم
ب: آبی نزدی بر آتشم هرگز
ج: سر از کمنند نیچم اگر تو صیادی
د: قتل ما ای دل به تیغ او مقدر کرده‌اند
ه: چو آشفته بازار بازارگانی

(۱) «د» - «ب» - «ج» (۲) «د» - «ه» - «الف» (۳) «ب» - «ه» - «ج» (۴) «د» - «الف» - «ه»

(دشوار - وزن در شعر نیمایی - خط به خط - ۱۲۱۱)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد:

الف: رمل وزن بیت: (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن - U - / - - U - / - - U - / - - U - / - - U -)
ه: متقارب وزن بیت: (فعلن فعلن فعلن فعلن - U - / - - U - / - - U - / - - U - / - - U -)
الف: هزج وزن بیت: (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن - U - / - - U - / - - U - / - - U - / - - U -)
ب: مفعول مفاعلن مفاعیلن (= مستفعلن فاعلات مستفعلن) است که نام بحر آن در کتاب‌های درسی ذکر نشده است.
ج: مفاعلن فاعلاتن مفاعلن فاعلن است که نام بحر آن در کتاب‌های درسی ذکر نشده است.

نام بحر‌ها

در عروض سنتی برای هر وزنی نامی نهاده‌اند. هر چند شاید لزوم آن خیلی حس نشود و در کتاب درسی نیز برای دانش‌آموزان خیلی کارآمد نباشد، اما به هر حال باید این اسامی را یاد بگیرد. اصلاً نگران نباشید، بسیار ساده هستند.
برای نام‌گذاری بحر هر شعر، بیت واحد سنجش است. اگر هر بیت از هشت رکن تشکیل شده باشد، آن را «مثنی‌س» و اگر از چهار رکن تشکیل شده باشد، آن را «مربع» می‌نامند.
۱ رکن (۴ رکن در هر مصرع) ← مثنی‌س

۶ رکن (۳ رکن در هر مصرع) ← مسدس

۴ رکن (۲ رکن در هر مصرع) ← مربع

نام وزنها:

فاعلاتن ← رمل مستفعلن ← رجز

مفاعيلن ← هزج فعولن ← متقارب

سالم یا محذوف بودن:

اگر شاعر رکن آخر هر مصراع را مثل دیگر رکن‌ها آورد، آن «سالم» است، ولی اگر یک هجا یا بیشتر از آن را حذف کرد، آن «محذوف» است. برای مثال:

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن ← رمل مثنى سالم

۴ رکن در هر مصرع ← در هر بیت ۸ رکن ← مثنی

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن ← رمل مثنى محذوف

گروه آموزشی ماز

۴۳- اختیارات شاعری مقابل کدام بیت «درست» است؟

(۱) دست ما را بیست نیروی عشق / که ز اندازه پا برون نهیم (آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن - ابدال)

(۲) عنقا بشد و فرّ همایش بماند / زینده تخت پادشایش بماند (قلب - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند)

(۳) بسوختیم ز بیداد چرخ و خواهد سوخت / کسی که علم فراموش کرد و جهل آموخت (ابدال - بلند بودن هجای پایانی)

(۴) میان جمع پنگر آن سر زلف پریشان را / اگر خواهی بدانی صورت حال پریشانم (حذف همزه - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه)

(دشوار - اختیارات شاعری وزنی - خط به خط - ۱۲۰۸)

یاسخ: گزینه ۳

وزن بيت: (مفاعِلن فعلاَتِن مفاعِلن فعِلن - U U / - U - U / - - U U / - U - U)

«بسوختیم ز بیداد چرخ و خواهد سوخت
کسی که علم فراموش کرد و جهل آموخت»

بِ سَوَخَتِي	مَ زِي دَا	دِ چَرُ خُ خَا	هَدُ سَوخت
- U - U	- - U U	- U - U	U- ~~U~~
كُ سِي كِ عِلْ	مَ فَ رَا مَو	شَ كَرُ دُ جَهْ	مَوخت
- U - U	- - U U	- U - U	U- ~~U~~
مفاعِلن	فَعَلَاتِن	مَفَاعِلن	فَعِلن (فَعِلن)

نکته

وزن اصلی بیت، «مفاعِلن فَعْلَاتن مفاعِلن فَعْلن» است که با اختیار وزنی «ابدال» در رکن پایانی هر دو مصراع، مَعْلَن به فعلِن تبدیل شده است. هجای پایانی هر دو مصراع نیز با توجه به اختصار وزن، به جاع کشیده، بلند در نظر گرفته شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ در رکن اول مصراع اول به جای فعلاتن از فاعلاتن استفاده شده است اما ابدال نداریم.

فعلاتین				مفاعِلن				فعلن			
دَسَ	تَ	ما	را	بِ	بَسْتُ	نِی	رو	ی	عَشِقْ		
-	U	-	-	U	-	U	U	U	U		
کِ	زِ	عَن	دا	زِ	پا	بُ	رَوِی	نَ	نِ		
U	U	-	-	U	-	U	U	U	U		

۲ در رکن دوم مصراع اول «قلب» به کار رفته و «فاعلات» به جای «مستفعل» آمده است. کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند به کار نرفته است.

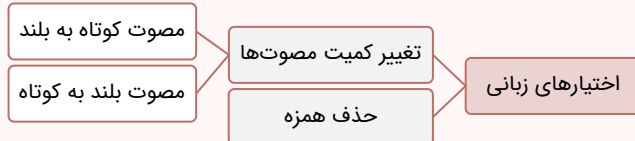
مَند	بِ	یِش	ما	دُ	فَر	رِ	هَ	عَن	قَا	بِ	شُ
U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U
U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U
مَند	بِ	یِش	شا	تَخ	تِ	پَا	دِ	زِ	بَن	دِ	یِ
U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U
U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U
فَع	مَستفَعِل		فَاعِلَات ← مَستفَعِل				مَستفَعِل				

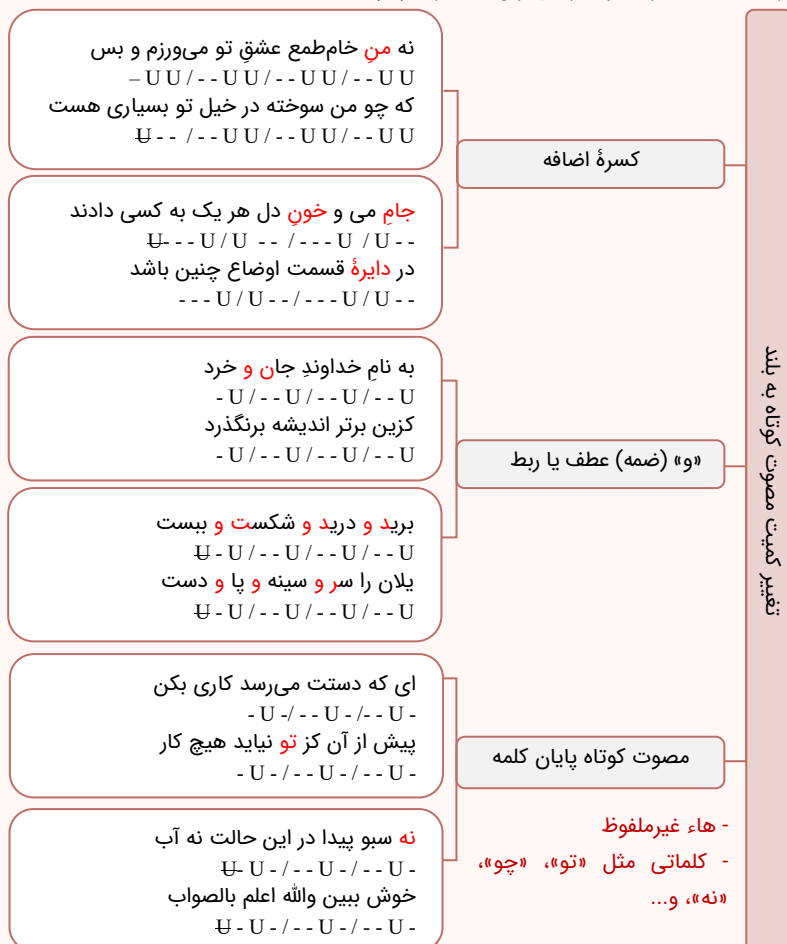
۴ بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در مصراع اول در هجاهای سوم، دهم و دوازدهم مصراع اول و نیز دهم و دوازدهم مصراع دوم. اختیار حذف همزه به کار نرفته است.

م	یا	ن	جَمَع	بِن	گَر	ءان	سَ	ر	زُل	فِ	پَ	ری	شانِ	را
-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
ء	گَر	خا	هی	بِ	دا	نی	صو	رَ	ت	حَا	لِ	پَ	ری	شانِ
-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن		

اختیارات زبانی

در سه حالت مصوت کوتاه را می‌توان بلند در نظر گرفت:

در دو حالت می‌توان مصوت بلند را کوتاه در نظر گرفت:

دل روشن من چو برگشت از اوی
U - U / - - U / - - U
سوی تخت شاه جهان کرد روی
U - U / - - U / - - U

کنون بازگردم به آغاز کار
U - U / - - U / - - U
سوی نامه نامور شهریار
U - U / - - U / - - U

الا ای **آهوی** وحشی کجایی
- - U / - - U / - - U
مرا با توست چندین آشنایی
- - U / - - U / - - U

/ای/ /ای/
راستی آموز بسی جو فروش
U - U / - - U U / - - U U -
هست در این شهر که گندم‌نماست
U - U / - - U U / - - U U -

دل من همی داد گفتی گویایی
- - U / - - U / - - U
که باشد مرا **روزی** از تو جدایی
- - U / - - U / - - U

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

کلمه مختوم به /و/

شرط بسیار مهم:
بعد از مصوت /او/ یا
/ای/ مصوتی دیگر با
/ی/ میانجی آمده باشد.

کلمه مختوم به /ی/

گاه همزه‌ای در میان یک کلمه مرکب یا میان دو کلمه تلفظ نمی‌شود:

در آن حال پیش آدم دوستی (ذران حال پیشامدم دوستی)
- U / - - U / - - U
کزو مانده بر استخوان پوستی
- U / - - U / - - U

جوانی باز می‌آرد به یادم
- - U / - - - U / - - - U
سماع چنگ و دست افشان ساقی (سماع چنگ دستفشان ساقی)
- - U / - - - U / - - - U

حذف همزه

نکته

گاه حذف همزه و حذف نکردن آن تفاوتی در تقطیع بیت ایجاد نمی‌کند؛ مثلاً وقتی که همزه بعد از نون ساکن بعد از مصوت بلند آمده باشد یا در برخی وزن‌های دوری.

گروه آموزشی ماز

۴۴- در کدام بیت، اختیار شاعری «قلب» و «تبدیل مصوت کوتاه به بلند» هر دو وجود دارد؟

- ۱) بر دل خاقانی اگر داغ جفا نهی چه شد
 - ۲) سال نو است ساقیا نوبر سال ما تویی
 - ۳) ای حرم تو از کرم بیت حرام خسروان
 - ۴) خاطر خاقانی از آن کعبه‌شناس شد که او
- او ز سگان کیست خود تا بردت به داوری
می که دهی سه‌ساله ده کاو کهن و تو
چون سخن من از نکت سحر حلال
در حرم خدایگان کرد به جان مجاوری

(دشوار - اختیارات شاعری وزنی - ترکیبی - ۱۲۰۸)

پاسخ: گزینه ۴

وزن بیت: (مفعّلن مفاعّلن // مفعّلن مفاعّلن - U - U / - - U - U // - U - U / - - U - U)

خاطر خاقانی از آن کعبه‌شناس شد که او				در حرم خدایگان کرد به جان مجاوری			
خا	ط	ر	خا	ک	ب	ش	ناس
-	-	-	-	-	-	-	-
د	ر	ح	م	گ	د	ب	م
-	-	-	-	-	-	-	-
م	ف	د	خ	ن	ا	س	و
-	-	-	-	-	-	-	-
م	ف	م	ف	م	م	م	م
مفعّلن	مفاعّلن	مفعّلن	مفاعّلن	مفعّلن	مفاعّلن	مفعّلن	مفاعّلن

با استفاده از اختیار زبانی «تبدیل مصوت بلند به کوتاه»، هجای دوم رکن دوم مصراع نخست، در وزن «مفتعلن» سروده شد و با جابه‌جایی هجای اول و دوم (قلب) این وزن به «مفاعله» تبدیل شده است؛ وزن اصلی شعر در مصراع دوم کاملاً مشهود است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اختیار وزنی «قلب» در هجای پنجم و ششم مصراع اول وجود دارد اما اختیار تغییر مصوت کوتاه به بلند در این بیت مشاهده نمی‌شود.

بر د ل خا	قا نی آ گر	دا غ ج فا	ن هی چ شد
- U U -	- U - U -	- U U -	- U - U -
ءو ز س گان	کیست خد	تا ب ر دت	ب دا و ری
- U U -	- U - U -	- U U -	- U - U -
مفتعلن	مفاعله	مفتعلن	مفاعله

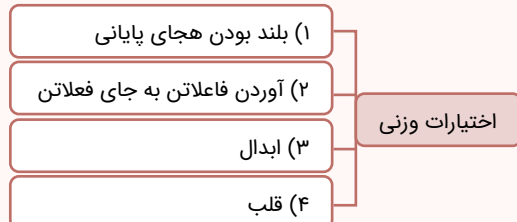
۲) تبدیل مصوت کوتاه به بلند: در پایان واژه «کهن» در هجای دوازدهم مصراع دوم / قلب ندارد.

سا ل ن و ست	سا ق یا	نو ب ر سا	ل ما ت یی
- U U -	- U - U -	- U U -	- U - U -
می ک د هی	س سا ل ده	ک ک ه ن	ت نو ب ری
- U U -	- U - U -	- U U -	- U - U -
مفتعلن	مفاعله	مفتعلن	مفاعله

۳) تبدیل مصوت کوتاه به بلند: در پایان واژه «حرم» در هجای چهارم مصراع اول و نیز پایان «سخن» در هجای چهارم مصراع دوم / قلب ندارد.

ای ح ر م	ت ع ز ک رم	بی ت ح را	م خ س ر و
- U U -	- U - U -	- U U -	- U - U -
چن س خ ن	م ن ز ن کت	س ح ر ح لا	ل خ ط ری
- U U -	- U - U -	- U U -	- U - U -
مفتعلن	مفاعله	مفتعلن	مفاعله

اختیارات وزنی

۱) بلند بودن هجای پایانی: هجای پایانی هر مصراع و یا در اوزان دوری هر نیم‌مصراع «همیشه» باید بلند باشد، پس در تقطیع همیشه آن را بلند به حساب می‌آوریم.

U ← - U ← -

نکته: گاهی هجای آخر مصراع یا نیم‌مصراع کشیده است (- U)؛ لازم است کل هجای کشیده را بلند در نظر بگیریم و نه فقط بخش کوتاه آن را. - U ← -

۲) آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن:

در اوزانی که با «فعلاتن» آغاز می‌شود، شاعر می‌تواند به جای «فعلاتن»، «فاعلاتن» بیاورد.

فقط در ۴ وزن زیر ممکن است:

فعلاتن فعلاتن فعلاتن	فعلاتن فعلاتن فعلاتن
فعلاتن فاعلاتن فعلاتن	فعلاتن فاعلاتن فعلاتن

دقت کنید که عکس این اختیار صادق نیست، یعنی نمی‌توان به جای فاعلاتن، فعلاتن آورد.

۳) ابدال: شاعر می‌تواند به جای دو هجای کوتاه (UU)، یک هجای بلند بیاورد. UU ← -

این اختیار در رکن‌های زیر قابل اجراست:

فعلاتن ← مفعول	مفتعلن ← مفعول	مستفعل ← مفعول
مفاعله ← مفعول	فعلات ← مفعول	فعلن ← مفعول

۴) قلب: شاعر می‌تواند «- U» را به جای «U-» و برعکس به کار برد. این اختیار بیشتر در دو رکن «مفاعله» و «مفتعلن» رخ می‌دهد.

کیست که پیغام من به شهر شروان برد	یک خبر از من بدان مرد سخندان برد
مفتعلن فاعله مفاعله فاعله	مفتعلن فاعله مفاعله فاعله

قلب در رباعی

در رباعی اگر «مستفعل» به «فاعلات» تبدیل شود، اختیار «قلب» رخ می‌دهد.

مستفعل ← فاعلاتُ

U - U - U U - -
 ↑ قلب ↗

گروه آموزشی ماز

۴۵- با توجه به آیات زیر، کدام مورد نادرست است؟

«از گوشهٔ بام‌ت سر پرواز ندارم
دانی که به یک زخم چرا جان نسپارم

ای کاش که مرغ دلم از بال و پر افتد
خواهم که سروکار به زخم دگر افتد»

(۱) حرف روی در ابیات «ر» است و در آن دو نوع اختیار وزنی به کار گرفته شده است.

(۳) بیت اول با «دل نیست کیوتر که چو برخاست نشیند / از گوشهٔ بامی که پریدیم، پریدیم» تضاد مفهومی دارد.

(۳) قالب اشعار مورد استقبال این بزمین قرار گرفته است. وی مضامین اخلاقی خود را در این قالب آشکار کرده است.

(۴) وزن اشعار «مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعولُن» است و اختیار شاعری تغییر کمیت مصوت‌ها و حذف همزه در آن یافت می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱

حروف رَوی در دو قافیه (پَر - دگر)، «ر» است، ولی بیت اختیار وزنی ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ در ابیات مورد سؤال، شاعر به ماندن در کوی دوست و وفاداری به او سخن می‌گوید ولی در بیت این گزینه، شاعر تأکید می‌کند که اگر از کوی یار دل بکند، میل و مجال بازگشت نیست.

۳ قالب اشعار، قطعه است که قالب مورد علاقه و استقبال این زمین و قالبی مناسب برای بیان مفاهیم اخلاقی است.

وزن اِبات: (مفعولٌ مفاعيلٌ مفاعيلٌ فاعولن

(- / U U - / U U - / U U - - مُسْتَفْعِلٌ مُسْتَفْعِلٌ مُسْتَفْعِلٌ مُسْتَفْعِلٌ

از گوشهٔ بامت سر پرواز ندارم
ای کاش که مرغ دلم از بال و پر افتد

دانی که به یک زخم چیرا جان نسپارم

[illegible]

همان گونه که ملاحظه می شود اختیارات زبانی (حذف همزه و تغییر مصوت کوتاه به بلند) در این دو بیت یافت می شود.

گروه آموزشی ماز

۴۶- کدام بیت با بیت زیر، قرابت مفهومی دارد؟

«کی شعر تر انگیزد خاطر که حزین
یک نکته از این معنی گفتیم و همین

(۱) حافظ اندیشه کن از نازکی خاطر یار
برو از درگهش این ناله و فریاد ببار

(۲) مجوز خاطر ناخوش تلاش معنی خوش سخن طراز قلم از دماغ تر باشد

(۲) هیچ کس را هست انصاف ده ای حاکم حق
این زبان قلم و فکرت خاطر که مراست

(۴) خشک است شعرم آخر دیر است تا
از بحر شعر نوک قلم تر نیامده است

پاسخ: گزینه ۲

بیت صورت سوال و بیت گزینه «۲» بر این مفهوم و تأکید دارند که تا وقتی ذهن انسان گرفتار و درگیر باشد، نمی‌تواند مضامین خوب و عالی خلق کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ ای حافظ! از زودرنجی، معشوق بترس و این قدر در درگاه یار ناله و شکوه نکن.

هیچ‌کس این قلم و اندیشه‌ای که من دارم ندارد (نوعی مفاخره).

مفاخره (تفاخر) و خودستایی

آن نوع از مدح و ستایش که درباره خود شاعر باشد، «مفاخره» نام دارد. در این نوع ادبی، شاعر یا نویسنده به بیان فضایل و برتری‌های خودش در یک یا چند موضوع می‌پردازد؛ رایج‌ترین شکل مفاخره برای شاعران، آن است که شاعری خود را از دیگران فراتر و برتر بداند. این برتری معمولاً در بن‌مایه‌ها و مضامین کلیشه‌ای بیان می‌شود؛ مثلاً اینکه «سخن» یا «شاعری» مانند «قلمرو» یا «ملک» شاعر است که بر آن فرمانروایی می‌کند. گاهی شاعر به مقایسه زیبایی معشوق و زیبایی سخن خود (بر حدیث من و حسن تو نیفزاید کس / حد همین است سخندانی و زیبایی را) می‌پردازد. سخن می‌تواند دارای خصایص و ویژگی‌های خارق‌العاده‌ای توصیف شود؛ شفاف‌بخش و روح‌افزا باشد، یا هر جنبه‌ای را به نشاط بیاورد (در آسمان نه عجب، گر به گفته حافظ / سرود زهره به رقص آورد مسیحا را).

۴ خیلی وقت است که شعر خوب نسوده‌ام.

گروه آموزشی ماز

۴۷- مفهوم کدام بیت، در بیت زیر نهفته شده است؟

«تا دل هرزه گرد من رفت به چین زلف

(۱) در چین زلفش ای دل مسکین چگونه‌ای

(۲) آن دل که سفر کرده به چین سر زلفت

(۳) شد به چین سر زلف تو و این عین

(۴) در چین طره تو دل بی‌حفاظ من

زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند»

کاشفته گفت باد صبا شرح حال تو

یا رب که در آن شام غریبان به چه حال

تا من دلشده را از سفر او چه رسد

هرگز نگفت مسکن مألوف یاد باد

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - پایه‌های آوایی همسان - مفهومی - ۱۱۱۱)

مفهوم مشترک بیت صورت سوال و بیت گزینه «۴»: عاشق شدن دل و ترک وطن نمودن.

دل بی‌حفاظ من (= دل بی‌شرم من) در چین طره تو (= خم‌های زلف تو) هرگز نگفت [که] مسکن مألوف (= خانه‌ای که با آن الفت گرفته، یعنی تن عاشق) یاد باد! ← دلی که عاشق شود از عاشق می‌رمد، و ترک وطن می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ ای دل مسکین من، در چین و شکن زلف یار چگونه‌ای؟ زیرا باد صبا حال تو را آشفته و پریشان بیان نموده است.

۲ دلم که به چین زلف تو کوچ کرده است. خدایا در آن شام غریبان (زلف سیاه یار) در چه وضعیتی است؟

۳ دل من نیز که در زلف یار خانه کرده است و همراه با یار کوچیده است.

گروه آموزشی ماز

۴۸- مفهوم کلی کدام بیت با بیت زیر، «تضاد» دارد؟

«بگشود گره ز زلف زرتار

(۱) دوش چو سلطان چرخ تافت به مغرب عنان

(۲) هزاران نرگس از چرخ جهانگرد

(۳) چو از کوه فروخت گیتی‌فروز

(۴) هر صبحدم آن ترک پیری ز شبستان

محبوبه نیلگون عماری»

گشت ز سیر شهاب روی هوا پرسنان

فرو شد تا برآمد یک گل زرد

دو زلف شب تیره بگرفت روز

چون چشمه خورشید درخشان به در آید

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - استعاره - مفهومی - ۱۱۰۹)

مفهوم بیت صورت سوال طلوع دل‌انگیز خورشید است؛ «محبوبه نیلگون عماری» کنایه از خورشید است و «گره از زلف زرتار گشودن» او کنایه از طلوع کردن و پرتوافشانی نور زرین خورشید. مفهوم مقابل آن در بیت گزینه «۱» مشهود است.

معنی بیت گزینه «۱»: دوش (= دیشب) وقتی سلطان چرخ (= پادشاه آسمان) به مغرب، عنان تافت، از سیر شهاب، روی هوا پر سنان گشت. ← وقتی خورشید غروب کرد، از طلوع پر تعداد ستارگان آسمان پر از نیزه به نظر می‌رسید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ هزاران ستاره غروب کرد تا خورشید طلوع کرد.

۳ هنگامی که خورشید طلوع کرد، روشنایی روز سیاهی شب را از بین برد.

۴ هر روز صبح چهره معشوق مثل خورشید زیبا نمایان می‌گردد (که ارتباطی با طلوع خورشید ندارد، و این تصویر دست‌مایه توصیف معشوق شده است).

نکته

یکی از انواع سؤالات قرابت معنایی که در کنکورهای اخیر مد نظر قرار گرفته، سؤالات تصویری است؛ در این‌گونه سؤالات، لازم است آشنایی خوبی با آرایه‌های بیانی داشته باشید تا بتوانید از پشت استعاره‌ها و کنایه‌های موجود در چنین ابیات، تصویری که ایجاد شده را تشخیص بدهید.

گروه آموزشی ماز

۴۹- کدام بیت با بیت زیر، قرابت مفهومی دارد؟

- «عشرتی دارم به یاد روی آن گل در قفس
 ۱) دل آگاه در این غمکده خرم نشود
 ۲) هر که را دست دهد طلعت یوسف در چاه
 ۳) از عزیزان هیچ کس خوابی برای من ندید
 ۴) عشق هیبت است در خلوت شود غافل ز حسن

عشق افکنده است با یوسف به یک زندان مرا»
 یوسف آن نیست که در گوشه زندان خندد
 خوش تر از مملکت مصر بود زندانش
 گرچه عمری شد که چون یوسف به زندان مانده ام
 نیست در زندان زلیخا از مه کنعان جدا

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - مراعات نظیر - مفهومی - ۱۲۰۳)

مفهوم مشترک بیت صورت سوال و بیت گزینه ۲: «۲»: وقتی با یار باشی یا خیالش با تو باشد حتی زندان هم می تواند برایت مثل گلستان باشد.
 بررسی سایر گزینه ها:

- ۱) دل (= انسان) آگاه [از بودن] در این غمکده (= دنیا)، خرم (= شاد) نمی شود. [همان طور که] یوسف آن نیست که در گوشه زندان بخندد.
 ۳) گرچه عمری شد (= گذشت) که چون یوسف به زندان مانده ام، هیچ کس از عزیزان برای من خوابی ندید (← کنایه از اینکه کسی به فکر من نیست).
 ۴) عشق هیچ گاه حسن و زیبایی را فراموش نمی کند حتی اگر حسن در جایی باشد که دیده نشود.

گروه آموزشی ماز

۵۰- کدام بیت با بیت زیر، تناسب مفهومی دارد؟

- «ما گرچه مرد تلخ شنیدن نه ایم؛
 ۱) ترش روی بهتر کند سرزنش
 ۲) تلخ کی باشد کسی را کش برند
 ۳) ترش نباشم اگر صد جواب تلخ دهی
 ۴) از آن جمله تلخی که بر من گذشت

تلخی که از زبان تو آید شنیدنی
 که یاران خوش طبع شیرین منش
 از میان زهرماران سوی قند
 که از دهان تو شیرین و دلنواز آید
 دهانم جز امروز شیرین نگشت

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - حسن تعلیل، حس آمیزی و اسلوب معادله - مفهومی - ۱۲۱۲)

مفهوم مشترک بیت صورت سوال و بیت گزینه ۳: «۳»: هر چه از یار رسد نیکوست حتی اگر تلخ و گزنده باشد.
 بررسی سایر گزینه ها:

- ۱) انسان عیوس و بداخلاق راحت تر از یاران نیکوسرشت و خوش برخورد سرزنش می کند.
 ۲) کسی که او را از میان زهرماران (= از میان سختی ها و عذاب) به سوی قند (= عیش و شادمانی برند)، قطعاً لذت می برد.
 ۴) از آن جمله تلخی (= سختی و عذاب) که بر من گذشته (= تجربه کرده ام)، تا امروز دهانم شیرین نگشت (= احساس خوشی نکرده ام).

گروه آموزشی ماز

۵۱- عبارت درست در رابطه با موضوع «هویت» کدام است؟

- ۱) هویت فرهنگی افراد در پرتو هویت جهان اجتماعی شکل می‌گیرد - هر جهان اجتماعی بنا به هویت خود با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی افراد سازگار است - تأمین جمعیت مناسب برای جهان‌های اجتماعی، مسئله‌ای هویتی است.
- ۲) وجود نظریات متفاوت درباره هویت، نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد - هر جهان اجتماعی براساس هویت خود، با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند - جامعه‌شناسان و روان‌شناسان درباره ابعاد اجتماعی هویت انسان‌ها بحث می‌کنند.
- ۳) هویت فرهنگی جهان اجتماعی، پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است - هویت اجتماعی هر فرد، درون جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد - برخی ویژگی‌های هویتی مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی که تابع دانایی، توانایی و... است تغییر نمی‌کند.
- ۴) هویت اجتماعی هر فرد، درون جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد - برخی ویژگی‌های هویتی مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی که تابع دانایی، توانایی و... است تغییر نمی‌کند - هویت فرهنگی جهان اجتماعی، فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی متناسب با خود را پدید می‌آورد.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مقدمه هویت - ترکیبی - ۱۰۰۸)

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ نادرست (هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد). - درست - درست
- ۲ درست - درست - نادرست (جامعه‌شناسان و انسان‌شناسان درباره ابعاد اجتماعی هویت انسان‌ها بحث می‌کنند).
- ۳ درست - درست - درست
- ۴ درست - نادرست (برخی ویژگی‌های هویتی مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی که تابع دانایی، توانایی و... تغییر می‌کند). - درست

ویژگی‌های هویت فرهنگی جهان اجتماعی

- براساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی آن شکل می‌گیرد.
- هنگامی محقق می‌شود که در میان مردم، عقاید و ارزش‌های مشترکی پدید آید.
- هرگاه نوعی از عقاید و ارزش‌ها از سوی افراد پذیرفته و به رسمیت شناخته شود، هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدید می‌آید.
- پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است.
- هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد.
- فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی خانوادگی، شغلی و... متناسب با خود را پدید می‌آورد.
- در برابر انواع هویت‌های اجتماعی که با عقاید و ارزش‌های آن سازگار است، مقاومت می‌کند.

ویژگی‌های هویت فرهنگی جهان اجتماعی

برخی از ویژگی‌های هویتی تغییر می‌کنند؛ مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی که تابع دانایی، توانایی، دارایی و... اوست ولی برخی ویژگی‌ها تغییر نمی‌کنند مانند زمان و مکان تولد و... هر فردی در طول زندگی خود تغییرات هویتی بسیاری را پشت سر می‌گذارد؛ مثلاً از نوزادی، کودکی، نوجوانی و جوانی، از بی‌سوادی، کم‌سوادی، دانشمندی و فرهیختگی می‌گذرد؛ ولی خود می‌داند که همان شخصی است که همه آن تغییرات را سپری کرده است.

گروه آموزشی ماز

۵۲- هرگاه در تعامل علمی بین یک جهان اجتماعی با جهان اجتماعی دیگر، تغییراتی در عقاید آن پدید آید به گونه‌ای که به آرمان‌های خود پشت کند و حتی مبهوت و مقهور آن جهان اجتماعی شود، به‌طوری‌که هویت خود را از یاد ببرد، دچار چه وضعیت‌هایی شده است؟

- ۱) تحولات هویتی - خودباختگی فرهنگی - از خود بیگانگی تاریخی
- ۲) از خود بیگانگی تاریخی - تحولات هویتی - خودباختگی فرهنگی
- ۳) تعارض فرهنگی - خودباختگی فرهنگی - از خود بیگانگی حقیقی
- ۴) تزلزل فرهنگی - تعارض فرهنگی - تحول هویتی

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - علل درونی تحولات هویتی - مفهومی - ۱۰۱۱)

در عبارت داده‌شده، پشت کردن به آرمان‌های خود به تحولات هویتی مربوط است، مبهوت و مقهور آن جهان اجتماعی شدن به خودباختگی فرهنگی اشاره دارد و از یاد بردن هویت خود مربوط به از خودبیگانگی تاریخی است.

از خودبیگانگی فرهنگی

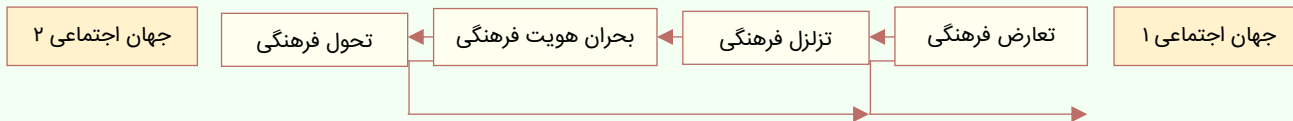
- از خودبیگانگی تاریخی
- از خودبیگانگی حقیقی (فطری)
- دو معنای متفاوت از خودبیگانگی فرهنگی
- اگر جهان اجتماعی، فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند.
- جوامع خودباخته‌ای که در مواجهه با فرهنگ دیگر، هویت خود را از یاد ببرد.
- عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی، مانع از آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود.

نکته

اگر جهان اجتماعی در تعامل با جهان‌های دیگر، بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند، دادوستد فرهنگی به لایه‌های عمیق آن سرایت می‌کند و در صورتی که به‌مرور زمان، به عقاید و آرمان‌های خود پشت کند، دچار تحولات هویتی می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۵۳- به ترتیب هریک از عبارت‌های زیر مربوط به کدام قسمت در جدول است؟

پایامدها	حالت‌های مختلف جامعه جهانی (براساس ویژگی‌های فرهنگ غالب)
انسجام جامعه جهانی	«الف»
«ج»	فرهنگ سلطه
«ب»	جامعه جهانی عرصه حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت باشد.

- تقسیم جامعه جهانی به مرکز و پیرامون
- فرهنگ غالب ویژگی‌های مطلوب یک فرهنگ جهانی را داشته باشد.

- چالش بین فرهنگی و تمدنی

(۱) «ج» - «ب» - «الف»

(۲) «الف» - «ج» - «ب»

(۳) «ب» - «ج» - «الف»

(۴) «ج» - «الف» - «ب»

(آسان - جامعه جهانی - مفهومی - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

به جدول زیر دقت کنید:

پایامدها	حالت‌های مختلف جامعه جهانی (بر اساس ویژگی‌های فرهنگ غالب)
انسجام جامعه جهانی	فرهنگ غالب ویژگی‌های مطلوب یک فرهنگ جهانی را داشته باشد (الف)
تقسیم جامعه جهانی به مرکز و پیرامون (ج)	فرهنگ سلطه
چالش بین فرهنگی و تمدنی (ب)	جامعه جهانی عرصه حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت باشد.

انواع فرهنگ

گروه آموزشی ماز

۵۴- هریک از عبارت‌های زیر، به ترتیب با کدام دیدگاه جامعه‌شناسی مطابقت دارد؟

- بسیاری از کنش‌های هنری قابل توضیح نیستند.

- صرفاً به توصیف و تبیین تبعیض نژادی در جوامع نمی‌پردازد، بلکه آن را تقبیح می‌کند.

- هرچه همبستگی اجتماعی میان افراد یک گروه بیش‌تر باشد، انحرافات اجتماعی در آن گروه کاهش می‌یابد.

- جامعه‌شناس می‌تواند برای مدتی با اعضای یک گروه سیاسی زندگی کند و از این راه، عقاید و ارزش‌های آن‌ها را بفهمد و توصیف کند، اما نمی‌تواند دربارهٔ درست یا غلط بودن این عقاید و ارزش‌ها داوری کند.

(۱) انتقادی - تبیینی - انتقادی - تفسیری

(۲) تفسیری - انتقادی - تفسیری - تبیینی

(۳) تبیینی - تفسیری - تبیینی - انتقادی

(۴) تبیینی - انتقادی - تبیینی - تفسیری

(متوسط - جامعه‌شناسی انتقادی - ترکیبی - ۱۲۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد:

- در جامعه‌شناسی تبیینی بسیاری از کنش‌های هنری قابل توضیح نیستند.

- جامعه‌شناسی انتقادی صرفاً به توصیف و تبیین تبعیض نژادی در جوامع نمی‌پردازد بلکه آن را تقبیح و از آن انتقاد می‌کند.

- باور اینکه هرچه همبستگی میان افراد یک گروه بیشتر باشد، انحرافات اجتماعی در آن گروه کاهش می‌یابد، مربوط به رویکرد تبیینی است.

- در جامعه‌شناسی تفسیری، جامعه‌شناس می‌تواند برای مدتی با اعضای یک گروه سیاسی زندگی کند و از این راه، عقاید و ارزش‌های آن‌ها را بفهمد و تفسیر کند. اما نمی‌تواند دربارهٔ درست یا غلط بودن این عقاید و ارزش‌ها داورى کند.

جامعه‌شناسی انتقادی

- به توصیف و تبیین پدیده‌های اجتماعی بسنده نمی‌کند.
- به داوری ارزشی پدیده‌های مورد مطالعه می‌پردازد و آن را با ملاک‌های ارزشی و هنجاری ارزیابی می‌کند.
- علم را به معنای حسی و تجربی آن محدود نمی‌کند و تلاش می‌کند از محدودیت‌های علم تجربی رها شود تا بتواند چنین معیارهایی را جست‌وجو کند.
- صرفاً به توصیف و تبیین تبعیض نژادی نمی‌پردازد بلکه آن را تقبیح و از آن انتقاد می‌کند یا عدالت اجتماعی را تحسین می‌کند و برای گسترش آن راه‌حلهایی تجویز می‌کند.

جامعه‌شناسی انتقادی

نکته

به سبب اینکه بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی قابل توضیح نیستند، کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و ... دچار اخلاق گریزی می‌شوند.

گروه آموزشی ماز

۵۵- به ترتیب کدام یک فایدهٔ نظم اجتماعی است اما فایدهٔ علوم اجتماعی نیست؟

- ۱) به نقد و اصلاح ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی پرداخته و کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کند - ظرفیت داوری دربارهٔ علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را دارد و به شیوهٔ صحیح استفاده از طبیعت کمک می‌کند.
- ۲) پیش‌بینی رفتار دیگران را امکان‌پذیر نموده و موجب می‌شود اتفاقات غیرمنتظره شما را از همکاری با دیگران باز ندارد - انسان را از محدودیت‌های طبیعت رها نموده و امکان مشارکت ما، در زندگی اجتماعی را فراهم می‌کند.
- ۳) توقعات و انتظارات ما از دیگران را مشخص نموده و همکاری با آن‌ها را امکان‌پذیر می‌سازد - فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم نموده و نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف می‌کند.
- ۴) همکاری با دیگران را امکان‌پذیر نموده و زمینهٔ فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر را فراهم می‌سازد - تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح داده و کنش‌های انسانی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کند.

(متوسط - نظم، نظام و قواعد اجتماعی - ترکیبی - ۱۴۰۳)

پاسخ: گزینهٔ ۲

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ نادرست (قواعد اجتماعی، کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کند). - درست
- ۲ درست - نادرست (علوم طبیعی، انسان را از محدودیت‌های طبیعی رها می‌سازد).
- ۳ درست - درست
- ۴ نادرست (علوم اجتماعی، زمینهٔ فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف را از یکدیگر فراهم می‌کند). - نادرست (علوم انسانی، کنش‌های انسانی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کند).

فواید علوم اجتماعی

- ❖ دادن امکان پیش‌بینی پدیده‌های اجتماعی به انسان‌ها با شناخت پدیده‌های اجتماعی
- ❖ کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی
- ❖ توضیح تأثیر اجتماعات بر زندگی ما
- ❖ فراهم ساختن زمینهٔ فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر
- ❖ کمک به افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها
- ❖ داشتن ظرفیت داوری دربارهٔ ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن
- ❖ فراهم کردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح برای دانشمندان
- ❖ داشتن ظرفیت داوری دربارهٔ علوم طبیعی و فناوری‌های حاصل از آن
- ❖ آگاهی دادن به انسان‌ها دربارهٔ فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری
- ❖ کمک به انسان‌ها برای استفاده به شیوهٔ صحیح از طبیعت و علوم طبیعی

- پیش‌بینی رفتار دیگران و همکاری با آن‌ها را امکان‌پذیر می‌سازد.
- باعث می‌شود شما بدانید چه توقعات و انتظاراتی می‌توانید از دیگران داشته باشید.
- باعث می‌شود اتفاقات غیرمنتظره شما را از همکاری با دیگران باز ندارد.

فواید نظم اجتماعی

گروه آموزشی ماز

۵۶- در رابطه با رویکردهای جامعه‌شناسی به ترتیب «مطالعه نظم اجتماعی»، «تلاش برای خارج شدن از محدودیت‌های علم تجربی» و «ناتوانی مطالعه و بررسی موضوع قدرت و سیاست» مبین چیست؟

- (۱) نقطه قوت جامعه‌شناسی تبیینی - ویژگی جامعه‌شناسی انتقادی - ضعف جامعه‌شناسی تفسیری
- (۲) ویژگی جامعه‌شناسی تفسیری - نقطه قوت جامعه‌شناسی تفسیری - ضعف جامعه‌شناسی تبیینی
- (۳) هدف جامعه‌شناسی پوزیتیویستی - هدف جامعه‌شناسی انتقادی - ضعف جامعه‌شناسی انتقادی
- (۴) روش جامعه‌شناسی انتقادی - ضعف جامعه‌شناسی تبیینی - ضعف جامعه‌شناسی انتقادی

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - جامعه‌شناسی انتقادی - ترکیبی - ۱۲۰۷)

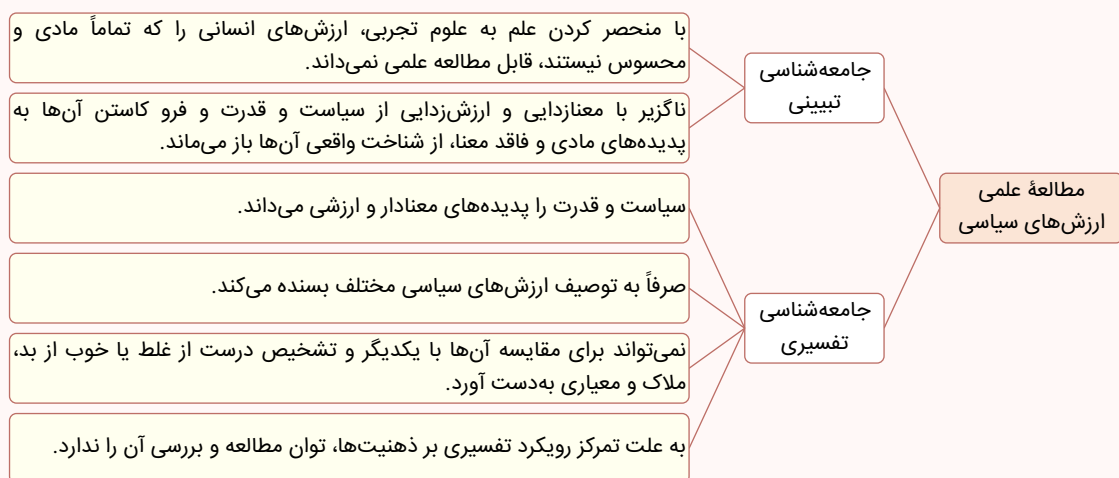
صورت سوال به موارد زیر تقسیم می‌شود:

- در رویکرد تبیینی، جامعه‌شناسی با شناخت نظم اجتماعی به انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را می‌دهد.

- جامعه‌شناسی انتقادی تلاش می‌کند از محدودیت‌های علم تجربی رها شود.

- هیچ کدام از رویکردهای تبیینی و تفسیری نمی‌توانند ملاک و معیاری برای ارزیابی و داوری علمی درباره قدرت و سیاست و ارزش‌های سیاسی پشت سر آن‌ها به دست آورند.

ارزش‌های سیاسی

نکته

به دلیل اینکه رویکردهای تبیینی و تفسیری ملاک و معیاری برای ارزیابی و داوری علمی درباره قدرت و سیاست ندارند؛ جامعه‌شناسان انتقادی معتقدند که این دو رویکرد محافظه‌کارند و نه تنها هیچ راهکاری برای بهتر ساختن وضعیت موجود ندارند بلکه انسان‌ها را در برابر وضعیت موجود، منفعل و مجبور می‌سازند.

گروه آموزشی ماز

۵۷- عبارت درست در رابطه با موضوع «فرهنگ» کدام است؟

- (۱) مقایسه و ارزیابی فرهنگ و داوری عقلانی و علمی آن‌ها ممکن است - فرهنگ از طریق وراثت از نسلی به نسل دیگر منتقل نمی‌شود - راه گسترش هر فرهنگ، شناختن، پذیرفتن و عمل کردن به آن است.
- (۲) هر رسم و سنتی درون فرهنگ خود، معنا و کارکردی دارد - فرهنگ‌ها متنوع‌اند و این تنوع به هنجارها و نمادهای آن برمی‌گردد - از نظر جامعه‌شناسان می‌توان فرهنگ دیگران را براساس فرهنگ خود، ارزیابی کرد.
- (۳) هویت فرهنگی جوامع اسلامی، در دیدگاه مستشرقان، سکولار و دنیوی است - فرهنگ قرون وسطی، شناخت از راه عقل و تجربه را پذیرفته بود - محکوم بودن به سرنوشتی محتوم، ویژگی فرهنگ‌های سلطه و استکبار است.
- (۴) هرچه حاملان و عاملان یک فرهنگ و معانی آن بیش‌تر باشند، آن فرهنگ، بسط بیشتری پیدا می‌کند - فرهنگ از طریق وراثت از نسلی به نسل دیگر منتقل نمی‌شود - مقایسه و ارزیابی فرهنگ و داوری عقلانی و علمی آن‌ها ناممکن است.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - رابطه جمعیت و هویت - ترکیبی - ۱۰۱۶)

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ - درست - درست - درست
- ۲ - نادرست (تنوع فرهنگ‌ها به عقاید و ارزش‌های اساسی آن بازمی‌گردد) - نادرست (از نظر جامعه‌شناسان این کار درست نیست).
- ۳ - درست - نادرست (در فرهنگ قرون وسطی شناخت از راه عقل و تجربه نادیده گرفته می‌شد) - درست
- ۴ - درست - نادرست (مقایسه و ارزیابی فرهنگ و داوری عقلانی و عملی آن‌ها ممکن است).

گسترش فرهنگ

گسترش فرهنگ

- گسترش جهان اجتماعی از طریق گسترش فرهنگ و معانی آن صورت می‌گیرد.
- هر عاملی که در گسترش فرهنگ و معانی آن مؤثر باشد، در بسط هویت جهان اجتماعی اثرگذار است.
- راه گسترش هر فرهنگ، شناختن (اندیشیدن)، پذیرفتن و عمل کردن به آن است.
- شناختن و عمل کردن صرفاً از عهده افراد و اعضای جهان اجتماعی برمی‌آید.
- اعضای جهان اجتماعی، حامل و عامل فرهنگ و معانی آن هستند.
- هرچه حاملان و عاملان یک فرهنگ و معانی آن بیش‌تر باشد، آن فرهنگ بسط بیش‌تری می‌یابد.

گروه آموزشی ماز

۵۸- براساس چه دلایلی جامعه‌شناسان انتقادی، رویکردهای تبیینی را محافظه‌کار می‌دانند؟

- ۱) جدایی دانش از ارزش مطرح می‌شود - «دانش» قلمرو «تفسیر» و «ارزش» قلمرو «تبیین» معرفی می‌شود - انسان‌ها را در برابر وضعیت موجود منفعل می‌سازد.
- ۲) داورى درباره ارزش‌ها غیرعلمی قلمداد می‌شود - از پیوند دانش و ارزش سخن به میان می‌آید - پدیده‌های اجتماعی را با ملاک‌های ارزشی (خوب و بد) و هنجاری (باید و نباید) ارزیابی می‌کند.
- ۳) تجویز راه‌حل برای بهتر شدن وضعیت موجود را علمی نمی‌دانند - برای دانش و ارزش دو قلمرو متفاوت و متقابل قائل‌اند - «دانش»، قلمرو کشف و بازخوانی «واقعیت‌ها» و «ارزش»، قلمرو خلق و بازسازی «ارزش‌ها» معرفی می‌شد.
- ۴) کار داورى درباره ارزش‌ها خارج از قلمرو علوم اجتماعی قرار می‌گیرد - انتقاد از وضعیت موجود، کار علم نیست - «دانش» را قلمرو خلق و بازسازی «ارزش‌ها» و «ارزش» را قلمرو کشف و بازخوانی «واقعیت‌ها» معرفی می‌کند.

(دشوار - جامعه‌شناسی انتقادی - مفهومی - ۱۳۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ درست - نادرست (دانش قلمرو «تبیین» و ارزش قلمرو «تفسیر» معرفی می‌شود) - درست
- ۲ درست - نادرست (جدایی دانش از ارزش مطرح می‌شود) - نادرست (کار جامعه‌شناسی انتقادی است).
- ۳ درست - درست - درست
- ۴ درست - درست - نادرست (دانش، قلمرو کشف و بازخوانی واقعیت‌ها و ارزش، قلمرو خلق و بازسازی ارزش‌ها معرفی می‌شود).

نکته

تبیین، کشف و بازخوانی «واقعیت‌ها» و تفسیر، خلق و بازسازی «ارزش‌ها» است.

هدف جامعه‌شناسی انتقادی

- مهم‌ترین هدف جامعه‌شناسی انتقادی، نقد وضعیت موجود جهان اجتماعی و تجویز راه‌حلهایی برای رسیدن به یک وضعیت بهتر است.
- فاصله میان وضع موجود و وضع مطلوب جهان اجتماعی، جامعه‌شناسی را به داورى درباره ارزش‌ها و انتقاد از آن‌ها می‌کشانند.
- جامعه‌شناسان انتقادی، برای داورى و انتقاد، به معیارهای علمی نیاز دارند تا براساس آن وضعیت موجود را ارزیابی کنند، تصویری از وضعیت مطلوب ترسیم کنند و راه عبور از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را پیشنهاد دهند.

گروه آموزشی ماز

۵۹- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- ماکس وبر، با به کارگیری اصطلاح «قفس آهنین» به چه مطلبی اشاره دارد؟
- در دسته‌بندی فارابی از انواع حکومت‌ها، کرامیه (جامعه سرفرازی) به چه نوع حکومتی گفته می‌شود؟
- «گافمن» برای تحقیق درباره بیمارستان روانی و اثر آن بر بیماران از چه روشی استفاده کرد؟
- «ابن خلدون» در مطالعاتش چه رویکردی داشت؟

- ۱) نادیده گرفتن معنای کنش و پرداختن به خصوصیات قابل مشاهده - حکومت اکثریت براساس فضیلت انسانی - مشاهده مشارکتی - انتقادی و محافظه‌کارانه
- ۲) سلطه نظم اجتماعی بدون درنظر گرفتن نیازهای واقعی انسان‌ها - حکومت فرد براساس فضیلت انسانی - مشاهده مشارکتی - غیرانتقادی و محافظه‌کارانه
- ۳) ارزش‌زدایی از کنش‌های اجتماعی - حکومت فرد براساس فضیلت انسانی - کمی - استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود و تعمیم آن به همه جوامع
- ۴) ضرورت فهم معنای کنش و ناآرامی بودن روش‌های تجربی - حکومت اکثریت براساس خواست و میل شخص حاکم - کیفی - استدلال عقلی و روش حسی و تجربی

بررسی موارد:

- ماکس وبر از سطره چنین نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد به قفس آهنین تعبیر می‌کند.
- از نظر فارابی جامعه کرامیه (سرفرازی) حکومت فرد بر اساس فضیلت انسانی است.
- گافمن از جامعه‌شناسانی بود که برای تحقیق درباره بیمارستان روانی به‌عنوان یک نهاد اجتماعی و اثر آن بر بیماران، ماه‌ها به‌عنوان کارمند در یک بیمارستان روانی مشغول به کار شد و از طریق مشاهده مشارکتی به تحقیق پرداخت.
- رویکرد ابن‌خلدون انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی، محافظه‌کارانه است.

دسته‌بندی فارابی از انواع حکومت‌ها

شبهه حکومت	انسان محور		خدا محور	
	براساس فضیلت انسانی	براساس خواست و میل شخصی حاکم	براساس مِلّت الهی	تعداد حاکمان
فرد	کرامیه (جامعه سرفرازی)	تغلیبه (جامعه زورگویی)	مبدّله	فصله
اقلیت	ضروریّه (جامعه قناعت‌گرایی)	خست (جامه خوش‌گذرانی)	فاسقه	
اکثریت	جماعیه (جامعه آزادی)	یسار یا بدّاله (جامعه مال‌اندوزی)	ضالّه	

گروه آموزشی ماز

- ۶۰- در بین عبارتهای زیر، کدام موارد نادرست است؟
- الف - ساختارهای اجتماعی، هرچقدر هم جا افتاده و باسابقه باشند، با پدیده‌های اجتماعی به‌وجود آمده و برقرارند.
- ب - سیاست، وجه عینی و محسوس قدرت و جنبه الزام‌آور آن است.
- ج - مطالعات تبیینی نشان داده‌اند که میان عواملی مانند وضعیت تحصیلات، تأهل و ... با اعتیاد به اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای رابطه وجود دارد.
- د - ویژگی انقلاب اجتماعی، اصلاح رفتار حاکمان یا ساختار حکومت است.
- (۱) «ب» - «ج» - «الف» (۲) «د» - «ج» - «ب» (۳) «الف» - «د» - «ج» (۴) «الف» - «ب» - «د»

بررسی موارد:

- الف: نادرست (ساختارهای اجتماعی، هرچقدر هم جاافتاده و باسابقه باشند با کنش‌های افراد به وجود آمده و برقرارند).
- ب: نادرست (قدرت، وجه عینی و محسوس سیاست، جنبه الزام‌آور آن است).
- ج: درست
- د: نادرست (ویژگی فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی، اصلاح رفتار حاکمان یا ساختار حکومت است).

فعالیت‌های قرن بیستم

فعالیت اجتماعی - سیاسی	ویژگی	نمونه تاریخی
مقاومت منفی	همکاری با حاکم نامشروع در حد واجبات نظامیه	تدوین رساله‌های جهادیه
فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی	اصلاح رفتار حاکمان یا ساختار حکومت	جنبش تنباکو
انقلاب اجتماعی	تغییر ساختار سیاسی	جنبش عدالتخانه، انقلاب مشروطه

گروه آموزشی ماز

- ۶۱- به ترتیب کدام یک از اندیشمندان، «از دو سطح عقل نظری و عقل عملی سخن می‌گفت»، «برای نظام لیبرال دموکراسی، جایگزین بهتر و مناسب‌تری را قابل تصور نمی‌دانست»، «افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان را موجب افزایش تولید نسل آن‌ها و پیدایش مشکلات بعدی می‌دانست» و «معتقد بود بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد»؟
- (۱) ابن‌خلدون - فوکویاما - مارکس - آگوست کنت
- (۲) ارسطو - دورکیم - ریکاردو - فوکویاما
- (۳) علامه طباطبایی - فوکویاما - ریکاردو - آگوست کنت
- (۴) علامه طباطبایی - مارکس - مالتوس - ماکس وبر

- صورت سوال به قسمت‌های زیر تقسیم می‌شود:
- علامه طباطبایی از دو سطح عقل نظری و عقل عملی سخن می‌گفت.
- فوکویاما برای نظام لیبرال دموکراسی جایگزین بهتر و مناسب‌تری را قابل تصور نمی‌دانست.

– ریکاردو، اقتصاددان مخالف دخالت دولت در اقتصاد، حتی افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان را موجب افزایش تولید نسل آن‌ها و پیدایش مشکلات بعدی می‌دانست.
– آگوست کنت معتقد بود که بعد از انقلاب صنعتی جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد.

انواع عقل از نظر علامه طباطبایی

۱- **عقل نظری:** به شناخت هست‌ها می‌پردازد و با کمک حس و با روش تجربی هستی‌های طبیعی را می‌شناسد. با استدلال عقلی، احکام ریاضی و متافیزیکی را درمی‌یابد و علوم طبیعی، ریاضی و فلسفه (متافیزیک) را شکل می‌دهد.

۲- **عقل عملی:** باید‌ها و نبایدها و احکام ارزشی را می‌شناسد و درباره ارزش‌های فردی و اجتماعی داوری می‌کند.

آگوست کنت

معتقد بود که فاتحان در گذشته تاریخ، با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند ولی با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به‌دست می‌آید.

به همین دلیل بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد.

از دیدگاه وی، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست بلکه امری عارضی و تحمیلی است.

دیدگاه آگوست کنت

نکته: وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، خطا بودن نظریه کنت را نشان می‌دهد.

گروه آموزشی ماز

۶۲- به ترتیب پاسخ سؤال‌های زیر چیست؟

– لازمه شناخت پدیده‌های اجتماعی چیست؟

– نسل‌کشی در کامبوج، توسط خمرهای سرخ، نتیجه چه سیاستی است؟

– ارزیابی وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی در روابط انسانی با کدام عقل صورت می‌گیرد؟

– در فرایند تکوین نظام نوین جهانی، دولت‌های سکولار غربی، از طریق سازمان‌های فراماسونری به چه هدفی رسیدند؟

۱) وابستگی کنش‌های اجتماعی به ویژگی‌های اجتماعی فرهنگی – تکثرگرا – انتقادی – به خدمت گرفتن حرکت‌های پروتستانی و ایجاد سیاست سکولار

۲) شناخت صحیح و توأمان «تفاوت‌های فردی – اجتماعی» و «وجه مشترک انسان‌ها» – همانندسازی – انتقادی – تأثیر بر نخبگان سیاسی آن جوامع

۳) توجه به عمق و پیچیدگی پدیده‌های اجتماعی و دشواری فهم آن‌ها – سیاست هویت – تفسیری – تأثیر بر نخبگان سیاسی آن جوامع

۴) دقت به تنوع معانی پدیده‌های اجتماعی و وابستگی به ویژگی‌های فردی – همانندسازی – ایزاری – گسترش جهانی قدرت خود

(دشوار – علم مدنی و علم عمران – ترکیبی – ۱۴۰۹)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد:

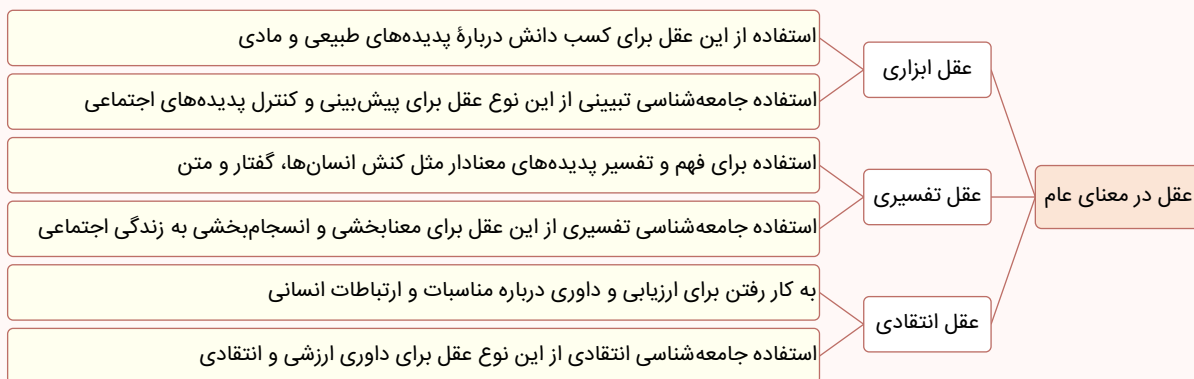
– لازمه شناخت پدیده‌های اجتماعی، شناخت صحیح و توأمان «تفاوت‌های فردی – اجتماعی» و «وجه مشترک» انسان‌هاست.

– نسل‌کشی در کامبوج توسط خمرهای سرخ، نتیجه سیاست همانندسازی بود.

– ارزیابی وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی در روابط انسانی با کمک عقل انتقادی صورت می‌گیرد.

– دولت‌های سکولار غربی از طریق سازمان‌های فراماسونری در نخبگان سیاسی آن جوامع تأثیر گذاشتند.

عقل در معنای عام

نکته

نسل‌کشی، جابجایی اجباری، کنترل جمعیت، جداسازی و فشارهای سخت اجتماعی از جمله روش‌های خشونت‌آمیز همانندسازی هستند.

گروه آموزشی ماز

۶۳- هریک از عبارات‌های زیر به ترتیب، مبین ویژگی کدام دوران، جامعه، فرهنگ و... است؟

- هویت ملی، نامطلوب پنداشته شد.
- مردم جوامع دیگر را خوار و بی ارزش می‌شمردند.
- ثبات، رفاه و سلطه بر طبیعت، از ارزش‌های مهم آن به شمار می‌رود.
- فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف، هریک در بخشی از جهان، حاکمیت سیاسی مربوط به خود را به وجود آورده بودند.
- (۱) دورهٔ پسامدرن - جامعه تغلب - لیبرال دموکراسی - جامعه جهانی قبل از ظهور غرب جدید
- (۲) دورهٔ پسامدرن - صهیونیسم - جمهوری - جامعهٔ جهانی قبل از ظهور غرب جدید
- (۳) دورهٔ مدرن - جامعهٔ تغلب - دموکراسی - دولت ملت‌ها در نظام جهانی جدید
- (۴) همانندسازی - فرهنگ سلطه - لیبرال دموکراسی - جامعه جهانی جدید

پاسخ: گزینهٔ ۱

(متوسط - تنازع هویت‌ها - ترکیبی - ۱۴۰۸)

بررسی موارد:

- در دورهٔ پسامدرن، تکثر، تنوع و حتی بی‌ثباتی و تغییرات مداوم هویت‌ها مطلوب دانسته شد و هویت ملی و وحدت و ثبات و استمرار همراه با آن، نامطلوب پنداشته شد.
- از نظر فارابی، مردم جامعه تغلب، مردم جوامع دیگر را خوار و بی‌ارزش می‌شمарند.
- در نظام لیبرال دموکراسی، ثبات، رفاه و سلطه بر طبیعت از ارزش‌های مهم آن به شمار می‌رود.
- در جامعه جهانی قبل از ظهور غرب جدید، فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف هر یک در بخشی از جهان، حاکمیت سیاسی مربوط به خود را به وجود آورده بودند.

جامعهٔ تغلب

- فارابی یکی از انواع جوامع جاهلی را جامعه تغلب می‌نامد.
- در این جامعه مردم برای غلبه یافتن بر سایر ملت‌ها با یکدیگر همکاری می‌کنند.
- هدف مردم، خوار و مقهور کردن دیگران است.
- این افراد دوست دارند بر یکایک مردم جامعه خود نیز چیره شوند ولی از آن‌جا که به هم نیاز دارند، ناچارند از چیرگی بر هم خودداری کنند.
- چنین مردمی گمان می‌کنند که فقط آنان خوشبخت، پیروز و مورد رشک دیگران‌اند و از همه جوامع دیگر برترند.
- آن‌ها مردم جوامع دیگر را خوار و بی‌ارزش می‌شمردند که این اندیشه، حس خودخواهی آنان را تقویت می‌کند.
- همواره می‌خواهند دیگران، آنان را ستایش کنند.

ویژگی‌های جامعه تغلب

دربارهٔ لیبرال دموکراسی

- لیبرالیسم به معنای مجاز دانستن همهٔ امور برای انسان و دموکراسی به معنای حاکمیت اکثریت مردم بر اساس خواست و میل خودشان است.
- با خواست و ارادهٔ اکثریت مردم شکل می‌گیرد و هیچ حقیقت و فضیلتی را که مستقل از خواست مردم باشد، به رسمیت نمی‌شناسد.
- نظام سیاسی سازگار با فرهنگ جهان غرب که رویکردی سکولار و دنیوی به جهان هستی دارد.
- در این نظام آزادی مهم‌ترین ارزش اجتماعی است و ثبات، رفاه و سلطه بر طبیعت از دیگر ارزش‌های مهم آن به شمار می‌روند.
- در این نظام فقط می‌توان از مقبولیت قدرت حرف زد و نمی‌توان از مشروعیت حقیقی سخن گفت.

نکته

در دورهٔ پسامدرن، همه آنچه در دورهٔ مدرن پدید آمده بود، از جمله سیاست همانندسازی هویت، مورد تردید قرار گرفت و به‌جای آن هویت‌های خرد، محلی و فردی مورد تأکید و توجه قرار گرفت.

گروه آموزشی ماز

۶۴- هریک از عبارات‌های زیر با چه موضوعی ارتباط دارند؟

- سلب قدرت مقاومت از آدمیان
- آسیب‌های اجتماعی مانند مهاجرت و بیکاری
- غفلت از این نکته که در رقابت عادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد.
- گرفتار شدن فطرت آدمی به اضطراب و تشویش و در نهایت سر بر عصیان و اعتراض برداشتن
- (۱) تفکر سلطه‌گرایانه - چالش فقر و غنا - انتقاد نسبت به نگرش طرفداران قشربندی اجتماعی - دچار از خودبیگانگی تاریخی شدن
- (۲) ویژگی فرهنگ استکباری - بحران اقتصادی - انتقاد نسبت به نگرش طرفداران عدالت اجتماعی - مبتلا شدن به از خودبیگانگی فطری
- (۳) ویژگی فرهنگ جبرگرا - بحران زیست‌محیطی - انتقاد نسبت به نگرش طرفداران قشربندی اجتماعی - ابتلا به از خودبیگانگی حقیقی
- (۴) عملکرد فرهنگ‌های جبرگرایانه - بحران زیست‌محیطی - انتقاد نسبت به نگرش مخالفان قشربندی اجتماعی - دچار خودباختگی شدن

(دشوار - نابرابری و رویکردها - ترکیبی - ۱۴۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

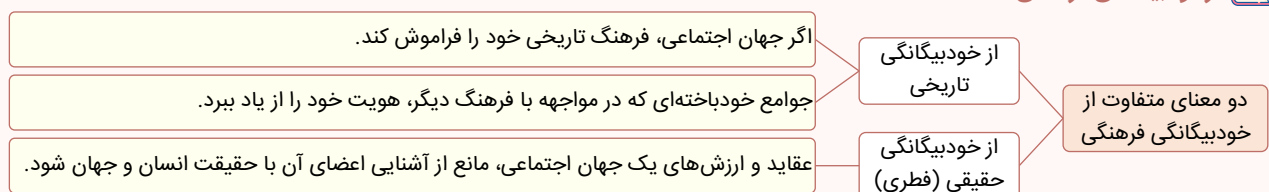
- برخی فرهنگ‌ها جبرگرا و غیرمسئول‌اند. آن‌ها نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان را انکار می‌کنند، قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرند و آن‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کنند و زمینه نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌کنند.

- بحران زیست‌محیطی به آسیب‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی همچون مهاجرت، حاشیه‌نشینی، بیکاری، فقر و اختلافات سیاسی، منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای منجر شد.

- با اینکه طرفداران قشریندی اجتماعی رقابت را در زندگی اجتماعی ضروری می‌دانند اما از این نکته مهم غفلت می‌کنند که در رقابت عادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد.

- در از خود بیگانگی حقیقی (فطری)، فطرت آدمی در این جهان به آرامش نمی‌رسد و به اضطراب و تشویش گرفتار می‌شود و در نهایت سر به عصیان و اعتراض برمی‌دارد.

از خود بیگانگی فرهنگی

گروه آموزشی ماز

۶۵- به ترتیب پاسخ هریک از عبارت‌های زیر کدام است؟

- نتیجه ادامه جنگ سرد چه بود؟

- تغییرات عمیق و کلان اجتماعی را چه می‌نامند؟

- سرکوب روحیه خلاق انسان‌ها در عرصه اندیشه، ناشی از چیست؟

- تعاریف متعدد از دانش علمی در جهان‌های اجتماعی مختلف بر چه اساسی شکل می‌گیرد؟

(۱) توجیه عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی - تغییر اجتماعی - تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی - رویکرد جوامع به دانش علمی

(۲) رونق بخشیدن به اقتصاد کشورهای صنعتی وابسته به تسلیحات نظامی - تحول اجتماعی - تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی - هویت فرهنگی جوامع

(۳) وقوع رقابت‌ها و درگیری‌ها، بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ - تحول هویتی - تحلیل کنش انسان فقط با روش تجربی - ذخیره دانشی متفاوت

(۴) تداوم درگیری‌ها بین دولت ملت‌ها - جنبش اجتماعی - نادیده گرفتن کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد - هویت فرهنگی جوامع

(متوسط - پیامدهای ندیدن کنش اجتماعی - ترکیبی - ۱۴۰۴)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد:

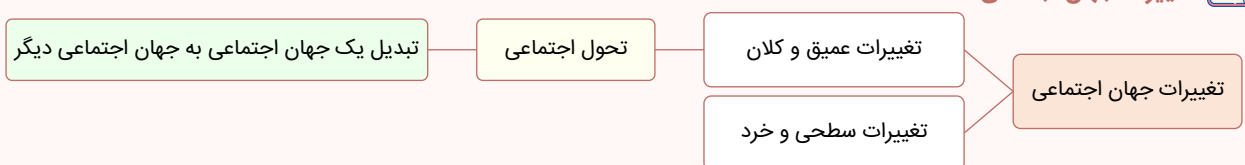
- پس از جنگ جهانی دوم، بلوک شرق و غرب هر یک بخشی از جهان را زیر نفوذ خود قراردادند و تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جنگ سرد بین این دو بلوک به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی این دو، ادامه یافت و به اقتصاد کشورهای صنعتی که وابسته به تسلیحات نظامی بود، رونق بخشید.

- تغییرات عمیق و کلان را تحول اجتماعی می‌گویند.

- تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی موجب سرکوب روحیه خلاق انسان‌ها در بسیاری از زمینه‌ها می‌شود.

- جهان‌های اجتماعی مختلف بر اساس هویت فرهنگی خود تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند.

تغییرات جهان اجتماعی

نکته

تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی به تدریج سبب می‌شود افراد بدون آنکه بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند.

گروه آموزشی ماز

۶۶- هریک از ویژگی‌های زیر، به ترتیب با کدام روش جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی، تناسب بیشتری دارد؟

- طرح پرسش‌ها براساس پاسخ‌های ارائه‌شده قبلی
- به‌دست آوردن نمرات تقریباً برابر در چندین اجرا
- استفاده از سؤالات مشخص و از قبل برنامه‌ریزی شده
- بررسی رفتار در شرایط طبیعی و آزمایشگاهی

(۲) پرسش‌نامه - مصاحبه - مشاهده - آزمون

(۴) آزمون - مشاهده - آزمون - مصاحبه

(۱) مشاهده - پرسش‌نامه - مصاحبه - پرسش‌نامه

(۳) مصاحبه - آزمون - پرسش‌نامه - مشاهده

(متوسط - جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی - خط به خط - ۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره

شاید در مواجهه با این سؤال فکر کنید که یک سؤال ۴ قسمتی دشوار است اما اگر دقیق‌تر به گزینه‌ها نگاه کنید متوجه می‌شوید که با دانستن تنها یک بخش از سؤال به دلخواه شما، می‌توان به گزینه صحیح رسید.

بررسی موارد:

- طرح پرسش‌ها براساس پاسخ‌های ارائه شده قبلی: مصاحبه
- به دست آوردن نمرات تقریباً برابر در چندین اجرا: آزمون
- استفاده از سؤالات مشخص و از قبل برنامه‌ریزی شده: پرسش‌نامه
- بررسی رفتار در شرایط طبیعی آزمایشگاهی: مشاهده

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی

در روان‌شناسی چهار روش برای جمع‌آوری اطلاعات وجود دارد:

- (۱) مشاهده: این روش بر اساس مشاهده رفتار حیوانات و انسان‌ها صورت می‌گیرد که علاوه بر محیط طبیعی، قابلیت اجرا در محیط آزمایشگاه را نیز دارد. در این روش اطلاعات باید به شکلی دقیق ثبت شوند و از پیش‌داوری و تعصب خودداری شود.
- (۲) پرسش‌نامه: مناسب اطلاعاتی است که از طریق مشاهده قابل دستیابی نیستند. در این حالت محقق از فرد درباره رفتار یا افکار او سؤال می‌کند. پرسش‌نامه‌ها باید دقیق و معتبر باشند و به صورت‌های مختلفی نمره‌گذاری می‌شوند.
- (۳) مصاحبه: محقق در این روش ضمن گفتگو با مصاحبه شونده بر مبنای پاسخ‌هایی که دریافت کرده است، پرسش بعدی خود را طراحی می‌کند. مصاحبه‌ها برخلاف گفت‌وگوهای معمولی، هدفمند و سازمان‌یافته هستند.
- (۴) آزمون: بیشتر افراد عادی با این روش سروکار دارند. آزمون‌ها ابزار کمی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی هستند، البته ساخت آزمون‌ها بسیار دشوار است. علاوه بر این آزمون‌ها در دفعات متعدد اجرا باید نمره یکسان یا تقریباً یکسانی به ما بدهند.

گروه آموزشی هاز

۶۷- درستی و نادرستی عبارت‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

- عوامل وراثتی از دوره جنینی تا سالمندی و عوامل محیطی از بدو تولد تا سالمندی، موجب بروز ویژگی‌ها و تغییرات رشدی در افراد می‌شوند.
- ویژگی‌های رفتاری و جسمانی دوقلوهای همسان در مقایسه با دوقلوهای ناهمسان به هم شبیه‌تر بوده، زیرا ریش آن‌ها براساس یک برنامه طبیعی انجام می‌شود.
- زمان وقوع خصوصیات رفتاری افراد را می‌توان با بررسی ویژگی‌های خویشاوندان آنان پیش‌بینی کرد.
- رشد حرکتی کودک از قبیل غلتیدن، نشستن، ایستادن و راه رفتن براساس یک آمادگی زیستی خاص است.

(۲) درست - درست - نادرست - درست

(۴) نادرست - نادرست - نادرست - درست

(۱) درست - نادرست - درست - درست

(۳) نادرست - نادرست - درست - نادرست

(متوسط - رشد و عوامل موثر بر آن - کاربردی - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد نادرست:

- هر دو عوامل وراثتی و محیطی عامل ایجاد برخی تغییرات در طول زندگی افراد از دوره جنینی تا دوره سالمندی هستند. (علت نادرستی عبارت اول)
- دوقلوهای همسان دارای ویژگی‌های وراثتی یکسان هستند؛ زیرا هر دو از یک تخمک به وجود آمده‌اند. (علت نادرستی عبارت دوم)

عوامل موثر بر رشد

- روان‌شناسان رشد معتقدند ویژگی‌های افراد و تغییراتی که در طول زندگی از دوره جنینی تا دوره سالمندی در افراد رخ می‌دهد، می‌تواند معلول دو دسته عوامل وراثتی و محیطی باشد.
- (۱) عوامل وراثتی: ایجادکننده صفاتی هستند که از قبل در فرد نهفته است. برخی از این صفات در بدو تولد ظاهر می‌شوند؛ مانند کودکی که شباهت زیادی به پدر خود دارد.
- (۲) عوامل محیطی: عواملی هستند که بیرون از فرد وجود دارند و بر نحوه بروز تغییرات در جنبه‌ها و مراحل مختلف رشد تأثیرگذار هستند. یادگیری یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی است که بر تغییرات رشدی تأثیر دارد.
- در روان‌شناسی به رفتارهایی که وابسته به آمادگی زیستی است ریش یا پختگی می‌گویند. به معنای آن دسته از تغییراتی که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی انجام می‌شود.

گروه آموزشی هاز

۶۸- کدام رفتار یا ویژگی، مربوط به دوره کودکی دوم است؟

- ۱) از بودن با همجنس‌های خود و انجام بازی قانون‌مند لذت می‌برند.
- ۲) با توجه به ویژگی‌های کیفی محرک‌ها، به دنبال درک و فهم بیشتر هستند.
- ۳) در تشخیص خوب یا بد بودن یک عمل، به پیامد و نتیجه توجه می‌کنند نه به قصد و نیت آن.
- ۴) از بین دو مقدار یکسان از خمیربازی، خمیربازی که به صورت استوانه است را به خمیربازی به شکل دایره، ترجیح می‌دهند.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - رشد جسمانی، شناختی و هیجانی نوجوانی - مفهومی - ۱۱۰۲)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) کودکان به ویژگی‌های کمی محرک‌ها اهمیت می‌دهند.
- ۳) کودکان درکی از خوب یا بد بودن اعمال ندارند.
- ۴) این گزینه مربوط به ادراک کودکان ۴-۵ ساله است در حالی که کودکی دوم شامل سنین ۷ تا ۱۲ سالگی است.

رشد اجتماعی در دوره کودکی

اولین علامت رشد اجتماعی در ۳-۲ سالگی رخ می‌دهد.	۳-۲ ماهگی
ترس از غریبه در ۸-۷ ماهگی است.	۸-۷ ماهگی
بازی‌های موازی در ۴ یا ۵ سالگی است. در این بازی‌ها کودکان علاقه‌مندند در کنار یکدیگر باشند، ولی به تنهایی بازی کنند.	۴ یا ۵ سالگی
کودکان در دوره دبستان با یکدیگر بازی‌های گروهی می‌کنند و علاقه خاصی به بازی با همجنسان خود دارند. جمله معروف آن‌ها (دختر با دخترها و پسر با پسرها) را همگی شنیده‌ایم.	دوره دبستان

گروه آموزشی ماز

۶۹- درستی و نادرستی هریک از عبارت‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

- همه محرک‌هایی که ادراک شده‌اند، قبلاً احساس شده‌اند.
 - ادراک محرک‌ها، ممکن است با واقعیت بیرونی همخوان نباشد.
 - اشیاء بر اساس نزدیکی، شباهت و امتداد به صورت گروهی ادراک می‌شوند.
 - در فرایند تفسیر و معنابخشی محرک‌های حسی، ادراک مقدم بر توجه است.
- ۱) درست - نادرست - درست - درست
 ۲) نادرست - درست - درست - درست
 ۳) نادرست - درست - نادرست - درست
 ۴) درست - نادرست - نادرست - درست

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - ادراک و گشتالت - خط به خط - ۱۱۰۳)

بررسی موارد نادرست:

- گاهی محرک‌هایی را ادراک می‌کنیم که احساس نشده‌اند؛ در واقع در این حالت ما دچار توهم شده‌ایم.
- اگرچه در عبارت‌های کتاب درسی به این جمله اشاره شده است که وقتی چند شیء در کنار یکدیگر باشند ما آن‌ها را به صورت یک گروه ادراک می‌کنیم. اما اصول مشابهت و استمرار از مجموعه اصول گشتالت نیز باعث ادراک گروهی اشیاء می‌شوند.
- در فرایند تفسیر و معنابخشی محرک‌های حسی توجه بر ادراک مقدم است.

احساس، ادراک و توجه

تحریک اندام‌های حسی موجب احساس می‌شود و محرک نیز آن چیزی است که گیرنده‌های حسی را «تحریک» می‌کند. انتخاب محرک خاص از بین محرک‌های بی‌شمار پیرامون ما «توجه» نام دارد. تعبیر و تفسیر کردن و معنی و مفهوم و سازمان دادن به محرک‌های توجه‌شده «ادراک» نام دارد. فاصله زمانی میان این سه مرحله به قدری کوتاه است که ما آن را نادیده می‌گیریم.

- ۱- گاهی محرک در محیط وجود دارد ولی ما آن را اشتباه ادراک می‌کنیم.
- ۲- گاهی محرک در محیط وجود ندارد ولی ما آن را احساس می‌کنیم و سپس ادراکی را از آن شکل می‌دهیم که به این حالت توهم گفته می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۷۰- هر کدام از موارد زیر، به ترتیب، به کدام مورد مربوط بوده و چه نقشی دارند؟

- مربی مهدکودکی که با حرکات نمایشی و با صدایی با زیر و بم برای کودکان، کتاب قصه می خواند.
- دانش آموزی که با روخوانی صرف از کتاب درسی، خسته شده و خوابش می گیرد.
- معلمی که سر جای خود نشسته و با صدای ثابت تدریس می کند.
- کتاب درسی که دارای تصاویر رنگی و جداول گوناگون است.

- ۱) خارج شدن از ثبات نسبی و عامل خوگیری - ثبات نسبی و عامل تمرکز - یکنواختی و مانع تمرکز - تنوع و جذابیت محرک و عامل تمرکز
- ۲) خارج شدن از یکنواختی و عامل خوگیری - یکنواختی و مانع تمرکز - ثبات نسبی و عامل خوگیری - تنوع و جذابیت محرک و عامل خوگیری
- ۳) خارج شدن از ثبات نسبی و عامل تمرکز - ثبات نسبی و مانع تمرکز - ثبات نسبی و عامل تمرکز - تغییرات درونی و مانع تمرکز
- ۴) خارج شدن از یکنواختی و مانع خوگیری - یکنواختی و عامل خوگیری - یکنواختی و مانع تمرکز - تغییرات درونی و عامل تمرکز

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - توجه و تمرکز - مفهومی - ۱۱۰۳)

بررسی موارد:

- استفاده از حرکات نمایشی و بالا و پایین کردن صدا به نوعی ایجاد تنوع در محرک است. یعنی خارج شدن از ثبات نسبی و یکنواختی و ایجاد تمرکز و مانع خوگیری. (رد گزینه های ۱ و ۲)

- روخوانی از کتاب درسی بدون استفاده از روش های بهسازی حافظه و عدم ایجاد تنوع و اشتیاق، عامل ایجاد یکنواختی و ثبات نسبی و خوگیری است که مانع تمرکز است. (رد گزینه ۱)

- اینکه معلم برای دانش آموزان تنوع ایجاد نکند، باعث ایجاد یکنواختی و ثبات نسبی و خوگیری است که مانع تمرکز می شود. (رد گزینه ۳)

- تصاویر رنگی و جداول گوناگون باعث ایجاد تنوع در متن می شود و خوگیری و یکنواختی متن را از بین می برد؛ در نتیجه با ایجاد تنوع و جذابیت و تغییرات درونی در محرک عامل ایجاد تمرکز است. (رد گزینه های ۲ و ۳)

عوامل و موانع ایجاد تمرکز

گروه آموزشی ماز

۷۱- روش مطالعه کدام یک از افراد زیر، با روش مطالعه پس خبا، همخوانی بیشتری دارد؟

- ۱) مهری پس از پیش خوانی پرسش های کلیدی درس، به مطالعه عمقی درس پرداخته و به پرسش های درس پاسخ کامل داده و میزان بازبایی اطلاعات خود را بررسی می کند.
- ۲) مریم قبل از شروع مطالعه، پرسش های درسی را می خواند، تا بعد از مطالعه درس بتواند به آن پرسش ها پاسخ دهد و سپس برداشت کلی خود از درس را بیان می کند.
- ۳) هدی پس از مطالعه دقیق درس مورد نظر، پرسش های پایانی درس را به طور کامل پاسخ می دهد و در صورت نیاز به مرور مطالب می پردازد.
- ۴) فاطمه بعد از مطالعه درس، به منظور بررسی عملکرد حافظه اش، از خود آزمون می گیرد و سپس پرسش های کلیدی درس را می خواند.

(متوسط - مطالعه و حافظه - کاربردی - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۱

توصیه می شود قبل از مطالعه پاسخ سؤال ابتدا درسنامه مرتبط با پاسخ مطالعه شود.

بررسی سایر گزینه ها:

۲ در این گزینه مرحله پیش خوانی متن درس وجود ندارد.

۳ دو مرحله ابتدایی روش پس خبا یعنی پیش خوانی و سؤال کردن در این گزینه انجام نشده است.

۴ فاطمه علاوه بر این که از مراحل پیش خوانی و سؤال کردن صرف نظر کرده، بلکه مرحله مطالعه پرسش های کلیدی را نیز به مرحله آخر موکول کرده است.

روش پس خبا

یکی از فنون بهسازی حافظه، روش پس خبا است:

پیش خوانی	مطالب هر فصل را پیش خوانی کنید تا برداشت کلی داشته باشید.
سؤال کردن	سعی کنید در مورد متن چند سؤال کلیدی داشته باشید.
خواندن	مطالب را به دقت بخوانید تا بتوانید به پرسش ها پاسخ دهید.
به خود پس دادن	جواب ها را بیان کنید و در صورت لزوم دوباره متن را بخوانید.
آزمون	به صورت منظم یادآوری اطلاعات را آزمایش کنید.

گروه آموزشی ماز

۷۲- هریک از ویژگی‌های زیر به ترتیب، مربوط به کدام نوع حافظه است؟

- اطلاعات در این حافظه، به صورت شبکه‌ای از مفاهیم مرتبط با هم ذخیره می‌شود.

- از طریق نشانه‌های مرتبط به محل یا تاریخ خاصی، به بازیابی اطلاعات کمک می‌کند.

- اثرات محرک‌های بیرونی، برای مدت خیلی محدودی نگهداری می‌شود.

- مطالب و آموزش‌هایی که در کلاس‌های درس یاد گرفته می‌شود، در آن ذخیره می‌شود.

(۱) فعال - بلندمدت - کوتاه‌مدت - معنایی

(۲) بلندمدت - فعال - کوتاه‌مدت - بلندمدت

(۳) معنایی - رویدادی - حسی - معنایی

(۴) کوتاه‌مدت - معنایی - فعال - بلندمدت

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - حافظه و مراحل آن - خط به خط - ۱۱۰۴)

بررسی موارد:

- اطلاعات در این حافظه به صورت شبکه‌ای از مفاهیم مرتبط با هم ذخیره می‌شود: معنایی

- از طریق نشانه‌های مرتبط به محل یا تاریخ خاصی به بازیابی اطلاعات کمک می‌کند: رویدادی

- اثرات محرک‌های بیرونی برای مدت خیلی محدودی نگهداری می‌شود: حسی

- مطالب و آموزش‌هایی که در کلاس‌های درس یاد گرفته می‌شود در آن ذخیره می‌شود: معنایی

انواع حافظه

حافظه حسی: اطلاعات پیرامون ما ابتدا از طریق گیرنده‌های حسی دریافت شده و در مدت زمان کوتاهی (یعنی کمتر از یک ثانیه) اثر یا ردی از آن در حافظه حسی ما می‌ماند.

حافظه کوتاه‌مدت: در این حافظه ما تنها می‌توانیم اطلاعات را برای چند دقیقه ذخیره کنیم.

حافظه کاری: حافظه‌ای است که به سایر اجزای شناخت خدمت‌رسانی می‌کند. در واقع این حافظه، میز کار همه اجزای شناخت است.

حافظه بلندمدت: اطلاعات در این حافظه از چند دقیقه تا پایان عمر ذخیره می‌شود. حجم اطلاعات و مدت زمان نگهداری اطلاعات در آن هیچ محدودیتی ندارد.

حافظه معنایی: شامل اطلاعات عمومی و مطالب فراگیری شده است. در این حافظه برای مفاهیم شبکه سلسله مراتبی ایجاد می‌شود.

حافظه رویدادی: دربرگیرنده تجربه مشخصی است که به یک زمان و مکان مشخص مربوط می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۷۳- هریک از ویژگی‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام عامل مؤثر در حل مسئله است؟

- با تغییر در بازنمایی مسئله و یادآوری اطلاعات مرتبط با آن به حل مسئله کمک می‌کند.

- در برخی مواقع تأثیر مثبت و در برخی شرایط، تأثیر منفی در حل مسئله دارد.

- از طریق فراموشی عواملی که از حل مسئله جلوگیری می‌کند، به حل مسئله کمک می‌کند.

(۱) نادیده گرفتن حل مسئله برای مدتی خاص - تجربه گذشته - نوع نگاه به مسئله

(۲) تجربه گذشته - نادیده گرفتن حل مسئله برای مدتی خاص - نوع نگاه به مسئله

(۳) نوع نگاه به مسئله - تجربه گذشته - نادیده گرفتن حل مسئله برای مدتی خاص

(۴) نادیده گرفتن حل مسئله برای مدتی خاص - نوع نگاه به حل مسئله - تجربه گذشته

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - مراحل حل مسئله و عوامل مؤثر بر آن - کاربردی - ۱۱۰۵)

بررسی موارد:

- عبارت بازنمایی مسئله مربوط به نوع نگاه به مسئله است؛ زیرا فرد گاهی برای خروج از بن‌بست حل مسئله ناگزیر از تغییر دیدگاه خود است.

- تأثیر مثبت و منفی مربوط به تجربه گذشته است؛ به این معنا که گاهی تجربیات گذشته فرد، کار او را برای حل مسئله ساده‌تر می‌کند اما گاهی همین تجربیات باعث دشوارتر شدن راه حل مسئله می‌شود.

- واژه فراموشی در این جمله دقیقاً مرتبط با راه نادیده گرفتن مسئله برای مدتی خاص است.

عوامل مؤثر بر حل مسئله

(۱) تجربه گذشته: تأثیر یادگیری‌های گذشته بر حل مسئله را «انتقال» می‌گویند. مانند دوچرخه‌سواری که سریع‌تر از افراد عادی موتور سواری را می‌آموزد اما گاهی تجربیات گذشته اثر منفی بر توانایی حل مسئله ما دارند و یکی از مهمترین دلایل عدم موفقیت برخی از افراد در حل مسئله، پیروی صرف از تجربیات گذشته است؛ البته این تجربیات در صورت بازبینی بسیار مفید خواهند بود.

(۲) نوع نگاه به مسئله: داشتن یک نگاه خاص به مسئله باعث می‌شود فقط راه‌حلهایی که مرتبط با همان دیدگاه هستند به ذهن فرد خطور کند اما تغییر نوع نگاه و بازنمایی مسئله باعث می‌شود فرد از زوایای دیگری به مسئله نگاه کند. نوع نگاه دانشمندان به مسئله با افراد عادی متفاوت است و به همین دلیل آنان قادر به انجام اختراعات زیادی بودند.

(۳) نادیده گرفتن مسئله برای مدت زمانی خاص: وقتی سماجت برای حل مسئله از بین می‌رود عواملی که مانع حل مسئله بودند نیز ناپدید می‌شوند و با نبود این عوامل، مسئله حل خواهد شد. به اثر نادیده گرفتن مسئله برای مدت زمانی خاص «اثر نهفتگی» می‌گویند.

گروه آموزشی ماز

۷۴- با فرض اینکه احمد مشغول حل یک مسئله ریاضی از نوع معادله دومجهولی است و محسن در حال بررسی این مسئله است که «چرا دانش آموزان در جلسه امتحان دچار اضطراب می شوند»، کدام مورد درست است؟

- (۱) محسن با مسئله دشواری روبه‌رو است، اما با انجام اقدامات استاندارد می‌تواند به هدف برسد.
- (۲) احمد اگر مراحل حل مسئله را انجام دهد به‌طور تضمینی به هدف می‌رسد.
- (۳) محسن راهبردهای معینی در اختیار دارد که می‌تواند آن‌ها را فهرست کند.
- (۴) احمد درگیر مسئله‌ای است که علل متعدد دارد و هدف آن مبهم است.

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - تعریف، اهمیت، انواع و ویژگی‌های حل مسئله - کاربردی - ۱۱۰۵)

در این سؤال، مسئله احمد خوب تعریف شده است اما مسئله محسن خوب تعریف نشده است. در صورتی که احمد از قوانین استاندارد برای حل آن مسئله استفاده کند، قطعاً به پاسخ صحیح خواهد رسید اما در مورد مسئله خوب تعریف نشده محسن، از آنجا که این مسئله پیچیده است و علل متعددی دارد به راحتی قابل حل کردن نیست.

مسئله خوب تعریف شده و مسئله خوب تعریف نشده

مسئله خوب تعریف شده: اگرچه این‌گونه مسائل به قدری پیچیده هستند؛ مانند بازی شطرنج؛ اما موقعیت اولیه و اقدامات احتمالی آن مشخص است و قوانین کاملاً استاندارد نیز وجود دارد. افراد در صورتی که مراحل را به درستی طی کنند، به نتیجه خواهند رسید.

مسئله خوب تعریف نشده: در مورد این مسائل ابهامات زیادی وجود دارد به گونه‌ای که اقدامات استاندارد و مشخصی نداریم و نمی‌دانیم که آیا این اقدامات ما را به هدف مورد نظر می‌رساند یا خیر؛ از آنجایی که این مسائل علل متعددی دارند، به راحتی قابل تعریف نیستند.

مسئله خوب تعریف نشده	مسئله خوب تعریف شده
۱- موقعیت اولیه قابل شناسایی نیست.	۱- موقعیت اولیه قابل شناسایی است.
۲- اقدامات مشخصی برای رسیدن به هدف وجود ندارد.	۲- اقدامات و راهبردها در دسترس هستند.
۳- هدف دقیق قابل تعریف نیست.	۳- هدف دقیق قابل تعریف است.
۴- چون چارچوب و اقدام تضمین شده‌ای ندارد، امکان دستیابی به هدف تضمین شده نیست.	۴- دستیابی به هدف براساس چارچوب و اقدامات تضمین شده است.
۵- پیچیده و دشوار بوده و علل متعددی دارد.	

گروه آموزشی ماز

۷۵- درستی و نادرستی هریک از عبارت‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

- سبک تصمیم‌گیری افراد در موقعیت‌های مختلف، ثابت و پایدار است.
 - در سبک تصمیم‌گیری وابسته، افراد به قضاوت‌ها و روش‌های خود اعتماد بیش از حد دارند.
 - کارآمدی یا ناکارآمدی سبک‌های تصمیم‌گیری نسبت به هم، بستگی به موقعیت دارد.
 - تصمیم‌گیری بر مبنای هیجانات آنی و شتاب‌زده، منجر به حالت عاطفی ناخوشایند تعارض می‌شود.
- (۱) نادرست - درست - درست - درست
(۲) نادرست - درست - درست - درست
(۳) درست - نادرست - درست - نادرست
(۴) درست - نادرست - نادرست - نادرست

(آسان - ملاک‌ها و سبک‌های تصمیم‌گیری - خط به خط - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد نادرست:

- در سبک تصمیم‌گیری وابسته فرد کاملاً تابع نظر دیگران است. (علت نادرستی عبارت دوم)
- فقط یکی از سبک‌های تصمیم‌گیری (تصمیم‌گیری منطقی) کارآمد است. (علت نادرستی عبارت سوم)
- تعارض زمانی ایجاد می‌شود که فرد قادر به تصمیم‌گیری نباشد. (علت نادرستی عبارت چهارم)

سبک‌های تصمیم‌گیری

- سبک تکانشی:** در این سبک فرد به صورت ناگهانی و باعجله و بدون محاسبه تصمیم‌گیری می‌کند.
- سبک احساسی:** این سبک براساس عواطف و هیجان‌های زودگذر انجام می‌شود.
- سبک وابسته:** تبعیت کورکورانه از دیگران ویژگی بارز این سبک است.
- سبک اجتنابی:** در این سبک فرد دست‌دست می‌کند و کار امروز را به فردا می‌اندازد.
- سبک منطقی:** بهترین شیوه تصمیم‌گیری است که براساس عقل و منطق بوده و تابع یک روش قاعده‌مند و منظم است.

گروه آموزشی ماز

۷۶- هر کدام از موارد زیر، به ترتیب با کدام یک از موانع تصمیم‌گیری همخوانی دارد؟

- نوجوانی که معتقد است، بزرگ و عاقل شده است و در شرایط اجتماعی ناسالم، آسیب نمی‌بیند.
 - شخصی که موقع خوشحالی به دیگران وعده غیرعملی می‌دهد و از پس آن وعده برنمی‌آید.
 - مادری که فرزندان خود را عاری از اشتباه می‌داند و در اختلافات پیش‌آمده دیگران را مقصر می‌داند.
- (۱) کنترل نکردن هیجانات - اعتماد افراطی - سوگیری تأیید
(۲) اعتماد افراطی - کنترل نکردن هیجانات - سوگیری تأیید
(۳) کنترل نکردن هیجانات - کوچک شمردن خود - اعتماد افراطی
(۴) اعتماد افراطی - کوچک شمردن خود - کنترل نکردن هیجانات

(دشوار - مراحل، موانع و پیامدها در تصمیم گیری - کاربردی - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد:

- اینکه فرد خود را مصون از هر آسیبی بداند مربوط به مانع اعتماد افراطی در تصمیم گیری است.
- افرادی که در مواقع خوشحالی یا ناراحتی و... اقداماتی را انجام می دهند که پس از رفع آن حالت از اقدام خود پشیمان می شوند، در کنترل کردن هیجان ها خود مشکل دارند.
- این نکته که مادر حتی با دانستن شواهدی کودکان خود را بری از هر خطایی می داند مربوط به مانع سوگیری تأیید است.

موانع تصمیم گیری

موانع تصمیم گیری عبارتند از:

- (۱) سوگیری تأیید: به معنای استفاده از اطلاعاتی که دیدگاه فرد را تقویت و تأیید می نماید.
- (۲) اعتماد افراطی: اعتماد بیش از حد داشتن به اقدامات و تصمیمات خود می باشد.
- (۳) کوچک شمردن خود: دست کم گرفتن خود، عصبانی بودن، ترسو بودن و اعتماد به نفس پایین از موانع تصمیم گیری هستند.
- (۴) کنترل نکردن هیجان ها: کنترل نکردن هیجانات افراد را با شکست در تصمیم گیری روبه رو می کند.

گروه آموزشی ماز

۷۷- در هریک از شرایط یا موقعیت های زیر، به ترتیب احتمالاً کدام پدیده تجربه می شود؟

- قرار گرفتن در معرض یک محرک آزاردهنده که هیچ کنترلی بر آن نیست.
- نبود هماهنگی بین دانش و مهارت برای انجام یک رفتار
- ناتوانی در یافتن بهترین راه حل برای رسیدن به هدف با توجه به شرایط محدود
- رخ دادن دگرگونی در زندگی فرد و لزوم سازگاری با آن
- (۱) درماندگی آموخته شده - عدم کارایی - ناکامی - فشار روانی
- (۲) گوش به زنگی - مقابله ناکارآمد - اسناد پایدار - تعارض
- (۳) درماندگی آموخته شده - ناهماهنگی شناختی - ناکامی - استرس
- (۴) فشار روانی - ناهماهنگی شناختی - تعارض - درماندگی آموخته شده

(متوسط - اسناد - کاربردی - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

- درماندگی آموخته شده: اگر فرد به این باور برسد که هیچ کاری از دستش بر نمی آید تا موقعیت ناگوارش را تغییر دهد، حالت او را «درماندگی آموخته شده» می نامند.
- عدم کارایی: زمانی که فرد احساس می کند دانش و مهارت لازم برای انجام دادن کاری را ندارد در واقع او در حالت عدم کارایی است.
- ناکامی: ناتوانی در حل مسئله وضعیت عاطفی ناخوشایندی را ایجاد می کند که «ناکامی» نام دارد.
- فشار روانی: عبارت است از نیاز برای دوباره سازگار شدن با شرایط جدید زندگی.

گروه آموزشی ماز

۷۸- هر کدام از عبارت های زیر، به ترتیب با کدام مورد ارتباط بیشتری دارد؟

- همه دانش آموزان به یک اندازه درس نمی خوانند.
- بهنام برای کسب رتبه برتر و دریافت سهمیه ورودی مدرسه نمونه، به سختی درس می خواند.
- مریم به درس جغرافیا علاقه دارد و در کنار کتاب درسی، اطلس های جغرافیایی را نیز مطالعه می کند.
- امید معتقد است استعداد یادگیری ریاضی را ندارد.
- (۱) تفاوت در جهت دهی انگیزه ها - انگیزه درونی - انگیزه بیرونی - انگیزه
- (۲) تفاوت در جهت دهی انگیزه ها - انگیزه بیرونی - انگیزه درونی - انگیزه
- (۳) تفاوت در شدت انگیزه ها - انگیزه درونی - انگیزه بیرونی - عوامل نگرشی
- (۴) تفاوت در شدت انگیزه ها - انگیزه بیرونی - انگیزه درونی - عوامل نگرشی

(دشوار - انگیزه و انواع آن - کاربردی - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد:

- اینکه میزان مطالعه دانش آموزان متفاوت است نشان می دهد انگیزه برخی شدیدتر و انگیزه برخی دیگر ضعیف تر است.
- کسب رتبه برتر و دریافت سهمیه جایزه ای است بیرون از خود فرد و مربوط به انگیزه بیرونی می شود.
- مطالعه اطلس های جغرافیایی از روی علاقه و لذت بردن از آن، انگیزه درونی است.
- واژه «اعتقاد» در این عبارت مربوط به عوامل نگرشی است.

انگیزه

انگیزه ها به دو نوع درونی و بیرونی تقسیم می شوند. در انگیزه های بیرونی عامل خارجی فرد را به انجام دادن کاری خاص برمی انگیزد اما در انگیزه های درونی فرد کار را به خاطر خود آن چیز انجام می دهد؛ زیرا به آن کار علاقه دارد، برایش جالب است یا با نیازهای فطری او مطابقت دارد.

نکته

منبع انگیزش بیرونی در پاداش و لذت خارج از فرد قرار دارد، درحالی که در انگیزش درونی منبع لذت در خود تکلیف است.

۷۹- هر کدام از موارد زیر، به ترتیب با کدام مورد همخوانی بیشتری دارد؟

- تأثیر غیرمستقیم مذهب بر سلامت
- روش سازگاران کوتاه مدت
- علامت رفتاری فشار روانی
- ۱) احمد رضا در مراسم شب‌های قدر شرکت می‌کند. - مینا با تکرار جملات انگیزشی به خود انرژی مثبت می‌دهد. - مریم از دیدن تبعیض ناراحت می‌شود.
- ۲) امیرعلی همه ساله به زیارت امام رضا (ع) می‌رود. - مسعود هفته‌ای یک بار به پارک می‌رود. - کامران در عصبانیت کنترل خود را از دست می‌دهد.
- ۳) حسین طبق احادیث و روایات، به اندازه غذا می‌خورد. - محمد در صورت مشاجره، محیط را ترک می‌کند. - سیما هنگام ناراحتی گریه می‌کند.
- ۴) سعید برای قبولی در کنکور به خدا توکل می‌کند. - سارا شب‌ها خاطرات روزانه خود را می‌نویسد. - معصومه در امتحان تمرکز خود را از دست می‌دهد.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مقابله با فشار روانی منفی - مفهومی - ۱۱۰۸)

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) تأثیر مستقیم مذهب بر سلامت - روش سازگاران کوتاه مدت - علامت هیجانی فشار روانی
- ۲) تأثیر مستقیم مذهب بر سلامت - روش سازگاران بلندمدت - علامت هیجانی فشار روانی
- ۳) تأثیر غیر مستقیم مذهب بر سلامت - روش سازگاران کوتاه مدت - علامت هیجانی فشار روانی
- ۴) تأثیر مستقیم مذهب بر سلامت - روش سازگاران بلندمدت - علامت شناختی فشار روانی

تأثیر مذهب بر سلامت

ارتباط با خداوند از دو طریق می‌تواند بر سلامت فرد اثر بگذارد:

- ۱) راه مستقیم: رفتارهای معنوی مانند توکل بر خدا، از طریق ایجاد آرامش ذهنی، کاهش فشار روانی، رابطه با خداوند و ایجاد روحیه مثبت حاصل از شرکت در مراسم مذهبی باعث بهبود عملکرد سیستم ایمنی بدن می‌شود.
- ۲) راه غیرمستقیم: افراد مذهبی در مقایسه با دیگران، زندگی سالم‌تری دارند، آن‌ها از رفتارهای پرخطر جنسی، مصرف سیگار و تغذیه نامناسب دوری می‌کنند.

گروه آموزشی هاز

۸۰- هریک از عبارات زیر به ترتیب، با کدام مورد همخوانی دارد؟

- احمد فردی تنها است که دوست صمیمی نداشته، فعالیت بدنی و فیزیکی خیلی پایینی دارد و غذاهای چرب و پرکالری مصرف می‌کند.
- مریم در شروع یک مصاحبه استخدای دچار اضطراب می‌شود، اما با نفس عمیق کشیدن و القای این جمله که «من می‌توانم»، خود را آرام می‌کند.
- مجید در ۶ ماه گذشته دارای درد شکمی و مشکلات گوارشی بوده، اما درباره مشکلش با کسی صحبت نکرده و به پزشک مراجعه نکرده است.
- مینا در آزمون عملی برای گرفتن گواهینامه رانندگی، دچار احساس ترس، فراموشی و دست‌پاچگی می‌شود.

- ۱) مقابله ناسازگاران - فشار روانی مثبت - مقابله سازگاران کوتاه مدت - مقابله ناسازگاران
- ۲) سبک زندگی ناسالم - مقابله سازگاران کوتاه مدت - مقابله ناسازگاران - فشار روانی منفی
- ۳) منفعل بودن - مقابله سازگاران بلندمدت - مقابله ناسازگاران کوتاه مدت - فشار روانی منفی
- ۴) سبک زندگی ناسالم - مقابله سازگاران بلندمدت - در انتظار معجزه بودن - مقابله ناسازگاران

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مقابله با فشار روانی منفی - مفهومی - ۱۱۰۸)

بررسی موارد:

- نداشتن دوست و فعالیت بدنی کم و مصرف غذاهای پرچرب و پرکالری، نشانه‌های داشتن سبک زندگی ناسالم است.
- نفس کشیدن و تمرین آرام‌سازی خود از راه‌های کوتاه مدت و سازگاران مقابله با فشار روانی است.
- صحبت نکردن در مورد مشکلات و مراجعه نکردن به پزشک یکی از روش‌های ناسازگاران مقابله با فشار روانی است در واقع صحیح‌تر این است که بگوییم مشورت گرفتن و صحبت کردن با افراد صاحب صلاحیت از روش‌های سازگاران مقابله با فشار روانی است.
- اینکه فرد در یک موقعیت حساس فشار روانی بر خود احساس کند که اثرات مخرب بر عملکرد او می‌گذارد، فشار روانی منفی است.

مقابله با فشار روانی

مقابله با فشار روانی به دو صورت هستند: الف) مقابله سازگاران ب) مقابله ناسازگاران

الف) مقابله سازگاران عبارتند از: استفاده از مهارت حل مسئله، مشورت و راهنمایی گرفتن، استفاده از حس شوخ طبعی و فعالیت بدنی و ورزش کردن. همچنین مقابله‌های سازگاران به دو نوع کوتاه مدت و بلندمدت نیز تقسیم می‌شوند:

روش‌های سازگاران کوتاه مدت: تنفس عمیق، گفتن عبارت «ایست»، شمردن اعداد، تلقین برخی جملات، خواندن یک بیت شعر یا یک جمله، ترک موقعیت، خوردن یک لیوان آب خنک، به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند یا یک بیت شعر خوشایند.

روش‌های سازگاران بلندمدت: ورزش‌های هوازی، تمرین آرام‌سازی خود، استفاده از روش‌های حل مسئله، نوشتن خاطرات، تغذیه مناسب، حمایت‌های اجتماعی، تفریح و سرگرمی، برنامه‌ریزی زمان‌بندی شده.

ب) مقابله ناسازگاران نیز عبارتند از: منفعل بودن، در انتظار معجزه بودن، انجام دادن رفتارهای تکانشی و بدون فکر و تأمل، استفاده از داروهای شیمیایی، دخانیات و سایر موارد مشابه.

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَقْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱ - ۸۹)

۸۱ - ﴿فِيمَا رَحِمَةً مِنَ اللَّهِ لَبِثَ لَهُمْ، وَلَوْ كُنْتَ فُطْرًا غَلِيظًا الْقَلْبَ لَا نَفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ﴾:

- ۱) پس از برکت رحمت الله با آنان نرم شده ای، چه اگر خوبی تند داشتی و سنگین دل بودی بی گمان از پیرامون تو گریخته بودند!
- ۲) پس به برکت رحمتی از الله است که نسبت به آنان نرمش بخرج داده ای، زیرا اگر بدخو و سنگدل می بودی از اطرافت می گریختند!
- ۳) پس با رحمت خداوند است که با آنها نرمخو گشته ای، و چنانچه بدخو و سنگین دل می بودی از پیرامون تو پراکنده شده بودند!
- ۴) پس به رحمتی از خداوند با آنان نرم شدی، و چنانچه تندخو و سنگدل بودی قطعاً از اطرافت متفرق می شدند!

(متوسط - خط به خط - متن درس سوم - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سایر گزینه ها:

من: از - رد گزینه های ۱ و ۳

به ترجمه «حروف جر» در تست های ترجمه به عنوان یکی از تکنیک های رایج رد گزینه، دقت کنید.
لَا نَفَضُوا: قطعاً پراکنده می شدند - رد سایر گزینه ها

گروه آموزشی ماز

۸۲ - «أَعْلَى الْمَرَاتِبِ فِي الْإِنْسَانِيَّةِ هُوَ أَنْ كُلَّ عَمَلٍ صَالِحٍ تَفْعَلُهُ يَكُونُ فِي نَظَرِكَ صَغِيرًا وَكُلَّ عَمَلٍ سَيِّئٍ تَقُومُ بِهِ تَعْدَهُ كَبِيرًا»:

- ۱) برترین رتبه ها در انسانیت همان است که هر کاری که انجام می دهی و خوب بوده در نظرت کوچک باشد، و هر کار بدی که به آن اقدام کردی بزرگ بشمارد!
- ۲) برترین درجه ها در انسان بودن در دیدگاه تو است که هر عمل نیکی را انجام می دهی کوچک، و هر عمل خطایی را که بدان اقدام کنی بزرگ پنداری!
- ۳) عالی ترین مرتبه ها در انسانیت آن است که هر کار خوبی که انجام دهی در نگاه تو کوچک باشد، و هر عمل بدی را انجام دهی آن را بزرگ بشمار آوری!
- ۴) عالی ترین درجه در انسان بودن به این است که هر کار صالحی را که انجام می دهی از نظر تو کوچک باشد، و هر کار اشتباهی که انجام داده ای بزرگ پنداری!

(متوسط - ترکیبی - تمارین درس پنجم - ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سایر گزینه ها:

المراتب: مرتبه ها - رد گزینه ۴

به جمع یا مفرد بودن اسامی در ترجمه دقت کنید.

هوَأَنْ: آن است که - رد گزینه های ۲ و ۴

كُلَّ عَمَلٍ صَالِحٍ تَفْعَلُهُ: هر کار خوبی را که انجام دهی - رد گزینه های ۱ و ۲
تقوم به: انجام دهی - رد گزینه های ۱ و ۴

گروه آموزشی ماز

۸۳ - «لَا تَسْتَشِيرْ مَنْ لَا يَعْمَلُ بِمَا يَقُولُهُ، فَإِنَّهُ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَهْدِيكَ، لِأَنَّهُ هُوَ نَفْسُهُ قَدْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِ الْحَقِّ»:

- ۱) با کسی که به آنچه می گوید عمل نمی کند مشورت مکن، چه او نمی تواند تو را هدایت کند، زیرا او خود از راه حق گمراه شده است!
- ۲) هرگز با کسی که به آنچه می گوید عمل نمی کند مشورت نکن، که او نمی تواند راهنمای تو باشد، از آن رو که خود از راه درست گم گشته است!
- ۳) نباید با کسی که به گفته خود عمل نمی کند مشورت کنی، چه نمی تواند تو را راهنمایی کند، زیرا او از راه حق گم گشته است!
- ۴) از کسی که به آنچه می گوید عمل نمی کند، مشورت نخواه، زیرا کسی که از راه درست گمراه است نمی تواند هدایتگر باشد!

(متوسط - ترکیبی - تمارین درس ششم - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سایر گزینه ها:

لَا تَسْتَشِيرْ: مشورت نکن - رد گزینه ۳

يقول: می گوید - رد گزینه ۳

فإنه: چه او - رد گزینه ۴

يهدي: راهنمایی کند - رد گزینه های ۲ و ۴

لأنه هو: زیرا او، خود - رد سایر گزینه ها

گروه آموزشی ماز

۸۴ - «تَمَّتِ الْأَبْحَاثُ الَّتِي كُنْتُ قَدْ بَدَأْتُهَا مِنْذُ تِسْعَةِ أَشْهُرٍ حَوْلَ خَوَاصِّ الْأَعْشَابِ الطَّبِيعِيَّةِ وَاسْتِعْمَالِهَا فِي مُعَالَجَةِ الْأَمْرَاضِ الْمُخْتَلِفَةِ»:

- ۱) تحقیقاتم را که از هفت ماه گذشته در مورد خاصیت گیاهان دارویی و کاربرد آنها در معالجه بیماری های گوناگون شروع نمودم، به اتمام رساندم.
- ۲) پژوهش هایی را که درباره خاصیت گیاهان طبی و کاربرد آنها در مداوای بیماری های گوناگون از نه ماه پیش شروع کرده بودم، به اتمام رساندم.
- ۳) تحقیقاتی که از نه ماه پیش پیرامون خواص گیاهان دارویی و کاربردشان در معالجه بیماری های مختلف آغاز کرده بودم، به اتمام رسید.
- ۴) پژوهش هایی که پیرامون خواص گیاهان پزشکی و کاربردشان در بهبودی بیماری های مختلف از هفت ماه گذشته آغاز کردم، تمام شد.

(متوسط - ترکیبی - تمارین هفتم - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سایر گزینه‌ها:

تَمَّتْ الْأَحْجَاتُ الَّتِي: تحقیقاتی که ... تمام شد ← رد گزینه‌های ۱ و ۲
کُنْتُ قَدْ بَدَأْتُ: شروع کرده بودم ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

نکته

کان + (قد) ماضی = ماضی بعید

تسعة: نه ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

گروه آموزشی ماز

۸۵ - «تَنْقَرُ بَعْضُ الطَّيُورِ جَذْوَعَ الْأَشْجَارِ الصَّلْبَةِ بِمَنْقَارِهَا لِتَصْنَعَ عَشَّهَا، وَ إِن لَّمْ يُخْلَقْ بِدَنْهَا مَنَاسِبًا لِهَذَا الْعَمَلِ لَكَانَ يَضُرُّهَا عَمَلُهَا!»: بعضی پرندگان.....

- ۱) تنه‌هایی را که درختان سخت دارند با منقار خود می‌کوبند بخاطر اینکه لانه خود را بسازند، و چنانچه بدن آنها مناسب خلق نشده بود بی‌شک این کارشان به ضررشان بود!
- ۲) برای این‌که لانه‌شان را بسازند با منقارهای خود تنه‌های سخت درختان را می‌کوبند، و چنانچه بدنشان مناسب آفریده نمی‌شد این کارشان به آنها زیان می‌رساند!
- ۳) برای ساخته شدن لانه‌شان با منقار خود به تنه‌های درختان سخت نوك می‌زنند، و اگر نبود که بدنشان مناسب این کار خلق شده کارشان به آنها صدمه می‌زد!
- ۴) تنه‌های سخت درختان را با منقار خود نوك می‌زنند تا لانه خود را بسازند، و اگر بدنشان مناسب این کار آفریده نمی‌شد حتماً کارشان به آنها ضرر می‌زد!

(متوسط - ترکیبی - متن درس سوم - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

منقار: منقار ← رد گزینه ۲

لتصنع: برای اینکه بسازند ← رد گزینه ۳

لَمْ يُخْلَقْ: آفریده نمی‌شد ← رد گزینه‌های ۱ و ۳

نکته

لم + مضارع = ماضی منفی

مناسباً لهذا العمل: مناسب این کار ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

گروه آموزشی ماز

۸۶ - عَيْنَ الصَّحِيح:

- ۱) قد عَرَفْنَا التَّجَرِبَةَ طَرَقًا مُخْتَلِفَةً لِّاسْتِخْرَاجِ النَّفْطِ: ما با تجربه راه‌های مختلف استخراج نفت را یاد گرفته‌ایم!
- ۲) مَنْ هُوَ الَّذِي يُحَاوِلُ دَائِمًا إِنْكَارَ كُلِّ مَا يَعْرِفُهُ، إِلَّا الْكَذَّابَ: کیست آنکه همیشه تلاش می‌کند همه آنچه را می‌داند انکار کند، بجز دروغگو!
- ۳) كَيْفَ ذُنْبًا أَنْ تَكُونَ حَسُودًا، لِأَنَّهُ لَا يَزْعَجُ مِنَ الْحَسَدِ إِلَّا الْحَسُودُ: گناه بزرگی است که حسود باشی، زیرا حسد بجز حسود را آزرده نمی‌کند!
- ۴) إِنَّ التَّجَاعَ أَجْزُءٌ مِّنْ لَا يَقْنَطُ مِنَ الْمَصَائِبِ الَّتِي أُصِيبَ بِهَا: موفقیت پاداش کسی است که مصیبت‌هایی که به آنها دچار شده است ناامیدش نمی‌کند!

(آسان - ترکیبی - جاز و مجرور - ۱۱۰۸)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) قد عَرَفْنَا التَّجَرِبَةَ: تجربه به ما یاد داده است

نکته

«نا» مفعول است زیرا ضمیری است که به فعل چسبیده است.

«التَّجَرِبَةُ» فاعل است زیرا مرفوع است.

۳) مِنَ الْحَسَدِ: از حسد

نکته

به ترجمه «حروف جر» دقت کنید.

۴) مِنَ الْمَصَائِبِ الَّتِي: از مصیبت‌هایی که

گروه آموزشی ماز

۸۷ - عَيْنَ الْخَطَأ:

- ۱) أَنشَدَ الشَّاعِرُ شَعْرًا عَمَّنْ يَشْتَغَلُ بَزِينَةِ الدُّنْيَا الْفَانِيَةِ: شاعری شعری سرود درباره هرکس که به زینت دنیای فانی سرگرم است؛
- ۲) وَالْأَمَالَ تَغْرَهُ وَالْوَقْتَ يَنْتَهِي بَغْتَةً: درحالی که آرزوها او را فریب می‌دهد و ناگهان وقت تمام می‌شود؛
- ۳) فَعِنْدَمَا يَلْتَفِتُ إِلَى الْمُسْتَقْبَلِ، الْخَوْفُ يَضُمُّهُ: پس هنگامی که به آینده توجه می‌کند، ترس او را فرا می‌گیرد؛
- ۴) وَلَمَّا يَرِاجِعْ مَاضِيَهُ يَرَى أَنَّهُ لَا ذَخِيرَةَ فِي يَدِهِ: و وقتی که به گذشته‌اش مراجعه می‌کند می‌بیند که هیچ اندوخته‌ای در دستش نیست!

(متوسط - ترکیبی - معرفه و نکره - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۱

الشاعر: شاعر

من: کسی که

نکته

به معرفه یا نکره بودن اسامی در ترجمه دقت کنید.

گروه آموزشی ماز

۸۸ - «ماه‌ها بعد کشاورز مشاهده کرد که سبزیجات در مزرعه در معرض خورده شدن و تلف گشتن قرار می‌گیرد». عین الصحيح:

(۱) بعد شهر شاهد المزارع أن الخضراوات بالمزرعة تتعرض للأكل و التلف!

(۲) بعد أشهر رأى الفلاح أن خضراوات المزرعة تتعرض للأكل و الإتلاف!

(۳) بعد كم شهر شاهد الفلاح أن الخضراوات و هي في المزرعة قد أكلت و تلفت!

(۴) بعد بضعة أشهر رأى المزارع في داخل المزرعة أن الخضراوات قد أكلت و تلفت!

(متوسط - ترکیبی - متن درس چهارم - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سایر گزینه‌ها:

ماه‌ها: شهر، أشهر ← رد گزینه‌های ۳ و ۴

در مزرعه: بالمزرعة، في المزرعة ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

خورده شدن: الأكل ← رد گزینه‌های ۳ و ۴

گروه آموزشی ماز

۸۹ - عین ما لایناسب مفهوم العبارة: «لآخر في قول إلا مع الفعل»:

(۱) دوصد گفته چون نیم‌کردار نیست

(۲) اگر بخواهی از هر دو سر آبروی

(۳) کار کن کار بگذر از گفتار

(۴) کسی کو به دانش توانگر بود

بزرگی سراسر به گفتار نیست!

همه راستی کن همه راست گوی!

کساندین راه کار دارد کار!

ز گفتار کردار بهتر بود!

(متوسط - مفهومی - تمرین درس اول - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

ترجمه صورت سؤال: هیچ خبری در سخن نیست، مگر همراه عمل.

مفهوم گزینه ۲، خوبی سخن و کار درست است و تناسبی با عبارت صورت سوال ندارد.

گروه آموزشی ماز

■ ■ ■ اقرأ النص التالي بدقة ثم أجب عن الأسئلة (۹۰ - ۹۴) بما يناسب النص:

في عصر العباسيين تواجِه حضور ثقافات مختلفة في المجتمع. إحدى هذه الثقافات كانت الثقافة اليونانية التي تُعد بمنزلة الثقافة الغربية في ذلك العصر، و في المراكز التي أنشأتها الحكومة إضافة إلى الكتب اليونانية قام المترجمون بترجمة الكتب الفارسية و الهندية أيضًا.

مما جدير بالملاحظة هو أن المترجمين لم يقوموا بترجمة آثار من الأدب اليوناني كما ترجموا المنطق اليوناني و الفلسفة اليونانية، مع أنهم لم يغفلوا ما يُعادلها عند الفرس و الهنود. و لعل السبب يعود إلى اختلاف الأذواق و كذلك كثرة ذكر الآلهة في هذه الآثار المملوءة بالأساطير!

وهكذا جاء العقل اليوناني الذي يميل إلى التحليل و التعليل في المجردات و العقل الهندي الذي يميل إلى التأمل و الزهد و العقل الفارسي الذي تتغلب عليه المادة و يهتم بالتفخيم و كذلك الاهتمام بالموسيقى، و قد أثر كل واحد منها على ثقافتنا و حياتنا حتى يومنا هذا!

ترجمه متن:

در عصر عباسی با حضور فرهنگ‌های مختلفی در جامعه مواجه می‌شویم. یکی از این فرهنگ‌ها، فرهنگ یونانی بود که به منزله فرهنگ غربی در آن زمان به شمار می‌رفت و در مراکزی که حکومت آن‌ها را تأسیس کرده بود، علاوه بر کتاب‌های یونانی، مترجمان اقدام به ترجمه کتاب‌های فارسی و هندی نیز کردند.

آنچه قابل ملاحظه است، این است که مترجمان آن‌طور که منطق یونانی و فلسفه یونانی را ترجمه کردند، اقدام به ترجمه آثار از ادبیات یونانی نکردند با اینکه از معادل فارسی و هندی آن غافل نشدند. و شاید دلیل آن به اختلاف سلیقه‌ها و همچنین زیادی یاد خدایان در این آثار پر از اساطیر باز می‌گردد!

و اینچنین عقل یونانی آمد که مایل به تحلیل و بیان علت در مجردات است و عقل هندی که مایل به اندیشیدن و پارسایی است و عقل فارسی که مادیات بر آن غلبه دارد و به تعالی و همچنین موسیقی اهتمام می‌ورزد وارد فرهنگ ما شد، و هر یک از این‌ها بر فرهنگ و زندگی ما و حتی تا امروز اثر گذاشته است.

گروه آموزشی ماز

۹۰ - كيف أثرت الثقافات الثلاثة المذكورة في النص على حياتنا الثقافية؟ عین الخطأ:

(۱) من آثار العقل اليوناني التأمل و التدقيق في أمور غير محسوسة لا تُشاهد.

(۲) يدعو العقل الفارسي إلى المبالغة و الزينة أثناء بيان المسألة و كذلك يهتم بالتغمات.

(۳) الثقافة الهندية تدعو إلى ترك الدنيا و نعماتها و تُشجع الناس على القناعة و ترك الدنيا.

(۴) إن هذه الثقافات قد أثرت أثرها في عصرها و لم يبق منها شيء حتى يؤثر علينا في زماننا هذا.

(دشوار - مفهومی - متن درس چهارم - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

تعبیر: چگونه فرهنگ‌های سه گانه ذکر شده در متن بر زندگی ما اثر گذاشتند؟

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ از آثار عقل یونانی فکر کردن و دقیق شدن در امور غیر محسوسی است که دیده نمی‌شود.
- ۲ عقل فارسی به مبالغه و آراستن، در خلال بیان مسئله فرا می‌خواند و همچنین به موسیقی توجه می‌کند.
- ۳ فرهنگ هندی به ترک دنیا و نعمت‌هایش فرا می‌خواند و انسان را به قناعت و ترک دنیا تشویق می‌کند.
- ۴ این فرهنگ‌ها در زمان خود اثر گذاشتند و از آن‌ها چیزی باقی نمانده تا در این زمان بر ما تأثیر بگذارند.

گروه آموزشی ماز

۹۱ - عین الخطأ:

- ۱) إن مراكز الترجمة قامت بترجمة الآثار الأدبية من الأدب الفارسي.
- ۲) الآثار الأدبية من الهند كـ «كلیلة و دمنه» قد تُرجمت في العصر العباسي.
- ۳) تُرجمت «الإلياذة» و هي من أشهر الآثار الأدبية اليونانية في العصر العباسي.
- ۴) ما دخل في المجتمعات الإسلامية كانت فكرة اليونانيين، لا ذوقهم و رؤيتهم الأدبية.

(دشوار - مفهومی - متن درس چهارم - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۳

تعبیر: خطا را مشخص کن:

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ مراکز ترجمه اقدام به ترجمه آثار ادبی از ادبیات فارسی کردند.
- ۲ آثار ادبی از هندیان مانند کلیله و دمنه در عصر عباسی ترجمه شده است.
- ۳ «الیاذة» که از مشهورترین آثار ادبی یونانی است، در عصر عباسی ترجمه شده است.
- ۴ آنچه وارد جوامع اسلامی شد، اندیشه یونانی بود، نه ذوق و بینش ادبی‌شان.

گروه آموزشی ماز

۹۲ - عین سؤالاً لم یأت جوابه فی النص:

- ۱) ما هي ميزة الآثار الأدبية اليونانية؟
- ۲) كيف كان المترجم يختار كتاباً للترجمة؟
- ۳) لماذا لم يقيم المترجمون بترجمة الآثار الأدبية من اليونانية إلى العربية؟
- ۴) كيف دخلت الثقافة الغربية في المجتمع الإسلامي في العصر العباسي؟

(دشوار - مفهومی - متن درس چهارم - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۲

تعبیر: کدام سؤال جوابش در متن نیامده است؟

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ وجه تمایز آثار ادبی یونانی چیست؟
- ۲ مترجم چگونه کتابی را برای ترجمه انتخاب می‌کرد؟
- ۳ چرا مترجم‌ها اقدام به ترجمه آثار ادبی از یونانی به عربی نکردند؟
- ۴ چگونه فرهنگ غربی در عصر عباسی وارد جامعه اسلامی شد؟

گروه آموزشی ماز

■ عین الخطأ فی الإعراب و التحلیل الصرفي (۹۳ و ۹۴)

۹۳ - «نواجه - كانت - مختلفة - الملاحظة»:

- ۱) الملاحظة: اسم - مفرد مؤنث - مصدر (من باب مفاعلة) - معزف بآل - معرب / مجرور بحرف الجر؛ بالملاحظة: جار ومجرور
- ۲) مختلفة: اسم - مفرد مؤنث - اسم مفعول (مصدره: اختلاف) - معرب / صفة و مجرور بالتبعية للموصوف «ثقافات»
- ۳) نواجه: فعل مضارع - للمتکلم مع الغير - مزيد ثلاثي (من باب مفاعلة) - معلوم / فعل و مع فاعله جملة فعلية
- ۴) كانت: فعل ماضٍ - للمؤنث الغائبة - مجرد ثلاثي / فعلٌ من الأفعال الناقصة، خبره «الثقافة» و منصوب

(دشوار - ترکیبی - اسم فاعل مفعول مبالغه - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

اسم مفعول ← اسم فاعل

اسم فاعل و اسم مفعول

فعل ثلاثی مجزّد: حروف فعل در اولین صیغه ماضی غایب فعل یا همان سوم شخص مفرد (ماضی) را در وزن «فاعل» قرار می‌دهیم:
مثال: کَتَبَ ← کاتِب: نویسنده

اسم فاعل از

فعل ثلاثی مزید: حرف مضارعه را از اول فعل مضارع حذف کرده؛ سپس میم ضمه‌دار (م) را به جای آن می‌گذاریم و عین الفعل (حرف دوم ریشه فعل یا حرف یکی مانده به آخر در صیغه مفرد مذکر غایب) را کسره (-) می‌دهیم. مثال: يُشَاهِدُ ← مُشَاهِد: بیننده

فعل ثلاثی مجزّد: حروف فعل در اولین صیغه ماضی فعل را در وزن «مفعول» قرار می‌دهیم. مثال: کَتَبَ ← مَكْتُوب: نوشته شده

اسم مفعول از

فعل ثلاثی مزید: حرف مضارعه را از اول فعل مضارع حذف کرده؛ سپس میم ضمه‌دار (م) را به جای آن می‌گذاریم و عین الفعل (حرف دوم ریشه فعل یا حرف یکی مانده به آخر در صیغه مفرد مذکر غایب) را فتحه (-) می‌دهیم. مثال: يُشَاهِدُ ← مُشَاهَد: دیده

گروه آموزشی ماز

۹۴ - «السبب - التحليل - يقوموا - تتغلب»:

۱) تتغلب: فعل مضارع - للمخاطب - مزید ثلاثی (من باب تفعّل) - لازم / فعل و فاعله «المادة» و الجملة فعلية

۲) السبب: اسم - مفرد مذکر - معرف بأل - معرب / اسم «العلل» المشبهة بالفعل و منصوب و خبره «يعود...»

۳) التحليل: اسم - مفرد مذکر - مصدر (من باب تفعیل) - معرب / مجرور بحرف الجر؛ إلى التحليل: جار و مجرور

۴) يقوموا: فعل مضارع - للجمع الغائب - مجرد ثلاثی - معلوم / فعل و مع «لم» النافية يعادل الماضي النقلي في الفارسية

(دشوار - ترکیبی - یادآوری قواعد - ۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد نادرست:

للمخاطب ← للغائبه

گروه آموزشی ماز

■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۹۵ - ۱۰۰)

۹۵ - عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) في يوم من الأيام شاهد كسرى فلأخا عجوزاً يعرش فسيلاً جوزاً

۲) بم يطيئ السنجاب الطائر حين يقف من شجرة إلى شجرة!

۳) أخذ ينادي أصحابه و لكنهم طئوا أنه يكذب من جديد!

۴) سشاهد مشاكلاً جديدة في البيئة مشاهدة مؤلمة!

(متوسط - خط به خط - ثلاثی مزید - ۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد نادرست:

«مشاکل» صورت صحیح این واژه است.

«مشاهده» نیز صورت صحیح این واژه است زیرا مصدر باب «مفاعلة» است.

جدول ابواب ثلاثی مزید

نام باب	وزن ماضی (اولین صیغه ماضی)	وزن مضارع (اولین صیغه مضارع)	وزن امر (اولین صیغه امر)	وزن مصدر	تعداد حروف اضافه
إفْعَال	أَفْعَلْ	يُفْعِلْ	أَفْعِلْ	إِفْعَال	۱ حرف (حرف واحد) «أ»
تَفْعِيل	فَعَّلْ	يُفَعِّلْ	فَعَّلْ	تَفْعِيل	۱ حرف (حرف واحد) «ت» تکرار عین الفعل
مُفَاعَلَة	فَاعَلْ	يُفَاعِلْ	فَاعِلْ	مُفَاعَلَة	۱ حرف (حرف واحد) «ا»
تَفَاعُل	تَفَاعَلْ	يَتَفَاعَلْ	تَفَاعَلْ	تَفَاعُل	۲ حرف (حرفان) «ت، ا»
تَفَعُّل	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلْ	تَفَعَّلْ	تَفَعُّل	۲ حرف (حرفان) «ت، ا» تکرار عین الفعل
إِفْتِعَال	إِفْتَعَلَ	يَفْتَعِلْ	إِفْتَعِلْ	إِفْتِعَال	۲ حرف (حرفان) «ا، ت»
إِنْفِعَال	إِنْفَعَلَ	يَنْفَعِلْ	إِنْفَعِلْ	إِنْفِعَال	۲ حرف (حرفان) «ا، ن»
إِسْتِفْعَال	إِسْتَفْعَلَ	يَسْتَفْعِلْ	إِسْتَفْعِلْ	إِسْتِفْعَال	۳ حرف (ثلاثه حروف) «ا، س، ت»

۹۶ - عَيْنُ الفعلِ يمكنُ أن يكونَ وقوعه في زمانين:

- (۱) من يلعبُ بذئبِ الأسدِ جهلاً يقعُ في مشاكلٍ لا ينتظرها!
(۲) من تطبخُ الخُبْزَ من العَجينِ بسهولةٍ غيرِ الخبرةِ الماهرةِ!
(۳) من تَخَلَّصَ من الإِجَابِ بنفسه تقدَّم في المجالاتِ المختلفةِ!
(۴) من يحصلُ على العلمِ و يَنْتَفِعُ به و ينفعُ الآخرينِ إلّا العالمُ الخبير!

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - ترکیبی - اسلوب الشرط و ادواته - ۱۱۰۳)

سؤال از ما آن جمله شرطیه ای را خواسته که فعل شرط و جواب آن هر دو ماضی باشند.

نکته

بنابر کتاب درسی، اگر فعل شرط و جواب هر دو ماضی باشند، می توانیم آن دو را هم به صورت ماضی و هم به صورت مضارع ترجمه کنیم.

بررسی گزینه ها:

- ۱ يلعب: فعل شرط
۲ در این گزینه شرط نداریم و «من: چه کسی؟» پرسشی است.
۳ تَخَلَّصَ: فعل شرط ماضی (باب تفعل) تقدّم: جواب شرط ماضی (باب تفعل)
۴ در این گزینه نیز شرط نداریم و «من: چه کسی؟» پرسشی است.

گروه آموزشی ماز

۹۷ - عَيْنُ ما فيه عددٌ يَخْتَلِفُ نوعه عن الباقي:

- (۱) يوم أمس نزل المطرُ لثلاث ساعات فقط و لكن في اليومين الاتنين الآتيتين سَيَنْزِلُ أيضًا!
(۲) بقي تسعة طلاب في المدرسة لِيُزَيِّنُوا صَفْنًا للحفلة، و رجع أحد عشر طالبًا إلى بيوتهم!
(۳) تُقيم المدرسة خمسَ مسابقاتٍ رياضية، و واحدٌ من أصدقائي سَيُشارك في إحداها!
(۴) سنقرأ اليوم الدرسَ الأولَ من كتاب الفيزياء و نقرأ بعد ذلك الدروسَ الثلاثة الأخرى!

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - ترکیبی - قواعد اعداد - ۱۰۰۲)

بررسی گزینه ها:

- ۱ ثلاث و الاتنين هر دو عدد اصلی هستند.
۲ تسعة و أحد عشر هر دو عدد اصلی هستند.
۳ خمس و واحد هر دو عدد اصلی هستند.
۴ الأول: عدد ترتیبی است.

اعداد اصلی ترتیبی

ترجمه	مذکر	مؤنث	ترجمه	مذکر	مؤنث
اول - یکم	الأوّل	الأولى	یازدهم	أَلْحَادِي عَشَرَ	أَلْحَادِيَّةُ عَشْرَةَ
دوم	الثاني	الثانية	دوازدهم	الثاني عَشَرَ	الثانية عَشْرَةَ
سوم	الثالث	الثالثة	سیزدهم	الثالث عَشَرَ	الثالثة عَشْرَةَ
چهارم	الرابع	الرابعة	چهاردهم	الرابع عَشَرَ	الرابعة عَشْرَةَ
پنجم	الخامس	الخامسة	پانزدهم	الخامس عَشَرَ	الخامسة عَشْرَةَ
ششم	السادس	السادسة	شانزدهم	السادس عَشَرَ	السادسة عَشْرَةَ
هفتم	السابع	السابعة	هفدهم	السابع عَشَرَ	السابعة عَشْرَةَ
هشتم	الثامن	الثامنة	هجدهم	الثامن عَشَرَ	الثامنة عَشْرَةَ
نهم	التاسع	التاسعة	نوزدهم	التاسع عَشَرَ	التاسعة عَشْرَةَ
دهم	العاشر	العاشرة	بیستم	العشرون - العِشْرِينَ	العشرون - العِشْرِينَ
			بیست و یکم	أَلْحَادِي وَ الْعِشْرُونَ	أَلْحَادِيَّةُ وَ الْعِشْرُونَ

گروه آموزشی ماز

۹۸ - عَيْنُ التأكيد يكون للجملة بأجمعها:

- (۱) لا يأكل الحسدُ إلّا الحسَنات كما تأكل الثَّأْرُ الحطبَ!
(۲) إنْ أكره الأعمال هو أن تدعو الناس إلى التفرقة!
(۳) شَجَعَ المتفرجون فريقهم الفائز تشجيعًا!
(۴) إنما الإنسان نائمٌ فإذا مات انتبه!

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - ترکیبی - حروف مشبهة بالفعل - ۱۲۰۱)

صورت سوال تأکیدی را می خواهد که برای تمام جمله باشد (یعنی کل جمله در آن تأکید شده باشد).

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ الحسنات حصر است و تأکید شده.
- ۲ کل جمله تأکید شده است زیرا حرف مشبّهه «إِنَّ» تمام جمله بعد از خود را تأکید می‌کند.
- ۳ شجّع به دلیل مفعول مطلق تأکیدی «تشجیعاً» تأکید شده.
- ۴ نَائِم تأکید شده است زیرا إِنَّما خبر جمله (یعنی نَائِمٌ) را تأکید می‌کند.

انواع تأکید

به طور کلی ما ابزارهای مختلفی برای بیان تأکید در زبان عربی داریم که با هم این موارد رو بررسی می‌کنیم

۱. حرف «إِنَّ» از حروف مشبّهه بالفعل

این حرف همواره در ابتدای جمله می‌آید (دقت کن می‌گم جمله‌ها! ممکنه جمله از وسط یک خط شروع بشه. پس اول سطر عبارت درستی نیست اول یک جمله!)
این حرف کل جمله بعد از خودش رو تأکید می‌کنه (واسه همینم هست که می‌گیم اگه خواستن ترجمه‌ش کنن باید اولین کلمه باشه و مثلاً ترجمه این حرف رو «قطعاً»، «همانا» و...) نبرن وسط یا آخر جمله بذارن

۲. مفعول مطلق تأکیدی

این مصدر هم برای بیان تأکید وقوع فعل میاد و می‌خواد بگه که حتماً و یقیناً و قطعاً فعل اتفاق افتاده هیییچ شکی نکن!

۳. حرف «قَدْ»

این حرف اگر یادت باشه قبل از فعل ماضی میومد و اونو به ماضی نقلی تبدیل می‌کرد. ماضی نقلی یه جورایی حالت تأکید شده فعل ماضی هم هست دیگه علاوه بر اینکه معنای دیگه‌ای هم داره. به این حرف «حرف تحقیق» هم گفته می‌شه که از «محقق شدن» و اینا میاد. یعنی اون فعل حتماً اتفاق افتاده.

۴. تکرار

خود تکرار کردن ابزاریه برای تأکید کردن. شما خودت وقتی چیزی برات مهمه دوبار میگی به طرف مقابل.

مثلاً: تذهب أنت إلى مدرستك: تو خودت به مدرسه‌ات می‌روی

در جمله بالا یک ضمیر «أنت» در فعل «تذهب» مستتر شده که فاعل فعل محسوب می‌شه.

علاوه بر اون یک ضمیر «أنت» هم در عبارت می‌بینیم که داره اون ضمیر مستتر رو تأکید می‌کنه.

(البته تو پرانتز بگم لازم نیست حتماً ترجمه جمله بالا اینطوری که من نوشتم انجام بشه ها. من خواستم دقیق متوجه مفهوم تأکید بشی.)

۵. آمدن حرف «لام» بر سر خبر «إِنَّ»

اگر یادت باشه خود «إِنَّ» بیانگر تأکید بود. حالا باز اگه بخوایم خفن‌تر تأکید کنیم بر سر خبر «إِنَّ» یک حرف «ل» میاریم.

مثال: إِنَّ عَلِيًّا لَنَاجِحٌ: همانا علی قطعاً موفق است.

۶. آمدن لفظ «كلّ» یا «جميع» بعد از یک اسم جمع

وقتی بخوایم بر کل یک گروه تأکید کنیم از این شیوه استفاده می‌کنیم

مثال: جاء الطلاب كلّهم / جميعاً: دانش‌آموزان همگی آمدند

۷. اسلوب حصر و إِنْما

در دو مورد بالا نیز مفهوم تأکید رو می‌تونیم ببینیم. ترجمه با کلمه «فقط» نیز در این موارد امکان داره که بیانگر تأکید هستش.

إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ: من مبعوث شدم تا فقط بزرگواری‌های اخلاق را کامل کنم

مَا ذَهَبَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ إِلَّا عَلِيٌّ: فقط علی به مدرسه رفت

۸. ن تأکید

گاهی اوقات یک حرف «ن» مشدد به انتهای فعل مضارع می‌چسبد و معنای فعل را تأکید می‌کند

لَا تَذْهَبَنَّ: هرگز نرو

۹. لانی جنس

لانی جنس در معنای خود هرگونه چیزی از جنس اسمی که بعد از آن آمده رانی می‌کند و همین بیانگر تأکید است.

لَا طَالِبٌ فِي الصَّفِّ: هیچ دانش‌آموزی در کلاس نیست

۱۰. ضمیر فصل

گاهی اوقات یک ضمیر منفصل بین مبتدا و خبر می‌آید. کار این ضمیر همین تأکید کردنه و اینکه می‌خواد بگه مبتدا همون خبر هست و چیز دیگه‌ای نیست!

هؤلاء الطلاب هم الناجحون: این دانش‌آموزان همان موفقان هستند.

گروه آموزشی ماز

۹۹ - عَيْنِ النِّعَةِ (الصفة) اسم تفضیل:

(۲) اِكتَسَبَ هَؤُلَاءِ التَّلَامِيذُ أَفْلَ دَرَجَةٍ فِي دَرُوسِهِمْ وَ أَصْبَحُوا رَاسِبِينَ!

(۱) يَرْفَعُ فَائِزٌ هَذِهِ الْمِبَارَاةَ الْأَفْوَى غَلَمٌ بَلَادَةٌ وَ نَحْنُ كُلُّنَا نَفْتَخِرُ بِهِ!

(۴) أَكْثَرَ الْحُجَّاجِ عَادُوا إِلَى بِلَدِهِمْ بَعْدَ أَدَاءِ مَنَاسِكِهِمْ فِي مَكَّةِ الْمَكْرَمَةِ!

(۳) جُعِلَ اللَّوْحُ الْأَبْيَضُ أَمَامَ الصَّفِّ لِيُشَاهِدَ التَّلَامِيذُ مَا كُتِبَ عَلَيْهِ بِدَقَّةٍ!

(دشوار - ترکیبی - اسم تفضیل و اسم مکان - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی گزینه‌ها:

۱ «الأقوى: قوی‌تر» صفت «فائز» است.

۲ «أقل: کمترین» مفعول است.

۳ در این گزینه اسم تفضیل نداریم. (دقت کنید که «أبيض: سفید» اسم تفضیل نیست زیرا رنگ‌ها اسم تفضیل نیستند.)

۴ «أكثر: مبتدا است.

وزن «أفعل»

وزن «أفعل» در موارد زیر اسم تفضیل نیست:

۱) وقتی به معنای «رنگ» یا «عیب» باشد. مانند: أبيض (سفید)، أحمر (قرمز)، أسود (سیاه)، أحمرق (نادان)، أبکم (لال) و ...

۲) گاهی فعل هستند که این مورد را باید از روی معنای جمله درک کرد.

مثال:

«أحسن الزجل الغني إلى أطفال فقراء يسكنون في بيت قُرب بيته.» مرد ثروتمند به کودکان فقیری که در خانه‌ای نزدیک خانه‌اش زندگی می‌کردند نیکی کرد.

«أحسن الرجال من يصبر على شذائد الحياة.» نیکوترین مردان کسی است که بر سختی‌های زندگی صبری می‌کند.

گروه آموزشی ماز

۱۰۰ - عین المنادی:

- ۱) متجری يقع في شارع مُزدحم، وهذا الأمرُ أنفعُ لي!
 ۲) متجری جهَّزته ليأتني الناسُ إليه ويأخذون ما يحتاجون!
 ۳) متجری صيرتُك جميلًا لتجذب كثيرًا من الذين يَمزُون بك!
 ۴) متجری جعلته مكانًا لبيع أنواع السراويل بأسعارٍ رخيصة!

(متوسط - ترکیبی - منادی - ۱۲۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

دقت کنید که «متجری» در ۳ گزینه مبتدا و در یک گزینه منادا است.

دقت کنید که منادا، مخاطب است و مبتدا، غایب است. پس اجزای (افعال و ضمائر و ...) جمله‌ای که با منادا آغاز می‌شود به مخاطب برمی‌گردد و اجزای جمله‌ای که با مبتدا آغاز می‌شود به غایب برمی‌گردد.

بررسی گزینه‌ها:

۱ «يقع: واقع شده» غایب است، لذا «متجری» مبتدا است.

۲ ضمیر «هُ: آن» غایب است، لذا «متجری» مبتدا است.

۳ ضمیر «ك: تو» مخاطب است، لذا «متجری» منادا است.

ترجمه جمله: مغازه من، تو را زیبا کردم تا بسیاری از کسانی را که از تو عبور می‌کنند جذب کنی!

۴ ضمیر «هُ: آن» غایب است، لذا «متجری» مبتدا است.

اعراب و شرایط منادا

منادا اگر تک کلمه‌ای و بدون «ال» باشد، آخرش «ضمه» می‌گیرد و فقط همراه «یا» می‌آید.

اگر منادا همراه «ال» بیاید، باید قبل از آن «یا أيتها» - اگر مذکر باشد - یا «یا أيتها» - اگر مؤنث باشد - بیاید. در این حالت می‌توانیم «یا» را حذف کنیم ولی نمی‌توانیم حرف «یا» را به تنهایی بیاوریم.

منادا اگر مضاف باشد (یعنی مضاف‌الیه داشته باشد) باید منصوب شود.

تشخیص منادا با حذف حرف ندا

گاهی اوقات منادا بدون حرف ندا (یا) می‌آید. در این صورت باید به نکته زیر برای تشخیص منادا توجه کنیم.

در جملات بالا اعراب کلمات اول جمله به ما نشان می‌دهد که منادا هستند.

سياق جمله:

منظور از سیاق جمله این است: به جمله دقت کنیم و ببینیم در آن چیزی که بر خطاب دلالت کند وجود دارد یا خیر. منظور ما از خطاب فعل‌های امر و نهی و فعل‌ها و ضمائر مخاطب است.

تکنیک‌های تستی منادی

اگر منادا بدون همراهی «یا» در جمله حاضر شود، باید آن را از روی شرایط جمله شناسایی کنیم. به این صورت که:

۱- اگر آن کلمه همراه فعل یا ضمیر مخاطب بیاید، منادا است.

مثال: ربتا اغفر لنا ذُنوبنا. (پروردگارا، گناهان ما را برای ما ببامرز) ← فعل امر مخاطب «اغفر» نشان می‌دهد که «رَب» منادا است.

۲- اگر آن کلمه همراه جمله سؤالی بیاید هم باز منادا داریم.

مثال: «رَبِّتَا كَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ؟» (پروردگارا، چگونه بر عذاب روز قیامت صبری کنیم؟) ← جمله پرسشی «کیف...» نشان می‌دهد که با «رَب» داریم صحبت می‌کنیم یعنی «رَب» منادا است.

۳- چنانچه بعد از آن کلمه، عبارتی بیاید که ضمیر یا فعل یا نشانه مرتبط با آن اسم نداشته باشد. در این صورت آن اسم منادا است.

مثال: «رَبِّتَا النَّاسَ فِي هَذَا الْعَصْرِ لَا يَرْحَمُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا.» (پروردگارا، مردم در این دوران به یکدیگر رحم نمی‌کنند.) ← عبارت «الناس...» نشانه یا ضمیر مرتبط با «رَب» ندارد پس «رَب» منادا است.

گروه آموزشی ماز

۱۰۱- در هزاره سوم قبل از میلاد، کدام رویداد، موجب تبادل بیشتر فرهنگ و تمدن در بین‌النهرین شد؟

- ۱) تأسیس سلسله آموری‌ها و اهمیت یافتن بابل در تجارت بین‌المللی
- ۲) موفقیت شهرهای جنوب بین‌النهرین (سومر) در تشکیل حکومت و تأسیس دولت - شهرها
- ۳) تشکیل یک امپراتوری بزرگ توسط سارگن اکدی که از مدیترانه تا زاگرس گسترده بود.
- ۴) افزایش جمعیت و تولید مازاد بر خوراک که گسترش روستاها و شکل‌گیری شهرها را در پی داشت.

(دشوار - پیدایش تمدن - خط به خط - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره

حواستون باشه صورت سؤال گفته هزاره سوم قبل از میلاد، یعنی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ قبل از میلاد. حالا برو سراغ گزینه‌ها و ببین کدامشون بین این بازه زمانی رخ داده!

در نظر داشته باشید آنچه که در بازه زمانی صورت سؤال موجب تبادل بیشتر فرهنگ و تمدن در بین‌النهرین گردیده، تشکیل یک امپراتوری بزرگ توسط سارگن بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ در ۱۹۰۰ ق.م اتفاق افتاد.
- ۲ پیش از هزاره سوم تشکیل شد.
- ۴ مربوط به بازه زمانی ۵۵۰۰ تا ۳۵۰۰ ق.م است.

امپراتوری سارگن

در حدود ۲۴۰۰ ق.م، قوم اکد که در مرکز بین‌النهرین می‌زیست، به فرماندهی سارگن بر کشور - شهرهای سومری مسلط شد. سارگن سپس سرتاسر بین‌النهرین را به زیر فرمان خود درآورد و امپراتوری بزرگی تشکیل داد که از سواحل شرقی دریای مدیترانه تا کوه‌های زاگرس امتداد داشت. سارگن، مردم و اقوامی را که دارای اندیشه، آداب‌ورسوم، صنعت و هنر گوناگونی بودند را یکپارچه کرد و موجب تبادل بیشتر فرهنگ و تمدن در بین‌النهرین شد.

گروه آموزشی ماز

۱۰۲- کدام مورد درباره کومس یا کنت، درست است؟

- ۱) در روم باستان، مأمور ویژه امپراتور بود و بر عملکرد مقامات ایالتی نظارت می‌کرد.
- ۲) یک نهاد اداری متعلق به دوره جمهوری رُم بود و در قرون میانه، شارل بزرگ آن را احیا کرد.
- ۳) میراث روم باستان بود و به مقامات زیردست کنسول‌ها اشاره داشت که قلمرو روم را اداره می‌کردند.
- ۴) نهاد اداری متعلق به امپراتوری روم باستان بود و فرانک‌ها برای اداره مناطق مختلف امپراتوری خود آن را احیا کردند.

(دشوار - تحولات سیاسی اجتماعی قرون وسطا - خط به خط - ۱۱۱۵)

پاسخ: گزینه ۴

کومس یا کنت، نهاد اداری متعلق به امپراتوری روم باستان بود و فرانک‌ها برای اداره مناطق مختلف امپراتوری خود آن را احیا کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ نهاد اداری دوران امپراتوری روم در این دوره احیا شد و بر عملکرد کنت‌ها نظارت می‌کردند.
- ۲ نهاد اداری دوران امپراتوری روم بود.
- ۳ قسمت اول این عبارت درست است، اما کنت‌ها زیردست کنسول‌ها نبودند.

فرانک‌ها

فرانک‌ها، با تصرف سرزمین گل، حکومت خود را بنیان نهادند. آن‌ها با گرویدن به دین مسیحیت و اتحاد با کلیسای رم قلمرو خود را گسترش دادند.

پادشاهی فرانک‌ها در زمان شارلمان بزرگ، مشهور به شارلمانی به اوج قدرت رسید.

شارلمانی برای اداره قلمرو خود، نهاد اداری دوران امپراتوری روم موسوم به کومس یا کنت را احیا کرد. کنت‌ها تنها به‌عنوان نماینده پادشاه، مناطق مختلف امپراتوری فرانک‌ها را اداره می‌کردند.

شارلمانی مأموران ویژه‌ای را برای نظارت دقیق بر عملکرد کنت‌ها برگزید که مستقیماً به پادشاه گزارش می‌دادند.

فرانک‌ها در زمان شارلمانی

ویژگی‌های امپراتوری فرانک‌ها

گروه آموزشی ماز

۱۰۳- با توجه به واقعیات تاریخی در دوره هخامنشیان، امکان وقوع کدام موقعیت زیر وجود داشته است؟

- ۱) یکی از نجبای مادی، فرماندهی یک ناو ایرانی در نبرد سالامیس را عهده‌دار بود.
- ۲) داریوش یکم، یکی از نجبای بلندپایه اهل فنیقیه را به ریاست انبارشاهی منصوب کرد.
- ۳) چند جوان ورزیده پارسی و مادی، دوره آموزش ویژه در سپاه جاویدان را با موفقیت گذراندند.
- ۴) کمبوجیه یک نظامی بلندپایه پارسی را به فرماندهی ناوهای ایرانی در خلیج فارس منصوب کرد.

(دشوار - آیین کشورداری - ترکیبی - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۱

دقت کنید که هخامنشیان برای فرماندهی نیروی دریایی از جوانان مادی، پارسی و... بهره می‌بردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ هر یک از اجزای تشکیلات اداری مرکزی دوره هخامنشیان، توسط یکی از نجبای بلندپایه مادی یا پارسی اداره می‌شد.

۳ اعضای سپاه جاویدان از میان جوانان پارسی انتخاب می‌شدند.

۴ خدمه ناوهای جنگی در زمان داریوش یکم، از میان دریانوردان ملل مختلف برگزیده می‌شد اما فرماندهی ناوهای جنگی را پارسیان و مادی‌ها بر عهده داشتند.

نکته

حواستان باشد که نبرد سالامیس در دوره خشایارشا پسر داریوش یکم رخ داد. یکی از اقدامات داریوش بزرگ، تأسیس نیروی دریایی بود (درس یازدهم)؛ پس در دوران کمبوجیه نیروی دریایی چندانی وجود نداشت.

گروه آموزشی ماز

۱۰۴- کدام موارد از نقش برجسته‌های دوره هخامنشیان، قابل استخراج است؟

الف - هنر بافندگی این دوره در اوج قرار داشته است.

ب - کاخ پادشاه در تخت جمشید با قالی‌های نفیس فروش بوده است.

ج - هنرمندان هخامنشی، از هنرمندان آشوری الهام گرفته‌اند.

د - زنان در مدیریت امور اداری نقش مهمی داشته‌اند.

(۴) «الف» و «د»

(۳) «الف» و «ج»

(۲) «ب» و «د»

(۱) «ب» و «ج»

(متوسط - هنر و معماری - خط به خط - ۱۰۱۶)

پاسخ: گزینه ۳

«الف»: از پارچه‌ها و دیگر بافته‌های عصر هخامنشی به جز قالی پازیریک چیزی باقی نمانده، اما جامه‌های پرنقش‌ونگار و تزئین‌شده پادشاه و سپاهیان در نقش برجسته‌ها، نشان می‌دهد که هنر بافندگی در اوج قرار داشته است.

«ج»: پژوهشگران با مقایسه نقش برجسته‌های دوره هخامنشی با دوران پیش از آن، دریافته‌اند که سنگ‌تراشان هنرمندی که در خدمت هخامنشیان بوده‌اند، از نقش برجسته‌های بین‌النهرین و به‌ویژه نقش برجسته‌های آشوری، الهام و الگو گرفته‌اند.

بررسی موارد نادرست:

«ب»: در دوران هخامنشیان کاخ‌های شوش و تخت جمشید با قالی‌ها و منسوجات نفیس و مرغوبی، فروش بوده است.

«د»: در لوح‌های گلی کشف‌شده از تخت جمشید به نقش برابر زنان در کنار مردان اشاره شده است.

گروه آموزشی ماز

۱۰۵- در کدام مورد، توصیف درستی درباره رویدادها یا روندهای تاریخ‌نگاری در ایران آمده است؟

(۱) تاریخ‌نگاری در قرن دهم، نسبت به قرن نهم هجری از رواج و رونق بیشتری برخوردار شد.

(۲) تألیف متون تاریخی با تمرکز مورخ بر توصیف اقدامات یک فرمانروا، از دوره تیموریان مرسوم شد.

(۳) ظهور سلسله‌های محلی، امکان پیوستگی تاریخ‌نویسی محلی با تاریخ‌نویسی عمومی را فراهم آورد.

(۴) اتمام تألیف تاریخ سیستان در قرن ۸ هجری قمری، نقطه پایان تاریخ‌نگاری محلی در ایران بود.

(دشوار - منابع پژوهش - مفهومی - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

تک‌نگاری از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد. مولف در این نوع تاریخ‌نگاری، عموماً به اشاره فرمانروا، تاریخ زندگی او را به‌صورت متمرکز و ویژه، توصیف و ثبت و ضبط می‌کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ تاریخ‌نگاری در قرن دهم که حکومت صفویه روی کارآمد نسبت به دوره تیموریان و دوره مغولان تا حدودی دچار افول گردید.

۳ با گسترش تاریخ‌نویسی سلسله‌ای در میان سلسله‌های محلی، این نوع تاریخ‌نویسی با تاریخ‌نویسی محلی پیوستگی یافت.

۴ تاریخ‌نگاری محلی در قرن دهم (یعنی دوره صفویان) نیز متداول و رایج بود.

منابع مختلف مکتوب تاریخ اسلام و ایران دوران اسلامی

از قرن سوم آغاز شد و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت.	تاریخ‌های عمومی	کتاب‌های تاریخی
از مهم‌ترین و مشهورترین تاریخ‌های عمومی می‌توان به تاریخ طبری تألیف محمدبن جریر طبری اشاره کرد.		
از مهم‌ترین گونه‌های تاریخ‌نگاری است.	تاریخ‌های محلی	
انگیزه اصلی نویسندگان این دسته از کتاب‌های تاریخی، ثبت و ضبط رویدادهای تاریخی، بیان ویژگی‌های جغرافیایی و اقتصادی و نگارش زندگی‌نامه مفخر و مشاهیر محلی بوده است.	تاریخ‌های سلسله‌ای	
فرمانروایان بزرگ و کوچک ضبط وقت رویدادهای دوران خود را به ادیبان و دانشمندان واگذار می‌کردند.	تک‌نگاری	
از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد.	تاریخ‌های منظوم	سفرنامه
مؤلف به صورت متمرکز و ویژه، به توصیف و ثبت و ضبط تاریخ زندگی فرمانروا می‌پرداخت.		
در دوره مغولان رواج و رونق یافت.		
اطلاعات مفیدی از زندگانی اجتماعی مردم ایران ارائه می‌کنند که در دیگر منابع کمتر دیده می‌شوند.	نوشته‌های جغرافیایی	
حاوی اطلاعات با اهمیتی درباره آداب و رسوم، فرهنگ، نوع معیشت، آب و هوا و... است.	ادبیات و متون ادبی	
گونه مهمی از منابع تاریخی محسوب می‌شوند.		سیاست‌نامه و اندرزنامه
بیانگر اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و نیز عقاید دینی و فلسفی رایج در هر عصری است.		
کتاب‌های سیاست‌نامه‌ای حاوی اطلاعاتی سودمند درباره شیوه کشورداری، مناسبات حکومت و مردم و تشکیلات نهادهای اداری، اقتصادی، نظامی و فرهنگی است.		
اندرزنامه‌ها بیش‌تر به اخلاق کشورداری و مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم می‌پردازند.		

گروه آموزشی ماز

۱۰۶- مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۲) پایه یازدهم علوم انسانی، از آثار سیره‌نویسان برای توضیح کدام رویدادها استفاده کرده‌اند؟

الف - رقابت و درگیری‌های پیایی دو قبیله اوس و خزرج قبل از هجرت پیامبر (ص) به یثرب

ب - علل اصلی مخالفت مشرکان مکه با اسلام پس از سال سوم بعثت پیامبر (ص)

ج - انعقاد پیمان برادری میان مسلمانان پس از هجرت پیامبر (ص) به یثرب

د - منابع مالی حکومت اسلامی مدینه در دوره پیامبر اسلام (ص)

(۴) «ج» و «د»

(۳) «الف» و «ب»

(۲) «ب» و «د»

(۱) «الف» و «ج»

(دشوار - تشکیل حکومت نبوی - مفهومی - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۱

مشاوره

بخوام باهات خیلی صادق باشم، باید بگم که رفیق تو با درس تاریخ مواجهی. پس خودت رو به پژوهشگری فرض کن که داری رویدادها و حوادث تاریخی رو براساس منابع مختلف بررسی میکنی. تو رویکرد جدید سؤالی کنکور تاریخ، اینکه مطالب از چه منابعی گرفته شده و منبع هر کدام چی بوده، مورد پرسش قرار می‌گیره. پس وقتی داری تاریخ می‌خونی، خوب حواست رو به این چیزها جمع کن.

بررسی موارد:

الف: مورخان و سیره‌نویسان به رقابت و درگیری‌های پیایی اوس و خزرج در یثرب قبل از هجرت پیامبر (ص) اشاره کرده‌اند.

ب: با بررسی شواهد و مدارک دقیق‌تر، علت اصلی مخالفت و دشمنی سران مشرک با پیامبر (ص) احساسات دینی و اعتقاد راسخ آن‌ها به بت‌ها نبود، بلکه بیم از دست دادن موقعیت تجاری و سیاسی آن شهر بوده است.

ج: سیره‌نویسان به پیمان برادری میان مهاجرین و انصار اشاره کرده‌اند.

د: آیات قرآن منابع مالی، شیوه گردآوری و توزیع اموال را مشخص کرده است.

گروه آموزشی ماز

۱۰۷- کدام موارد درباره مقایسه دو حکومت علویان طبرستان و فاطمیان مصر، درست است؟

الف - علویان زودتر از فاطمیان موفق به تشکیل حکومت شدند.

ب - هر دو، عباسیان را به رسمیت نمی‌شناختند و خلافت را حق خود می‌دانستند.

ج - عباسیان نسب علوی هر دو را انکار می‌کردند.

د - هر دو، مستقیماً توسط نیروهای خلافت عباسی مورد حمله نظامی قرار گرفتند.

(۴) «الف» و «د»

(۳) «الف» و «ب»

(۲) «ج» و «د»

(۱) «ب» و «ج»

(دشوار - خلافت عباسی - مفهومی - ۱۱۰۹)

پاسخ: گزینه ۳

الف: علویان طبرستان در ۲۵۰ق و فاطمیان در ۲۹۷ق موفق به تشکیل حکومت شدند. (علویان طبرستان زودتر از فاطمیان به قدرت رسیدند).

ب: هر دو حکومت، عباسیان را به رسمیت نمی‌شناختند و خلافت را حق خود می‌دانستند.

بررسی موارد نادرست:

ج: عباسیان نسب علوی خلافت فاطمیان را انکار می‌کردند.

د: علویان طبرستان به طور مستقیم با عباسیان وارد جنگ نشدند بلکه با حکومت‌های طاهریان و سامانیان و سپاهیان تحت حمایت خلیفه وارد نبرد شدند.

گروه آموزشی ماز

۱۰۸- کدام مورد درباره زمان وقوع رویدادهای زیر، درست است؟

الف - پایان حکومت شاهرخ تیموری

ب - تسلط عثمانی‌ها بر قسطنطنیه و پایان کار بیزانس

ج - پایان فرمانروایی مسلمانان بر اندلس

۱) «ب» و «ج» پس از «الف» روی داده است.

۳) «ب» قبل از «الف» و «ج» پس از آن روی داده است.

۲) «ب» و «ج» قبل از «الف» روی داده است.

۴) «ج» قبل از «الف» و «ب» پس از آن روی داده است.

پاسخ: گزینه ۱

دشوار - اوضاع سیاسی در عصر مغول - تیموری - مفهومی / ترکیبی - ۱۱۱۵

مشاوره

سعی نکن برای جواب دادن به این سوال‌ها بری و تاریخ دقیق هر واقعه تاریخی رو حفظ کنی، بهترین کار اینه که بری و سلسله‌ها، جنگ‌ها و وقایع مهم تاریخی رو به ترتیب سال زیر هم بنویسی. اینجوری چشم‌کم‌عادت می‌کنه و یادت می‌مونه که مثلاً پایان حکومت بیزانس و فتح قسطنطنیه بعد از حکومت شاهرخ تیموری بوده و...

بررسی موارد:

الف: پایان حکومت شاهرخ تیموری: ۸۵۰ق

ب: تسلط عثمانی‌ها بر قسطنطنیه و پایان کار بیزانس: ۸۵۷ق

ج: پایان فرمانروایی مسلمانان آندلس: ۸۹۸ق

پس عبارت‌های «ب» و «ج» پس از «الف» یعنی گزینه «۱» روی داده است.

نکته

حتماً حواستون به این سؤال‌ها باشه. شاید پیش خودتون بگید حفظ کردن سال وقوع رویدادها سخته، ولی یادتون نره خیلی نیاز به دونستن سال نیست. فقط باید بلد باشی دوم حادثه قبل یا بعد از دوم حادثه اتفاق افتاده و پیامدهاش چی بود؟

گروه آموزشی ماز

۱۰۹- در جنبش اصلاح دین در اروپا طی سده‌های ۱۴ تا ۱۷ میلادی، انسان‌گرایان به کدام اقدامات و برنامه‌های کلیسا انتقاد داشتند؟

۱) دخالت کلیسا در امور سیاسی - آموزه‌های کلیسا درباره انسان و خدا

۲) برخی ناهنجاری‌های اخلاقی کشیشان - دخالت کلیسا در امور سیاسی

۳) آموزه‌های کلیسا درباره انسان و خدا - شیوه تعلیم و تربیت و محتوای آموزشی در مدارس و دانشگاه

۴) شیوه تعلیم و تربیت و محتوای آموزشی در مدارس و دانشگاه - برخی ناهنجاری‌های اخلاقی کشیشان

پاسخ: گزینه ۴

دشوار - گسترش اومانیسم و علم - خط به خط - ۱۱۱۵

انسان‌گرایان که شیفته مروج ادبیات و آثار کهن یونانی و لاتینی بودند، به شیوه تعلیم و تربیت و محتوای آموزشی که تحت نظارت کلیسا در مدارس و دانشگاه‌ها تدریس می‌شد، انتقاد داشتند و آن‌ها را غیرمفید می‌شمردند. این گروه همچنین کلیسا را به‌خاطر برخی ناهنجاری‌های اخلاقی کشیشان، سرزنش می‌کردند.

جنبش اصلاح دین و نهضت پروتستان

در فاصله قرون ۱۴ تا ۱۷ م سلسله حوادث و تحولاتی در قلمرو مسیحیت در اروپا رخ داد که مورخان از مجموع آن‌ها تعبیر به اصلاح دین می‌کنند. جنبش اصلاح دین با انتقاد و اعتراض به برخی از نظریات و عملکرد کلیسا شروع شد. برخی از این اعتراضات از سوی شاهان و فرمانروایان صورت می‌گرفت که کلیسا را از دخالت در امور سیاسی منع می‌کردند.

نکته

حواست باشه انسان‌گراها از لحاظ اخلاقی و نظام تعلیم و تربیت با کلیسا مخالفت می‌کردن و پادشاه‌ها و فرمانرواها بیشتر با دخالت کلیسا تو امور سیاسی مخالفت داشتند.

گروه آموزشی ماز

۱۱۰- مؤلفین کتاب درسی تاریخ (۳): ایران و جهان معاصر، برای توضیح موارد زیر به کدام منابع استناد کرده‌اند؟

الف - نابودی و ضعف مراکز قدیمی و پروتق صنایع دستی ایران در دوره قاجار

ب - تلاش معماران ایرانی دوره قاجار برای حفظ قواعد و اصول معماری سنتی ایرانی

ج - روابط رژیم پهلوی با رژیم صهیونیستی در دهه ۱۳۴۰ شمسی

۱) «الف» و «ب»: گزارش‌های اروپائیان، «ج»: اسناد

۳) «الف» و «ج»: تحقیقات و پژوهش‌های جدید، «ب»: تصاویر و عکس‌ها

۲) «الف»: نوشته‌های اروپائیان، «ب»: بناها و آثار، «ج»: اسناد

۴) «الف»: گزارش‌های مورخان ایرانی، «ب»: بناها و آثار، «ج»: تحقیقات جدید

پاسخ: گزینه ۲

دشوار - تحولات تاریخ‌نگاری - خط به خط - ۱۲۰۲

بررسی موارد:

الف: بسیاری از اروپاییان که در زمان قاجار از ایران دیدن کرده‌اند، از نابودی و ضعف مراکز قدیمی و پروتق صنایع دستی ایران خبر داده‌اند.

- ب:** بسیاری از معماران در دوره قاجار می‌کوشیدند در ساخت بناها قواعد و اصول معماری سنتی ایرانی را همچنان حفظ و پاسداری کنند. (بناها و آثار)
- ج:** مقامات آمریکایی در اسناد خود به روابط نزدیک رژیم صهیونیستی با رژیم پهلوی در سال ۱۳۴۲ اشاره کرده‌اند. (اسناد و مدارک)

گروه آموزشی ماز

۱۱۱- کدام مورد درباره شیوه‌ها و اشکال زمینداری در ایران دوره قاجار، درست است؟

- ۱) در غیاب خاندان‌های زمیندار، شیوه تولید سهم‌بری دهقانی توسعه یافت.
- ۲) منظور از املاک سلطنتی همان اراضی خاصه است که در دوره صفوی نیز وجود داشت.
- ۳) چهار شیوه زمینداری این دوره عبارت بودند از: سلطنتی، دیوانی، اربابی و خاصه.
- ۴) مستوفیان وزارت مالیه، بر تمام اراضی کشور - فارغ از نوع مالکیت آن‌ها - نظارت می‌کردند.

(دشوار - اوضاع اقتصادی و اجتماعی عصر قاجار - خط به خط - ۱۲۰۴)

پاسخ: گزینه ۲

مستوفیان وظیفه محاسبه و گردآوری مالیات‌ها و نظارت بر املاک دیوانی و سلطنتی (خاصه) را بر عهده داشتند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ شیوه سهم‌بری دهقانی در سیستم ارباب - رعیتی وجود داشت.
- ۳ زمین‌داری خاصه، همان شیوه دیوانی و سلطنتی است.
- ۴ نظارت مستوفیان فقط بر زمین‌های خاصه بود و نه تمام اراضی کشور.

گروه آموزشی ماز

۱۱۲- کدام مورد درباره تقدم و تأخر رویدادهای زیر - مربوط به جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران - درست است؟

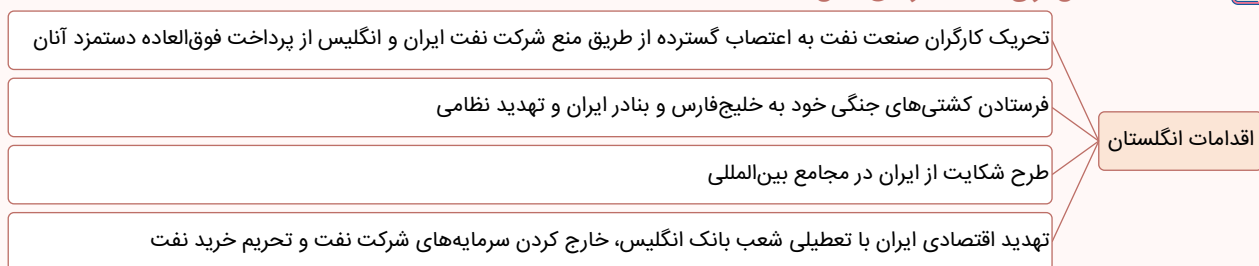
- الف - انگلستان به تهدید نظامی ایران پرداخت.
 - ب - انگلستان خرید نفت ایران را تحریم کرد.
 - ج - دیوان بین‌المللی لاهه، رأی خود به سود ایران را صادر کرد.
 - د - دولت ایران، روابط سیاسی خود را با لندن قطع کرد.
- ۱) «د» متأخرترین رویداد نسبت به سایر رویدادها است.
- ۲) «ج» متأخرین رویداد نسبت به سایر رویدادها است.
- ۳) «ب» پس از «د» روی داد.
- ۴) «الف» پس از «ج» و «د» روی داد.

(دشوار - نفت و زمینه‌های نهضت - مفهومی - ۱۲۰۹)

پاسخ: گزینه ۱

دولت ایران پس از پیروزی در دادگاه لاهه، از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر را بپردازد و چون دولت انگلستان این تقاضا را نپذیرفت، اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن کرد.

اقدامات انگلستان برای ممانعت از ملی شدن نفت

گروه آموزشی ماز

۱۱۳- پس از پیروزی انقلاب اسلامی، دستگیری سران جنایتکار رژیم پهلوی به کدام نهاد انقلابی سپرده شد؟

- ۱) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
- ۲) دولت موقت
- ۳) دادگاه‌ها و دادسراهای انقلاب اسلامی
- ۴) کمیته انقلاب اسلامی

(آسان - استقرار نظام و توطئه‌های دشمنان - خط به خط - ۱۲۱۱)

پاسخ: گزینه ۴

کمیته انقلاب اسلامی وظیفه حفظ نظم و امنیت و دستگیری سران جنایتکار رژیم پهلوی را بر عهده داشت.

نهادهای پس از انقلاب

۱. کمیته انقلاب اسلامی: حفظ نظم و امنیت و دستگیری سران جنایتکار رژیم پهلوی
۲. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: پاسداری از آرمان‌ها و دستاوردهای انقلاب
۳. جهاد سازندگی: ایجاد عمران و آبادانی و رفع فقر از روستاها
۴. کمیته امداد امام خمینی: حمایت از مستضعفان
۵. نهضت سوادآموزی: ترویج فرهنگ سوادآموزی و کاهش و رفع بی‌سوادی
۶. دادگاه‌ها و دادسراهای انقلاب اسلامی: رسیدگی به پرونده مقامات و مأموران رژیم سابق

۱۱۴- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه درست نیست؟

الف- توده هوای مرطوب غربی

ب- توده هوای مرطوب موسمی

ج- توده هوای سرد و خشک سیبری

د- توده هوای گرم و خشک عربستان

۱) مورد «ج» از نظر اثرات آب‌وهوایی، با مورد «د» و از نظر زمان ورود به ایران، با مورد «ب» متفاوت است.

۲) مورد «الف» از نظر زمان ورود به ایران، با مورد «د» و از نظر اثرات آب‌وهوایی، با مورد «ب» مشترک است.

۳) مورد «الف» از نظر زمان ورود به ایران، با مورد «ب» و از نظر اثرات آب‌وهوایی، با مورد «د» متفاوت است.

۴) مورد «ج» از نظر اثرات آب‌وهوایی، با مورد «ب» و از نظر زمان ورود به ایران، با مورد «الف» مشترک است.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - هواشناسی و عوامل موثر بر آب و هوا - خط به خط - ۱۰۰۵)

توده هوای مرطوب غربی (مورد «الف»)، رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را در دوره سرما به داخل ایران منتقل می‌کند و برف و باران به همراه دارد. در حالی که توده هوای گرم و خشک (مورد «د»)، در تابستان هوای گرم را از عربستان به ایران وارد می‌کند و باعث افزایش شدید دما می‌شود (زمان ورود متفاوت). توده هوای مرطوب موسمی (مورد «ب») نیز در برخی سال‌ها در دوره گرم از اقیانوس هند به ایران نفوذ می‌کند و موجب باران‌های سیلابی در جنوب شرق ایران می‌شود (اثرات آب و هوایی متفاوت). سایر گزینه‌ها با توجه به موارد داده شده درست هستند.

انواع توده‌های هوا

نام توده هوا	جهت ورود	زمان ورود به کشور	منشأ	نوع تأثیر بر آب و هوای ایران
سرد و خشک سیبری	شمال و شمال شرقی	ماه‌های سرد	سیبری	باعث: ۱) سردی و خشکی هوا در ماه‌های سرد ۲) بارش در سواحل خزر
مرطوب غربی	غرب و شمال غربی	دوره سرما	دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس	با وارد کردن رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس به کشور موجب ریزش برف و باران می‌شود.
سودانی	جنوب غربی	دوره سرد سال	دریای سرخ	با وارد کردن رطوبت دریای سرخ به ایران باعث بارندگی می‌شود.
گرم و خشک	جنوب	تابستان	عربستان	هوای گرم عربستان را به ایران وارد کرده و باعث افزایش شدید دما می‌شود.
مرطوب موسمی	جنوب شرقی (از سوی اقیانوس هند)	دوره گرم برخی سال‌ها	اقیانوس هند	موجب باران‌های سیلابی در جنوب شرق ایران می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۱۱۵- کدام مورد براساس متن زیر به درستی تنظیم شده است؟

«محدوده ناهمواری‌های مریخی در تقسیمات کشوری ایران به صورتی است که تحت قلمروی اداری دو استاندارد قرار گرفته است.»

۱) ناهمواری‌های مریخی در دو استان کرمان و سیستان و بلوچستان قرار دارد و از موقعیت ریاضی پایین‌تری نسبت به گل‌فشان‌ها برخوردار است.

۲) ناهمواری‌های مریخی در دو استان هرمزگان و سیستان و بلوچستان قرار دارد و از موقعیت مطلق بالاتری نسبت به گل‌فشان‌ها برخوردار است.

۳) مرزهای اداری و سیاسی براساس انتخاب و تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین می‌شود و بنابراین ممکن است چند استان در یک ناحیه طبیعی قرار گیرند.

۴) مرزهای اداری و سیاسی بر مبنای انتخاب و تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین می‌شود و بنابراین ممکن است یک ناحیه طبیعی، در بیشتر از یک استان قرار گیرد.

پاسخ: گزینه ۴

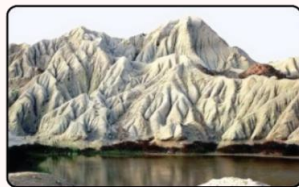
(متوسط - انسان و ناحیه - ترکیبی - ۱۱۰۲)

با توجه به متن داده‌شده:

- مرزهای اداری و سیاسی بر مبنای انتخاب و تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین می‌شود و بنابراین ممکن است یک ناحیه طبیعی، در بیشتر از یک استان قرار گیرد (درستی گزینه ۴ و نادرستی گزینه ۳).

- ناهمواری‌های مریخی در دو استان کرمان و سیستان و بلوچستان قرار دارد و از موقعیت ریاضی (مطلق) بالاتری نسبت به گل‌فشان‌ها برخوردار است (نادرستی گزینه‌های ۱ و ۲).

کوه های مریخی - سیستان و بلوچستان

گل فشان - سیستان و بلوچستان

ناهمواری های مریخی

در جنوب استان سیستان و بلوچستان و اطراف چاله جازموریان در کرمان، منطقه مکران واقع شده است که در آن رشته کوه های بشاگرد و اطراف آن با ارتفاع نسبتاً کم و فرسوده های وجود دارد. در این کوه ها، فرسایش، شکل های زیبایی با دره ها، چاله ها و گودال های عمیق ایجاد کرده است که به آن ها ناهمواری های مریخی و کوه های مینیاتوری هم گفته اند.

گل فشان ها

در استان های هرمزگان و جنوب استان سیستان و بلوچستان در فاصله ناهمواری های مریخی تا دریای عمان چندین گل فشان وجود دارد که همانند چشمه های گلی می جوشد. معمولاً به شکل گنبدی یا مخروطی شکل و در برخی جاها به صورت حوضچه های مملو از آب و گل مشاهده می شوند. به علت خروج گاز یا بخار آب از اعماق زمین به بالا می آیند.

گروه آموزشی ماز

۱۱۶- «کانون های آبگیر فصلی، ذخیره برف خود را تا حفظ می کنند. چنانچه ذوب برف»

- ۱) ابتدای ماه های گرم سال - به صورت تدریجی باشد، امکان نفوذ بیشتری را فراهم می کند و مشارکت بیشتری در وقوع لغزش دارد.
- ۲) ابتدای ماه های گرم سال - به صورت تدریجی باشد، امکان نفوذ کمتری را فراهم می کند و نقش کمتری در وقوع لغزش دارد.
- ۳) انتهای ماه های گرم سال - به صورت ناگهانی باشد، امکان نفوذ بیشتری را فراهم می کند و مشارکت بیشتری در وقوع سیل دارد.
- ۴) انتهای ماه های گرم سال - به صورت ناگهانی باشد، امکان نفوذ کمتری را فراهم می کند و نقش کمتری در وقوع سیل دارد.

(متوسط - حرکات دامنه ای - ترکیبی - ۱۴۰۵)

پاسخ: گزینه ۱

اگر کانون های آبگیر در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه های گرم سال حفظ کنند، بدون توجه به میزان بارش و زمان آن جزء کانون های فصلی به شمار می روند. ذوب تدریجی برف امکان نفوذ بیشتری را فراهم می کند و موجب اشباع مواد رسوبی سطح دامنه ها و از بین رفتن مقاومت آن ها و سرانجام حرکتشان می شود (افزایش احتمال وقوع زمین لغزش).

انواع کانون های آبگیر

تعریف کانون آبگیر		انواع کانون آبگیر
مکان هایی در مناطق مرتفع کوهستانی که سرچشمه رودهای متعددی است.	رودهایی که از کانون های آبگیر سرچشمه می گیرند، ممکن است در جهات مختلف جریان یابند.	
بیش از ۵۰۰ میلی متر بارش دارد و حداقل در هشت ماه از سال، این بارش ها اتفاق می افتد.	در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه های گرم سال حفظ می کند.	دائمی
در کوهستان های نزدیک مناطق گرم و خشک که بارش های کوتاه و اتفاقی رخ می دهد، نوعی کانون آبگیر موقت شکل می گیرد.		فصلی
		اتفاقی

گروه آموزشی ماز

۱۱۷- با بررسی موارد زیر در خصوص دریاهای شمال و جنوب کشورمان، کدام مورد درست است؟

- الف- از مناطق ژئوپلیتیک جهان به شمار می روند که در آن سه عامل جغرافیا، سیاست و قدرت بر هم تأثیر می گذارند.
- ب- وجود منابع نفت و گاز و بهره برداری از آن، از دلایل اهمیت اقتصادی و تجاری این دریا محسوب می شود.
- ج- از جمله دلایل اهمیت این دریا، وجود شرایط مناسب برای مشاغل مانند صیادی و پرورش میگو است.
- ۱) موارد «الف» و «ب» بین خلیج فارس و دریای عمان و مورد «ج» بین دریای خزر و دریای عمان مشترک است.
- ۲) موارد «الف» و «ج» بین دریای عمان و خلیج فارس و مورد «ب» بین دریای خزر و دریای عمان مشترک است.
- ۳) موارد «الف» و «ب» بین دریای خزر و خلیج فارس و مورد «ج» بین دریای عمان و خلیج فارس مشترک است.
- ۴) موارد «ب» و «ج» بین دریای خزر و خلیج فارس و مورد «الف» بین دریای عمان و خلیج فارس مشترک است.

(دشوار - قدرت ملی - ترکیبی - ۱۴۰۶ و ۱۴۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

موارد «الف» و «ب» بین دریای خزر و خلیج فارس و مورد «ج» بین دریای عمان و خلیج فارس مشترک است.

بررسی سایر گزینه ها:

- ۱) دریای خزر از مراکز پرورش میگو نیست.
- ۲) دریای عمان برخلاف دریای خزر دارای منابع نفت و گاز نیست.
- ۴) پرورش میگو از فعالیت های دریای خزر نیست.

دریاها و دریاچه‌های ایران

نام دریا یا دریاچه	خزر (دریایی مشترک با همسایگان)	خلیج فارس (مسیر دریایی ایرانیان برای همکاری جهانی)	عمان (راهیابی ایران به اقیانوس)
نام‌های دیگر	مازندران، قزوین، گرگان، طبرستان، هیرکانی، دیلم و کاسپین	دریای پارس	مکران
همسایگان	روسیه، ایران، قزاقستان، آذربایجان و ترکمنستان	کویت، ایران، عربستان، بحرین، قطر، امارات و عراق	ایران، پاکستان و عمان
طول و عرض متوسط	طول: ۱۲۰۰ km عرض: ۳۰۰ km	طول: ۹۰۰ km عرض: ۲۵۰ km	عمق: گاهی تا ۲۰۰۰ m
رودهایی که به آن می‌ریزد	ولگا و اورال ← شمال سفید رود و هراز ← جنوب اترک و گرگان ← جنوب شرق کورا و ارس ← جنوب غرب	کارون کرخه دالکی مُند	-
اهمیت‌ها	۱- تجارت دریایی ۲- منابع عظیم نفت و گاز و بهره‌برداری از این منابع ۳- ویژگی‌های خاص محیط زیست ۴- گردشگری ۵- صید ماهی ۶- محل توقف پرنده‌گان مهاجر ۷- انواع ماهیان خاویاری	۱- تجارت دریایی ۲- منابع عظیم نفت و گاز ۳- انواع ماهی و میگو ۴- پرورش و صید مروارید	۱- امکان دسترسی به همه آب‌های آزاد جهان ۲- حمل و نقل کالا و مسافر ۳- صیادی و پرورش ماهی و میگو

گروه آموزشی ماز

۱۱۸- کدام مورد دلیل مناسبی برای متن زیر ارائه داده است؟

«بیابان‌های گرم، عمدتاً در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی واقع شده‌اند.»

- (۱) هوای سرد شده در نواحی فوقانی استوا با حرکت به سمت عرض‌های بالاتر، سرد و سنگین می‌شود و فرو می‌نشیند.
 (۲) نواحی جنب استوایی به دلیل سرد و سنگین شدن، هوای مرطوب و شرایط بارندگی جبهه‌ای خود را از دست می‌دهد.
 (۳) نواحی جنب استوایی به دلیل شکل‌گیری مرکز پرفشار، شرایط بارندگی همرفتی یا سیکلونی خود را از دست می‌دهد.
 (۴) هوای سنگین شده در نواحی استوایی، تحت تأثیر نیروی کوریولیس به سمت عرض‌های بالاتر حرکت می‌کند.

(ساده - طبقه بندی نواحی آب و هوایی - خط به خط - ۱۱۳)

پاسخ: گزینه ۱

هوای سرد شده در نواحی فوقانی استوا به سمت عرض‌های بالاتر حرکت می‌کند و تحت تأثیر نیروی کوریولیس دچار انحراف می‌شود. در منطقه جنب حاره (اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی تا مرز منطقه معتدله یعنی ۶۶.۵ - ۳۳ درجه شمالی و جنوبی) سرد و سنگین می‌شود و فرو می‌نشیند و مراکز فشار زیاد جنب استوایی را به وجود می‌آورد.

انواع بیابان‌ها از نظر دما

بیابان‌های گرم	عمدتاً در نواحی مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی واقع شده‌اند.	مانند: بیابان‌های نامیب و استرالیا
بیابان‌های سرد	عمدتاً در عرض‌های جغرافیایی بالا یا در ارتفاعات زیاد قرار دارند.	مانند: بیابان‌های گبی و ترکستان

اصلی‌ترین علل ایجاد بیابان‌ها عبارتند از:

عامل	نحوه عملکرد	مثال
استقرار مرکز پرفشار	در نواحی پرفشار، فرونشینی هوا مانع صعود هوا و بارش می‌شود؛ مانند: ۱- در منطقه جنب حاره‌ای، در حوالی مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، توده‌های هوا فرو می‌نشینند و یک منطقه پر فشار به وجود می‌آورند. بنابراین کمربند بیابانی کره زمین در اطراف این دو مدار در سه قاره گسترده شده است. ۲- در مناطق قطبی نیز به دلیل پر فشار بودن امکان صعود هوا وجود ندارد.	بیابان آتاکاما، بیابان نامیب
دوری از منابع رطوبت	برخی نواحی به علت دوری از دریاها و منابع رطوبتی یا شکل و جهت ناهمواری‌ها و نیز قرار گرفتن در پشت کوه‌ها که مانع رسیدن توده هوای مرطوب به آن‌ها می‌شود، با خشکی هوا مواجه هستند.	بیابان گبی، تکه ماکان

گروه آموزشی ماز

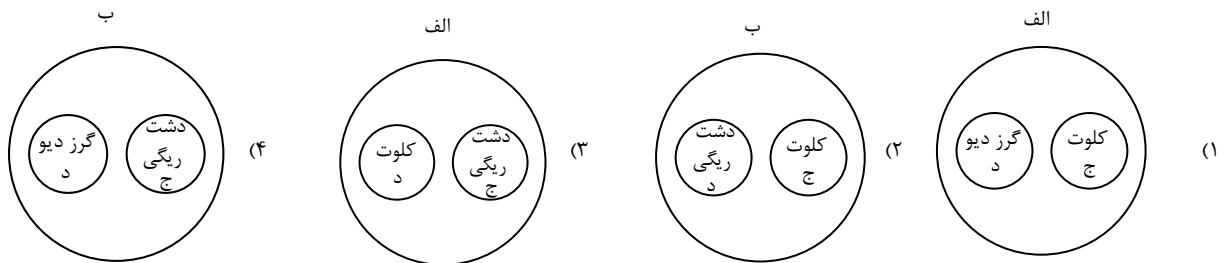
۱۱۹- با توجه به شرایط فرسایش بادی و موارد زیر، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟

الف- اشکال تراکمی و حاصل انباشته شدن ذرات توسط باد در یک مکان

ب- اشکال کاوشی و حاصل کنده شدن ذرات و انتقال آن به مکان دیگر

ج- حاصل تخریب بخش نرم تر و باقی ماندن بخش های سخت و مقاوم تر

د- حاصل حمل بخش مواد ریزدانه تر و باقی ماندن مواد دانه درشت تر

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - فرسایش طبیعی در بیابان و سواحل - خط به خط - ۱۱۰۴)

مشاوره

توی کنکورای جغرافیا، اینجا اولین بار بود که از این شکلی قیاسی داده می شد و فقط و فقط چاره کارت اینه که با دقت موارد رو بررسی کنی تا بتونی به پاسخ برسی!

کلوت، گرز دیو و دشت ریگی از جمله اشکال کاوشی و حاصل کنده شدن ذرات و انتقال آن به مکان دیگر هستند. کلوت حاصل تخریب بخش نرم تر و باقی ماندن بخش های سخت و مقاوم تر و دشت ریگی حاصل حمل بخش مواد ریزدانه تر و باقی ماندن مواد دانه درشت تر است.

فرسایش در بیابان

فرایند فرسایش	اشکال فرسایش	شیوه ایجاد
کاوشی (حاصل کنده شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن ها به مکان های دیگر)	دشت ریگی	وقتی در زمین های پوشیده از ماسه های ریز، شن و سنگ های ریز و درشت، باد ماسه های ریز را با خود می برد، در طول زمان، سنگ های درشت بر جای می ماندند و سطوحی پر از قلوه سنگ ها به وجود می آورند که به آن سنگ فرش بیابانی نیز می گویند. مانند: دشت ریگی در اردن
	چاله های بادی	در نواحی دارای ماسه های ریز و به ویژه فاقد پوشش گیاهی، باد ذرات را از محل خود جابه جا می کند و به تدریج حفره ها یا چاله هایی وسیع پدید می آورد. اگر در اثر برخورد با آب های زیرزمینی، رطوبت و چسبندگی در دانه ها به وجود بیاید، فرسایش بادی کند و سپس متوقف می شود. چاله های بادی که عمق بعضی از آن ها به ۴۰ متر نیز می رسد، در دشت لوت وجود دارد. مثال دیگر: چاله بادی در الجزایر
	کلوت (یاردانگ)	کلوت یا یاردانگ در رسوبات نرم به جامانده از دریاچه های قدیم پدید می آید. طی میلیون ها سال، باد شیارهایی موازی و لا شکل در این رسوبات ایجاد می کند. به تدریج بخش نرم را با خود می برد و بخش های سخت تر باقی می ماندند.
	گرزدیو و ستون های سنگی	برجسته ترین کلوت ها در غرب بیابان لوت در منطقه شهداد در استان کرمان وجود دارد و از جاذبه های طبیعی منطقه برای گردشگران داخلی و خارجی است. کلوت ها که حاصل فرسایش بادی - آبی هستند، در مناطق خشک ایالات متحده آمریکا، مصر، چین و ایران مشاهده می شوند. مثال: یاردانگ های بیابان گبی
تراکمی (حاصل انباشته شدن ذرات توسط باد در یک مکان)	تپه های ماسه ای (تلماسه)	گاهی باد مواد نرمی را که در زیر یا لبه تخته سنگ ها قرار گرفته اند، تخریب می کند و با خود می برد و بخش های سخت و مقاوم را باقی می گذارد. در نتیجه، ستون هایی سنگی به شکل قارچ یا سایر اشکال به وجود می آیند که به آن ها گرز دیو، دودکش جن، (به انگلیسی هودو Hoo do) می گویند. مانند: گرز دیو بیابان سیریک - بندر جاسک تپه های ماسه ای یا تلماسه که در انگلیسی به دون مشهورند، بر اثر وزش باد و جابه جاشدن ماسه و شن پدید می آیند، ماسه هایی که به وسیله باد در سطح زمین حرکت می کنند، اگر به موانعی مثل گیاهان و بوته های خار یا قطعات سنگ و نظایر آن برخورد کنند و متوقف شوند یا سرعت باد در منطقه کاهش یابد، روی هم انباشته می شوند و سرانجام تلماسه ها یا تپه های ماسه ای را تشکیل می دهند.
		تپه های ماسه ای چندین متر ارتفاع دارند و ارتفاع برخی تپه های ماسه ای در لیبی تا ۳۰۰ متر و در لوت ایران تا بیش از ۵۰۰ متر نیز می رسد. یکی از نکات جالب توجه درباره تلماسه ها یا تپه های ماسه ای، حرکت آن ها است. برخی تلماسه ها می توانند طی یک سال ۱۰ تا ۲۰ متر در جهت وزش باد حرکت کنند. با وزش باد، ماسه های دامنه رو به باد به طرف بالا رانده می شوند و پس از رسیدن به قله، در دامنه پشتی فرود می آیند و همان جا انباشته می شوند. این فرایند موجب حرکت مداوم تلماسه می شود.
		تپه های ماسه ای انواع مختلف دارند، یکی از انواع مهم آن ها برخان است. برخان ها تپه های ماسه ای هلالی شکل و منفردی هستند که دو زائده یا بازو در جهت باد دارند. مانند: برخان درّه مرگ در کالیفرنیا

۱۲۰- کدام یک از موارد طرح شده متناسب با مشخصات کشور «ایالات متحده آمریکا» تنظیم شده است؟

- الف- همانند اتحادیه اروپا و کشور استرالیا، از مهم ترین مراکز دامداری تجاری در جهان به شمار می رود.
ب- علاوه بر دارا بودن مزارع وسیع گندم، بیش تر از ۵۰ درصد ذرت جهان توسط این کشور تولید می شود.
ج- بیشترین میزان خطوط سریع السیر و طولانی ترین خط قطار تندروی جهان، متعلق به این کشور است.
د- نواحی صنعتی آن بیش تر در شمال شرق از کوه های آپالاش تا دریاچه های پنج گانه، گسترده شده است.
- ۱) موارد «ب» و «د» برخلاف «الف» و «ج» با جغرافیای این کشور مغایرت دارد.
۲) موارد «الف» و «د» برخلاف «ب» و «ج» با جغرافیای این کشور مغایرت دارد.
۳) موارد «ب» و «د» برخلاف «الف» و «ج» با جغرافیای این کشور مطابقت دارد.
۴) موارد «الف» و «د» برخلاف «ب» و «ج» با جغرافیای این کشور مطابقت دارد.

(دشوار - حمل و نقل جادهای و ریلی - مفهومی - ۱۱۰۷ و ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

ایالات متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، استرالیا، ژلاندنو، آرژانتین و برزیل از مهم ترین مراکز دامداری تجاری در جهان هستند (درستی مورد «الف»).
نواحی صنعتی ایالات متحده آمریکا بیشتر در شمال شرق و از کوه های آپالاش تا دریاچه های پنج گانه گسترده شده اند (درستی مورد «د»).

بررسی موارد نادرست:

ب: ایالات متحده آمریکا حدود ۴۰ درصد ذرت جهان را تولید می کند.

ج: بیشترین میزان خطوط سریع السیر و طولانی ترین خط قطار تندروی جهان متعلق به کشور چین است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۱- کدام مورد مطابق با عبارت زیر، تدوین و تنظیم شده است؟

«در جنگ ژاپن و چین، چین نیروها و تدارکاتش را به غرب کشور خود انتقال داد.»

- ۱) کشورهای کوچک که نیروی نظامی مناسب اما کمبود فضا دارند، در فعالیت های دفاعی خود، مشکل کمتری دارند.
۲) وسعت زیاد اگر با کمبود جمعیت و نواحی کوهستانی همراه باشد در امور دفاعی، مشکلاتی به وجود می آورد.
۳) وسعت زیاد امری مطلوب است و برای کشوری که نیروی نظامی کافی داشته باشد، نقش مثبتی دارد.
۴) موقعیت ریاضی در افزایش یا کاهش قدرت و کیفیت عملیات نظامی یک کشور، بی تأثیر است.

(متوسط - قدرت ملی - خط به خط - ۱۱۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

کشورها از نظر وسعت با یکدیگر تفاوت دارند. وسعت زیاد به خودی خود امری مطلوب است و از بین دو کشور که شرایط یکسانی دارند، کشوری که سرزمین وسیع تری در اختیار دارد، قدرتمندتر است. کشورهای کوچک که کمبود فضا دارند، برای فعالیت های خود با مشکل روبه رو می شوند. همچنین، در کشورهای وسیع، در زمان جنگ می توان نیروهای نظامی پشتیبان را به بخش دیگری منتقل کرد؛ چنان که در جنگ ژاپن و چین، چین نیروها و تدارکاتش را به غرب کشور خود انتقال داد.

عوامل جغرافیایی مؤثر در قدرت ملی

موقعیت جغرافیایی کشور:

تعریف: موقعیت جغرافیایی (ریاضی و نسبی): چگونگی قرار گرفتن یک مکان در سطح کره زمین. این عامل در افزایش یا کاهش قدرت کشور بسیار اثر گذار است ← یعنی قرار گرفتن یک کشور در میان همسایگان قدرتمند یا ضعیف در سیاست خارجی آن مؤثر است.

کشور حائل: کشوری که بین دو یا چند قدرت بزرگ قرار دارد و معمولاً موقعیت آسیب پذیری پیدا می کند.

مثال: لهستان بین روسیه و آلمان قرار دارد و در دوره هایی از تاریخ به دلیل همین موقعیت، موجودیت خود را از دست داده است.

تعریف: موقعیت دریایی: میزان دسترسی به آب های آزاد جهان

موقعیت دریایی نیز نقش مهمی در قدرت ملی دارد و دسترسی به آب های آزاد یا عدم دسترسی به دریا در قدرت یا ضعیف یک کشور اثر گذار است.

مثال: انگلستان و ژاپن توانستند به قدرتهای بزرگ دریایی تبدیل شوند؛ زیرا از همه جهت به آب های آزاد دسترسی داشتند.

مثال: یکی از دلایل جنگ تحمیلی عراق علیه ایران را می توان محدودیت های کشور عراق در دسترسی به سواحل خلیج فارس و دهانه اروند رود دانست.

شکل ساحل روی دفاع از مرزهای دریایی و کیفیت عملیات نظامی نیز تأثیر دارد.

وسعت کشور:

وسعت زیاد به خودی خود امری مطلوب است و از میان دو کشور با شرایط یکسان، کشوری که سرزمین وسیع تری دارد، قدرتمندتر است.

- کشورهای کوچک به سبب کمبود فضا، برای فعالیت های خود با مشکل مواجه اند.

- در کشورهای وسیع می توان در زمان جنگ نیروهای نظامی پشتیبان را به بخش دیگری انتقال داد.

مثال: در جنگ چین و ژاپن، چین نیروها و تدارکاتش را به غرب کشور منتقل کرد.

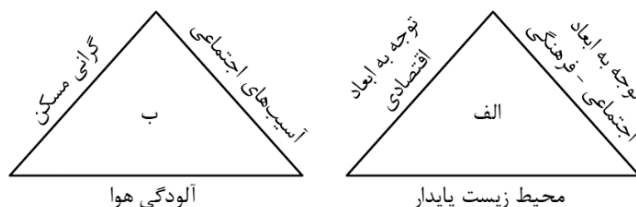

وسعت زیاد اگر با کمبود جمعیت همراه باشد، دفاع از کشور را دچار مشکل می‌کند.

گروه آموزشی ماز

۱۲۲- با توجه به شکل‌های زیر، کدام مورد عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟
«مدیران و برنامه‌ریزان شهری تلاش می‌کنند»

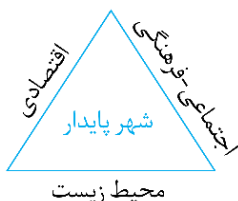
- (۱) با دستیابی به پدیده «الف»، از وقوع پدیده «ب» و تبدیل شهرها به مکان‌های مهاجرپذیر، جلوگیری کنند.
- (۲) با دستیابی به پدیده «الف»، از وقوع پدیده «ب» و تبدیل شهرها به مکان‌های مهاجرفرست، جلوگیری کنند.
- (۳) با جلوگیری از وقوع پدیده «ب»، شرایط پدیده «الف» را فراهم کنند تا مهاجرت روستاها به شهرها، کاهش یابد.
- (۴) با جلوگیری از وقوع پدیده «الف»، شرایط پدیده «ب» را فراهم کنند تا مهاجرت شهرها به روستاها، کنترل شود.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مدیریت شهرها و روستاها - مفهومی - ۱۴۰۲)

شهر پایدار شهری است که در آن نیازهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ساکنان به طور مناسب و عادلانه برطرف می‌شود؛ بدون اینکه منافع نسل‌های آینده به خطر بیفتد و شهر و فعالیت‌های شهری کمترین تأثیر نامطلوب را بر محیط زیست دارد.

در شکل سوال، با دستیابی به پدیده «الف»، از وقوع پدیده «ب» و تبدیل شهرها به مکان‌های مهاجرفرست، جلوگیری می‌شود.

اساساً یک منطقه وقتی مهاجرفرست می‌شود که بعد از زیست محیطی، اقتصادی و فرهنگی و اجتماعی خوبی نداشته باشد. اگر همه این‌ها رو داشته باشد، دیگه مهاجرفرست نیست و احتمالاً تبدیل به مهاجرپذیر می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۱۲۳- در عرصه تجارت جهانی، کشور ما، گاز طبیعی را به وسیله حمل و نقل لوله‌ای به کشورهای ارمنستان، آذربایجان و عراق صادر می‌کند. کدام مورد مشخصات این کشورها را در عبارت زیر به درستی کامل می‌کند؟

«کشور به دلیل داشتن نواحی خودمختار، در بخش اعظم این کشورها، نظام سیاسی وجود دارد.»

- (۱) عراق دارای طولانی‌ترین مرز با ایران است و همانند آذربایجان - یکپارچه
- (۲) عراق دارای طولانی‌ترین مرز با ایران است و برخلاف آذربایجان - فدرال
- (۳) ارمنستان دارای کوتاه‌ترین مرز با ایران است و همانند آذربایجان - فدرال
- (۴) ارمنستان دارای کوتاه‌ترین مرز با ایران است و برخلاف آذربایجان - یکپارچه

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - اهمیت مرزها و تعاریف نواحی سیاسی - مفهومی - ۱۴۰۳ و ۱۴۱۰)

ایران طولانی‌ترین مرز را با عراق و کوتاه‌ترین مرز را با ارمنستان دارد؛ پس بخش اول تمام گزینه‌ها درست است؛ اما... نظام سیاسی کشورهای عراق، جمهوری آذربایجان و انگلستان از نوع ناحیه‌ای و ترکیبی است. در این نوع نظام، بخش اعظم کشور به صورت تک‌ساخت است؛ فقط یک یا چند بخش کوچک به صورت ناحیه‌ای و خودمختار اداره می‌شوند و مناطق خودمختار اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه‌ای در ناحیه خود دارند.

نمونه	ویژگی‌ها	انواع نظام سیاسی
ایران فرانسه سودان شمالی	از اروپا به سایر نقاط جهان راه یافته و فرانسه از پیشگامان این الگو است. - کشور به واحدهای سیاسی و اداری کوچکتر (مانند استان و شهرستان) تقسیم شده و حدود اختیارات آن‌ها را حکومت مرکزی مشخص می‌کند. - اختیارات محلی محدود و نظام قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری متمرکز است. - قدرت سیاسی از پایتخت به دیگر نقاط کشور اعمال می‌شود و مدیریت‌های محلی، تصمیمات دولت مرکزی را اجرا می‌کنند. - فقط یک سطح قانون‌گذاری (یعنی مجلس ملی قانون‌گذاری) در مرکز وجود دارد و قوانین و تشکیلات اداری در همه کشور یکسان است. برای مثال: در این نظام سیاسی تشکیلات ادارات آموزش و پرورش و قوانین و مقررات آن، شرایط ورود به دانشگاه یا قوانین اقتصادی مربوط به تجارت و ... در تمام نقاط کشور یکنواخت است.	تک‌ساخت (یکپارچه)
استرالیا هند روسیه	کشور به چند ایالت تقسیم می‌شود و ایالت‌ها اختیارات زیادی دارند. - حکومت و توزیع قدرت در سرزمین دو سطح دارد: الف) فدرال (ملی و حکومت مرکزی) ب) ایالت (منطقه) - هر ایالت علاوه بر حکومت و نیروی تصمیم‌گیری در سطح ملی، قوه مقننه، مجریه و قضائیه مستقل نیز دارد. - مجلس نمایندگان و سنا در مرکز کشور و مجلس ایالتی در هر ایالت استقرار یافته و وظیفه قانون‌گذاری دارند؛ به همین دلیل بعضی از قوانین ایالت‌ها با هم تفاوت دارد و هر ایالت در امور و برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی و اجتماعی خود به طور مستقل تصمیم‌گیری و عمل می‌کند. برای مثال، در کشوری مانند استرالیا، قوانین آموزش و پرورش، نوع برنامه‌های درسی و دوره‌های تحصیلی در ایالت‌های مختلف متفاوت است.	فدرال
عراق / جمهوری آذربایجان / انگلستان	- بخش اعظم کشور به صورت تک‌ساخت است و تنها یک یا چند بخش کوچک به صورت ناحیه‌ای و خودمختار اداره می‌شوند. - مناطق خودمختار اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه‌ای دارند.	ناحیه‌ای و ترکیبی

گروه آموزشی هاز

۱۲۴- کدام گزینه با توجه به موارد زیر، دلیل مناسبی برای عبارت زیر ارائه می‌کند؟

«در شرایط فعلی، قطار پرسرعت در کشور ما موجود نیست.»

الف- در کشور ما در حال حاضر سرعت قطارها بین کلان‌شهرها حداکثر ۱۶۰ کیلومتر در ساعت است.

ب- در کشور ما در حال حاضر سرعت قطارها بین کلان‌شهرها بیش از ۱۶۰ کیلومتر در ساعت است.

ج- معمولاً به قطارهایی که حداکثر ۲۰۰ کیلومتر در ساعت سرعت داشته باشند، قطار پرسرعت گفته می‌شود.

د- معمولاً به قطارهایی که بیش از ۲۰۰ کیلومتر در ساعت سرعت داشته باشند، قطار پرسرعت گفته می‌شود.

(۴) «الف» و «د»

(۳) «ب» و «د»

(۲) «ج» و «د»

(۱) «الف» و «ج»

(دشوار - حمل و نقل جاده‌ای و ریلی - مفهومی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

معمولاً به قطارهایی که بیش از ۲۰۰ کیلومتر در ساعت سرعت داشته باشند، قطار پرسرعت می‌گویند. در حال حاضر، قطار پرسرعت در کشور ما موجود نیست و سرعت قطارها حداکثر ۱۶۰ کیلومتر در ساعت است.

قطارهای پرسرعت (تندرو)

تعریف: معمولاً به قطارهایی که بیش از ۲۰۰ کیلومتر در ساعت سرعت داشته باشند، گفته می‌شود.

- در نیمه دوم قرن بیستم کشورهایی مانند فرانسه، اسپانیا، آلمان و ژاپن طرح‌هایی را برای تولید قطارهای پرسرعت طراحی و آزمایش کردند.

- قطار پرسرعت الکتریکی که در سال ۱۹۶۴م. بین توکیو و ازاکا در ژاپن به حرکت درآمد، از اولین قطارهای پرسرعت جهان است.

شرکت‌های بزرگ تولید کننده قطارهای پرسرعت در چند دهه اخیر، وارد رقابت شده و به تدریج رکورد سرعت را از ۱۶۰ کیلومتر در ساعت به بیش از ۳۰۰ کیلومتر در ساعت (و حتی ۴۵۰ کیلومتر در ساعت) افزایش داده‌اند.

- امروزه کشورهای اروپایی به ویژه فرانسه و آلمان و کشورهای آسیای جنوب شرقی مانند ژاپن، کره جنوبی، چین و تایوان، تولید کنندگان عمده قطارهای تندرو هستند.

گروه آموزشی هاز

۱۲۵- شرایط استعداد بیش‌تر وقوع سبیل در کدام تصویر، به درستی نمایش داده شده است؟

(۲)

(۱)

(۴)

(۳)

نفوذپذیری کم خاک، بارش‌هایی با شدت بیشتر و در مدت کمتر، پوشش گیاهی فقیر، حوضه‌های آبریز گردتر و شیب زیاد حوضه آبریز سبب افزایش استعداد وقوع سیل در حوضه آبریز می‌گردد.

عوامل طبیعی مؤثر در وقوع سیل

در بین عناصر آب و هوایی، حجم بارش و مدت زمان آن، نقش مهمی در وقوع سیل دارد. بیشتر سیل‌ها پس از یک بارش شدید جاری می‌شوند. به عنوان نمونه، بارشی به میزان ۲۰ میلی‌متر طی دو ساعت ممکن است سیل ایجاد کند؛ اما همین مقدار بارش که در مدت ۲۴ ساعت ببارد، منجر به سیل نمی‌شود؛ زیرا رودخانه، جریان آب حاصل از بارش را به تدریج تخلیه می‌کند. مثال: در مرداد ۱۳۶۶ به طور ناگهانی در ۱۰۷ دقیقه، ۲۸ میلی‌متر باران بارید و سیلاب بزرگی در دره‌های دربند و گلاب دره (واقع در منطقه تجریش در شمال تهران) جاری شد، این سیل از پرتلاطم‌ترین سیل‌های کشور بوده است، حدود ۳۰۰ کشته بر جای گذاشت و در طول مسیر خود، به خانه‌ها و خودروها خسارات فراوان وارد کرد.	شدت و مدت بارش
شکسته شدن ناگهانی سدها در اثر عوامل مختلف (از قبیل: ۱- زلزله ۲- بارش بیش از گنجایش مخزن سد، ۳- مقاوم نبودن سازه سدی یا عوامل انسانی دیگر) موجب می‌شود تا حجم زیادی از آب که در پشت سد ذخیره شده است، سرریز کند و در پایین دست، سیل رخ دهد.	شکسته شدن سدها
هر رود (مانند شاخه‌های درخت) انشعاباتی دارد که به مجموعه آن‌ها، «شبکه زهکشی» می‌گویند. کار شبکه زهکشی، جمع‌آوری و تخلیه آب حاصل از بارش در سطح زمین است. شبکه زهکشی در یک منطقه وسیع قرار دارد که به آن حوضه آبخیز گفته می‌شود. بین ویژگی‌های حوضه آبخیز و امکان بروز سیل، رابطه مستقیمی وجود دارد: ۱- هر قدر حوضه آبخیز وسیع‌تر باشد، آبدهی آن نیز بیشتر است. آبدهی بیشتر هم امکان بروز سیل رو افزایش می‌دهد! ۲- هر قدر شکل حوضه آبخیز گردتر باشد، سیل‌خیزتر است. برعکس هرچی شکل این حوضه، درازتر و کشیده‌تر باشد، سیل‌خیزی اون کم‌تره! نکته: حوضه‌های آبخیز از نظر شکل به سه گروه گرد، دراز و پهن تقسیم می‌شوند. ۳- هر قدر حوضه آبخیز پرشیب‌تر باشد، سیل خیزی آن بیشتر است.	ویژگی‌های طبیعی حوضه رود

گروه آموزشی ماز

۱۲۶- برای معلوم ساختن کدام مورد، تعریف به کار می‌رود؟

- (۱) علم و دانش بشری به دو قسم تصور و تصدیق تقسیم می‌شود.
(۲) برخی فیلسوفان غربی به وجود نفس غیرمادی اعتقاد ندارند.
(۳) مکاتب مهم فلسفی که در جهان اسلام مطرح شده‌اند.
(۴) انسان در این جهان جاودانه نیست.

پاسخ: گزینه ۳

تحلیل صورت سؤال

به دنبال عبارتی بگردید که تصور است (نه تصدیق).

قلقش رو یاد بگیر!

برای تشخیص تصور از تصدیق کافی است از چرایی آن سؤال کرده؛ اگر سؤال از چرایی معنادار بود، تصدیق و اگر بی‌معنا بود، تصور است.

تعریف برای کشف تصورات مجهول به کار می‌رود و استدلال برای کشف تصدیقات مجهول. در بین گزینه‌ها، همگی غیر از گزینه ۳ تصدیق هستند. از آن جایی که گزینه ۳ «گزاره‌ای ندارد، پس می‌توان گفت که جمله‌ای کامل نیست».

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ چرا «علم و دانش بشری به دو قسم تصور و تصدیق تقسیم می‌شود؟» — معنادار — تصدیق
۲ چرا «برخی فیلسوفان غربی به وجود نفس غیرمادی اعتقاد ندارند؟» — معنادار — تصدیق
۳ چرا «مکاتب مهم فلسفی که در جهان اسلام مطرح شده‌اند؟» — بی‌معنا — تصور
۴ چرا «انسان در این جهان جاودانه نیست؟» — معنادار — تصدیق

تفاوت‌های تصور و تصدیق

تصور	تصدیق
با مفهوم سروکار دارد.	با واقعیت و عدم واقعیت سروکار دارد.
قابلیت صدق و کذب ندارد.	قابلیت صدق و کذب دارد.
با درک مفهوم روبه‌رو هستیم.	با حکم و قضاوت درباره یک خبر روبه‌رو هستیم.
جمله خبری کامل نیست.	حتماً جمله خبری کامل و معنادار است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۷- در کدام مورد، هر سه نوع دلالت به کار رفته است؟

- (۱) وقتی سقراط را به دادگاه آوردند، حاضران به احترام شیردلی‌های او در جنگ‌های پلوپونزی، از صندلی‌ها برخاستند.
(۲) در میانه راه به شهری فرود آمدند که مردمش به پاکدستی شهره بودند پس با خیالی آسوده در منزلی ساکن شدند.
(۳) چهل و غرور دو صفت انسان است که نزد هر جامعه و قومی ناپسند است؛ پس باید از این دو دست شست.
(۴) شیر خود را سلطان جنگل می‌دانست و حیوانات دیگر تحت فرمان او به سر می‌بردند.

دشوار - لفظ و معنا - ترکیبی - ۱۰۰۲

پاسخ: گزینه ۱

وقتی سقراط را به دادگاه آوردند، حاضران به احترام شیردلی‌های او در جنگ‌های پلوپونزی از صندلی‌ها برخاستند.

روی صندلی: تضمینی

شجاعت: التزامی

کل دادگاه: مطابقی

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ در میانه راه به شهری فرود آمدند، که مردمش به پاکدستی شهره بودند. پس با خیالی آسوده در منزلی ساکن شدند.

کل منزل: مطابقی

امانت‌داری: التزامی

کل شهر: مطابقی

۳ چهل و غرور دو صفت انسان است که نزد هر جامعه و قومی ناپسند است؛ پس باید از این دو دست شست.

کنار گذاشتن: التزامی

کل جامعه: مطابقی

کل انسان: مطابقی

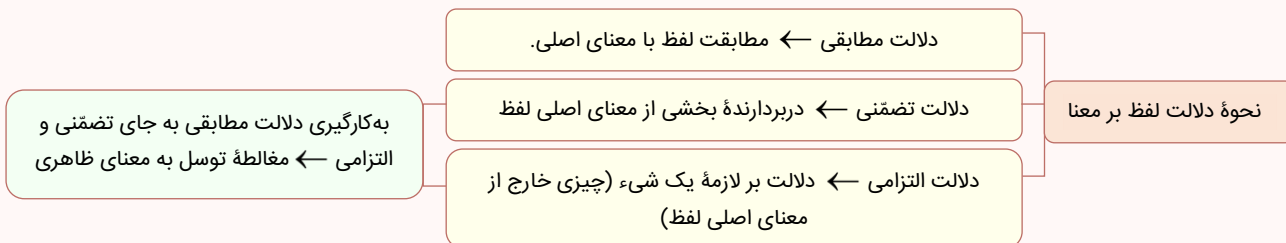

۴ شیر خود را سلطان جنگل می‌دانست و حیوانات دیگر تحت فرمان او به سر می‌بردند.

کل شیر: مطابقی کل جنگل: مطابقی همه حیوانات دیگر: مطابقی

نحوه دلالت لفظ بر معنا

گروه آموزشی ماز

۱۲۸- می‌دانیم که مفهوم B اعم از مفهوم M و مفهوم M اعم از مفهوم A است. نسبت میان A و B با نقیض M، به ترتیب کدام است؟

- (۱) تباین - تباین
(۲) تباین - عموم و خصوص مطلق
(۳) تباین - عموم و خصوص من وجه
(۴) عموم و خصوص مطلق - عموم و خصوص مطلق

(متوسط - مفهوم و مصداق - مفهومی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

قلقلش رو یاد بگیر!

اگر بین دو مفهوم رابطه عموم و خصوص مطلق برقرار باشد، نسبت میان نقیض آن‌ها به صورت زیر خواهد بود:

- اگر هر دو مفهوم نقیض شوند (مثل رابطه بین «غیر انسان» و «غیر حیوان»): رابطه همچنان عموم و خصوص مطلق است.
- اگر فقط مفهوم عام نقیض شود (مثل رابطه بین «انسان» و «غیر حیوان»): رابطه تباین است.
- اگر فقط مفهوم خاص نقیض شود (مثل رابطه بین «غیر انسان» و «حیوان»): رابطه عموم و خصوص من وجه است.

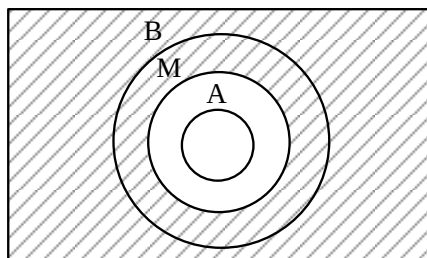
طبق فرض سؤال، بین A، M و B عموم و خصوص مطلق به صورت زیر وجود دارد و حکم سؤال، رابطه A با نقیض M (غیر M) و رابطه B با نقیض M (غیر M) را خواسته است.

با در نظر گرفتن مجموعه مرجع

(۱) A و نقیض M (هاشور خورده)

- تباین
- هر A، نقیض M است؟ خیر
 - هر نقیض M، A است؟ خیر
 - بعضی A، نقیض M است؟ خیر
- (۲) B و نقیض M (هاشور خورده)

- عموم و خصوص من وجه
- هر B، نقیض M است؟ خیر
 - هر نقیض M، B است؟ خیر
 - بعضی B، نقیض M است؟ بله

برای تشخیص رابطه بین دو قضیه کلی، علاوه بر رسم شکل می‌توان از سه قضیه زیر کمک گرفت:

۱- هر الف ب است.

۲- هر ب الف است.

۳- هیچ الف ب نیست.

در صورتی که دو قضیه نخست برقرار باشند، رابطه تساوی برقرار است.

در صورتی که رابطه سوم برقرار باشد، رابطه تباین برقرار است.

در صورتی که فقط یکی از دو رابطه اول برقرار باشد، رابطه عموم و خصوص مطلق برقرار است.

در صورتی که هیچ یک از سه رابطه برقرار نباشد، رابطه عموم و خصوص من وجه برقرار است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۹- کدام عبارت بیان یک استقرای تعمیمی است؟

- ۱) استعداد علی در ریاضیات عالی است و هر بار، موفق به حل مسائل پیچیده‌تری می‌شود، بنابراین شانس او برای آوردن رتبه در المپیاد، زیاد است.
- ۲) از وقتی یادم می‌آید، روزها از ابتدای پاییز کوتاه می‌شوند. با توجه به مدار حرکت زمین به دور خورشید، روزهای آخر پاییز، از همه کوتاه‌ترند.
- ۳) در انتخابات مشخص شد که ۹۰٪ مردم خواستار اداره شهر به شکل شورایی هستند. نظر من هم این است که اداره شورایی، کارآمدتر است.
- ۴) چندین بار، آبریزش چشم پروین با استفاده از نوعی قطره بهبود یافت. او این دارو را به همه آشنایان خود توصیه می‌کند.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - استقرای تعمیمی و استنتاج بهترین تبیین - ترکیبی - ۱۰۰۵)

پروین تجربیات محدود خود را به همه موارد و برای همه افراد سرایت داده است، پس استقرای تعمیمی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) مقدمه استدلال در مورد علی صحبت می‌کند، نتیجه هم در مورد علی صحبت می‌کند، پس تعمیم اتفاق نیفتاده است.
- ۲) از آن جایی که با توجه به مدار حرکت زمین به دور خورشید نتیجه گرفته شده است، پس نتیجه قطعی بوده و استقرای تعمیمی نیست.
- ۳) نتیجه انتخابات یک استقرای تام (قیاس) است؛ زیرا همه آراء شمارش می‌شوند، جمله پایانی هم یک نتیجه‌گیری نیست، بلکه یک اظهار نظر مجزا است.

ویژگی‌های استقرای تعمیمی

مبنای استدلال	تخمین زدن درباره جامعه آماری مدنظر
سیر و نحوه استدلال	حرکت از جزئی به کلی
عناصر و اجزای سازنده استدلال	مشاهده و بررسی یک یا چند مورد و تعمیم و سرایت حکم آن موارد به کل جامعه آماری
کاربرد استدلال	علوم تجربی ریاضیات نظرسنجی‌ها
معیار ارزش استدلال (شرایط استقرای تعمیمی قوی)	۱) نمونه‌ها تصادفی باشند. ۲) نمونه‌ها باید متفاوت بوده و بیانگر همه طیف‌های مختلف جامعه آماری باشند. ۳) تعداد نمونه‌ها نسبت به کل جامعه آماری نسبت مناسبی داشته باشند.
نتیجه استدلال	احتمالی و غیرقطعی

گروه آموزشی ماز

۱۳۰- با فرض درستی قضایای زیر، هرگاه تغییرات مربوط به احکام قضایا را بر آن‌ها اعمال کنیم، از کدام مورد، بیش‌ترین قضایایی که صدق یا کذب آن‌ها را می‌توان فهمید، به دست می‌آید؟

- ۱) مکالمات افلاطون، جملگی، یکی از بهترین میراث‌های فلسفی و نکته‌سنجی‌های فرهنگ بشری است.
- ۲) از موارد اختلاف سهروردی با مشائیان، مسئله «حرکت» و «اصالت وجود یا ماهیت» است.
- ۳) ابن سینا معتقد است روشن‌ترین دلیل برای وجود نفس، آگاهی از «خود» است.
- ۴) گروهی از فیلسوفان، وجود ماده غیرقابل درک را منتفی می‌دانستند.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - عکس مستوی و مغالطه ایهام انعکاس - ترکیبی - ۱۰۰۷)

مشاوره

در سؤالات منطق غالباً یک سؤال وقت‌گیر و طولانی مطرح می‌شود؛ سؤالات این‌چنینی را در دور اول جواب ندهید و در دور دوم اگر وقت داشتید به سراغ آن‌ها بیایید.

با توجه به صورت سؤال باید موارد نتیجه قطعی را پیدا کنیم:

بررسی گزینه‌ها:

تناقض	یک قضیه شخصی صادق است؛ پس در یک حالت نتیجه قطعی دارد.	۳
تناقض	یک قضیه موجه جزئی صادق است؛ پس در ۲ حالت نتیجه قطعی دارد.	۴
عکس مستوی		

جدول احکام قضایای متقابل

نوع تقابل	شرایط	نوع دو قضیه	احکام	نتیجه گیری	مثال
تناقض	کمیت و کیفیت متفاوت	موجه کلیه ↕ سالبه جزئی ↕ سالبه کلیه ↕ موجه جزئی	صدق (همزمان) هر دو محال و کذب (همزمان) هر دو محال (اجتماع و ارتفاع محال)	از صدق یکی، کذب دیگری حاصل می شود. از کذب یکی، صدق دیگری حاصل می شود.	هر دانشی مفید است. (موجه کلیه) ↓ بعضی دانش ها مفید نیستند. (سالبه جزئی)
تضاد	هر دو کلی، کیفیت متفاوت	موجه کلیه ↕ سالبه کلیه	صدق هر دو محال کذب هر دو ممکن (اجتماع محال و ارتفاع ممکن)	از صدق یکی کذب دیگری حاصل می شود. از کذب یکی، صدق یا کذب دیگری معلوم نمی شود.	هر حیوانی جاندار است. (موجه کلیه) ↓ هیچ حیوانی جاندار نیست. (سالبه کلیه)
تداخل	کیفیت یکسان، کمیت متفاوت	موجه کلیه ↕ موجه جزئی ↕ سالبه کلیه ↕ سالبه جزئی	صدق هر دو ممکن کذب هر دو ممکن کذب کلی و صدق جزئی ممکن صدق کلی و کذب جزئی، محال	از صدق کلی به صدق جزئی می رسیم. از کذب جزئی به کذب کلی می رسیم. سایر حالات نامشخص است.	هر کلاغی سیاه است. (موجه کلیه) ↓ بعضی کلاغ ها سیاه هستند. (موجه جزئی)

گروه آموزشی ماز

۱۳۱- اگر نقیض یکی از مقدمات قیاسی «بعضی الف ب نیست.» و «الف» حد وسط آن باشد، کدام نتیجه، نمی تواند از این قیاس به دست آید؟
(۱) هر ج ب است. (۲) بعضی ج ب نیست. (۳) بعضی ج ب است. (۴) بعضی ج ب نیست.

(دشوار - شرایط اعتبار قیاس اقترانی - مفهومی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۲

ابتدا باید نقیض «بعضی الف ب نیست» را به دست آوریم.

بعضی الف ب نیست ← نقیض هر الف ب است.

حال باید توجه کنیم که اجزای غیر حد وسط مقدمات اگر منفی باشند نباید در نتیجه مثبت باشند در غیر این صورت شرط سوم اعتبار قیاس، نقض می شود.
در این مقدمه «ب» منفی است؛ پس در نتیجه نیز باید منفی باشد و تنها گزینه ای که «ب» در آن مثبت است، گزینه ۲ می باشد.

بررسی سایر گزینه ها:

۱ هر ج ب است ← ب منفی است.

۳ بعضی ج ب است ← ب منفی است.

۴ بعضی ج ب نیست ← ب منفی است.

گروه آموزشی ماز

۱۳۲- در کدام عبارت، اساس و شالوده بودن فلسفه های مضاف برای نظریات علمی نمایان است؟

(۱) عوالم مجرد از ماده نیز وجود دارند و با توجه به اینکه نفس انسان تابع قوانین فیزیکی نیست، به عالم مجرد از ماده تعلق دارد.

(۲) برای پیشرفت جامعه، مالکیت خصوصی باید محترم شمرده شود؛ زیرا جامعه مجموعه افرادی است که کنار هم زندگی می کنند.

(۳) بر اساس شواهد تاریخی، انسان توانایی تأثیرگذاری بر جامعه و تغییر آن را دارد؛ بنابراین دارای قدرت اختیار و تصمیم گیری است.

(۴) با توجه به گستردگی ابعاد و ژرفای حقیقت انسان، با تأمل در نفس می توان برخی از قوانین بنیادی هستی را درک کرد.

(متوسط - ریشه و شاخه های فلسفه - ترکیبی - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

این که جامعه مجموعه افرادی است که کنار هم زندگی می کنند نظریه اصالت فرد است، که مربوط به فلسفه علوم اجتماعی است و نظریه مالکیت خصوصی در جامعه شناسی بر آن مبتنی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ بحث دربارهٔ عوالم مجرد از ماده مربوط به فلسفهٔ مضاف نمی‌شود؛ بلکه مربوط به بخش ریشه‌ای فلسفه است.
- ۳ مبنای استدلال در این گزینه شواهد تاریخی است؛ و اساساً مربوط به حوزهٔ فلسفه نیست.
- ۴ در این عبارت بحث انسان‌شناسی مطرح است؛ نه اساس بودن فلسفهٔ مضاف برای نظرات علمی.

گروه آموزشی ماز

۱۳۲- با توجه به تمثیل غار افلاطون، کدام عبارت درست است؟

- ۱ زندانیان درون غار، از واقعیت همهٔ موجودات به‌جز خودشان بی‌خبرند.
- ۲ زندانیان تا وقتی که در غار اسیرند، توان درک نشانه‌های واقعیت بیرونی را ندارند.
- ۳ شخصی که زندانی را یاری می‌کند تا از غار خارج شود و به‌تدریج به روشنی خو کند، نماد عقل است.
- ۴ اگر یکی از زندانیان به‌طور اتفاقی از بند رها شود، دیگر حاضر به بازگشت به جایگاه قبلی خود نیست.

(دشوار - فلسفه و زندگی - مفهومی - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینهٔ ۳

از آن جایی که فیلسوف به مدد عقل خود از بند عادات غیرمنطقی رها می‌شود و به واقعیت اصیل پی می‌برد و به آزادی حقیقی می‌رسد، لذا شخصی که زندانی را یاری می‌کند تا از غار خارج شود می‌تواند نماد عقل باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ زندانیان از واقعیت خود بی‌خبرند.
- ۲ نشانه‌های واقعیت‌های بیرونی، سایه‌های روی دیوارهٔ غار هستند، و زندانیان در زمان اسیری توان درک آن‌ها را دارند.
- ۴ اگر زندانی به‌طور اتفاقی از بند رها شود به دلیل مواجههٔ ناگهانی با حقیقت، توان تحمل آن را نداشته و به زندان برمی‌گردد و عقیده‌اش نسبت به سایه‌ها استوارتر خواهد شد، زیرا آن‌ها را بهتر می‌تواند ببیند.

برای درک تمثیل غار افلاطون، به اینکه هر مطلبی نماد چه چیزی است دقت کنید.

- عالم درون غار ← نماد: جهان محسوسات (جهان مادی)
- عالم بیرون غار ← نماد: جهان معقولات (عالم حقیقی)
- سایه‌ها ← نماد: باورهای نادرست
- زندانی‌ها ← نماد: افراد گرفتار در باورهای نادرست
- درد گرفتن چشم در هنگام مواجهه با روشنائی ← نماد: دردناک بودن مواجهه با حقیقت
- شخص هدایت‌شده به بیرون غار ← نماد: فیلسوفی که عادت‌های غیرمنطقی را کنار گذاشته است.

گروه آموزشی ماز

۱۳۴- کدام مورد، عبارت را به نحو مناسب‌تری تکمیل می‌کند؟

«گفت‌وگوهای سوفسطائیان، جهت بحث‌های فلسفی را برگرداند؛ سقراط برخلاف که در پی تحلیل بودند، به توجه داشت.»

- ۱ به‌سوی اقسام مغالطه‌ها - فیلسوفان اولیه - حرکت و سکون - مسائل اساسی جامعه
- ۲ از مسائل هستی‌شناسی - فیلسوفان ایونی - تغییرات هستی - انسان و مسائلش
- ۳ از دگرگونی‌های طبیعی - سوفسطائیان - مسئله شناخت - خیر و شر اخلاقی
- ۴ به‌سوی انسان و مسائلش - آنان - ادراک حسی - عقل و شناخت عقلانی

(دشوار - زندگی براساس اندیشه - ترکیبی - ۱۱۰۴ و ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینهٔ ۲

قبل از سوفیست‌ها مباحث فلسفی بیش‌تر حول محور دگرگونی‌های عالم طبیعت یا هستی بود؛ ولی سوفیست‌ها با بی‌ارزش دانستن این مباحث به جهت اختلافات و تناقضات گفتمانی اندیشمندان، جهت مسائل فلسفی را از مسائل هستی‌شناسی برگرداندند.

سقراط برخلاف فیلسوفان ایونی همانند تالس و فیثاغورث و ... که در پی تحلیل تغییرات عالم طبیعت یا هستی و جهان بودند به انسان و مسائل پیرامون وی پرداخت و در مورد امکان رسیدن انسان به حقیقت و نیز دربارهٔ اهمیت فضیلت به عنوان راه وصول انسان به سعادت سخن گفت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ بحث کردن از مغالطات یک بحث منطقی است، نه بحث فلسفی.
- ۳ سقراط برخلاف سوفسطائیان بر امکان رسیدن انسان به حقیقت ثابت اشیاء تأکید کرد، بنابراین سقراط در پی تحلیل مسئلهٔ شناخت بود.
- ۴ سوفسطائیان در پی تحلیل شناخت حسی نبودند بلکه آن‌ها اعتقاد داشتند که انسان هیچ ابزاری برای درک واقعیت در اختیار ندارد و معتقد بودند که نه از راه حس و نه از راه عقل نمی‌توان به حقیقت رسید.

گروه آموزشی ماز

۱۳۵- این موضوع که ما متوجه خطای خود می‌شویم؛ به کدام پرسش پاسخ می‌دهد؟

- (۱) حدود و قلمرو شناخت‌های ما چقدر است؟
(۲) چگونه می‌توانیم خطا را از حقیقت تشخیص دهیم؟
(۳) شناخت‌های ما تا چه حد با واقعیت مطابقت دارند؟
(۴) آیا ما می‌توانیم نسبت به موجودات جهان آگاهی پیدا کنیم؟

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - معرفت‌شناسی - مفهومی - ۱۱۰۶)

همین که متوجه خطای خود می‌شویم، یعنی شناخت صحیح را نیز یافته‌ایم؛ زیرا در غیر این صورت متوجه نمی‌شدیم که شناخت قبلی خودمان خطا بوده است، پس درک خطا به معنای امکان شناخت و کسب آگاهی و شناخت نسبت به موجودات جهان است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ ممکن است که به خطای خود پی ببریم، ولی در عین حال از حدود و قلمرو شناخت خود بی‌اطلاع باشیم!
- ۲ این که ما چگونه خطا را از حقیقت تشخیص می‌دهیم، یک بحث جدا است و صرفاً با شناسایی چند خطا، نمی‌توانیم آن را دریابیم.
- ۳ این که متوجه خطا می‌شویم اجمالاً نشان می‌دهد به حقیقتی هم رسیده‌ایم ولی این سؤال که شناخت‌های ما تا چه حد با واقعیت مطابقت دارند، سؤال دقیق‌تریست که نیاز به بررسی‌های معرفت‌شناختی دارد.

گروه آموزشی ماز

۱۳۶- کدام عبارت با نظرات کانت در مورد شناخت سازگار است؟

- (۱) اگر داده‌های حسی، یعنی آنچه که از طریق حس به ما می‌رسد وجود نداشت، ما قادر به شناخت هیچ واقعیتی نبودیم.
- (۲) مفهوم علیت، مفهومی است که ابتدا قوه ادراکی انسان می‌فهمد و سپس آن را به پدیده‌های خارجی تعمیم می‌دهد.
- (۳) درک مصادیق علیت به واسطه حواس صورت می‌گیرد اما مفهوم علیت را دستگاه ادراکی انسان می‌سازد.
- (۴) ما برای تصور مفاهیمی مانند مکان و زمان، ابتدا باید اشیاء دارای مکان یا زمانمند را درک کنیم.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - دوره جدید اروپا - مفهومی - ۱۱۰۸)

کانت با طرح دیدگاهی جدید کوشید که هم اعتبار عقل و هم اعتبار تجربه را اثبات کند و نشان دهد که معرفت و شناخت حاصل همکاری عقل و حس است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲ علیت از نظر کانت در ساختار ذهن انسان است و به پدیده‌های خارجی تعمیم داده نمی‌شود بلکه پدیده‌های خارجی، در قالب مفهوم علیت درک می‌شوند.
- ۳ این که می‌گوییم مفهوم علیت را دستگاه ادراکی انسان می‌سازد نادرست است، چون از نظر کانت، علیت در ساختار ذهن است و به صورت پیشینی در ذهن وجود دارد.
- ۴ کانت عقیده دارد که قوه ادراکی انسان تصوراتی مثل زمان و مکان و مفاهیمی مانند علیت را نزد خود دارد و آن‌ها را از راه حس و تجربه به دست نمی‌آورد.

توضیحات	فیلسوفان مطرح	جریان
◀ نزاع این بود: آیا حس و تجربه ارزش و اعتبار بیشتری دارد و بهتر ما را به حقایق می‌رساند یا استدلال عقلی؟ ◀ بیکن به اصالت تجربه معتقد بود و می‌گفت اصرار ارسطو و فیلسوفان پیرو او بر استدلال عقلی، باعث شده علوم تجربی در تعصب بماند و پیشرفت نکند. ◀ در قرن ۱۷ توجه به تجربه بیشتر شد و عامل توجه به علوم تجربی و پیشرفت علوم شد.	فرانسیس بیکن - جان لاک - دیوید هیوم	توجه به تجربه و تجربه‌گرایان
◀ دکارت می‌گوید انسان به‌طور ذاتی معرفت‌هایی دارد که از تجربه به دست نیامده است. - مثال: معرفت به وجود نفس مجرد - معرفت به وجود خدا ◀ او مخالف تجربه نبود؛ ولی گزاره‌های عقلانی‌ای را هم قبول داشت که از طریق تجربه قابل دستیابی نبودند و فقط بر استدلال عقلی تکیه داشتند. ◀ کانت می‌گفت معرفت حاصل همکاری حس و عقل است. ◀ کانت می‌گوید قوه ادراکی انسان مفاهیمی مانند علیت و تصوراتی مثل زمان و مکان را نزد خود دارد. ◀ انسان هرچه را از طریق حس به او می‌رسد، در قالب این مفاهیم درک می‌کند. - مثال: انسان با کمک علیت، که چیزی خارج از قوه ادراکی نیست می‌تواند بین طلوع خورشید و روشن شدن زمین رابطه برقرار کند.	دکارت - کانت	توجه به عقل و عقل‌گرایان

گروه آموزشی ماز

۱۳۷- مکتب‌های گوناگون اخلاقی، در تأیید یا رد کدام گزاره با هم اختلاف نظر پیدا می‌کنند؟

- (۱) لازمه بقا و سلامت اجتماع، رعایت اخلاق از سوی همه افراد است.
- (۲) عقل، قادر به تشخیص فعل شایسته و ناشایست و تعیین ملاک آن است.
- (۳) هر انسانی باید آنچه را که بر خود می‌پسندد، برای دیگران نیز بخواهد.
- (۴) انسان‌ها از دیرباز، تفاوتی میان فعل اخلاقی و فعل طبیعی قائل بوده‌اند.

(متوسط - اخلاق و دیدگاه فیلسوفان یونان و اروپا - ترکیبی - ۱۱۱۱)

پاسخ: گزینه ۲

این که عقل می تواند خوب و بد را تشخیص دهد نمی تواند نقطه اشتراک فلاسفه در مورد اخلاق باشد، زیرا برخی از فیلسوفان برای عقل (به تنهایی)، اعتبار قائل نیستند.

بررسی سایر گزینه ها:

- ۱ و ۳ این عبارات مورد تأیید همه فیلسوفان هستند، ولی از نظر طبیعت گرایان این امور بنا و ملاک اخلاق هستند.
- ۴ اولاً یک مطلب فلسفی نیست که بین مکاتب اخلاقی مورد اختلاف باشد. ثانیاً همه مکاتب اخلاقی به این موضوع اذعان دارند که انسان دو دسته فعل یعنی فعل طبیعی و فعل اخلاقی دارد و میان این دو دسته از افعال، تفاوت وجود دارد.

گروه آموزشی ماز

۱۳۸- کدام عبارت درباره «واجب الوجود بالغیر» صدق نمی کند؟

- ۱) اگر علتش همیشگی باشد، همیشه هست.
- ۲) ذاتش نسبت به وجود و عدم تفاوتی نمی کند.
- ۳) اگر علتش باشد، نمی تواند نباشد.
- ۴) بودن و نبودنش مساوی است.

(آسان - جهان ممکنات - ترکیبی - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

واجب الوجود بالغیر، بودن و نبودنش مساوی نیست؛ بلکه به واسطه حضور علت، بودن آن بر نبودنش ترجیح پیدا کرده است و حتمی و ضروری است.

بررسی سایر گزینه ها:

- ۱ و ۳ طبق اصل وجوب علی و معلولی، اگر علت تامه معلول حاضر باشد معلول نیز قطعاً و یقیناً به وجود می آید و با وجود علت، معلول نمی تواند از به وجود آمدن تخلف کند.
- ۲ واجب الوجود بالغیر، ذاتاً ممکن الوجود است و اگر به ذات آن نگاه کنیم نسبت به وجود و عدم مساوی است، اما به لحاظ وجود، اکنون در جهان خارج واجب و ضروری شده است.

گروه آموزشی ماز

۱۳۹- با توجه به اصل علیت و فروع آن، کدام نتیجه قابل قبول است؟

- ۱) امکان ندارد دو پدیده مشابه، از دو علت متفاوت ناشی شده باشند.
- ۲) هرگاه دو پدیده، همواره همراه یکدیگر وجود پیدا کنند، حتماً یکی از آن ها علت و دیگری معلول است.
- ۳) هرگاه یک پدیده دارای آثار متفاوتی باشد، میتوان از وجود یکی از آن آثار، وجود دیگری را احتمال داد.
- ۴) اگر از همکاری چند پدیده با یکدیگر، اثر خاصی پدید آید، آن اثر را می توان به تک تک پدیده ها نسبت داد.

(دشوار - دیدگاه فیلسوفان مسلمان و فروع اصل علیت - ترکیبی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۱

به جهت اصل سنخیت میان علت و معلول، معلول های مشابه باید از علت های مشابه صادر شوند.

بررسی سایر گزینه ها:

- ۲) توالی و پشت سرهم آمدن مکرر پدیده ها ربطی به علیت ندارد و ممکن است دو پدیده همواره متوالی باشند، اما رابطه علیت بین آن ها برقرار نباشد.
- ۳) این که یک پدیده دارای آثار متفاوتی است، یعنی یک پدیده معلول های متفاوت دارد؛ چون این علت با هریک از معلول هایش، هم سنخ است پس معلول ها با هم هم سنخ بوده و اگر یکی از آن معلول ها موجود شده باشد، دیگری هم موجود می شود، بنابراین این موضوع حتمی است و احتمالی نیست.
- ۴) اثر را فقط می توان به علت تامه نسبت داد و علت تامه شامل مجموع عوامل است و تک تک آن عوامل علت ناقصه محسوب می شوند. برای مثال رشد یک گیاه را نمی توان فقط به خاک حاصلخیز نسبت داد بلکه مجموع عوامل از جمله بذر، آب، آفتاب و... باعث رشد گیاه شده اند.

برخی نتایج اصل علیت و سنخیت از منظر فیلسوفان:

(۱) وجود نظم و پیوستگی (۲) امکان پیش‌بینی رخدادها (۳) امکان پیشگیری از برخی حادثه‌ها (۴) امکان پژوهش و تحقیق (۵) تنظیم امور زندگی (۶) به وجود آمدن شاخه‌های مختلف دانش

گروه آموزشی ماز

۱۴۰ - کدام عبارت درست است؟

- (۱) در نظریه دموکریتوس، اگر برخورد ذرات را تصادفی بدانیم، اتفاق به معنای نفی غایت‌مندی را پذیرفته‌ایم.
- (۲) این نظریه که جهان کنونی، در اثر انفجار یک ماده فشرده گسترش یافته، با وجود علت نخستین ناسازگار است.
- (۳) اگر بگوییم جهان طبیعت و موجودات آن، طی یک فرایند تدریجی به تکامل رسیده‌اند، نوعی اتفاق را پذیرفته‌ایم.
- (۴) کسی که باور داشته باشد با وجود ابر در آسمان و سرمای هوا، ممکن است باران نبارد، اصل وجوب علی را نفی کرده است.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - کدام تصویر از جهان؟ - ترکیبی - ۱۲۰۴)

برخورد اتفاقی یعنی برخورد بی‌هدف و از پیش تعیین نشده و این پذیرش اتفاق به معنای سوم یعنی نفی غایت‌مندی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) نظریه مه‌بانگ لزوماً باعث نفی علت نخستین نمی‌شود چون می‌توان گفت علت نخستین ماده بسیار فشرده را ایجاد کرده و به‌گونه‌ای آن را طراحی کرده است که با یک انفجار منجر به گسترش جهان شود.
- (۳) صرف تکامل تدریجی، به معنی اتفاق نیست، بلکه اگر ما به این تکامل تدریجی، بحث اتفاقی بودن سازگاری با محیط به عنوان علت تکامل را اضافه کنیم، نوعی اتفاق را پذیرفته‌ایم.
- (۴) وجود ابر و سرمای هوا علت تامه باران نیستند که با وجود آن‌ها و انکار باریدن باران، اصل وجوب علی و معلولی نفی شود.

معانی اتفاق	مخالفتان اتفاق	توضیح
اول (نفی علیت و وجوب علی و معلولی)	همه فلاسفه	قبول اتفاق به معنی اول ناشی از: عدم آگاهی از تمام اجزای یک علت است. قبول اتفاق به معنی اول نفی رابطه ضروری میان علت و معلول (و نفی علت فاعلی) است (نفی رابطه علیت).
دوم (نفی سنخیت علت و معلول)	فیلسوفان مسلمان از جمله ابن سینا، ملاصدرا و علامه طباطبایی و برخی از فیلسوفان اروپایی.	انکار سنخیت موجب بی‌اعتباری همه علوم شده و متناقض با هستی نظام‌مند و قانون‌مند است. شخص به هیچ کاری دست نخواهد زد و ...
سوم (نفی غایت‌مندی / نفی باور به علت‌العلل)	فلاسفه‌ای که برای جهان علت نخستین و آفریننده را اثبات می‌کنند.	پذیرش این معنای اتفاق به معنی نفی علت نخستین جهان یا علت حقیقی (علت‌العلل) و نفی غایت‌مندی زنجیره حوادث عالم است. قبول اتفاق به معنای سوم نفی علت غایی در جهان است.
چهارم (روی دادن حادثه پیش‌بینی نشده)	مخالفتی ندارد.	دلیل عدم مخالفت با این معنا از اتفاق این است که معنای چهارم اتفاق، علیت و فروع آن را رد نمی‌کند. (چون علت را نمی‌شناسیم نمی‌توانیم حوادث را پیش‌بینی بکنیم نه این‌که حوادث علت ندارند.)

گروه آموزشی ماز

۱۴۱ - کدام عبارت با برهان اخلاقی کانت سازگار است؟

- (۱) وجود نفس غیرمادی را فرض می‌گیرد.
- (۲) نشان می‌دهد که چرا خدا باید وجود داشته باشد.
- (۳) انسان را به رعایت اصول اخلاقی دعوت می‌کند.
- (۴) با استفاده از مقدمات عقلی، وجود خدا را اثبات می‌کند.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - خدا در دوره جدید اروپا - مفهومی - ۱۲۰۵)

کانت در حقیقت، ضرورت وجود خدا را اثبات کرد، نه وجود خدا را؛ یعنی نشان داد چرا خدا باید وجود داشته باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) فرض برهان اخلاقی کانت برای اثبات وجود خدا، وجدان اخلاقی است؛ نه نفس غیرمادی؛ کانت وجود نفس غیرمادی را در بطن برهان خود به اثبات رساند.
- (۳) کانت تنها ضرورت وجود خدا را به‌عنوان پشتوانه اخلاق مطرح کرد نه دعوت انسان به رعایت اصول اخلاقی.
- (۴) کانت ضرورت وجود خدا را اثبات کرد.

گروه آموزشی ماز

۱۴۲ - اشتقاق فیلسوفان به دو گروه عقل‌گرا و تجربه‌گرا، به کدام مسئله مربوط می‌شود؟

- (۱) اختلاف نظر در مورد برتری عقل بر حس
- (۲) نقش عقل در شناخت موجودات طبیعی
- (۳) قلمرو و محدودیت‌های قوه عقل
- (۴) کاربردهای مختلف مفهوم عقل

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - عقل از نظر فیلسوفان غیر مسلمان - مفهومی - ۱۲۰۷)

در همان ابتدای دوران رنسانس، اختلافی در بین فلاسفه، دربارهٔ محدودهٔ کارآمدی عقل ایجاد شد و به تدریج رشد کرد و تا آنجایش پیش رفت که فیلسوفان اروپا به ۲ دستهٔ عقل‌گرا و تجربه‌گرا، تقسیم شدند. در واقع ریشه اصلی اختلاف این دو گروه به این موضوع بر می‌گردد که آیا عقل به تنهایی و بدون استفاده از حس قادر به شناخت و کسب معرفت است یا اینکه عقل تنها هنگامی که با حس همراه می‌شود می‌تواند به شناخت پدیده‌ها نایل آید؟

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اختلاف نظر این دو گروه بر سر برتری مطلق یک ابزار بر ابزار دیگر نیست؛ بلکه در این موضوع است که عقل برای شناخت، به حس وابسته است یا مستقل از حس نیز قادر به کسب معرفت است؟

۲) نقش عقل در شناخت موجودات طبیعی، به شناخت تجربی مربوط است که هر دو گروه آن را قبول دارند.

۴) کاربردهای مختلف مفهوم عقل، در دورهٔ جدید اروپا مطرح نیست و همه یک کاربرد برای آن قائل هستند و آن هم عقل در کاربرد ابزار شناخت است.

گروه آموزشی ماز

۱۴۲- کدام گزاره در مرحلهٔ عقل بالملکه و کدام یک در مرحلهٔ عقل بالفعل، قابل درک و دریافت است؟

۱) هر مجموعه‌ای زیرمجموعه‌اش را در بر می‌گیرد. - برخی از گزاره‌ها با استدلال قابل اثبات‌اند.

۲) همهٔ فلزها بر اثر حرارت منبسط می‌شوند. - یک عبارت نمی‌تواند هم تصور باشد و هم تصدیق.

۳) انسان دارای قوایی برای شناخت واقعیات است. - موجود مادی یا جاندار است یا بی‌جان.

۴) هر مثلی سه زاویه دارد. - ذهن بر اساس قواعد خاصی عمل می‌کند.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - عقل از نظر فیلسوفان مسلمان - ترکیبی - ۱۲۰۸)

درک بدیهیات مربوط به مرحلهٔ عقل بالملکه است و دلیل‌آوری و اثبات یک امر مربوط به مرحلهٔ عقل بالفعل است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) قانون تجربی است و بدیهی نیست. (عقل بالفعل) - محال بودن جمع دو نقیض (تصور و تصدیق) اصلی بدیهی است. (عقل بالملکه)

۳) اصل امکان شناخت بدیهی است. (عقل بالملکه) - جمع و رفع دو نقیض محال است و این یک امر بدیهی است. (عقل بالملکه)

۴) داشتن سه زاویه برای مثلث بدیهی نیست. (عقل بالفعل) - بدیهی است. (عقل بالملکه)

عقل

مراحل عقل	عنوان عقل	ویژگی	مثال
اول	عقل هیولانی (عقل بالقوه)	در هر انسانی وجود دارد - انسان هیچ ادراک عقلی ندارد - داشتن استعداد و آمادگی درک معقولات	نوزادی که تازه متولد شده است گرچه استعداد نوشتن دارد، اما نمی‌تواند چیزی بنویسد.
دوم	عقل بالملکه	عقل، قضایا و تصورات ضروری (بدیهی) را درک می‌کند - آمادگی دریافت علم را پیدا می‌کند.	یک چیز نمی‌تواند هم باشد و هم نباشد.
سوم	عقل بالفعل	عقل به شکوفایی و فعلیت رسیده است - با تمرین و تکرار، دانش‌هایی را کسب کرده است.	کسب هر نوع دانشی مانند ریاضیات و علم تجربی
چهارم	عقل بالمستفاد	بر دانش‌های کسب شده، تسلط پیدا کرده و امکان استفاده از آن‌ها را دارد.	حل هر مسئلهٔ ریاضی توسط یک استاد ریاضی

گروه آموزشی ماز

۱۴۴- هریک از عبارت‌های «الف» و «ب» به ترتیب، با کدام یک از عوامل زمینه‌ساز تفکر، در قرآن و روش پیشوایان دینی، تناسب بیش‌تری دارد؟

الف - قرآن کریم می‌فرماید: «اگر در آسمان و زمین خدایی جز خدای یگانه بود، آن دو تباه می‌شدند.»

ب - پیامبر (ص) فرمودند: «حکمت، گم‌شدهٔ مؤمن است. آن را طلب کنید حتی اگر نزد مشرک باشد.»

۱) ارزش قائل شدن برای خود اندیشه و خردورزی - دعوت به یادگیری دانش تمدن‌های دیگر

۲) ارزش قائل شدن برای خود اندیشه و خردورزی - بزرگداشت علم و حکمت به عنوان نتیجهٔ خردورزی

۳) طرح مباحث عقلی و استفاده از انواع استدلال - بزرگداشت علم و حکمت به عنوان نتیجهٔ خردورزی

۴) طرح مباحث عقلی و استفاده از انواع استدلال - فراخواندن مسلمانان به یادگیری دانش دیگر تمدن‌ها

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - آغاز فلسفه در جهان اسلام - خط به خط - ۱۲۰۹)

بررسی موارد:

الف: این آیهٔ قرآن کریم، یک مبحث فلسفی است و به اثبات یگانه بودن خدا می‌پردازد و اشاره به طرح مباحث عقلی دارد. (رد گزینه‌های ۱ و ۲)

ب: این حدیث از پیامبر اسلام (ص)، اشاره به دعوت و یادگیری دانش از دیگر تمدن‌ها دارد. (رد گزینه‌های ۲ و ۳)

گروه آموزشی ماز

۱۴۵- مسئله اصالت وجود و اصالت ماهیت، در پاسخ به کدام سؤال طرح می شود؟

- (۱) گوناگونی موجودات مختلف، ناشی از وجود آنها است یا ماهیتشان؟
 (۲) آیا وجود و ماهیت دو مفهوم اند یا دو لفظ برای بیان یک مفهوم؟
 (۳) موجودات، مصداق مفهوم ماهیت اند یا مصداق وجود؟
 (۴) از هر شیء خارجی، چند مفهوم در ذهن می آید؟

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - حکمت متعالیه - خط به خط - ۱۳۱۱)

بعد از این که دریافتیم که از هر واقعیتی در ذهن، دو مفهوم وجود و ماهیت به دست می آید؛ سؤال پیش می آید که آن واقعیت واقعاً مصداق کدامیک از آن دو مفهوم است؟ مصداق وجود است یا مصداق ماهیت؟ این سؤال، همان سؤالی است که مسئله اصالت وجود و ماهیت را مطرح می کند. (رد سایر گزینه ها)

گروه آموزشی ماز

۱۴۶- کدام ویژگی مشترک کارآفرینان موفق در افراد کارآفرین زیر به ترتیب برجسته تر است؟

- آقای سعیدی اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارد.
 - خانم موسوی بسیار دلگرم و مطمئن به موفقیت اقتصادی است.
 - خانم مدنی در راهاندازی کسب و کار جدید از نظم و پایداری تحسین برانگیزی برخوردار است.
 - آقای جدیدی با شجاعت و تدبیر، پس انداز خود را برای راهاندازی فعالیت اقتصادی جدید هزینه می کند.
- (۱) تیزبین - پرانگیزه - سازمان دهنده - خوش بین
(۲) تیزبین - پرانگیزه - خوش بین - نوآور
(۳) پرانگیزه - خوش بین - پرانگیزه - ریسک پذیر
(۴) پرانگیزه - خوش بین - سازمان دهنده - ریسک پذیر

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - کسب و کار آفرینی - مفهومی - ۱۰۰۱)

پرانگیزه: نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.

خوش بین: کارآفرینان واقع بین هستند اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی اند.

ریسک پذیر: پس انداز و خوش نامی شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راهاندازی کنند.

ویژگی های مشترک کارآفرینان موفق

اگرچه هر فرد یکتاست و ویژگی های منحصر به فردی دارد؛ اما کارآفرینان موفق، ویژگی های مشابهی دارند که به آن ها در کسب و کارشان کمک می کند.

ویژگی های مشترک کارآفرینان موفق

(۱) تیزبینی ← بینشی برای دیدن فرصت های کسب و کار دارند؛ آن هم در زمانی که دیگران متوجه آن فرصت ها نیستند و حتی به ذهنشان هم خطور نمی کند.

(۲) نوآوری ← ایده های خود را امیدوارانه به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب و کارهای سودآور تبدیل می کنند.

(۳) ریسک پذیری ← پس انداز و خوش نامی شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راهاندازی کنند. خطرپذیرند و شجاعتی برای شروع دارند که دیگران فاقد آن هستند.

(۴) خوش بینی ← کارآفرینان واقع بین هستند اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی اند.

(۵) پرانگیزه بودن ← نظم و انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.

(۶) یادگیرنده بودن ← از کارشناسان، همکاران و مشتریان می آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می دهند.

(۷) سازمان دهنده بودن ← منابع را به شکل کارایی، مدیریت و هماهنگ می کنند.

گروه آموزشی ماز

۱۴۷- فردی با سرمایه ۳۰۰ میلیون تومان قصد دارد در یکی از موارد زیر سرمایه گذاری کند. با توجه به اصل هزینه فرصت، کدام مورد را انتخاب خواهد کرد و

هزینه فرصت این انتخاب چند میلیون تومان است؟

- خرید و فروش وسایل ورزشی با بازدهی سالانه ۲۰ درصد
- راهاندازی یک کارگاه کوچک وسایل آزمایشگاهی با سود ۱۰۲ میلیون تومان در دو سال
- سپرده گذاری در بانک با سود سالانه ۱۸ درصد
- سرمایه گذاری در بازار بورس با سود ماهیانه ۷ میلیون تومان

- (۱) سپرده گذاری در بانک - ۱۶۵
(۲) راهاندازی یک کارگاه کوچک - ۱۶۵
(۳) سرمایه گذاری در بورس - ۶۰
(۴) خرید و فروش وسایل ورزشی - ۶۰

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - اصول انتخاب درست - مفهومی / محاسباتی - ۱۰۰۳)

در این سؤال، ابتدا باید سود سالانه هر کدام از موارد را مشخص کنیم:

تومان $300,000,000 \times \frac{20}{100} = 60,000,000$: خرید و فروش وسایل ورزشی

میلیون تومان ۱۰۲: راهاندازی کارگاه وسایل آزمایشگاهی

باید تقسیم بر ۲ کنیم؛ چون در ۲ سال مدنظرش بوده

$$\frac{102,000,000}{2} = 51,000,000 \text{ تومان}$$

در یک سال

$$\frac{18}{100} \times 300,000,000 = 54,000,000 \text{ تومان}$$

$$7,000,000 \times 12 = 84,000,000 \text{ تومان}$$

ماه

بدیهی است که فرد سرمایه‌گذاری در بورس را با سود سالانه ۸۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان انتخاب می‌کند.

هزینه فرصت به معنای انتخاب بهترین گزینه بعدی است که از آن صرف‌نظر کرده‌ایم، که در این‌جا خرید و فروش وسایل ورزشی با سود سالانه ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان است.

برای تعیین هزینه فرصت به چند نکته اساسی باید توجه کرد:

- (۱) برای تعیین هزینه فرصت هر انتخاب، ما نیاز به یک لیست از انتخاب‌های خود داریم که براساس منافع و هزینه‌های ارزیابی شده مرتب شده باشد.
- (۲) اگر یک سؤال به شما انتخاب‌های فرد را به ترتیب اولویت و مرتب شده داده باشد، اولین گزینه، انتخاب فرد و دومین گزینه، هزینه فرصت انتخاب او خواهد بود.
- (۳) اگر سؤال از شما بخواهد که براساس اصول اقتصادی، گزینه‌ها را بر مبنای شناسایی منافع و هزینه‌ها مرتب کنید، باید در لیست انتخاب به ترتیب، گزینه‌ای که بیشترین منفعت و کمترین هزینه را دارد در ابتدای لیست قرار داده و انتخاب‌های بعدی را نیز به ترتیب و بر همین اساس زیر این انتخاب بچینید. بدیهی است که باز هم اولین گزینه، انتخاب فرد و دومین گزینه، هزینه فرصت انتخاب اوست.

توجه کنید که هزینه فرصت فقط شامل منافع انتخاب دوم فرد است و سایر انتخاب‌ها را در بر نمی‌گیرد، زیرا حتی اگر شما گزینه اول را انتخاب نمی‌کردید، قطعاً به سراغ گزینه سوم نمی‌رفتید؛ بلکه انتخاب شما دومین گزینه (که بعد از انتخاب اصلی از بیشترین منافع برخوردار است) می‌بود و از طرفی، همزمان نمی‌توان دو انتخاب را عملی کرد، مثلاً همزمان نمی‌توان یک زمین را هم به کشت گندم اختصاص داد و هم کشت جو!

گروه آموزشی ماز

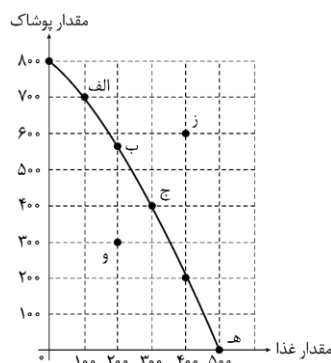
۱۴۸- نمودار زیر، منحنی مرز امکانات تولید کشوری را نشان می‌دهد. هر کدام از شرایط زیر به کدام یک از موارد «انتقال مرز امکانات تولید، جابه‌جا شدن روی

منحنی مرز امکانات یا بدون تغییر» اشاره می‌کند؟

- خط تولید با پدیده بیکاری دوره‌ای مواجه شده است.

- یک فناوری جدید منابع موجود برای تولید هر دو محصول را افزایش داده است.

- افزایش تقاضا برای غذا سبب شده است منابع به سمت تولید بیش‌تر غذا هدایت شود.

(۱) انتقال - انتقال - جابه‌جا شدن

(۲) انتقال - جابه‌جا شدن - انتقال

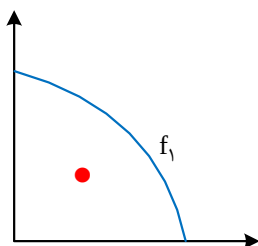
(۳) بدون تغییر - جابه‌جا شدن - انتقال

(۴) بدون تغییر - انتقال - جابه‌جا شدن

(دشوار - مرز امکانات تولید - مفهومی - ۱۰۰۴)

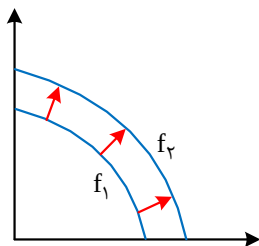
پاسخ: گزینه ۴

- بیکاری دوره‌ای بیانگر وجود رکود در کشور است و رکود منحنی مرز امکانات را منتقل نمی‌کند؛ بلکه در اثر آن نقطه تولید به داخل (درون) منتقل می‌شود.

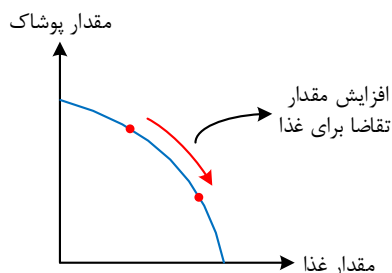

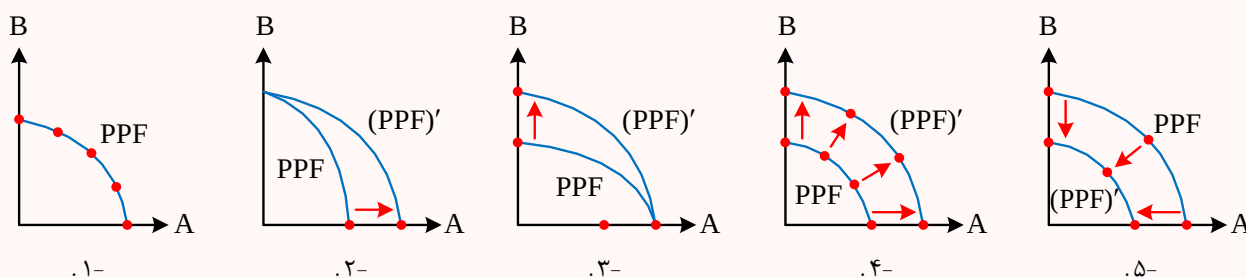
وجود فناوری جدید در یک کشور موجب افزایش منابع تولید شده که منحنی مرز امکانات تولید را به سمت راست و بالا منتقل می‌کند به شکل زیر:

- افزایش تقاضا برای یک محصول سبب جابه‌جایی بر روی منحنی مرز امکانات تولید می‌شود که به تناسب می‌تواند به سمت چپ یا راست حرکت کند:

منحنی مرز امکانات تولید

تحلیل منحنی‌ها:

- منحنی شماره (۱) بیانگر حداکثر تولید از دو محصول A و B با به‌کارگیری منابع موجود و محدود می‌باشد.
- منحنی شماره (۲) نشان می‌دهد تغییر شرایط موجب افزایش منابع شده که اگر این میزان افزایش را به تولید کالای A اختصاص دهیم، منحنی جدید به این صورت تغییر خواهد کرد.
- منحنی شماره (۳) منابع جدید را به‌طور کامل به تولید کالای B اختصاص داده است.
- منحنی شماره (۴) منابع جدید را به تولید هر دو کالا تخصیص داده است و موجب رشد شده و منحنی مرز امکانات تولید جدیدی را به‌وجود آورده است.
- منحنی شماره (۵) بیانگر کاهش منابع تولید در یک کشور است که نمی‌توان تمام منابع را به شکل کارا و بهینه مورد استفاده قرار داد.

گروه آموزشی ماز

۱۴۹- رابطه قیمت و تقاضا در کالاهای جانشین و مکمل مانند برنج، قند و چای را در نظر بگیرید. کدام مورد درست است؟

- (۱) با افزایش قیمت برنج، تقاضای افزایش می‌یابد.
- (۲) کاهش قیمت قند، تقاضای قند را کاهش می‌دهد.
- (۳) با کاهش قیمت برنج، تقاضای افزایش می‌یابد.
- (۴) افزایش قیمت قند، موجب افزایش تقاضای چای می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱

متوسط - جریان چرخشی ساده، بازار کالا و خدمات - مفهومی - ۱۰۰۵

در اقتصاد، ما با ۲ کالای جانشین و مکمل مواجه هستیم که به تعریف هر کدام از آن‌ها می‌پردازیم:

کالاهای مکمل: کالاهایی است که با هم مصرف می‌شوند و افزایش قیمت یکی، موجب کاهش تقاضای دیگری می‌شود و کاهش قیمت یکی، موجب افزایش تقاضای دیگری می‌شود. مانند قند و چای، که افزایش قیمت چای، موجب کاهش مصرف قند می‌شود (زیرا خود چای هم کم‌تر مصرف می‌شود).

کالاهای جانشین: کالاهایی هستند که به جای هم مصرف می‌شوند، به‌طور مثال برنج و ماکارونی، که افزایش قیمت کالای اول موجب افزایش مصرف کالای جانشین آن می‌شود. مثلاً در نظر بگیرید برنج وقتی با افزایش قیمت مواجه می‌شود، مصرف کالای جانشین آن (ماکارونی) افزایش می‌یابد.

گروه آموزشی ماز

۱۵۰- هریک از عبارت‌های زیر به کدام نوع مالیات اشاره دارد؟

- مالیاتی که از مالیات‌ستانی مضاعف جلوگیری می‌کند.
- معمولاً برای حمایت از صنایع داخلی نیز به کار گرفته می‌شود.
- مهم‌ترین نوع مالیات است.
- اساس و مبنای آن ثروت مؤدی است.

- ۱) مالیات بر درآمد - مالیات بر مصرف - مالیات بر ارزش افزوده
- ۲) مالیات بر درآمد - عوارض گمرکی - مالیات بر مصرف - مالیات بر درآمد
- ۳) مالیات بر ارزش افزوده - مالیات بر مصرف - مالیات بر ارزش - مالیات بر دارایی
- ۴) مالیات بر ارزش افزوده - عوارض گمرکی - مالیات بر درآمد اشخاص - مالیات بر دارایی

(متوسط - ابزارها و منابع تامین مالی دولت - حفظی - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۴

- مالیاتی که از مالیات‌ستانی مضاعف جلوگیری می‌کند: مالیات بر ارزش افزوده (VAT)
- مالیاتی که برای حمایت از صنایع داخلی نیز به کار گرفته می‌شود: عوارض گمرکی
- مهم‌ترین نوع مالیات: مالیات بر درآمد اشخاص
- اساس و مبنای این مالیات، ثروت مؤدی است: مالیات بر دارایی

گروه آموزشی ماز

۱۵۱- با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، نتیجه عملکرد سالیانه یک باغدار به همراه دوازده نفر کارگر و یک مهندس کشاورزی با تولید هفت و نیم تن

میوه به ارزش شش و نیم میلیارد تومان، کدام مورد است؟

- (۱) ۵۰۵ میلیون تومان سود
- (۲) ۶۰۵ میلیون تومان سود
- (۳) ۵۰۵ میلیون تومان ضرر
- (۴) ۶۰۵ میلیون تومان ضرر

۱	اجاره ماهیانه باغ	۶۰ میلیون تومان
۲	حقوق متوسط ماهیانه هر کارگر	$\frac{1}{3}$ اجاره وسایل
۳	خرید منزل مسکونی صاحب باغ	۱۰۰ میلیون تومان
۴	اجاره وسایل و ابزار مورد نیاز	۷۵ میلیون تومان
۵	خرید سم و کود مناسب	۴۰ میلیون تومان
۶	کرایه حمل و نقل محصول	۲۰ میلیون تومان
۷	حقوق ماهیانه باغدار و مهندس	۱۲۰ میلیون تومان

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - کسب و کار و کار آفرینی - محاسباتی - ۱۰۰۱)

تومان ۶,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = درآمد

سؤال به ما درآمد را داده است، پس باید هزینه‌ها را به صورت سالانه محاسبه کنیم:

تومان ۷۲۰,۰۰۰,۰۰۰ $\times 12 = ۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰$ = اجاره باغ

← سالانه

تومان ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ $= \frac{1}{3} \times ۷۵,۰۰۰,۰۰۰$ = حقوق متوسط ماهیانه هر کارگر

تومان ۳,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰ $= ۲۵ \times ۱۲ \times ۱۲$ = حقوق سالانه کارگران

← سالانه ← تعداد کارگران

تومان ۷۵,۰۰۰,۰۰۰ = خرید ابزار مورد نیاز

تومان ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ = خرید سم و کود مناسب

تومان ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = کرایه حمل و نقل

تومان ۱,۴۴۰,۰۰۰,۰۰۰ $= ۱۲ \times ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰$ = حقوق باغدار و مهندس

تومان ۵,۸۹۵,۰۰۰,۰۰۰ $= ۷۲۰ + ۳,۶۰۰ + ۷۵ + ۴۰ + ۲۰ + ۱,۴۴۰$ = مجموع هزینه‌ها

← باغدار و مهندس

تومان ۶۰۵,۰۰۰,۰۰۰ $= ۶,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۵,۸۹۵,۰۰۰,۰۰۰$ = سود یا زیان

چون عدد نهایی مثبت است سود کرده‌ایم.

گروه آموزشی ماز

۱۵۲- با توجه به جدول زیر که میزان مالیات پرداختی در یک جامعه را ارائه می‌دهد، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف: مجموع میزان مالیات مستقیم چند میلیون تومان است؟

ب: مجموع میزان پرداختی برای مهم‌ترین نوع مالیات چند میلیون تومان است؟

ج: افراد این جامعه چند میلیون تومان مالیات غیرمستقیم پرداخته‌اند؟

- (۱) ۲۵۰، ۱۱۰، ۴۴۰
- (۲) ۴۷۰، ۸۰، ۵۲۰
- (۳) ۲۵۰، ۱۱۰، ۵۲۰
- (۴) ۴۷۰، ۸۰، ۴۴۰

مالیات بر مصرف	۲۰۰ میلیون تومان
مالیات بر درآمد اشخاص	۸۰ میلیون تومان
مالیات بر دارایی	$\frac{1}{3}$ مالیات بر درآمد
مالیات بر درآمد	۳۳۰ میلیون تومان
عوارض نوسازی	۲۵ درصد مالیات بر مصرف
VAT	۲ برابر مالیات بر دارایی

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - ابزارها و منابع تامین مالی دولت محاسباتی - ۱۰۰۶)

بررسی موارد:

الف:

مالیات بر درآمد + مالیات بر دارایی = مالیات مستقیم

میلیون تومان ۴۴۰ $= ۱۱۰ + ۳۳۰ \Rightarrow$

میلیون تومان ۸۰ = مالیات بر درآمد اشخاص

ب: مهم‌ترین نوع مالیات، مالیات بر درآمد اشخاص است:

VAT + عوارض نوسازی + مالیات بر مصرف = مالیات غیرمستقیم

$$\Rightarrow 200 + \left(\frac{25}{100} \times 200 \right) + \left(\frac{220}{100} \times 110 \right) = 470 \text{ میلیون تومان}$$

گروه آموزشی ماز

۱۵۳- مفهوم «مقرون به صرفه بودن» در تجارت، با کدام عبارت متناسب است؟

- (۱) بهبود عملکرد بازار (۲) کاهش تعرفه‌ها (۳) مزیت اقتصادی (۴) رونق اقتصادی

(آسان - اهمیت تجارت و مزیت مطلق و نسبی - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

زمانی که یک کشور در عرصه تجارت، یک کالا یا خدمت را مقرون به صرفه تر و با قیمت کمتر یا با هزینه تولید کمتری تولید می‌کند، می‌گویند این کشور دارای «مزیت اقتصادی» است که خود به ۲ نوع «مزیت اقتصادی نسبی» و «مزیت اقتصادی مطلق» تقسیم می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۱۵۴- کشوری در سال گذشته با رکود اقتصادی مواجه گردید. در نتیجه تعداد جمعیت بیکار آن به ۴,۲۰۰,۰۰۰ نفر رسید. با توجه به جمعیت فعال این کشور که ۳۲,۰۰۰,۰۰۰ نفر بود؛ پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب، کدام است؟

- جمعیت شاغل این کشور چند نفر بود؟

- این کشور دارای کدام نوع بیکاری بود؟

- نرخ بیکاری در این کشور چند درصد بود؟

- کدام سیاست پولی، می‌تواند شرایط اقتصادی این کشور را بهبود دهد؟

- (۱) ۲۷,۸۰۰,۰۰۰ - دوره‌ای - ۱۳ درصد - انبساطی (۲) ۳۶,۲۰۰,۰۰۰ - دوره‌ای - ۱۳ درصد - انبساطی
(۳) ۳۶,۲۰۰,۰۰۰ - ساختاری - ۱۲/۵ - انقباضی (۴) ۲۷,۸۰۰,۰۰۰ - ساختاری - ۱۲/۵ - انقباضی

(متوسط - رکود، بیکاری و فقر - مفهومی / محاسباتی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۱

- برای به دست آوردن جمعیت شاغل از فرمول زیر استفاده می‌کنیم:

جمعیت بیکار - جمعیت فعال = جمعیت شاغل

$$\Rightarrow 32,000,000 - 4,200,000 = 27,800,000 \text{ نفر}$$

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 \Rightarrow \frac{4,200,000}{32,000,000} \times 100 = 13$$

بیکاری دوره‌ای، بیکاری‌ای است که در هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند و یا بخشی از نیروهای خود را اخراج می‌کنند. در این شرایط دولت برای بازگرداندن رونق اقتصادی از سیاست انبساطی استفاده می‌کند.

نرخ بیکاری

اساسی‌ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال کشور، نرخ بیکاری است.

نرخ بیکاری از نسبت تعداد بیکاران به کل جمعیت فعال کشور ضرب در عدد ۱۰۰ به دست می‌آید:

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100$$

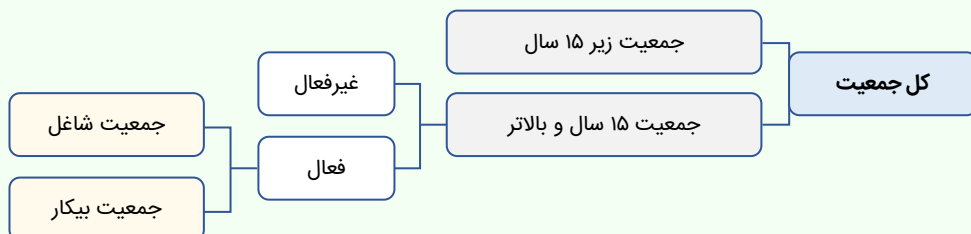
نرخ اشتغال از نسبت جمعیت شاغل به کل جمعیت فعال کشور ضرب در عدد ۱۰۰ به دست می‌آید:

$$\text{نرخ اشتغال} = \frac{\text{جمعیت شاغل}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100$$

نکته

با توجه به نمودار زیر می‌توانید در زمان کمتری مسائل نرخ بیکاری و محاسبه آن را انجام دهید.

گروه آموزشی ماز

۱۵۵- پاسخ درست هریک از پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- مبادلات با کالاهای بادوام و قابل تقسیم به تکه‌های کوچک، جایگزین کدام وسیله مبادله گردید؟
- استفاده از کدام مورد در مبادلات، سبب رونق دریانوردی گردید؟
- کدام اصطلاح برای چک استفاده می‌شود؟
- پشتوانه نخستین اسکناس‌ها چه بود؟

(۲) پایاپای - کالای بادوام - ثبتي - رسید کاغذی نزد صرافان

(۱) تهاتری - کالای بادوام - تحریری - طلا و نقره نزد صرافان

(۴) تهاتری - طلا و نقره - ثبتي - طلا و نقره نزد صرافان

(۳) پایاپای - طلا و نقره - تحریری - رسید کاغذی نزد صرافان

(متوسط - پول و نقدینگی - حفظی / مفهومی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۴

مبادلات با کالاهای بادوامی که قابل تقسیم به تکه‌های کوچک بودند، جایگزین مبادلات تهاتری یا پایاپای شد.

استفاده از طلا و نقره سبب گسترش دریانوردی شد.

از آن جهت که افراد، مبلغ را روی چک می‌نویسند، به آن پول ثبتي یا تحریری می‌گویند.

پشتوانه نخستین اسکناس‌ها (رسیدها) طلا و نقره موجود نزد صرافان بود.

گروه آموزشی ماز

۱۵۶- در جدول زیر، قیمت‌های مربوط به سه کالای مختلف در یک سال معین ارائه شده است. در صورتی که نرخ تورم در این دو سال یکسان باشد، قیمت کالای

B در انتهای سال و کالای C در ابتدای سال به ترتیب چند ریال است؟

کالا	قیمت	ابتدای سال (به ریال)	انتهای سال (به ریال)
A		۱۵۳/۶۰۰	۱۹۲/۰۰۰
B		۷۴۰/۰۰۰	؟
C		؟	۷۲۶/۲۵۰

(۱) ۵۸۱,۰۰۰ ، ۹۷۵,۰۰۰

(۲) ۶۲۵,۰۰۰ ، ۹۷۵,۰۰۰

(۳) ۵۸۱,۰۰۰ ، ۹۲۵,۰۰۰

(۴) ۶۲۵,۰۰۰ ، ۹۲۵,۰۰۰

(دشوار - تورم - محاسباتی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۳

نرخ تورم C = نرخ تورم B = نرخ تورم A : از آن جایی که نرخ تورم در ۳ کالا یکسان در نظر گرفته شده است پس

$$A \text{ نرخ تورم کالای } = \frac{\text{قیمت ابتدای سال} - \text{قیمت انتهای سال}}{\text{قیمت ابتدای سال}} \times 100 \Rightarrow \frac{192,000 - 153,600}{153,600} \times 100 = 25\%$$

$$B \text{ نرخ تورم کالای } = \frac{\text{قیمت ابتدای سال} - x}{740,000} \times 100 \Rightarrow \frac{25}{100} = \frac{x - 740,000}{740,000}$$

$$\Rightarrow 0.25 \times 740,000 = x - 740,000$$

$$\Rightarrow 185,000 = x - 740,000 \Rightarrow x = 185,000 + 740,000$$

$$= 925,000 \text{ ریال}$$

$$C \text{ کالای } = \frac{y - \text{قیمت انتهای سال}}{y} \times 100 \Rightarrow \frac{25}{100} = \frac{726,250 - y}{y}$$

$$\Rightarrow 0.25y = 726,250 - y \Rightarrow 1.25y = 726,250$$

$$\Rightarrow y = \frac{726,250}{1.25} = 581,000 \text{ ریال}$$

اول باید عدد تورم را به صورت اعشاری بنویسیم، و بعد آن را با عدد ۱ جمع کنیم:

حالا دو تا حالت پیش می‌آید:

حالت اول (مانند کشور B):

قیمت سال قبل رو داریم و باید قیمت سال جدید رو به دست بیاریم. در نتیجه باید عدد به دست اومده (۱/۲۵) رو در قیمت سال قبل ضرب کنیم.

$$1/25 \times 740,000 = 925,000$$

حالت دوم (مانند کشور C):

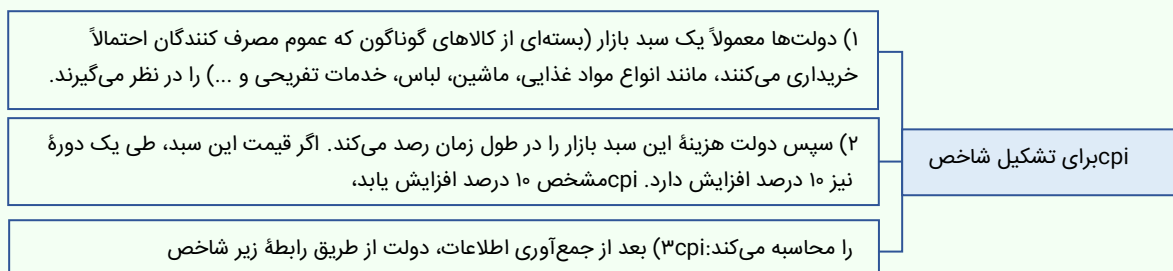
قیمت سال جدید رو داریم و باید قیمت سال قبل رو به دست بیاریم. پس باید قیمت سال جدید رو بر عدد به دست اومده (۱/۲۵) تقسیم کنیم.

$$\frac{726,250}{1/25} = 581,000$$

معمولاً برای اندازه‌گیری تورم از شاخص قیمت مصرف کننده (CPI) بهره می‌برند.

$$\text{درصد تغییر CPI برای یک ماه (یا یک سال) معین} = \frac{\text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) معین} - \text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) قبل}}{\text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) قبل}} \times 100$$

گروه آموزشی ماز

۱۵۷- کدام مورد درباره «رابطه تورم و نقدینگی» درست است؟

- 1) تورم، همان افزایش نقدینگی است، به شرطی که با افزایش تولید هماهنگ باشد.
- 2) دولت جهت کاهش نرخ تورم، از سیاست افزایش حجم پول در گردش استفاده می‌کند.
- 3) با افزایش نقدینگی، توانایی سرمایه‌گذاران افزایش می‌یابد، در نتیجه با افزایش تولید، تورم مهار می‌شود.
- 4) هنگام کمبود عرضه، افزایش نقدینگی، توانایی پرداخت برای قیمت‌های بالاتر را در تقاضاکنندگان افزایش می‌دهد.

(متوسط - پول و نقدینگی - مفهومی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۴

هنگامی که در بازار «کمبود عرضه» رخ می‌دهد، اگر نقدینگی زیاد باشد همزمان با این که عرضه‌کنندگان سطح قیمت خود را بالا می‌برند، در افراد جامعه، توانایی پرداخت برای قیمت‌های بالاتر وجود دارد که همین امر موجب تورم زیان‌بار می‌شود.

بررسی گزینه‌ها:

- 1) نادرست است. یکی از دلایل وجود تورم در جامعه هماهنگ نبودن افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید است.
- 2) نادرست است. زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن، بانک مرکزی سیاست پولی انقباضی یا همان کاهش نقدینگی در گردش را اعمال می‌کند. بانک مرکزی می‌تواند با فروش اوراق مشارکت، به مردم به‌طور مستقیم از مقدار پول در دست مردم بکاهد و تورم را کنترل و نقدینگی در گردش را کاهش دهد.
- 3) نادرست است. با افزایش نقدینگی و پیدایش تورم، قدرت خرید مردم و توانایی سرمایه‌گذاران کاهش می‌یابد.
- 4) درست است. هنگام کمبود عرضه، کشور در شرایط رکود اقتصادی قرار دارد و سیاست مناسب برای رهایی از رکود، سیاست پولی انبساطی یعنی افزایش پول در گردش است. در نتیجه هنگام کمبود عرضه، افزایش نقدینگی، توانایی پرداخت برای قیمت‌های بالاتر را در تقاضاکنندگان افزایش می‌دهد.

گروه آموزشی ماز

۱۵۸- به موجب فعالیت تعدادی از دانشمندان ایرانی، بذر صیفی‌جات متناسب با کویر و آب‌های شور تولید و به بازارهای بین‌المللی صادر شده است. کدام مورد اثر فعالیت آن‌ها را بر استحکام اقتصادی کشور بیان می‌کند؟

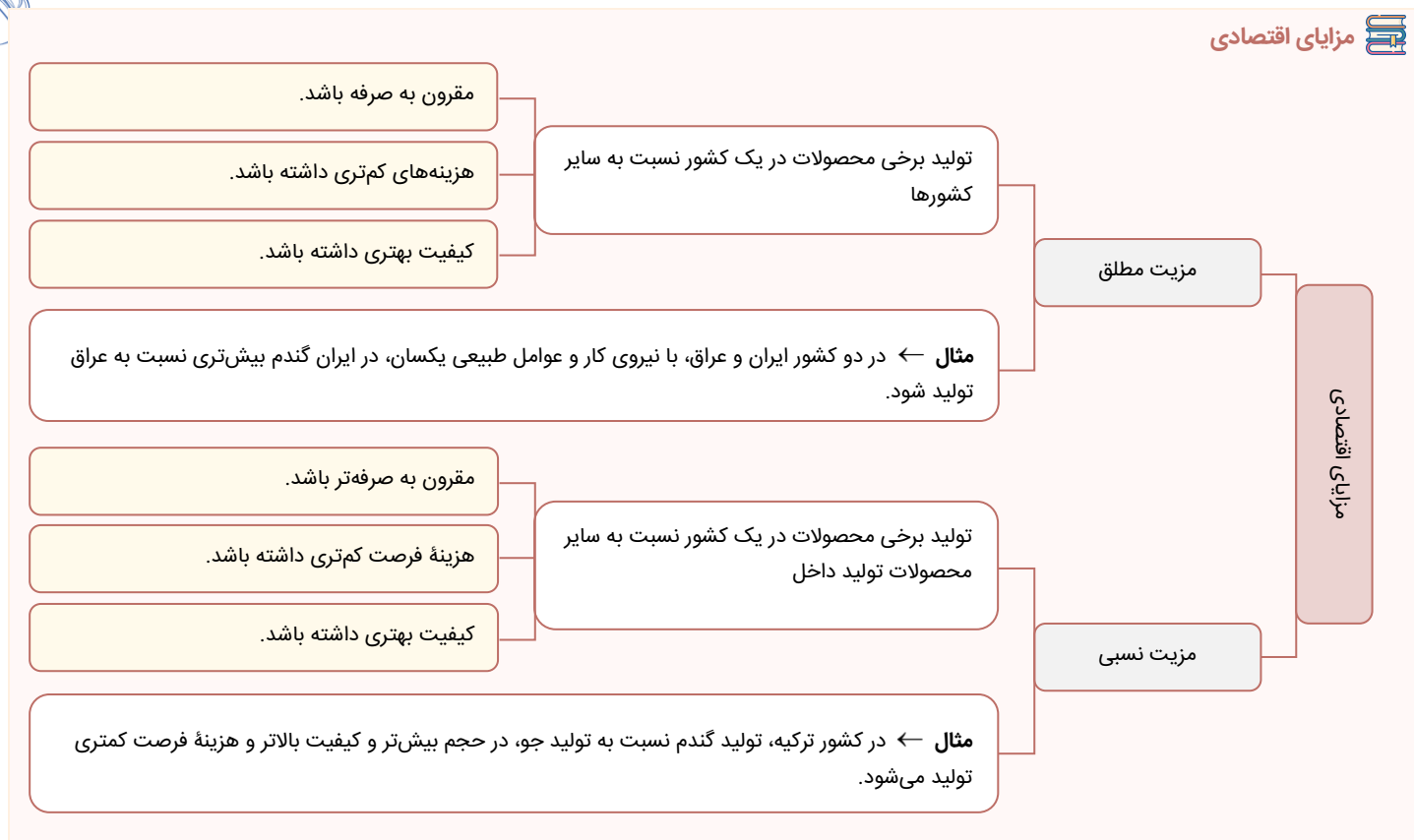
- 1) مقابله با تحریم‌های مالی
- 2) خلق مزیت اقتصادی
- 3) تأمین کالاهای راهبردی
- 4) رشد اقتصادی و کاهش فقر

(متوسط - دولت و تجارت بین الملل - مفهومی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

کشورها برای تعامل قدرتمند با دیگران، باید بین بهره‌برداری از مزیت‌های موجود و یا خلق مزیت‌های جدید، در جهت افزایش استقلال و اقتدار اقتصادی، دست به انتخاب بزنند و در این سؤال، تولید بذر صیفی‌جات، نمونه‌ای از خلق مزیت اقتصادی است. منظور از مزیت اقتصادی این است که اگر در یک کشور، تولید یک کالای خاص با توجه به عوامل تولید و میزان دسترسی به فناوری و اقلیم و آب و هوای آن کشور، هزینه کم‌تری داشته باشد و کیفیت آن هم از سایر کالاهای تولیدشده در آن کشور بیش‌تر باشد، بهتر است آن کالا را بیش‌تر از نیاز مردمش تولید کند تا بتواند آن محصول را صادر کند.

گروه آموزشی ماز

۱۵۹- بخشی از جدول شاخص دهک در دو کشور «الف» و «ب» مطابق زیر در نظر گرفته شده است. کدام مورد درست است؟

کشور «الف»		کشور «ب»		سال
سهم دهک اول	سهم دهک دهم	سهم دهک اول	سهم دهک دهم	
۳	۲۱	۵	۱۸	۱۳۷۰
۴	۲۰	۶	۱۵	۱۳۸۰
۴	۱۹	۷	۱۶	۱۴۰۰

- ۱) توزیع درآمد در هر دو کشور بهبود یافته است.
- ۲) توزیع درآمد در کشور «الف»، عادلانه‌تر از کشور «ب» است.
- ۳) توزیع درآمد در کشور «ب»، ناعادلانه‌تر از کشور «الف» است.
- ۴) توزیع درآمد در کشور «الف»، عادلانه و در کشور «ب» ناعادلانه است.

(دشوار - شاخص‌های پیشرفت اقتصادی - مفهومی / محاسباتی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۱

ابتدا باید شاخص وضعیت توزیع درآمد را در هر دو کشور محاسبه کنید.

$$۱۳۷۰ \text{ سال الف در } = \frac{\text{دهک دهم}}{\text{دهک اول}} = \frac{۲۱}{۳} = ۷$$

$$۱۳۸۰ \text{ سال الف در } = \frac{۲۰}{۴} = ۵$$

$$۱۴۰۰ \text{ سال الف در } = \frac{۱۹}{۴} = ۴/۷۵$$

$$۱۳۷۰ \text{ سال ب در } = \frac{۱۸}{۵} = ۳/۶$$

$$۱۳۸۰ \text{ سال ب در } = \frac{۱۵}{۶} = ۲/۵$$

$$۱۴۰۰ \text{ سال ب در } = \frac{۱۶}{۷} \approx ۲/۳$$

هر چقدر شاخص وضعیت توزیع درآمد کمتر باشد پس، توزیع درآمد عادلانه‌تر است (کشور ب) و هر چقدر بیشتر باشد، ناعادلانه‌تر است (کشور الف) اما در هر دو کشور توزیع درآمد بهبود داشته است (رد گزینه‌های ۲ و ۳ و ۴).

مراحل تشکیل معیار شاخص دهک‌ها

- ۱) مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کنند.
- ۲) در این طبقه‌بندی، سطح درآمد از کم‌ترین به بیش‌ترین مدنظر قرار می‌گیرد.
- ۳) گروه اول، که ۱۰ درصد اولیه جمعیت را تشکیل می‌دهند، کم‌ترین درصد درآمد ملی و ۱۰ درصد آخر، بیش‌ترین درصد درآمد ملی را دارند.
- ۴) سهم هر دهک از سهم دهک ماقبل خود بزرگ‌تر یا مساوی و از سهم دهک بعدی کوچک‌تر یا مساوی خواهد بود.
- ۵) مجموع سهم تمامی دهک‌ها برابر با ۱۰۰ خواهد بود.
- ۶) برای به‌دست آوردن شاخصی برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد یکی از روش‌های زیر را اجرا خواهند کرد:

۱۰ درصد بالا را نسبت به ۱۰ درصد پایین جامعه می‌سنجند

۱) سهم دهک دهم
سهم دهک اول

۲۰ درصد بالا را نسبت به ۲۰ درصد پایین جامعه می‌سنجند.

۲) مجموع سهم دهک‌های نهم و دهم
مجموع سهم دهک‌های اول و دوم

۱۰ درصد بالا را نسبت به ۴۰ درصد پایین جامعه می‌سنجند.
هر چه این نسبت پایین‌تر باشد. ← توزیع درآمد عادلانه‌تر است و بالعکس.

۳) سهم دهک دهم
مجموع سهم دهک‌های اول تا چهارم

نکته

هر چه شاخص دهک‌ها از عدد یک، بزرگ‌تر باشد بیانگر ناعادلانه‌تر بودن وضعیت توزیع درآمد در آن جامعه است. بدیهی است در صورت توزیع برابر درآمدها این شاخص عدد یک را نشان می‌دهد؛ زیرا همه دهک‌های جامعه، ده درصد از درآمد ملی را دارند. این روش محاسبه به بهترین شکل و به درستی، وضعیت ناعادلانه بودن توزیع درآمد را به ما نشان می‌دهد. گاهی درآمد افراد جامعه قابل ثبت نیست. در این صورت اقتصاددانان به جای به‌دست آوردن شکاف (فاصله) درآمدی، شکاف هزینه‌ای را محاسبه می‌کنند. در واقع می‌توانیم بگوییم هزینه هر خانوار نماینده و بیانگر سطح درآمد آن خانوار است.

گروه آموزشی ماز

۱۶۰- در عبارت‌های زیر، به چند ویژگی کشورهای پیشرفته اشاره شده است؟

- علاقه‌مندی به کسب درآمد و روحیه فردی برای تلاش اقتصادی در این کشورها برجسته است.
- از سطح سواد و بهداشت عمومی بالایی برخوردارند.
- در برابر شوک‌های اقتصادی، قدرت مقاومت دارند.
- درآمدها به‌صورت عادلانه‌تری توزیع شده است.
- قیمت‌ها از ثبات کامل برخوردار است.
- در سطح منطقه و جهان تأثیرگذارند.
- این کشورها فاقد بیکاری می‌باشند.

سه (۴)

چهار (۳)

پنج (۲)

شش (۱)

در نتیجه عبارات روحیه فردی، قیمت‌ها از ثبات کامل برخوردارند و این کشورها فاقد بیکاری می‌باشند عبارات نادرستی هستند و مابقی عبارات در رابطه با کشورهای پیشرفته صحیح است.

گروه آموزشی ماز